

ČASŤ I.

STAV A ZABEZPEČENIE PLNENIA ÚLOH

1. Úvod

Správu generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2018 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike predkladá generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) podľa § 2 ods. 2 písm. k) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky a § 13 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení zákona č. 401/2015 Z. z. (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Správa je vypracovaná na základe podkladov spracovaných okresnými prokuratúrami a krajskými prokuratúrami, ako aj na základe zistených poznatkov a analýz vykonaných Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a Registrom trestov Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „register trestov“). Predstavuje informáciu o poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike tak, ako sú dostupné prostriedkami prokurátorského dozoru podľa zákona o prokuratúre.

2. Plnenie úloh prokuratúry v roku 2018

Strategické zameranie činnosti prokuratúry, hlavné výsledky jej činnosti a vyhodnotenie plnenia úloh vyplývajúcich z uznesení Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky a ich orgánov

Národná rada uznesením č. 1240 z 19. júna 2018 zobrala na vedomie Správu generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2017 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike.

Na základe odporúčaní vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) generálny prokurátor počas roku 2018 plnil tieto úlohy:

1. Uznesením č. 6 z 10. januára 2018 k návrhu na určenie zodpovednosti ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie vláda
  - v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi prijať opatrenia na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie podľa gescie určenej v prílohe I a II predloženého materiálu

Generálna prokuratúra je uvedená ako jeden z gestorov zodpovedných za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni pre nasledovné právne akty Európskej únie (ďalej len „EÚ“):

Por. č. 356 prílohy č. I

- Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry
Gestor: MS SR, GP SR

Úloha je splnená. Generálna prokuratúra poskytla Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) koordinovanú spoluprácu, pričom v rámci legislatívneho konania vypracovala návrh zákona o postupe orgánov Slovenskej republiky pri výbere kandidátov na funkciu európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora, ktorý nadobudol účinnosť k 1. novembru 2018 pod číslom zákona 286/2018 Z. z. z 12. septembra 2018.

Por. č. 8 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/865 z 11. mája 2017 o podpise Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu, pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa justičnej spolupráce v trestných veciach, v mene Európskej únie
Gestor: MS SR, GP SR

Por. č. 9 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/866 z 11. mája 2017 o podpise Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu, pokiaľ ide o azyl a zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia (zásada *non-refoulement*), v mene Európskej únie
Gestor: MS SR, MV SR, GP SR

Úlohy sú dlhodobého charakteru a priebežne sa plnia. V oboch prípadoch ide o akt, ktorým EÚ pristupuje k dohovoru Rady Európy pokiaľ ide o záležitosti patriace do jej právomoci v rozsahu, v akom dohovory môžu ovplyvniť spoločné pravidlá alebo zmeniť rozsah ich pôsobnosti. Príslušné organizačné články prokuratúry tieto skutočnosti vzali na vedomie a v primeranom rozsahu to uplatňujú v praxi, pričom požiadavky na prijatie priamych opatrení z uvedených skutočností nevyplývajú.

Por. č. 26 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/972 z 8. júna 2017, ktorým sa aktualizuje a mení zoznam osôb, skupín a subjektov, na ktoré sa vzťahujú články 2, 3 a 4 spoločnej pozície 2001/931/SZBP o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom a ktorým sa mení rozhodnutie (SZBP) 2017/154
Gestor: MH SR, MF SR, MV SR, MZVEZ SR, MS SR, GP SR, NBS, SIS

Por. č. 65 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/1426 zo 4. augusta 2017, ktorým sa aktualizuje zoznam osôb, skupín a subjektov, na ktoré sa vzťahujú články 2, 3 a 4 spoločnej pozície 2001/931/SZBP o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom a ktorým sa zrušuje rozhodnutie (SZBP) 2017/154
Gestor: MH SR, MF SR, MV SR, MZVEZ SR, MS SR, GP SR, NBS, SIS

Úlohy sú dlhodobého charakteru a priebežne sa plnia. Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) priebežne zasiela jednotlivým krajským prokuratúram aktualizovaný zoznam subjektov podľa rozhodnutia Rady Európy s tým, aby príslušné krajské prokuratúry v rámci svojej činnosti dôsledne zabezpečovali výkon uvedených sankcií a súčasne pokiaľ zistia, že uvedeným subjektom boli poskytnuté finančné prostriedky alebo iná forma pomoci, zistené skutočnosti neodkladne oznámili úradu špeciálnej prokuratúry. Do dnešného dňa takéto subjekty, resp. ich podpora na území Slovenskej republiky nebola zistená.

2. Uznesením č. 46 z 24. januára 2018 k Zoznamu opatrení Národného systému reakcie na krízové situácie (verzia 2017) vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi spracovať alebo sa podieľať na spracovaní katalógových listov určených opatrení Národného systému reakcie na krízové situácie podľa Metodiky o jednotnom spracovaní katalógových listov, schváliť ich vo svojej pôsobnosti a predložiť ich ministrovi obrany

Termín: do 31. augusta 2018

- v bode C.2. odporučila generálnemu prokurátorovi spolupracovať pri spracovaní Národného systému reakcie na krízové situácie

Termín: do 31. decembra 2018

- v bode C.3. odporučila generálnemu prokurátorovi spolupracovať pri aktualizácii Zoznamu opatrení Národného systému reakcie na krízové situácie v nadväznosti na zmeny všeobecne záväzných právnych predpisov a Manuálu NCRS

Termín: každoročne k 31. marcu

- v bode C.4. odporučila generálnemu prokurátorovi aktualizovať alebo sa podieľať na aktualizovaní katalógových listov určených opatrení Národného systému reakcie na krízové situácie, schváliť vo svojej pôsobnosti a predložiť ich ministrovi obrany

Termín: každoročne k 30. júnu

Úlohy s termínom plnenia do konca roka 2018 sú splnené, ostatné sa plnia priebežne. Generálna prokuratúra sa podieľala na spracovávaní katalógových listov určených opatrení Národného systému reakcie na krízové situácie prostredníctvom svojho zástupcu, ktorý sa aktívne zúčastňoval na všetkých zasadnutiach. Z uvedených zasadnutí boli vypracované dva katalógové listy, týkajúce sa rezortu prokuratúry, ktoré sa budú aktualizovať každoročne k 30. júnu.

3. Uznesením č. 111 zo 14. marca 2018 k návrhu na určenie gestorských ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci zodpovedných za prebratie a aplikáciu smerníc vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi spolupracovať s ministrom zdravotníctva, podpredsedníčkou vlády a ministerkou spravodlivosti

a podpredsedom vlády a ministrom vnútra pri preberaní smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2103 z 15. novembra 2017, ktorou sa mení rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV s cieľom zahrnúť nové psychoaktívne látky do vymedzenia pojmu drogy a ktorou sa zrušuje rozhodnutie Rady 2005/387/SVV

Úloha je splnená. Generálna prokuratúra poskytla súčinnosť a spolupracovala s dotknutými ministerstvami pri preberaní uvedenej smernice zákonom č. 287/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných a psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4. Uznesením č. 282 z 20. júna 2018 k návrhu na určenie zodpovednosti ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi prijať opatrenia na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie podľa gescie určenej v prílohe I a II predloženého materiálu

Generálna prokuratúra je uvedená ako jeden z gestorov zodpovedných za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni pre nasledovné právne akty EÚ:

Por. č. 4 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/2072 z 13. novembra 2017, ktorým sa aktualizuje a mení zoznam osôb, skupín a subjektov, na ktoré sa vzťahujú články 2, 3 a 4 spoločnej pozície 2001/931/SZBP o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom a ktorým sa mení rozhodnutie (SZBP) 2017/1426
Gestor: MH SR, MF SR, MV SR, MZVEZ SR, MS SR, GP SR, NBS, SIS

Por. č. 5 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/2073 z 13. novembra 2017, ktorým sa mení spoločná pozícia 2001/931/SZBP o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom
Gestor: MH SR, MF SR, MV SR, MZVEZ SR, MS SR, GP SR, NBS, SIS

Por. č. 99 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (SZBP) 2018/475 z 21. marca 2018, ktorým sa aktualizuje zoznam osôb, skupín a subjektov, na ktoré sa vzťahujú články 2, 3 a 4 spoločnej pozície 2001/931/SZBP o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom a ktorým sa zrušuje rozhodnutie (SZBP) 2017/1426
Gestor: MH SR, MF SR, MV SR, MZVEZ SR, MS SR, GP SR, NBS, SIS

Úlohy sú dlhodobého charakteru a priebežne sa plnia. Úrad špeciálnej prokuratúry priebežne zasiela jednotlivým krajským prokuratúram aktualizovaný zoznam subjektov podľa rozhodnutia Rady Európy s tým, aby príslušné krajské

prokuratúry v rámci svojej činnosti dôsledne zabezpečovali výkon uvedených sankcií a súčasne pokiaľ zistia, že uvedeným subjektom boli poskytnuté finančné prostriedky alebo iná forma pomoci, zistené skutočnosti neodkladne oznámili úradu špeciálnej prokuratúry. Do dnešného dňa takéto subjekty, resp. ich podpora na území Slovenskej republiky nebola zistená.

5. Uznesením č. 310 z 11. júla 2018 k návrhu opatrení na zabezpečenie riadnej implementácie Dohovoru o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách s ohľadom na výsledky hodnotenia Slovenskej republiky vo Fáze 1bis vláda

- v bode D.1. odporučila generálnemu prokurátorovi, riaditeľovi Justičnej akadémie SR a rektorky Akadémie Policajného zboru v Bratislave zabezpečiť školiace aktivity pre vyšetrovateľov Policajného zboru, prokurátorov a sudcov s cieľom interaktívnej diskusie o spôsoboch efektívnej aplikácie zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a proaktívneho prístupu pri vyšetrovaní a trestnom stíhaní právnických osôb podľa zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb

Termín: priebežne

Úloha sa priebežne plní. Generálna prokuratúra k problematike trestnej zodpovednosti právnických osôb vypracovala „Zhodnotenie uplatňovania zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb“ za časové obdobie roku 2017, kde sa zhromaždili štatistické údaje za rezort prokuratúry a právna kvalifikácia trestnej činnosti spolu s identifikáciou aplikačných problémov. Generálna prokuratúra bude predmetnú oblasť rovnakým postupom vyhodnocovať aj v roku 2019 s tým, že získané poznatky spolu s riešením konkrétnych aplikačných problémov budú predmetom pracovnej porady riaditeľa trestného odboru generálnej prokuratúry s námestníkmi krajských prokurátorov pre trestný úsek a okresnými prokurátormi.

Justičná akadémia Slovenskej republiky (ďalej len „justičná akadémia“) zaradila do plánu vzdelávacích podujatí na rok 2018 seminár na tému „Aplikačná prax vo veciach trestnej zodpovednosti právnických osôb“. Seminár sa však neuskutočnil a bol presunutý na termín marec 2019. V roku 2019 sa uskutoční aj ďalší seminár na tému „Trestná zodpovednosť právnických osôb v teórii a v praxi“.

V mesiaci september 2018 sa niektorí prokurátori úradu špeciálnej prokuratúry ako lektori zúčastnili školenia v školiacom zariadení finančnej správy pre vyšetrovateľov všetkých expozitúr Národnej kriminálnej agentúry, národnej protikorupčnej jednotky na tému aplikačných problémov zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Takisto v mesiaci október 2018 sa prokurátori úradu špeciálnej prokuratúry ako lektori zúčastnili školenia pod názvom „Korupcia vo verejnom sektore“ s presahom na témy trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike ako aj v Českej republike.

- v bode D.2. odporučila generálnemu prokurátorovi oboznámiť s obsahom Hodnotiacej správy všetkých prokurátorov

Termín: do 31. decembra 2018

Úloha je splnená. Trestný odbor generálnej prokuratúry zaslal všetkým organizačným zložkám generálnej prokuratúry a krajským prokuratúram Hodnotiacu správu OECD o Slovenskej republike vo Fáze 1bis za účelom oboznámenia všetkých prokurátorov s jej obsahom.

6. Uznesením č. 345 z 11. júla 2018 k Návrhu Koncepcie pre boj Slovenskej republiky proti hybridným hrozbám vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi pri vyhodnocovaní informácií o bezpečnostných rizikách v rámci svojej pôsobnosti postupovať v súlade s koncepciou

Úloha sa priebežne plní. Generálna prokuratúra je pripravená vyhodnocovať informácie o bezpečnostných rizikách v rámci svojej pôsobnosti a postupovať v súlade s Koncepciou pre boj Slovenskej republiky proti hybridným hrozbám. Generálna prokuratúra nemá žiadne informácie o plnení konkrétnych úloh, ktoré by z predmetného uznesenia vyplývali pre rezort prokuratúry.

7. Uznesením č. 453 z 10. októbra 2018 k Návrhu rozpočtu verejnej správy na rok 2019 až 2021 vláda

- v bode C.11. uložila správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu predložiť do príslušného výboru Národnej rady SR návrh rozpočtu kapitoly štátneho rozpočtu na roky 2019 až 2021, vrátane rozpočtu na samostatných účtoch a návrh rozpočtu štátneho fondu, ktorého je správcom, na roky 2019 až 2021 v súlade s vládny návrhom rozpočtu verejnej správy na roky 2019 až 2021
Termín: do 15. októbra 2018

Úloha je splnená.

- v bode C.12. uložila správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu predložiť Ministerstvu financií SR v elektronickej forme prostredníctvom Rozpočtového informačného systému rozpis zmien schválených vládou podľa funkčnej a ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie platnej na rok 2019, vrátane rozpisu podľa programov vlády
Termín: do 23. novembra 2018

Úloha je splnená.

- v bode C.13. uložila správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu predložiť Ministerstvu financií SR v elektronickej forme prostredníctvom Rozpočtového informačného systému podrobný rozpis zmien schválených Národnou radou SR podľa funkčnej a ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie platnej na rok 2019, vrátane rozpisu podľa programov vlády
Termín: do 28. decembra 2018

Úloha je splnená.

- v bode C.14. uložila správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu zabezpečiť začínanie obstarávania stavieb financovaných z kapitálových výdavkov

štátneho rozpočtu a aktualizáciu údajov Registra investícií Ministerstva financií SR podľa postupu uvedeného v prílohe č. 3 tohto uznesenia
Termín: v termínoch uvedených v prílohe č. 3 tohto uznesenia

Úloha je dlhodobého charakteru s termínom plnenia v rokoch 2019 a 2020 a bude sa priebežne plniť.

- v bode C.15. uložila správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu predložiť Ministerstvu financií SR na ekonomické hodnotenie navrhované investície s predpokladanými nákladmi vyššími ako 10 mil. eur s DPH v informatizácii alebo 40 mil. eur s DPH v iných oblastiach v súlade s Rámcom na hodnotenie verejných investičných projektov v SR
Termín: do 31. decembra 2019

Predmetná úloha sa generálnej prokuratúry netýka, pretože v roku 2019 nebude mať investície s predpokladanými nákladmi vyššími ako 10 miliónov eur.

- v bode C.16. uložila správcom ďalších kapitol štátneho rozpočtu nepredkladať v roku 2019 návrhy legislatívnych predpisov a iných materiálov, ktoré zakladajú finančné nároky na zvýšenie počtu zamestnancov a zvýšenie výdavkov alebo úbytok príjmov schválených v štátnom rozpočte na rok 2019 s rozpočtovými dôsledkami na štátny rozpočet alebo na iné rozpočty tvoriace rozpočet verejnej správy
Termín: do 31. decembra 2019

Úloha bude vyhodnotená zo strany generálnej prokuratúry až k stanovenému termínu.

8. Uznesením č. 495 zo 6. novembra 2018 k Národnému programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023 vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi na základe požiadaviek jednotlivých rezortov spolupracovať pri plnení úloh vyplývajúcich z Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023

Úloha sa plní priebežne. V súčasnom období je členmi expertnej skupiny pre oblasť obchodovania s ľuďmi, zriadenej na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) v rámci Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi schváleného na roky 2015 – 2018, vyhodnocované plnenie úloh za rok 2018. Generálna prokuratúra je pripravená aj naďalej poskytovať súčinnosť jednotlivým rezortom tak, ako doteraz.

9. Uznesením č. 585 z 12. decembra 2018 k Návrhu protikorupčnej politiky Slovenskej republiky na roky 2019 – 2023 vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi vytvoriť pozíciu protikorupčného koordinátora v podmienkach riadenej inštitúcie
Termín: do 28. februára 2019

- v bode C.2. odporučila generálnemu prokurátorovi zaviesť riadenie korupčných rizík v podmienkach riadenej inštitúcie a identifikovať rizikové oblasti z hľadiska korupcie
Termín: do 31. mája 2019
- v bode C.3. odporučila generálnemu prokurátorovi zabezpečiť vypracovanie protikorupčných programov so zreteľom na podmienky riadenej inštitúcie
Termín: do 31. augusta 2019
- v bode C.4. odporučila generálnemu prokurátorovi vyhodnocovať plnenie úloh vyplývajúcich z protikorupčného programu a aktualizovať tento program
Termín: každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok

Úlohy sú dlhodobého charakteru a budú realizované v stanovených termínoch.

10. Uznesením č. 599 z 19. decembra 2018 k návrhu na určenie zodpovednosti ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi prijať opatrenia na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie podľa gescie určenej v prílohe I a II predloženého materiálu

Generálna prokuratúra je uvedená ako jeden z gestorov zodpovedných za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni pre nasledovný právny akt EÚ:

Por. č. 54 prílohy č. II

- Rozhodnutie Rady (SZBP) 2018/1084 z 30. júla 2018, ktorým sa aktualizuje zoznam osôb, skupín a subjektov, na ktoré sa vzťahujú články 2, 3 a 4 spoločnej pozície 2001/931/SZBP o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom a ktorým sa zrušuje rozhodnutie (SZBP) 2018/475
Gestor: MH SR, MF SR, MV SR, MZVEZ SR, MS SR, GP SR, NBS, SIS

Úloha je dlhodobého charakteru a priebežne sa plní. Úrad špeciálnej prokuratúry priebežne zasiela jednotlivým krajským prokuratúram aktualizovaný zoznam subjektov podľa rozhodnutia Rady Európy s tým, aby príslušné krajské prokuratúry v rámci svojej činnosti dôsledne zabezpečovali výkon uvedených sankcií a súčasne pokiaľ zistia, že uvedeným subjektom boli poskytnuté finančné prostriedky alebo iná forma pomoci, zistené skutočnosti neodkladne oznámili úradu špeciálnej prokuratúry. Do dnešného dňa takéto subjekty, resp. ich podpora na území Slovenskej republiky nebola zistená.

11. Uznesením č. 607 z 19. decembra 2018 k Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2019 vláda

- v bode C.1. odporučila generálnemu prokurátorovi spolupracovať s príslušnými ministerstvami pri príprave návrhov právnych predpisov týkajúcich sa ich pôsobnosti

Generálna prokuratúra vystupuje v Pláne legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2019 ako spolugestor v jednej úlohe:

- por. č. 4 (apríl 2019) - Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení neskorších predpisov

Úloha je splnená. Generálna prokuratúra vypracovala návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o prokuratúre a návrh, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokurátoroch a právnych čakateloch“), ktorý bude predložený ministerstvu spravodlivosti za účelom jeho predloženia do ďalšieho legislatívneho procesu.

Vyhodnotenie plnenia opatrení uvedených v Správe generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2017 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike a Plánu hlavných úloh prokuratúry Slovenskej republiky na rok 2018

V roku 2018 sa generálna prokuratúra zamerala okrem iného aj na plnenie opatrení na zlepšenie činnosti prokuratúry, ktoré boli prijaté v Správe generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry za rok 2017 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike.

V personálnej oblasti neboli vypísané výberové konania na funkciu právnych čakatelov ani prokurátorov. Vzdelávaniu právnych čakatelov sa venovali najmä škoolitelia, určení na jednotlivých okresoch a krajocho. Škoolitelia boli vyberaní z odborne najzdatnejších prokurátorov. Zároveň boli pre čakatelov aj prokurátorov organizované vzdelávacie aktivity v spolupráci s justičnou akadémiou.

V riadiacej oblasti generálny prokurátor pravidelne realizoval pracovné porady s krajskými prokurátormi, ktoré boli zamerané na skvalitnenie riadiacej činnosti a tým aj činnosti celého rezortu prokuratúry. Taktiež riaditelia jednotlivých odborov uskutočňovali pracovné porady s prokurátormi - špecialistami na príslušnú oblasť. Na všetkých prokuratúrach bola vykonaná previerka trestných činov týkajúcich sa drogovej trestnej činnosti, ktorej závery sa premietli do zhodnotenia, ktoré bolo prerokované na porade generálneho prokurátora s krajskými prokurátormi. Kontrola plnenia prijatých opatrení priniesla aj menšiu rozpracovanosť trestných vecí.

Ani v roku 2018 sa nepodarilo zabezpečiť vhodnú budovu pre sídlo generálnej prokuratúry. Generálna prokuratúra sústavne sídli na dvoch adresách - vo vlastnej budove na Štúrovej ulici č. 2 a v prenajatej budove na Špitálskej ulici č. 22. Od roku 2014 začala postupná obmena vozového parku na prokuratúrach a došlo tiež k obmene výpočtovej techniky.

V legislatívnej oblasti stále nebola ukončená novelizácia zákona č. 101/2010 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku. Rovnako sa nepodarilo previesť konanie o náhrade škody spôsobené pri výkone verejnej moci pod jeden subjekt.

Prokuratúra sa naďalej podieľala na novelizáciách zákonov, ktoré sa týkajú činnosti prokuratúry.

V oblasti informatiky naďalej pokračovali práce na vytvorení elektronického prepojenia pri tvorbe „elektronického spisu“ s ministerstvom vnútra a ministerstvom spravodlivosti.

Trestný odbor generálnej prokuratúry sa zamerával na odstránenie zásadných pochybení v postupoch prokurátorov v trestnom konaní. Na pravidelných poradách riaditeľa trestného odboru s námestníkmi krajských prokurátorov pre trestný úsek a okresnými prokurátormi boli zovšeobecňované problémy a nedostatky, ktoré sa vyskytli v práci prokurátorov. Boli vykonané previerky na podriadených prokuratúrach, a to tak prokurátormi generálnej prokuratúry, ako aj prokurátormi krajských prokuratúr. Pri zistení závažných nedostatkov bola, v niektorých prípadoch, vyhovená aj disciplinárna zodpovednosť. V trestnoprávnej oblasti naďalej fungovala telefónna linka pre týrané osoby, ktorá bola od 1. novembra 2015 presmerovaná na krajské prokuratúry. Generálna prokuratúra pripravila komplexné podkladové materiály, potrebné pre legislatívne vytvorenie tzv. Prírodnej polície. Prokuratúra disponuje 56 špecialistami na trestné činy proti životnému prostrediu, ktorí môžu participovať na edukácii príslušníkov Policajného zboru a odborne ich pripraviť na výkon tejto špecializovanej agendy. Organizačným opatrením ministerky vnútra Slovenskej republiky z 21. februára 2019 por. č. 4/2019 bola s účinnosťou od 1. apríla 2019 zriadená na Slovensku tzv. „Prírodná polícia“.

Podstatné úlohy rezortu prokuratúry na rok 2018 stanovil generálny prokurátor v Pláne hlavných úloh prokuratúry Slovenskej republiky na rok 2018 (ďalej len „plán hlavných úloh“), ktorý bol zameraný hlavne na:

- úlohu č. 6 „Vyhodnotenie rýchlosti a správnosti postupu prokurátorov pri urýchlennom uchovávaní počítačových údajov a vykonávaní úkonov právnej pomoci v oblasti počítačovej kriminality (aplikácia medzinárodných a európskych právnych nástrojov a vnútroštátnych ustanovení, najmä § 90 a § 116 Trestného poriadku v spojení s V. časťou Trestného poriadku) za obdobie rokov 2016-2017“ (plnil medzinárodný odbor generálnej prokuratúry),
- úlohu č. 7 „Previerku zameranú na plnenie pokynu generálneho prokurátora SR sp. zn. IV/1 Spr 334/17/1000 z 6. septembra 2017 k Dohode o vine a treste“ (plnilo organizačno-kontrolné oddelenie generálnej prokuratúry),
- úlohu č. 8 „Zhodnotenie poznatkov v postupe prokurátorov pri stíhaní trestných činov súvisiacich s drogovou trestnou činnosťou za rok 2017. Zistenia prokuratúry sú bližšie uvedené v trestnej časti tejto správy“ (plnilo organizačno-kontrolné oddelenie generálnej prokuratúry),
- úlohu č. 9 „Zhodnotenie stavu zákonnosti v postupe a rozhodovaní orgánov verejnej správy v konaní o poskytovaní sociálnych služieb podľa § 79 až § 81 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov“ (plnil netrestný odbor generálnej prokuratúry),
- úlohu č. 10 „Kontrolná previerka stavu zákonnosti postupu a rozhodovania stavebných úradov v kolaudačných konaniach podľa § 76 a nasl. Stavebného zákona“ (plnil netrestný odbor generálnej prokuratúry),
- úlohu č. 11 „Zhodnotenie postupu orgánov činných v trestnom konaní pri navrhovaní ochranného liečenia páchatel'a, ktorého pobyt na slobode je nebezpečný

a spáchal čin inak trestný za obdobie rokov 2016-2017“ (plnil trestný odbor generálnej prokuratúry),

- úlohu č. 12 „Zhodnotenie zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní pri trestnom stíhaní tzv. korporátnej úžery (§ 235 ods. 2 Trestného zákona) za obdobie rokov 2016-2017“ (plnil trestný odbor generálnej prokuratúry).

Všetky úlohy boli splnené.

Personálny stav

Limit počtu zamestnancov pre rezort prokuratúry na rok 2018 bol podľa prílohy č. 1 k uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 471 zo dňa 11. októbra 2017 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2018 až 2020 a následne podľa doplňujúcej prílohy č.1 k listu č. MF/008389/2018-413, stanovený v počte 1 992 osôb, z toho aparát ústredného orgánu v počte 312 osôb. Oproti roku 2017 sa limit počtu zamestnancov zvýšil na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 596 z 13. decembra 2017 o osoby určené na plnenie úloh úradu špeciálnej prokuratúry v počte 9, a to 5 miest prokurátorov, 2 štátnozamestnanecké miesta a 2 miesta zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme. Rozpočtovým opatrením č. 5/2018 Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo financií“) povolilo generálnej prokuratúre prekročiť záväzné ukazovatele štátneho rozpočtu na rok 2018 a zvýšilo počet osôb v rezorte prokuratúry na ústrednom orgáne o 2 štátnozamestnanecké miesta, a to na zabezpečenie realizácie zákona o znižovaní administratívnej záťaže osôb využívaním informačných systémov verejnej správy. V roku 2018 bol celkový limit počtu zamestnancov v rezorte prokuratúry 1 994 osôb, z toho ústredný orgán 314 osôb.

Z celkového počtu 1 994 osôb bol plánovaný počet štátnozamestnaneckých miest 737 a plánovaný počet miest pri výkone práce vo verejnom záujme 189. Počet štátnych zamestnancov v štátnozamestnaneckom pomere k 31. decembru 2018 bol 717 a zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme v pracovnom pomere bol 187. Na materskej alebo rodičovskej dovolenke bolo 47 štátnych zamestnankýň, 1 zamestnanec a 2 zamestnankyne pri výkone práce vo verejnom záujme.

Obsadenie štátnozamestnaneckých miest na ústrednom orgáne sa v ostatnom období, napriek opakovane vyhlasovaným výberovým konaniam, nezrealizovalo z dôvodu nedostatočného záujmu uchádzačov resp. z dôvodu nedostatku požadovaných odborných vedomostí a schopností prihlásených uchádzačov.

Plánovaný počet prokurátorov v rezorte prokuratúry v roku 2018 bol 1 068. V služobnom pomere prokurátora k 31. decembru 2018 bolo 919 prokurátorov. Funkciu prokurátora nevykonávalo 50 prokurátoriek a 1 prokurátor z dôvodu materskej alebo rodičovskej dovolenky, 2 prokurátori boli podľa § 9b zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch dočasne pridelení k orgánu EÚ na výkon práv a povinností národného člena zastupujúceho Slovenskú republiku v Eurojuste a 2 prokurátori boli podľa § 9a zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch dočasne pridelení do justičnej akadémie, 2 prokurátorom bol dočasne pozastavený výkon funkcie prokurátora do právoplatného skončenia trestného konania, resp. disciplinárneho konania a 2 prokurátorom generálny prokurátor prerušil výkon

funkcie prokurátora na základe ich žiadosti z vážnych osobných alebo rodinných dôvodov.

V služobnom pomere právneho čakaťa prokuratúry bolo k 31. decembru 2018 celkom 36 právnych čakaťov, z toho jedna právna čakaťka bola na rodičovskej dovolenke. V roku 2018 bolo do funkcie prokurátora po vykonaní odbornej justičnej skúšky vymenovaných 72 právnych čakaťov prokuratúry.

V priebehu roka 2018 bol podľa § 12 ods. 5 zákona o prokurátoroch a právnych čakaťoch z dôvodu vzniku nároku na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok prerušený výkon funkcie prokurátora 6 prokurátorom a z týchto dôvodov zanikol služobný pomer prokurátora ďalším 19 prokurátorom. V prípade 2 prokurátorov zanikol ich služobný pomer z dôvodu vymenovania do funkcie sudcu a 1 prokurátora odvolal z funkcie generálny prokurátor z dôvodu dosiahnutia veku 65 rokov.

Voľné miesta prokurátorov budú obsadené po ukončení prebiehajúceho výberového konania, ktoré generálny prokurátor vyhlásil koncom roka 2018.

Vyhodnotenie odbornej prípravy a vzdelávania

Generálna prokuratúra zabezpečuje a podieľa sa na odbornej príprave a vzdelávaní prokurátorov, právnych čakaťov prokuratúry, štátnych zamestnancov a zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme.

Vzdelávanie prokurátorov a právnych čakaťov zabezpečuje, organizuje a vykonáva predovšetkým justičná akadémia, ktorá je vzdelávacou inštitúciou s celoštátnou pôsobnosťou.

Obsahové zameranie vzdelávania vykonávaného justičnou akadémiou vo vzťahu k prokurátorom a právnym čakaťom prokuratúry nadväzuje aj na obsahovú náplň vzdelávania prokurátorov a právnych čakaťov prokuratúry, určenú generálnym prokurátorom a súvisí s výkonom pôsobnosti prokuratúry.

Prokurátori využívali vzdelávacie aktivity organizované justičnou akadémiou ako aj generálnou prokuratúrou aktívnejšie ako v predošlom kalendárnom roku.

V roku 2018 sa na 117 podujatiach organizovaných justičnou akadémiou zúčastnilo 825 prokurátorov (v roku 2017 sa na 69 podujatiach zúčastnilo 516 prokurátorov).

Z celkového počtu sa 39 podujatí týkalo trestnej oblasti (účasť 352 prokurátorov), 43 vzdelávacích podujatí sa týkalo netrestnej pôsobnosti prokuratúry (účasť 277 prokurátorov). Prokurátori sa taktiež vzdelávali v oblasti zdokonaľovania sa v cudzom jazyku (účasť 72 prokurátorov na 7 podujatiach) a v oblasti kultivácie osobnosti prokurátora, efektívneho využitia služobného času, metodiky zvládania záťažových situácií pri výkone funkcie prokurátora (účasť 149 prokurátorov na 21 podujatiach).

Justičná akadémia organizovala vzdelávacie podujatia aj pre právnych čakatel'ov prokuratúry s cieľom pripraviť ich na úspešné vykonanie odbornej justičnej skúšky. Vzdelávacích podujatí v počte 14 (prípravného vzdelávania a predskúškových sústrezení) sa zúčastnilo 486 právnych čakatel'ov prokuratúry.

Generálna prokuratúra zabezpečovala vzdelávanie všetkých zamestnancov (prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry, štátnych zamestnancov a zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme) v súlade s Plánom odbornej prípravy a vzdelávania prokuratúry Slovenskej republiky na rok 2018 (ďalej len „plán vzdelávania“).

V roku 2018 sa podľa plánu vzdelávania uskutočnilo 65 podujatí, z toho v 35 prípadoch bola priamym gestorom podujatia niektorá z organizačných zložiek generálnej prokuratúry. V 30 prípadoch bola gestorom podujatia príslušná krajská prokuratúra.

Pokiaľ ide o tematické zameranie vzdelávacích aktivít, tieto zahŕňali trestnú oblasť pôsobnosti prokuratúry (účasť 618 prokurátorov na 15 podujatiach) a netrestnú oblasť pôsobnosti (účasť 92 prokurátorov na 2 podujatiach). Na vzdelávacích podujatiach v trestnej oblasti sa aktívne zúčastňovali aj zástupcovia Národnej kriminálnej agentúry, Prezídia Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže a Úradu pre verejné obstarávanie.

Účelom vzdelávacích aktivít pre prokurátorov bolo prehlbovanie odborných vedomostí a schopností, potrebných pri výkone funkcie prokurátora.

Za veľmi dôležité z pohľadu kvalitnej prípravy na výkon funkcie prokurátora generálna prokuratúra považuje aj vzdelávanie právnych čakatel'ov prokuratúry. V roku 2018 generálna prokuratúra zorganizovala pre túto cieľovú skupinu 3 vzdelávacie podujatia, ktorých sa zúčastnilo 137 právnych čakatel'ov prokuratúry.

Popri prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry cieľovou skupinou vzdelávania boli aj štátni zamestnanci a zamestnanci vykonávajúci práce vo verejnom záujme.

Vzdelávacie podujatia, určené pre zamestnancov celého rezortu prokuratúry, zabezpečovali jednotlivé organizačné zložky generálnej prokuratúry v oblastiach súvisiacich s plnením ich úloh, napr. ekonomický odbor (účasť 94 zamestnancov na 3 podujatiach), odbor informatiky (účasť 104 zamestnancov na 4 podujatiach), organizačno-kontrolné oddelenie (účasť 123 zamestnancov na 4 podujatiach), osobný úrad (účasť 162 zamestnancov na 5 podujatiach), referát ochrany utajovaných skutočností (účasť 10 zamestnancov na 1 podujatí). Vzdelávanie zamestnancov zabezpečovali aj jednotlivé krajské prokuratúry ako služobné úrady.

Možno konštatovať, že v roku 2018 prebiehalo vzdelávanie všetkých zamestnancov prokuratúry Slovenskej republiky, a to vo všetkých oblastiach, v ktorých bolo získavanie poznatkov a vedomostí nevyhnutné na zabezpečenie plynulého plnenia úloh prokuratúry.

Ekonomické zabezpečenie činnosti prokuratúry za rok 2018

Na zabezpečenie činnosti prokuratúry v roku 2018 ministerstvo financií pridelo rozpočtové prostriedky v sume 98 894 576,- eur. Rozpočtovými opatreniami ministerstva financií bol tento limit v priebehu roka upravený na 101 256 967,- eur.

Ministerstvo financií povolilo kapitole Generálna prokuratúra Slovenskej republiky prekročenie limitu výdavkov v hlavnej kategórii 700 - Kapitálové výdavky o 2 285 660,- eur, z toho na programe 06R Presadzovanie zákonnosti o 21 273,- eur na rekonštrukciu a modernizáciu kancelárskych priestorov a na podprograme EK06 Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky o 2 264 387,- eur. Tieto finančné prostriedky boli určené na financovanie investičnej akcie „Dopracovanie informačných systémov Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky“.

Ministerstvo financií upravilo kapitole Generálna prokuratúra Slovenskej republiky záväzný ukazovateľ limitu počtu zamestnancov. Predmetnou úpravou sa zabezpečilo zvýšenie limitu počtu zamestnancov aparátu ústredného orgánu o dve osoby v súvislosti so zabezpečením vykonávania vnútorného auditu v intenciách zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ministerstvo financií povolilo kapitole Generálna prokuratúra Slovenskej republiky prekročenie limitu výdavkov na programe 06R Presadzovanie zákonnosti v hlavnej kategórii 600 - Bežné výdavky o 12 650,- eur a následne zaviazalo uvedené finančné prostriedky v prospech kapitoly ministerstva vnútra na úhradu druhej polovice poplatku pre Svetovú banku v súvislosti s realizáciou projektu Národného hodnotenia rizika legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu v podmienkach Slovenskej republiky.

Ministerstvo financií povolilo kapitole Generálna prokuratúra Slovenskej republiky prekročenie limitu výdavkov o 318 297,60 eur, z toho na programe 06R Presadzovanie zákonnosti o 48 672,- eur, z toho limit miezd o 36 000,- eur a limit poistného o 12 672,- eur a na podprograme 0EK06 Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky o 269 625,60 eur, z toho v hlavnej kategórii 700 - Kapitálové výdavky o 115 200,- eur a v kategórii 630 - Tovary a služby o 154 425,60 eur. Zároveň sa zvýšil limit počtu zamestnancov aparátu ústredného orgánu o 2 osoby. Rozpočtové prostriedky boli použité na zabezpečenie finančného pokrytia zavedenia zákona o znižovaní administratívnej záťaže osôb využívaním informačných systémov verejnej správy.

Ministerstvo financií povolilo kapitole Generálna prokuratúra Slovenskej republiky na programe 06R Presadzovanie zákonnosti prekročenie limitu výdavkov o 3 155 422,- eur, z toho limit miezd o 2 378 309,- eur a limit poistného o 777 113,- eur v súvislosti so zvýšením platových náležitostí generálneho prokurátora a prokurátorov v súlade so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky. V uvedenej sume boli pridelené aj finančné prostriedky na zvýšenie plátov zamestnancov v nadväznosti na § 5 zákona č. 333/2017 Z. z. o štátnom rozpočte na

rok 2018 a kolektívne zmluvy vyššieho stupňa na rok 2018, ktorými sa zvýšili platové tarify štátnych zamestnancov a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme o 4,8% od 1. januára 2018.

Ministerstvo financií povolilo kapitole Generálna prokuratúra Slovenskej republiky prekročenie limitu výdavkov o 59 628,- eur na podprograme OEK 06 Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky na vykonanie analyticko-programátorských prác potrebných k realizácii implementácie projektu polície „Manažment vyšetrovacích spisov“ na elektronický prokurátorský spis IS PATRICIA a elektronický súdny spis v informačnom systéme „Rozvoj elektronických služieb súdnictva“.

V nadväznosti na ustanovenie § 8 ods. 6 a § 18 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ministerstvo financií zaviazalo rozpočtové prostriedky v hlavnej kategórii 700 - Kapitálové výdavky vo výške 3 081 617,- eur, z toho na programe 06R Presadzovanie zákonnosti v sume 782 235,- eur a na podprograme OEK06 Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vo výške 2 299 382,- eur.

Ministerstvo financií zaviazalo rozpočtové prostriedky v rámci hlavnej kategórie 600 - Bežné výdavky v sume 500 000,- eur na podprograme OEK06 Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky a súčasne povolilo prekročenie limitu výdavkov v sume 500 000,- eur na programe 06R Presadzovanie zákonnosti.

Ministerstvo financií zaviazalo v rámci programu 06R Presadzovanie zákonnosti finančnú čiastku 375 000,- eur v hlavnej kategórii 600 - Bežné výdavky a súčasne povolilo prekročenie limitu výdavkov v sume 375 000,- eur v hlavnej kategórii 700 - Kapitálové výdavky. Uvedená suma bola viazaná v súlade s § 8 ods. 6 a § 18 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Generálna prokuratúra v rámci vlastných rozpočtových opatrení presunula ušetrené finančné prostriedky z kategórie „Bežné transfery“ vo výške 524 907,- eur do kategórie „Poistné a príspevok do poisťovní“. Presun finančných prostriedkov bol nevyhnutný z dôvodu zabezpečenia úhrad poistných odvodov.

Rozpočtovými opatreniami vykonanými generálnou prokuratúrou nedošlo k zmene záväzných ukazovateľov rozpočtu na rok 2018.

Plnenie ukazovateľov rozpočtu za rok 2018 bolo nasledovné (v eurách):

Ukazovateľ	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% z uprav. rozpočtu
Príjmy	500 000	514 698	102,9
nedaňové príjmy	500 000	514 698	102,9
Výdavky kapitoly spolu	101 256 967	99 805 018	98,6
v tom:			
výdavky na protidrogovú politiku	399	-	-
výdavky na civilný krízový manažment	20 000	-	-
výdavky na informačné technológie	5 069 884	4 153 809	81,9
Bežné výdavky	99 406 046	97 956 389	98,5
v tom:			
výdavky na protidrogovú politiku	399	-	-
výdavky na civilný krízový manažment	20 000	-	-
výdavky na informačné technológie	4 286 289	3 371 330	78,7
- mzdy, platy, služobné príjmy a OOV	61 288 901	61 286 786	99,9
- poistné a príspevok do poisťovní	19 813 393	19 813 029	99,9
- tovary a služby	14 221 864	12 889 408	90,6
z toho:			
výdavky na protidrogovú politiku	399	-	-
výdavky na civilný krízový manažment	20 000	-	-
výdavky na informačné technológie	4 286 289	3 371 330	78,7
- bežné transfery	4 081 888	3 967 166	97,2
Kapitálové výdavky	1 850 921	1 848 629	99,9
v tom:			
výdavky na informačné technológie	783 595	782 479	99,9

Plnenie príjmov ovplyvnili najmä tržby zo vzdelávacích a rehabilitačných centier prokuratúry, príjmy z prenájmu priestorov v budovách prokuratúry, príjmy z dobropisov, príjmy z poistných plnení a iné.

Čerpanie v kategórii 610 - Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania v porovnaní s rokom 2017 vzrástlo o 2 733 606,- eur, t. j. o 4,7%. Nárast bol spôsobený valorizáciou platov prokurátorov, vyšším výkonom práce nadčas a práce v sobotu, v nedeľu, vo sviatok a nárastom funkčných platov v dôsledku nárastu započítateľnej praxe u štátnych zamestnancov.

V kategórii 620 - Poistné a príspevok do poisťovní sa prostriedky použili na odvod poistného do zdravotných poisťovní, do Sociálnej poisťovne a do doplnkových dôchodkových poisťovní. V porovnaní s rokom 2017 čerpanie vzrástlo o 393 129,- eur, t. j. o 2%. Odvod poistného do poisťovní vzrástol v dôsledku zvýšenia objemu vyplatených miezd.

V kategórii 630 - Tovary a služby pokleslo čerpanie oproti roku 2017 o 422 374,- eur, t. j. o 3,2%. Pokles bol spôsobený prijatím a dodržiavaním úsporných opatrení v roku 2018. V roku 2018 sa oproti roku 2017 dosiahla úspora na niektorých položkách výdavkov. Napríklad náklady na opravu a údržbu motorových vozidiel sa znížili o 15,2%, náklady na tuzemské pracovné cesty sa znížili o 10,5%,

náklady na komunikačnú infraštruktúru sa znížili o 7,8% a na telekomunikačné služby o 3,8%.

V kategórii 640 - Bežné transfery došlo k zvýšeniu čerpania oproti roku 2017 o 567 870,- eur, t. j. o 16,7%. Nárast bol spôsobený vyšším počtom poberateľov príplatkov za výkon funkcie prokurátora, vyšším objemom vyplatených príplatkov k nemocenskému a vyšším objemom vyplateného odchodného pre prokurátorov.

Kapitálové výdavky zo štátneho rozpočtu vo výške 1 848 629,- eur boli v roku 2018 použité na nasledovné účely (v eurách):

- nákup pozemku pod budovou Krajskej prokuratúry Bratislava vo výške 16 750,- eur,
- nákup licencií vo výške 84 660,- eur,
- nákup multifunkčných zariadení, telefónnych ústrední, kamerových systémov, zabezpečovacích systémov, skenerov, regálových systémov, rámového detektora kovov vo výške 553 912,- eur,
- nákup služobných motorových vozidiel vo výške 143 282,- eur,
- zabezpečenie prípravnej a projektovej dokumentácie vo výške 34 570,- eur,
- rekonštrukciu stavieb a ich technické zhodnotenie vo výške 801 989,- eur,
- rekonštrukciu a modernizáciu softvéru a hardvéru vo výške 213 466,- eur .

Zo stavebných investícií sa na celkovom čerpaní najviac podieľala realizácia zateplenia administratívnej budovy Okresnej prokuratúry Levice, rekonštrukcia vonkajšieho izolačného plášťa budovy Vzdelávacieho a rehabilitačného centra prokuratúry SR Krpáčovo, rekonštrukcia strechy budovy Okresnej prokuratúry Lučenec, výmena strešného plášťa budovy Okresnej prokuratúry Humenné, výmena kotlov vo Vzdelávacom a rehabilitačnom centre prokuratúry SR Stará Lesná, rekonštrukcia sociálnych zariadení v priestoroch budovy Krajskej prokuratúry Košice, rekonštrukcia stúpačiek na vodu, odpad a ventiláciu v budove Krajskej prokuratúry Bratislava, rekonštrukcia kotolne v budove Okresnej prokuratúry Veľký Krtíš.

Záväzný ukazovateľ rozpočtu kapitoly Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky boli v roku 2018 dodržané. Rozpočtové prostriedky boli vynakladané hospodárne a účelne na zabezpečenie mzdových, materiálnych, prevádzkových a investičných potrieb prokuratúry.

ČASŤ II.

ČINNOSŤ PROKURATÚRY V TRESTNEJ OBLASTI A POZNATKY PROKURATÚRY O STAVE ZÁKONNOSTI V TEJTO OBLASTI

1. Základné informácie

Generálna prokuratúra predstavuje univerzálny orgán ochrany práva, ktorý koná vo verejnom záujme, pričom spoločne s podriadenými krajskými prokuratúrami a okresnými prokuratúrami uskutočňovala aj v roku 2018 v trestnej oblasti právnou úpravou ustanovené oprávnenia a povinnosti, a to prijímaním a vybavovaním trestných oznámení fyzických osôb a právnických osôb, dozorom nad dodržiavaním zákonnosti v predsúdnom konaní, činnosťou v súdnom konaní, činnosťou v prieskumnej agende, dozorom v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia

slobody a v celách policajného zaistenia, medzinárodnou justičnou spoluprácou a účasťou na prevencii a potláčaní kriminality, ako aj plnením ďalších úloh, ak tak ustanovuje osobitný zákon alebo medzinárodná zmluva vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

Zásadné úlohy prokuratúry ako štátneho orgánu na rok 2018 určil generálny prokurátor v pláne hlavných úloh a v pláne vzdelávania. Všetky prokuratúry v obvode krajských prokuratúr okrem tohto plnili úlohy z plánov hlavných úloh krajských prokuratúr a úlohy vyplývajúce z opatrení prijímaných generálnym prokurátorom na pracovných poradách s krajskými prokurátormi a tiež z opatrení prijímaných vedúcimi prokurátormi organizačných zložiek generálnej prokuratúry.

V súlade so základnými prioritami generálneho prokurátora sa činnosť prokuratúry aj v roku 2018 dlhodobo zameriavala predovšetkým na problematiku zlepšenia rýchlosti a kvality prípravného konania, najmä na zníženie počtu tzv. starých trestných vecí a na skvalitnenie výkonu dozoru prokurátora v prípravnom konaní. Tento cieľ sa realizoval metódami vo forme previerok trestných vecí, v ktorých prípravné konanie trvalo dlhšie ako 2 roky od začatia trestného stíhania, previerok trestných vecí neskončených v prípravnom konaní v lehote do 1 roka od vznesenia obvinenia, vo forme previerok rýchlosti konania na vybraných okresných prokuratúrach, najmä rýchlosti konania vo väzobných trestných veciach.

Z hľadiska druhu kriminality sa prokuratúra aj v roku 2018 zamerala na odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov daňových, trestných činov hospodárskeho a majetkového charakteru, ako i na problematiku finančného vyšetrovania.

V súlade s týmito prioritami sa uskutočňovala aj edukačná činnosť na prokuratúre. Trestný odbor generálnej prokuratúry zorganizoval pracovnú poradu na tému „Proces dokazovania v prípravnom konaní na úseku majetkových trestných činov“. Na pracovnej porade bola analyzovaná problematika znaleckého dokazovania najmä v kontexte majetkovej trestnej činnosti, problematika zaistenia vecí a majetku v trestnom konaní, s poukazom na aktuálnu rozhodovaciu prax súdov. Prítomní prokurátori boli upozornení na aktuálne legislatívne zmeny na úseku majetkových trestných činov a postavenie správcu konkurznej podstaty v konkurze a reštrukturalizácii.

Generálna prokuratúra v roku 2018 zorganizovala so zástupcami Finančnej správy a Policajného zboru pracovnú poradu k otázkam trestných činov daňových, na tému „DPH verus colné režimy“. Na tejto pracovnej porade bolo analyzované stanovisko trestnoprávneho kolégia na zjednotenie výkladu k uplatňovaniu nárokov na náhradu škody v tzv. adhéznom konaní, a to z hľadiska obsahu konkurujúcich si rozhodnutí k nárokom na náhradu škody uplatňovaným v konaní o daňových trestných činoch. Bola analyzovaná problematika inštitútu účinnej ľútosti u daňových trestných činov, podrobne bol oboznámený rozsudok Súdneho dvora EÚ (Veľká komora) z 20. marca 2018 v súvislosti s uplatnením zásady ne bis in idem u daňového trestného činu. Taktiež bola analyzovaná spolupráca Kriminálneho úradu Finančnej správy s tabakovými spoločnosťami v oblasti realizácie tzv. tabakových dohôd a v zmysle Memoránd o porozumení a realizácii spolupráce prostredníctvom

EUROPOL-u, ktorá funguje ako platforma pre zabezpečenie policajnej spolupráce na komunitárnej úrovni.

Efektívne a transparentné odoberanie výnosov z trestnej činnosti bolo predmetom periodickej spoločnej pracovnej porady organizovanej trestným odborom generálnej prokuratúry s názvom „Aplikačné problémy vo finančnom vyšetrovaní a kazuistika“. Okrem prokurátorov generálnej prokuratúry, úradu špeciálnej prokuratúry a krajských prokuratúr sa jej zúčastnili aj zástupcovia Kriminálneho úradu finančnej správy, ministerstva spravodlivosti, Policajného zboru a krajských riaditeľstiev Policajného zboru. Na porade boli analyzované prípady finančného vyšetrovania, súvisiace aplikačné problémy a významné legislatívne zmeny trestnoprávných predpisov a Obchodného zákonníka a využívanie inštitútov smerujúcich k odčerpaniu nezákonne získanému majetku mimo trestného konania prostredníctvom žalôb na uplatnenie nároku štátu na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré sa podávajú na základe využitia kompetencií prokuratúry na netrestnom úseku pôsobnosti prokuratúry v súvislosti s presadzovaním tzv. verejného záujmu podľa § 93 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

Osobitná pozornosť zo strany prokuratúry bola v roku 2018 venovaná boju proti legalizácii príjmov (výnosov) z trestnej činnosti. V tejto súvislosti všetky krajské prokuratúry a úrad špeciálnej prokuratúry viedli evidenčný prehľad konkrétnych trestných vecí tohto druhu trestnej činnosti, vrátane zaisťovania výnosov z trestnej činnosti a nárokov poškodených na náhradu škody. Generálnou prokuratúrou tak boli plnené záväzky z procesov Výboru expertov Rady Európy na hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu – MONEYVAL a zo súvisiacich štandardov FATF, ako aj z procesov patriacich do pôsobnosti Konferencie zmluvných strán Varšavského dohovoru Rady Európy, OECD, OSN a vzájomného hodnotenia členských štátov EÚ.

V súvislosti s Dohodou o spolupráci uzavretou medzi generálnou prokuratúrou a Úradom pre verejné obstarávanie sa uskutočnili dve obsahovo na seba nadväzujúce pracovné porady zástupcov Úradu pre verejné obstarávanie a prokurátorov generálnej prokuratúry. Pozornosť bola venovaná právnemu rámcu výkonu dohľadu nad verejným obstarávaním s dôrazom na zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj trestnoprávny rámec tejto problematiky.

V nadväznosti na zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb“) generálna prokuratúra vyhodnotila jeho uplatňovanie podriadenými krajskými a okresnými prokuratúrami. Nízky počet trestných stíhaní vedených proti právnickým osobám bol determinovaný krátkou lehotou jeho uplatňovania v praxi od nadobudnutia účinnosti (zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb nadobudol účinnosť 1. júla 2016), nakoľko prevažná väčšina trestných činov, ktorých sa právnické osoby môžu dopustiť, bola zistená s istým časovým odstupom (po podaní trestných oznámení, vykonaní daňových kontrol). K problematike zisťovania zákonných podmienok na vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb bola aj v roku 2018 zo strany generálnej prokuratúry venovaná sústavná pozornosť, a to v rámci organizovaných

pracovných porád v súčinnosti s Policajným zborom, na ktorých bola osobitne zdôrazňovaná potreba intenzívneho využívania zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v aplikačnej praxi.

Za účelom zvýšenia efektivity v boji proti počítačovej kriminalite bola v podmienkach prokuratúry vytvorená neformálna sieť prokurátorov - Vnútroštátna sieť prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite. Táto sieť prokurátorov sa zameriavala na vzájomnú výmenu informácií a praktických poznatkov týkajúcich sa počítačovej kriminality v rámci vnútroštátneho konania a medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach. Jej neformálny charakter zabezpečuje možnosť flexibilného reagovania na rýchly vývoj v technologickej aj právnej oblasti, ako aj na potreby prenosu informácií.

Osobitným úsekom činnosti prokuratúry bol výkon dozoru prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená. V roku 2018 bola zorganizovaná pracovná porada prokurátorov vykonávajúcich dozor nad dodržiavaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody za účasti zástupcov Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže a riaditeľov ústavov na výkon väzby a ústavov na výkon trestu odňatia slobody a ministerstva spravodlivosti. Predmetom porady boli aplikačné problémy vznikajúce pri uplatňovaní zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov a zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ďalšou prioritou v činnosti prokuratúry bolo aj v roku 2018 odhaľovanie a účinný postih páchatel'ov trestných činov tzv. domáceho násillia. V súlade s touto prioritou trestný odbor generálnej prokuratúry zorganizoval pracovnú poradu k problematike tzv. domáceho násillia, trestnej činnosti mladistvých osôb so zameraním na dokazovanie trestných činov páchaných na deťoch a blízkych osobách prostredníctvom internetu a elektronických prostriedkov. Pracovná porada bola zameraná na fungovanie týchto prostriedkov a nástrojov v súvislosti so zvýšenými nárokmi na orgány činné v trestnom konaní, na ich vzdelávanie v oblasti informačných technológií, pochopenie ich fungovania, ale tiež fungovania sociálnych sietí a iných komunikačných platforiem, ktoré sa dynamicky rozvíjajú a sú častým spôsobom páchania trestnej činnosti deťmi, na deťoch alebo blízkych osobách.

V roku 2018 trestný odbor generálnej prokuratúry zorganizoval pracovnú poradu pre prokurátorov - špecialistov na tému „Problematika trestnej činnosti mladistvých a maloletých a trestná činnosť páchaná na deťoch a násillie v rodinách“. Pracovná porada bola zameraná na aplikačné problémy pri vyšetrovaní trestných činov súvisiacich s domácim násillím a výsluchom obetí podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obetiach“). V tejto súvislosti bola venovaná pozornosť zriaďovaniu špeciálnych výsluchových miestností.

V podmienkach prokuratúry možno pozitívne hodnotiť vytvorenie špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a osôb, ktoré pre nedostatok veku nie sú trestne zodpovedné, na trestné činy spáchané na deťoch a násillie v rodinách (Pokynom generálneho prokurátora por. č. 1/2013) a zriadenie Linky pre týrané

osoby. Špecializácia prokurátorov umožnila dôsledné vyhodnocovanie trestných oznámení podaných pre podozrenie zo spáchania trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a ich zákonné vybavovanie bez zbytočných prieťahov. Títo prokurátori sa priamo zúčastnili v roku 2018 výsluchov maloletých osôb, pričom ich úzka spolupráca s konajúcimi policajtmi pri objasňovaní tohto druhu trestnej činnosti je nevyhnutná. V oblasti postihu trestnej činnosti súvisiacej s tzv. domácim násilím dôležitú úlohu zohráva zabezpečenie a realizácia práv poškodených osôb v trestnom konaní. Z tohto dôvodu v konkrétnych trestných veciach prokuratúra aj v roku 2018 spolupracovala s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny pri ochrane práv maloletých za účelom poskytovania komplexných poznatkov zo šetrenia v rodinách.

V záujme predchádzania tomuto druhu trestnej činnosti sa prokurátori aj v roku 2018 aktívne zapájali do aktivít iných rezortov formou účasti na vypracovaní a plnení Národných akčných plánov (Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019, Konsolidovaná tretia, štvrtá a piata periodická správa Slovenskej republiky o implementácii Dohovoru OSN o právach dieťaťa). V súvislosti s ochranou detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním prostredníctvom informačno-komunikačných technológií zabezpečovala generálna prokuratúra plnenie úloh uložených tzv. Lanzarotským výborom (Výbor zmluvných strán k Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním). Významnou aktivitou bola aj účasť prokurátorov – špecialistov na zasadnutiach Medzirezortného Expertného koordinačného orgánu pre boj so zločinnosťou (MEKO), ako aj účasť na Expertnom workshope v Bruseli k implementácii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/ EÚ o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii. Rovnako za významnú aktivitu považujeme aj účasť prokurátorov – špecialistov na školení zameranom na stíhanie environmentálnych trestných činov v Budapešti.

Na základe plánu hlavných úloh prokuratúry bola zorganizovaná pracovná porada zameraná na výkon dozoru prokurátorov pri trestných činoch na úseku dopravy, na ktorej boli, okrem všeobecných aplikačných problémov na tomto úseku, analyzovaný význam znaleckého dokazovania pri objasňovaní dopravných nehôd, využitie znaleckých posudkov z odboru cestnej dopravy v trestnom konaní a problematika variantných vyhodnotení priebehu dopravných nehôd v znaleckých posudkoch. Taktiež bol analyzovaný význam znaleckého dokazovania pri objasňovaní trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a využitie znaleckých posudkov z odboru zdravotníctva pri trestných činoch v doprave so zameraním sa na ustálenie hladiny alkoholu v organizme pre stav vylučujúci spôsobilosť na vykonanie činnosti ohrozujúcej život a zdravie.

Prokurátori sa v roku 2018 podieľali na riešení viacerých aplikačných problémov, ktoré boli signalizované generálnej prokuratúre zo strany podriadených prokuratúr, policajtov alebo na základe jej vlastných poznatkov, a to vydávaním záväzných právnych stanovísk a pokynov generálneho prokurátora. Išlo napríklad o právne problémy týkajúce sa úpravy preskúmania postupu prokurátora v predsúdnom konaní, t. j. v štádiu pred začatím trestného stíhania, ako aj

v prípravnom konaní, podstatou ktorého bolo vybavovanie bývalých „podnetov“ podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre ako žiadostí, len v režime rezortnej úpravy – Príkazu generálneho prokurátora poradové číslo 6/2017 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní.

V súvislosti s poskytovaním úveru nebankovými subjektmi bolo vydané stanovisko generálneho prokurátora poradové číslo 1/2018 k právnomu posúdeniu trestného činu úverového podvodu podľa § 222 Trestného zákona.

Orgány činné v trestnom konaní sa aj v roku 2018 stretávali s problémom oneskoreného vypracovávania znaleckých posudkov Kriminalistickým a expertíznym ústavom Policajného zboru v odbore kriminalistika, najmä v odvetví genetickej analýzy alebo v odvetví biológie. K výraznejšej zmene tohto stavu nedochádzalo, čo sa nepochybne odrazilo na rýchlosti a celkovej dĺžke trestného konania. Je potrebné zdôrazniť, že postup v skrátenom vyšetrowaní a vo vyšetrowaní je veľakrát závislý od obsahu a záverov znaleckého skúmania.

Plnenie úloh na väčšine prokuratúr sťažoval aj v roku 2018 nevyhovujúci personálny stav spôsobený hlavne materskými a rodičovskými dovolenkami prokurátoriek, dlhodobou práceneschopnosťou prokurátorov a odchodom prokurátorov do starobného dôchodku. Tieto faktory, spolu so zvyšovaním náročnosti na služobnú činnosť prokurátorov, najmä na maximálne využívanie odklonov v trestnom konaní, na zrýchlenie postupov v prípravnom konaní a na využívanie zákonných opatrení zrýchľujúcich súdne konanie, zvyšujú značnú zaťaženosť prokurátorov.

K zlepšeniu tohto stavu môže pomôcť aj to, že v roku 2018 bolo vymenovaných do funkcie 72 právnych čakatelov prokuratúry. Títo môžu v budúcnosti prispieť k zefektívneniu práce na prokuratúre. V tejto súvislosti je potrebné zvýrazniť, že v roku 2018 len vďaka mimoriadnemu nasadeniu a aktivite prokurátorov vo všetkých článkoch prokuratúry možno prezentovať výsledky uvedené v tejto správe.

2. Stav a vývoj kriminality

V roku 2018 bolo evidovaných na prokuratúre v trestných registroch, ktoré sa týkajú trestných stíhaní celkovo 64 280 trestných vecí a v trestných registroch, ktoré sa týkajú postupu pred začatím trestného stíhania bolo evidovaných celkovo 68 308 trestných vecí. V porovnaní s rokom 2017 (69 773 trestných vecí) bol zaznamenaný pokles nápadu trestných vecí v trestných registroch, ktoré sa týkajú trestných stíhaní, o 5 493 trestných vecí. V trestných registroch, ktoré sa týkajú postupu pred začatím trestného stíhania bol zaznamenaný v porovnaní s rokom 2017 (66 913 trestných vecí) nárast nápadu trestných vecí o 1 395 trestných vecí. Na generálnej prokuratúre bolo evidovaných celkovo 11 435 trestných vecí v trestných registroch, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2017 (10 041 trestných vecí) nárast nápadu o 1 394 trestných vecí. Významný pokles nápadu trestných vecí v trestných registroch, ktoré sa týkajú trestných stíhaní, a to o 1 091 trestných vecí, zaznamenala Krajská prokuratúra Bratislava (v roku 2018 na Krajskú prokuratúru Bratislava napadlo 11 500 trestných vecí a v roku 2017 12 591 trestných vecí). Napriek poklesu trestných vecí v rámci jednotlivých krajských prokuratúr, v obvode Krajskej prokuratúry

Bratislava je už niekoľko rokov nápad trestných vecí najvyšší v rámci Slovenskej republiky.

Celkovo bolo v roku 2018 vybavených prokurátormi 70 415 trestných vecí (v roku 2017 bolo vybavených 77 192 trestných vecí). Generálnou prokuratúrou bolo v roku 2018 celkovo v trestných registroch vybavených 10 853 trestných vecí (v roku 2017 bolo vybavených 9 136 trestných vecí), z toho bolo 7 182 trestných podaní (v roku 2017 bolo vybavených 5 956 trestných podaní).

Z konštatovaných štatistických údajov vyplýva, že pokles počtu vybavených trestných vecí súvisí s poklesom nápadu trestných vecí do trestných registrov. Rozhodujúcim je fakt, že aj v roku 2018, v porovnaní s rokom 2017, bolo vybavených viac trestných vecí, ako ich do trestných registrov napadlo. Dokazuje to pozitívny trend znižovania počtu rozpracovaných trestných vecí.

Ukončené trestné stíhanie v roku 2018 bolo proti 35 748 obvineným (v roku 2017 proti 37 707 obvineným), teda v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 došlo k poklesu ukončenia trestných stíhaní o 1 959 obvinených. Z prehľadu počtu a štruktúry stíhaných osôb za rok 2018 vyplýva pokles trestných stíhaní mužov (pokles o 1 578 stíhaných mužov v porovnaní s rokom 2017 (v roku 2018 bolo trestne stíhaných 29 974 mužov, v roku 2017 bolo trestne stíhaných 31 552 mužov) a pokles trestných stíhaní žien v porovnaní s rokom 2017 o 381 žien (v roku 2018 bolo trestne stíhaných 5 774 žien, v roku 2017 bolo trestne stíhaných 6 155 žien). Z celkového počtu 35 748 osôb, proti ktorým bolo v roku 2018 trestné stíhanie skončené, bolo 1 989 mladistvých. V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo skončené trestné stíhanie proti 37 707 osobám a z toho proti 1 980 mladistvým, ide o mierne narastajúci stav vo vzťahu k mladistvým osobám.

Z hľadiska konkrétnych spôsobov ukončenia trestného stíhania v prípravnom konaní proti obvineným možno konštatovať, že najčastejším spôsobom ukončenia bolo podanie obžaloby. V roku 2018 bolo podaných 26 024 obžalôb (proti 29 789 obvineným), t.j. 83,3% z celkového počtu stíhaných osôb. V porovnaní s rokom 2017 (24 836 obžalôb, proti 28 365 obvineným) ide o nárast v počte podaných obžalôb o 1 188 obžalôb a v počte obvinených osôb, na ktoré bola podaná obžaloba o 1 424 obvinených.

Ďalší spôsob ukončenia trestného stíhania predstavovali odklony. Prokurátori uzavreli v roku 2018 dohodu o vine a treste podľa § 232 Trestného poriadku s 1 039 obvinenými, čo je o 2 344 obvinených menej, než v roku 2017 (3 383). K podmiennečnému zastaveniu trestného stíhania podľa § 216 Trestného poriadku došlo v roku 2018 proti 1 334 obvineným, čo je o 150 obvinených menej než v roku 2017 (1 484). K schváleniu zmieru a následne k zastaveniu trestného stíhania podľa § 220 Trestného poriadku došlo v roku 2018 proti 479 obvineným, čo je o 15 obvinených menej ako v roku 2017 (494). Uvedené odklony spolu s podanými obžalobami predstavujú 91% osôb z celkového počtu stíhaných osôb.

V prípade odklonov možno konštatovať, že na prokuratúre došlo v porovnaní s rokom 2017 k podstatnému zníženiu využívania uvedených inštitútov, a to z toho dôvodu, že v priebehu roku 2018 došlo k zníženiu nápadu trestných vecí na prokuratúru. K výraznejšiemu zníženiu došlo pri uzatváraní dohody o vine a treste

podľa § 232 Trestného poriadku. Čiastočný vplyv na to mala aj zvýšená kontrola dodržiavania pravidiel využitia inštitútu dohody o vine a treste v rámci prokuratúry tak, aby nedochádzalo k nesprávnemu a nezákonnému postupu. Generálny prokurátor vydal pokyn sp. zn. IV/1 Spr 334/17/1000 zo 6. septembra 2017, ktorým upravil pravidlá pre aplikáciu inštitútu dohody o vine a treste a určil kontrolné mechanizmy zákonnosti využívania uvedeného inštitútu prvostupňovými prokurátormi ich nadriadenými prokurátormi tak, aby sa zamedzilo prípadnej nesprávnej aplikácii tohto inštitútu.

V porovnaní s rokom 2017 bol v roku 2018 zaznamenaný nárast trestne stíhaných osôb, ktoré trestný čin spáchali pod vplyvom alkoholu, a to o 336 osôb (v roku 2018 bolo 6 108 osôb a v roku 2017 bolo 5 772 osôb). V počte osôb, ktoré spáchali trestný čin pod vplyvom inej návykovej látky, nebol zaznamenaný rozdiel v porovnaní s rokom 2017. Zaznamenaný bol aj mierny nárast trestne stíhaných osôb, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky (v roku 2018 ich bolo 1 308 a v roku 2017 ich bolo 1 369). Celkovo stúpol počet trestne stíhaných osôb, ktoré už boli v minulosti trestané (recidivisti), a to v porovnaní s rokom 2017 o 632 osôb (2018 bolo 11 769 osôb a v roku 2017 bolo 11 137 osôb). Len v obvodoch krajských prokuratúr Bratislava, Trenčín a Banská Bystrica bol zaznamenaný pokles trestných stíhaní recidivistov.

V roku 2018 bol zaznamenaný pokles skončenia trestných vecí, v ktorých bolo v roku 2018 začaté trestné stíhanie proti neznámemu páchatelovi (v roku 2017 ich bolo 39 016 a v roku 2018 ich bolo 33 972).

Z hľadiska štruktúry kriminality, rozhodujúci podiel na trestnej činnosti aj v roku 2018 predstavujú trestné činy proti majetku zaradené do IV. Hlavy osobitnej časti Trestného zákona účinného od 1. januára 2006, resp. IX. Hlavy osobitnej časti Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005.

Aj v roku 2018 bola činnosť prokuratúry zameraná predovšetkým na postih trestných činov súvisiacich s domácim násilím, trestnými činmi páchanými na deťoch, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti, trestných činov daňových, v doprave, drogovú trestnú činnosť, trestné činy proti životnému prostrediu, problematiku finančného vyšetrovania a zaisťovania peňažných prostriedkov, počítačovú kriminalitu a trestnú zodpovednosť právnických osôb.

Odhaľovanie a účinný postih páchatelov trestných činov tzv. domáceho násillia je už od roku 2013 jednou z najvýznamnejších priorít činnosti prokuratúry. Význam problematiky odhaľovania a postihu trestných činov tzv. domáceho násillia je v rámci prokuratúry zvýraznený vytvorením špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a osôb, ktoré pre nedostatok veku nie sú trestne zodpovedné, trestné činy spáchané na deťoch a násillie v rodinách. Ako pozitívny výsledok tohto úsillia možno hodnotiť zlomový stav, ku ktorému došlo už v roku 2015, kedy sa podarilo napriek dlhodobu vysokej latencii tzv. domáceho násillia nielen zastaviť dovtedy neustále klesajúci počet odhalených trestných činov, ale naopak, výrazne zvýšiť ich odhalenie. Štatistické ukazovatele z roku 2018 nasvedčujú tomuto trendu a výsledky, ktoré sa v boji s trestnými činmi tzv. domáceho násillia podarilo doposiaľ dosiahnuť, možno považovať za pozitívny signál pre spoločnosť všeobecne, ale aj pre obeť domáceho násillia.

Z hľadiska trestnej činnosti páchanej na deťoch možno skonštatovať, že výrazne stúpa počet trestných činov súvisiacich s detskou pornografiou páchaných na deťoch s použitím elektronických prostriedkov, najmä sociálnych sietí, aplikácií, resp. iných elektronických komunikačných nástrojov. Prokurátori sa pri svojej činnosti čoraz častejšie stretávajú aj s novými fenoménmi napr. tzv. kyberšikana, ktoré výrazným spôsobom poškodzujú práva detí a ich zdravý psychický vývoj.

Na trestnú činnosť páchanú na deťoch bude aj v ďalšom období potrebné zamerať zvýšenú pozornosť a jej odhaľovaniu a postihovaniu prispôbiť aj spôsob vykonávania dokazovania, technické vybavenie, ako aj odbornosť orgánov činných v trestnom konaní. Špecializácia prokurátorov na oblasť trestnej činnosti páchanej na deťoch, ktorá je na všetkých stupňoch prokuratúry zavedená od roku 2013, umožňuje prokurátorom hlbšie sa venovať tejto oblasti trestnej činnosti po odbornej stránke.

Prokuratúra sa v rámci svojej činnosti zameriava na realizáciu trestného stíhania za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti, pričom možno konštatovať mierny pokles počtu trestne stíhaných osôb za tento trestný čin. Po vyhodnotení doterajšej praxe s cieľom nastaviť jednotný systematický prístup a vytvoriť predpoklady na poskytovanie analytických výstupov s pridanou hodnotou, vydal generálny prokurátor podriadeným prokurátorom dňa 11. decembra 2017 usmernenie (s účinnosťou od 1. januára 2018) na zabezpečenie systematického zberu kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov prokuratúr v Slovenskej republike, predmetom ktorého je viesť aj základný funkčný prehľad o konkrétnych trestných veciach legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa určených kritérií, za trestný čin podielníctva viesť takéto prehľady pre prípady vo zvýšenej miere závažnosti ako aj vypracovávanie súhrnných prehľadov o nápade trestnej činnosti legalizácie príjmov z trestnej činnosti za príslušný kalendárny rok podľa určených ukazovateľov k 31. decembru kalendárneho roka na všetkých úrovniach prokuratúry.

Pri trestných činoch v doprave možno konštatovať stabilizovaný počet evidovaných trestných činov. Najčastejšie páchaným trestným činom je prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, ktorého trestné stíhanie je realizované v rámci tzv. superrýchleho konania. V rámci aplikačnej praxe možno poukázať na skutočnosť, že najpodstatnejšiu časť tohto druhu trestnej činnosti páchanej vodičmi motorových vozidiel, tvorí jazda po požití alkoholu, pretože technická vybavenosť príslušníkov Policajného zboru im neumožňuje odhalenie požitia inej návykovej látky a následné preukázanie toho, že takýto vodič viedol motorové vozidlo v stave vylučujúcom spôsobilosť na takúto činnosť. Do budúcnosti je potrebné pristúpiť k technickému vybaveniu príslušníkov Policajného zboru, ktoré by im umožňovalo detekovať iné návykové látky než alkohol u vodičov motorových vozidiel.

V rámci trestného stíhania trestných činov súvisiacich s drogovou trestnou činnosťou generálna prokuratúra v roku 2018 vykonala „Zhodnotenie poznatkov v postupe prokurátorov pri stíhaní trestných činov súvisiacich s drogovou trestnou činnosťou za rok 2017“. V rámci tohto zhodnotenia bola zistená nejednotnosť pri ich trestnom stíhaní. Prokuratúra mieni zamerať v nasledujúcom období pozornosť najmä na špecifikácii skutkov v uzneseniach o vznesení obvinenia, ich právnu kvalifikáciu, ako aj na zákonnosť zabezpečených dôkazov a uložených trestov.

V roku 2018 došlo k zreteľnému nárastu trestného postihu kriminality namierenej proti životnému prostrediu. Na zlepšení výsledkov v tejto oblasti mal vplyv aktívny prístup prokurátorov - špecialistov, vyplývajúci z početných previerok a opatrení prijatých na zlepšenie rozhodovacej činnosti realizujúcich vyšetrovateľov a poverených príslušníkov Policajného zboru. Ocenenie aktivít prokurátorov v tejto oblasti nesporne predstavujú výstupy z 8. kola vzájomných hodnotení Osobitnej expertnej komisie Rady Európy.

Hodnotiaci tím v záverečnom zhodnotení, vypracovanom v mesiaci jún 2018, konštatoval, že „našiel na Slovensku mnoho príkladov najlepších postupov, o ktoré je vhodné sa podeliť s ostatnými členskými štátmi“. Celkom osobitne vyzdvihol v tomto smere činnosť generálnej prokuratúry. Prokurátori pre oblasť životného prostredia majú zabezpečenú stabilnú pozíciu, čo je podľa názoru hodnotiteľov príkladom najlepších postupov. Viac ako desať rokov trvajúca špecializácia prokurátorov na centrálnej, krajskej a okresnej úrovni je podľa názoru hodnotiteľov taktiež príkladom najlepších postupov.

Prokuratúra svojimi prístupmi a aktivitami v roku 2018 zohrávala v rámci Slovenskej republiky i v európskom kontexte veľmi dôležitú vzorovú pozíciu medzi orgánmi určenými na ochranu životného prostredia a dôsledne tak naplňa kritériá Smernice Európskej rady č. 2008/99/ES o ochrane životného prostredia.

Dlhodobú pozornosť prokuratúra venuje realizácii finančného vyšetrovania, a to najmä na základe opatrení generálneho prokurátora. V roku 2018 generálna prokuratúra spracovala vyhodnotenie finančného vyšetrovania, pričom boli zistené rozdiely v počte trestných vecí, v ktorých došlo k realizácii finančného vyšetrovania medzi obvodmi jednotlivých krajských prokuratúr.

Na základe výsledkov vyhodnotenia krajskí prokurátori prijali pre obvody svojej pôsobnosti opatrenia, ktorými uložili podriadeným prokurátorom usmerniť dokazovanie v trestných veciach, v ktorých je vedené trestné stíhanie za trestný čin, ktorým mohol, resp. mal byť získaný majetkový prospech, už od začiatku trestného stíhania na osobné pomery páchatel'a v rozsahu potrebnom na určenie druhu a výmery trestu a uloženie ochranného opatrenia a iné rozhodnutia tak ako to ukladá ustanovenie § 119 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku.

V rámci realizácie finančného vyšetrovania boli zistené nedostatky spočívajúce v nedostatočnom zaisťovaní majetku obvineného podľa § 425 Trestného poriadku pre účely uloženia trestu prepadnutia majetku, nakoľko vo väčšine trestných vecí je majetok z vlastníctva obvineného prevedený na inú osobu, v dôsledku čoho sa samotný obvinený stáva nemajetným. Z tohto dôvodu nie je možné očakávať ani efektívne ukladanie trestu prepadnutia majetku podľa § 58 Trestného zákona. Zároveň z hľadiska potreby efektívneho zaisťovania majetku je nevyhnutné zriadiť osobitnú inštitúciu, ktorá by sa zameriavala na zisťovanie majetku páchatel'ov trestnej činnosti, ako aj správu zaisteného majetku (tzv. Úrad na vyhľadávanie majetku).

Ďalšou prioritou prokuratúry je postih počítačovej kriminality, kde možno konštatovať, že rozmach priamej a nepriamej počítačovej kriminality je úmerný rozvoju informačných technológií a ich prienikom do bežného života, kde sa technológie stávajú jednak prostriedkom na páchanie trestnej činnosti, ale v závislosti od

charakteru i prostredím, v ktorom je trestná činnosť páchaná. Protispoločenská činnosť využívajúca prostriedky a prostredie takto prudko sa rozvíjajúcej oblasti ľudskej činnosti často nie je rovnako rýchlo reflektovaná zo strany zákonodarcu, pričom páchatelom sa v tejto situácii otvára množstvo nových možností na vyvíjanie protiprávnej činnosti.

Pri postihu počítačovej kriminality treba za prínos považovať vytvorenie „Vnútroštátnej siete prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite“, ktorá bola zriadená v roku 2017 a ktorej cieľom je najmä zhromažďovanie a výmena praktických poznatkov týkajúcich sa počítačovej kriminality v rámci vnútroštátneho konania a medzinárodnej spolupráce, aplikačných problémov v rámci vyšetrovania počítačovej kriminality, poskytovanie praktických informácií prokurátorom v danom služobnom obvode prokuratúry, podpora spolupráce s odborom počítačovej kriminality Prezídia Policajného zboru.

Rozsah a charakter trestnej činnosti na území Slovenskej republiky si vyžiadal v roku 2016 prijatie zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, na základe ktorého sú trestnoprávne významným spôsobom postihované aj právnické osoby. Zatiaľ čo v roku 2016, kedy dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb, nebola trestne stíhaná žiadna právnická osoba, v roku 2017 bolo registrovaných 18 trestných stíhaní právnických osôb a v roku 2018 až 71 trestných stíhaní právnických osôb.

Generálna prokuratúra venuje trvalú pozornosť uplatňovaniu zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, a to v rámci pracovných porád prokurátorov, ako aj medzirezortných porád konaných so zástupcami Policajného zboru a Kriminálneho úradu finančnej správy. V nasledujúcom období mieni pozornosť zamerať na prijatie opatrení zameraných na zvýšení počtu trestných stíhaní vedených proti právnickým osobám.

3. Skladba kriminality

Kriminalita mladistvých

V roku 2018 bolo začaté trestné stíhanie proti 3196 mladistvým, z toho proti 787 mladistvým, ktorí dovŕšili štrnásť rok veku. V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo začaté trestné stíhanie proti 2 373 mladistvým, je počet trestne stíhaných mladistvých značne vyšší (o 823 osôb). Zároveň je zaznamenaný výrazne nižší podiel páchatelov, ktorí dovŕšili štrnásť rok veku, a to o 12%. V roku 2017 bolo začaté trestné stíhanie proti 899 mladistvým tejto vekovej kategórie.

Z celkového počtu 35 748 osôb, proti ktorým bolo v roku 2018 trestné stíhanie skončené, bolo 1 989 mladistvých. V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo skončené trestné stíhanie proti 37 707 osobám a z toho proti 1 980 mladistvým, ide o mierne narastajúci stav vo vzťahu k mladistvým osobám.

Aj v roku 2018 najviac skončených trestných stíhaní proti mladistvým bolo v obvodoch krajských prokuratúr Košice a Prešov. V obvode Krajskej prokuratúry Košice bolo takto skončené trestné stíhanie proti 551 mladistvým, z toho proti 205 mladistvým, ktorí dovŕšili štrnásť rok veku. V obvode Krajskej prokuratúry Prešov to bolo proti 529 mladistvým, z toho proti 243 mladistvým, ktorí dovŕšili štrnásť rok

veku. Najmenej skončených trestných stíhaní proti mladistvým bolo v obvode Krajskej prokuratúry Trenčín (85 osôb). V roku 2018 sa na trestnej činnosti mladistvých podieľalo 9% dievčat, ktorý údaj je porovnateľný s rokom 2017.

V roku 2018 z celkového počtu 29 789 obžalovaných bolo 1 554 mladistvých, z toho 565 mladistvých, ktorí dovŕšili štrnásť rok veku. V porovnaní s rokom 2017, kedy z celkového počtu 28 351 obžalovaných bolo 1 341 mladistvých, ide o mierny pokles. U mladistvých obžalovaných bol zaznamenaný mierny nárast počtu mladistvých, ktorí sa dopustili trestného činu pod vplyvom alkoholu. V rokoch 2017 aj 2018 bol približne rovnaký počet mladistvých recidivistov (280 v roku 2017 a 260 v roku 2018). Najviac mladistvých obžalovaných bolo evidovaných v obvode Krajskej prokuratúry Prešov (442 osôb), z ktorých 204 obžalovaných dovŕšilo štrnásť rok veku. Najmenší počet (55 mladistvých obžalovaných) bol evidovaný v obvode Krajskej prokuratúry Trenčín.

V rámci skončenia trestného stíhania proti mladistvým prokurátori aj v roku 2018 využili tzv. odklony. Tento inštitút bol aplikovaný v 20% zo všetkých ukončených trestných stíhaní proti mladistvým. Tento stav je oveľa nižší v porovnaní s odklonmi, ktoré využili prokurátori v roku 2017. Využívanie tzv. odklonov v prípravnom konaní je pozitívnym signálom vo vzťahu k mladistvým. Z hľadiska možného dosiahnutia nápravy a preventívneho účinku, mladistvý páchateľ preberá už v tomto štádiu trestného konania zodpovednosť za svoje protiprávne konanie a súčasne sa môže vyhnúť zbytočnej stigmatizácii. V roku 2018 bolo uzavretých 64 dohôd o vine a treste s mladistvými obvinenými. Najvyšší počet dohôd o vine a treste bol zaznamenaný v obvode Krajskej prokuratúry Prešov (22 trestných vecí) a najmenší v obvode Krajskej prokuratúry Bratislava (žiadna trestná vec). V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo uzavretých 258 dohôd, bol zaznamenaný v roku 2018 pokles o 75%. Podmienečne zastavené trestné stíhanie bolo v roku 2018 proti 186 mladistvým, v roku 2017 to bolo proti 162 mladistvým. Tento inštitút najviac využili prokurátori v obvode Krajskej prokuratúry Košice (68 mladistvých) a najmenej v obvode Krajskej prokuratúry Nitra (3 mladiství). V roku 2018 bolo ukončené trestné stíhanie postúpením veci v 17 trestných veciach mladistvých obvinených. U 53 mladistvých skončilo trestné stíhanie schválením zmieru a zastavením trestného stíhania. V porovnaní s rokom 2017 bol zaznamenaný pokles takto skončených trestných vecí mladistvých.

Z celkového počtu 1 989 trestných vecí mladistvých, v ktorých bolo v roku 2018 skončené trestné stíhanie, bolo zastavené trestné stíhanie proti 86 mladistvým, čo je menej v porovnaní s rokom 2017, kedy bolo zastavené trestné stíhanie proti 96 mladistvým osobám. Najväčší počet takto skončených trestných vecí registruje Krajská prokuratúra Košice (34 trestných vecí) a najmenší Krajská prokuratúra Trenčín (2 trestné veci).

V trestných veciach mladistvých, v ktorých bolo trestné stíhanie prerušené, bol zaznamenaný tiež pokles. Pokiaľ v roku 2017 bolo prerušené trestné stíhanie v 67 trestných veciach, v roku 2018 to bolo v 43 trestných veciach, pričom najväčší počet takto skončených vecí eviduje Krajská prokuratúra Košice (16 trestných vecí). Najmenej týchto trestných vecí eviduje Krajská prokuratúra Bratislava a Nitra (každá po 2 trestné veci) a Krajská prokuratúra Trenčín (1 trestná vec).

Osobitnú kategóriu mladistvých tvorí veková kategória osôb, ktoré dovŕšili štrnásť rok veku a neprekročili pätnásť rok veku. V roku 2017 bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie 899 mladistvým a skončené bolo proti 721 mladistvým. Z hľadiska spôsobu skončenia trestných stíhaní bola obžaloba podaná na 493 mladistvých, ktorí dovŕšili štrnásť rok veku a neprekročili pätnásť rok veku. V roku 2018 bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie proti 787 mladistvým tejto vekovej kategórie a skončené bolo trestné stíhanie proti 730 mladistvým, z toho podaním obžaloby na 565 obvinených.

Súdy v roku 2018 odsúdili celkom 1248 mladistvých obžalovaných, čo je viac o 28% obžalovaných oproti roku 2017 (972 mladistvých osôb). Tento nárast je zaznamenaný aj v počte rozhodnutí súdov o podmiennečnom zastavení trestného stíhania. Kým v roku 2017 takto súd rozhodol v 15 trestných veciach, v roku 2018 v 20 trestných veciach. Inštitút schválenia zmieru súdom, vo vzťahu k mladistvým obvineným, bol v roku 2018 využitý v 7 trestných veciach, čo je stav porovnateľný s rokom 2017.

Významná je úspešnosť schválených dohôd o vine a treste medzi prokurátorom a mladistvým obvineným. V roku 2018 bolo podaných 64 návrhov na schválenie dohody o vine a treste. Súdy v sledovanom období schválili 56 dohôd, pričom sa jednalo aj o návrhy, ktoré boli podané na súd v roku 2017, avšak neboli v danom roku rozhodnuté. Najviac dohôd bolo uzavretých v obvode Krajskej prokuratúry Prešov (22) a Krajskej prokuratúry Trenčín (12).

Skladba trestnej činnosti mladistvých sa ani v roku 2018 nezmenila. Mladiství sa naďalej dopúšťajú prevažne trestného činu krádeže (§ 212 Trestného zákona). V štatistickom prehľade odsúdených mladistvých páchatel'ov bolo evidovaných 665 trestných vecí, v ktorých bolo vedené trestné stíhanie za trestný čin krádeže. S týmto trestným činom súvisí aj trestný čin porušovania domovej slobody (§ 194 Trestného zákona), za ktorý boli odsúdení mladiství v 207 trestných veciach. V poradí ďalším najviac sa vyskytujúcim trestným činom u mladistvých bol trestný čin výtržníctva (§ 364 Trestného zákona) v 141 trestných veciach, trestný čin sexuálneho zneužívania (§ 201 Trestného zákona) v 120 trestných veciach. Mladiství boli uznaní vinnými aj za trestný čin lúpeže (§ 188 Trestného zákona) v 76 trestných veciach, za trestný čin ublíženia na zdraví (§ 156 Trestného zákona) v 73 trestných veciach, za trestný čin poškodzovania cudzej veci (§ 245 Trestného zákona) v 47 trestných veciach. Z ďalších trestných činov boli zaznamenané odsúdenia mladistvých aj za trestný čin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 a § 172 Trestného zákona, trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 Trestného zákona, trestný čin vydierania podľa § 189 Trestného zákona a trestný čin neoprávneného výrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 Trestného zákona.

Medzi základné príčiny kriminality mladistvých naďalej patrí ekonomické a sociálne postavenie súčasnej rodiny, pretože väčšina páchatel'ov pochádza z ekonomicky a sociálne slabých, rozvrátených, či neúplných rodín, často s nízkym vzdelaním a absenciou pracovných návykov. Ďalšou príčinou sú narušené vzťahy medzi rodičmi a deťmi, ktoré vyplývajú najmä z nezáujmu rodičov o zodpovednú a sústavnú výchovu detí. Svoju úlohu potom zohráva aj nízka vzdelanostná úroveň

mladistvých, ich duševná nezrelosť, ako aj konzumný spôsob života. Mladistvému nahrádza rodinu často skupina vrstovníkov, v ktorých vznikajú mnohé príležitosti a kontakty ovplyvňujúce ich delikventné správanie. Čoraz viac sa zvyšuje aj negatívny vplyv masovokomunikačných prostriedkov, ktorý v spojení s presadzovaním konzumného spôsobu života vplýva na utváranie morálnych hodnôt a postojov maloletých a mladistvých. Negatívnym celospoločenským javom, ktorý sa odráža aj v konaní mladistvých, je úpadok morálnych hodnôt, úcty k životu a zdraviu a nedostatok pocitu zodpovednosti. Pri trestnej činnosti mladistvých je dôležitým momentom prevencia, nutnosť ich vzdelávania a potreba apelovať na výchovu v rodine, kde rodinné prostredie je najbližším sociálnym prostredím dieťaťa a dáva základ jeho socializácii a osvojeniu si pozitívneho hodnotového systému.

Prokurátori v niektorých trestných veciach, najmä v prípadoch, kde príslušné úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately nemali poznatky o maloletých páchateloch a ich rodiny neboli v ich sledovaní, ani v databáze ich dohľadu, signalizovali týmto úradom, aby prijali zodpovedajúce opatrenia v súvislosti s ich oprávneniami. Prokurátori tiež zistené skutočnosti vyťažili v niektorých prípadoch do osobitného konania a vypracovali písomné podnety príslušnému súdu na začatie konania podľa § 37 ods. 2 písm. b) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) o uložení výchovného opatrenia, a to dohľadu nad výchovou maloletých páchatelov.

Na trestnej činnosti mladistvých v niektorých prípadoch participovali aj osoby maloleté, ktoré nie sú trestne zodpovedné. Voči týmto osobám prokurátori v odôvodnených prípadoch využili prostriedky ochrannej výchovy podľa § 105 Trestného zákona.

Trestné činy súvisiace s tzv. domácim násilím

Odhaľovanie a účinný postih páchatelov trestných činov tzv. domáceho násillia je už od roku 2013 jednou z najvýznamnejších priorít činnosti prokuratúry. Význam problematiky odhaľovania a postihu trestných činov tzv. domáceho násillia je v rámci prokuratúry zvýraznený vytvorením špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a osôb, ktoré pre nedostatok veku nie sú trestne zodpovedné, trestné činy spáchané na deťoch a násillie v rodinách. Prokurátori - špecialisti pôsobia od roku 2013 na všetkých stupňoch prokuratúry. Na každej okresnej a krajskej prokuratúre pôsobí aspoň jeden prokurátor - špecialista na túto trestnú činnosť, pričom v dôsledku zvyšovania významu a nárastu trestných konaní vedených pre trestné činy tzv. domáceho násillia sa počet prokurátorov – špecialistov prispôsobuje tak, že na niektorých okresných prokuratúrach v roku 2018 pôsobili aj traja a na krajských prokuratúrach dvaja prokurátori – špecialisti; na generálnej prokuratúre sú to traja prokurátori – špecialisti. Špecializácia umožňuje prokurátorom – špecialistom pravidelne a kontinuálne sa vzdelávať a z odborného hľadiska sa dôslednejšie venovať tomuto špecifickému, na dokazovanie náročnému druhu trestnej činnosti.

Trestný zákon neustanovuje trestný čin tzv. domáceho násillia ako samostatnú skutkovú podstatu. Zákon o obetiach, účinný od 1. januára 2018, na ktorého príprave participovala aj prokuratúra, prvýkrát prináša legálnu definíciu trestného činu tzv.

domáceho násillia tak, že ide o trestný čin spáchaný násillím alebo hrozbou násillia na príbuznom v priamom rade, osvojiteľovi, osvojencovi, súrodencovi, manželovi, bývalom manželovi, druhovi, bývalom druhovi, rodičovi spoločného dieťaťa alebo inej osobe, ktorá s páchatelom žije alebo žila v spoločnej domácnosti. Prokurátori však aj do prijatia tejto legálnej definície vykladali tento pojem čo najširšie tak, aby sa na účely vyhodnocovania ich činnosti za trestné činy tzv. domáceho násillia považovali všetky trestné činy, v ktorých bol prítomný prvok násillia medzi blízkymi osobami.

Domáce násillie je významným sociálnym fenoménom, ktorý je celosvetovo rozšírený, bez ohľadu na geografické, ekonomické, sociálne, kultúrne, náboženské, etnické, či iné hranice. Trestné činy patriace do kategórie tzv. domáceho násillia sa v porovnaní s inými druhmi trestnej činnosti násillného charakteru vyznačujú viacerými špecifikami, ktoré podstatnou mierou determinujú postup orgánov činných v trestnom konaní pri dokazovaní. Tieto trestné činy charakterizuje špecifické miesto spáchania (tieto trestné činy sú páchané prevažne v súkromí za „zatvorenými dverami“), špecifický okruh osôb (medzi páchatelom a obeťou ide o blízky vzťah), vo väčšine prípadov absencia priamych svedkov, špecifický spôsob ich páchania (rôznorodé formy násillia - fyzické, verbálne, psychické, sexuálne, sociálne, ekonomické, ktoré sú často ich vzájomnou kombináciou), pričom charakteristické pre toto násillie je jeho opakovanie (striedanie fázy násillia s fázou odprosovania a uzmierovania), stupňovanie intenzity a spravidla aj dlhšia doba. Okolnosti, ktoré charakterizujú tento druh trestnej činnosti, sú dlhodobotožné. Ide najmä o predchádzajúce spory v partnerskom vzťahu, ktoré sa vystupňujú až do dlhodobého, resp. intenzívneho násillného konania jedného z partnerov, vplyv alkoholu, žiarlivosť, horšia sociálna situácia v rodine spôsobená najmä nezamestnanosťou a pod. Často sa u páchatelov znaleckým psychologickým alebo psychiatrickým skúmaním zistí porucha správania alebo duševná porucha. Domáce násillie sa pritom vyznačuje vysokou latenciou, ktorá je ovplyvnená ekonomickou, sociálnou a psychickou závislosťou poškodených osôb na domácom agresorovi, pocitmi hanby, nátlakom okolia, ale tiež nedôverou v potrestanie agresora. Z tohto dôvodu pretrvávajú problémy spojené s odhaľovaním a dokazovaním tohto druhu trestnej činnosti, pretože obe domáceho násillia aj napriek podanému trestnému oznámeniu (ktoré nepochádza vždy od poškodenej osoby), často svoje výpovede menia, bagatelizujú konanie páchatela, odmietajú v ďalšom priebehu trestného stíhania vypovedať, čo sťažuje dôkaznú situáciu najmä v konaní pred súdom. Zmeny v obsahu výpovedí, resp. v postoji obetí k trestnému konaniu sú spôsobené najmä psychickou, ale tiež ekonomickou väzbou obete na páchatela. Nezriedka sa vyskytujú aj zmeny výpovedí v prospech obvineného v dôsledku vplyvu okolia, najmä rodinných príslušníkov.

Všeobecne sa trestné činy tzv. domáceho násillia najvýraznejšie vnímajú ako trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona, ktorý je aj jeho najzávažnejším prejavom. V praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov sú však prejavy tzv. domáceho násillia právne kvalifikované aj ako trestné činy nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona, nebezpečného prenasledovania podľa § 360a Trestného zákona, ublíženia na zdraví podľa § 155 alebo § 156 Trestného zákona, vydierania podľa § 189 Trestného zákona a menej často ako trestné činy znásillnenia podľa § 199 Trestného zákona, sexuálneho násillia podľa § 200 Trestného zákona, sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona, pozbavenia osobnej slobody podľa § 182 Trestného zákona alebo

obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 Trestného zákona, ak sú spáchané na blízkej osobe ako chránenej osobe podľa § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona.

Ako už bolo uvedené, problematike trestného postihu tzv. domáceho násillia a osobitne trestným stíhaniam vedeným za trestné činy týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona venuje prokuratúra dlhodobo zvýšenú pozornosť. Ako pozitívny výsledok tohto úsillia možno hodnotiť zlomový stav, ku ktorému došlo už v roku 2015, kedy sa podarilo napriek dlhodobo vysokej latencii tzv. domáceho násillia nielen zastaviť dovtedy neustále klesajúci počet odhalených trestných činov, ale naopak, výrazne zvýšiť ich odhalenie. Štatistické ukazovatele z roku 2018 nasvedčujú tomuto trendu a výsledky, ktoré sa v boji s trestnými činmi tzv. domáceho násillia podarilo doposiaľ dosiahnuť, je možné považovať za pozitívny signál pre spoločnosť všeobecne, ale aj pre obe domáceho násillia.

V porovnaní s rokom 2017, kedy bolo vedených 317 trestných stíhaní proti obvineným, došlo v roku 2018 k miernemu poklesu tohto ukazovateľa. Za trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona voči konkrétnej osobe bolo obvinených 280 osôb, čo v porovnaní s rokom 2017 znamená mierny pokles, ale v porovnaní s rokom 2014, v ktorom bolo registrovaných 175 obvinených, ide o nárast až o 60%. Najviac obvinených z tohto trestného činu bolo v roku 2018 registrovaných v banskobystričskom kraji (počet obvinených je o niečo menší ako v roku 2017), v prípade nitrianskeho, bratislavského a trenčianskeho kraja ide o pokles obvinených, v prípade trnavského kraja nastal výrazný nárast počtu obvinených v porovnaní s rokom 2017 (až o 95%). V prípadoch ostatných krajov ide približne o rovnaký počet obvinených ako v predchádzajúcom období. Aj napriek všeobecnému nárastu počtu trestných stíhaní za trestné činy týrania blízkej osoby a zverenej osoby od roku 2014 možno predpokladať, že evidovaná trestná činnosť súvisiaca s tzv. domácim násillím zostáva výrazne menšia ako jej latentná časť.

Z celkového počtu 280 obvinených bola proti 242 osobám podaná obžaloba (v roku 2017 proti 231 osobám), odsúdených bolo 185 obžalovaných (v roku 2017 bolo 192 odsúdených). Súdny v 66 trestných veciach uložili obžalovaným nepodmienečný trest odňatia slobody. Popri trestoch odňatia slobody boli ukladané aj iné tresty - napr. tresty prepadnutia veci, zákazu činnosti a ochranné opatrenia (65 odsúdeným). Súdny oslobodili 21 obžalovaných.

S účinnosťou od 1. januára 2016 došlo k legislatívnej zmene ustanovenia § 208 Trestného zákona, a to jeho doplnením novým odsekom 2. Jeho účelom malo byť zavedenie trestnoprávneho postihu páchatelov v prípade protiprávných konaní, ktoré boli opakovane vyhodnocované ako priestupky proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“). Uvedené ustanovenie sa ukázalo v praxi orgánov činných v trestnom konaní ako neaplikovateľné, a to i napriek legislatívnej zmene citovaného zákonného ustanovenia účinnnej od 1. januára 2017, vzhľadom na pretrvávajúcu nejednoznačnosť a neúplnosť definície zákonných znakov tejto samostatnej skutkovej podstaty trestného činu.

Pokiaľ ide o ďalšie druhy trestnej činnosti patriacej do kategórie tzv. domáceho násillia, zber štatistických údajov je možné považovať za neúplný najmä z dôvodu, že

tieto iné trestné činy môžu byť páchané aj na iných ako blízkych osobách. V tejto súvislosti na účely vytvorenia prehľadu foriem trestnej činnosti tzv. domáceho násillia a jej číselného vyjadrenia boli porovnané aj štatistiky za trestný čin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona a trestný čin nebezpečného prenasledovania podľa § 360a Trestného zákona. Štatistické údaje sú na tento účel značne nepresné. Páchanie týchto trestných činov je možné bez ohľadu na prostredie. Nejde preto len o trestné činy prezentujúce sa výlučne ako tzv. domáce násillie. Všeobecne je možné konštatovať pokles v počte trestných stíhaní obvinených za obidva tieto trestné činy, najvýraznejšie v košickom a bratislavskom kraji. V prípade ostatných trestných činov, ktoré je možné vnímať ako súčasť tzv. domáceho násillia, v prípade, že boli spáchané na blízkej osobe, je vyhodnotenie štatistických údajov rovnako zložitú. Počty trestných konaní vedených za tieto trestné činy voči obvineným sú registrované ako celok, bez ohľadu na charakter obete. Vo všeobecnosti je však možné uviesť, že počet trestných činov, ktorých následkom je ujma na zdraví zostáva v porovnaní s rokom 2017 na približne rovnakej úrovni, pričom pri trestných činoch sexuálneho charakteru, ktoré sú často súčasťou tzv. domáceho násillia, je v roku 2018 evidovaný skoro 50% nárast.

Analýzou jednotlivých trestných vecí týkajúcich sa tzv. domáceho násillia je možné dospieť k záveru, že v roku 2018 bol najčastejším páchatelom týchto trestných činov muž v produktívnom veku s priemernou, resp. nižšou vzdelanosťou úrovňou. Prevažne išlo o manžela, druha, bývalého manžela alebo bývalého druha, v mnohých prípadoch alkoholika, príp. drogovu závislú osobu. Ženy boli páchatelkami v 22 trestných veciach (v roku 2017 v 15 trestných veciach), dvaja páchatelia boli mladiství. Aj napriek osvete a zmenám v nahliadaní spoločnosti na tzv. domáce násillie a postavenie žien v partnerskom vzťahu, sú páchatelmi trestných činov tzv. domáceho násillia najčastejšie mladší muži vo veku 22 – 40 rokov (spolu až 141 obžalovaných v tejto vekovej kategórii). Až takmer v jednej tretine páchatelov išlo o osoby, ktoré už boli odsúdené za spáchanie trestného činu. Až tretina trestných činov týrania blízkej osoby a zverenej osoby bola spáchaná pod vplyvom alkoholu, príp. inej návykovej látky (v tejto súvislosti súdy popri trestoch často ako ochranné opatrenia ukladali aj ochranné liečenia).

Obeťami trestných činov tzv. domáceho násillia sú najmä partnerky, resp. bývalé partnerky páchatelov (manželky, družky), ale tiež deti a v menšej miere rodičia či súrodenci páchatelov. Trestné činy tzv. domáceho násillia sa vzhľadom na ich vysokú nebezpečnosť, opakujúci sa charakter a na prostredie, v ktorom k nim dochádza (páchatel a poškodený spravidla žijú v spoločnej domácnosti), riešia vo zvýšenej miere väzobným stíhaním obvinených. Sociologicko-preventívnym problémom naďalej zostáva, že po prepustení obvineného z väzby, resp. odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, sa páchatelia vracajú späť do rodiny, nakoľko riešenie bytovej otázky iným spôsobom je (nielen v sociálne slabších rodinách) neriešiteľným problémom.

Mylnou a dnes už prekonanou je predstava o tzv. typickej týranej žene, ktorá už na prvý pohľad vykazuje známky násillia, najmä v podobe viditeľných zranení. Na druhej strane je zo strany obete tzv. domáceho násillia často veľmi ťažké pripustiť, že je na nej páchané tzv. domáce násillie, a to najmä z dôvodu, že násillie na nej pácha najbližší človek. Obzvlášť zložitú je to pre obeť psychologického, citového alebo sexuálneho násillia, ktoré, keď si to aj vnútorne priznajú, sa obávajú oznámenia tohto

konania práve z dôvodu, že následky nemajú ako preukázať. Aj z tohto dôvodu je od januára 2017 policajtní (najmä prvého kontaktu) používaný tzv. dotazník na odhad rizika ohrozenia. Je súborom otázok kladených ohrozenej osobe zažívajúcej násilie, pri preverovaní oznámení, z ktorých vyplýva, že môže ísť o podozrenie z tzv. domáceho násillia a na základe, ktorého má policajt vyhodnocovať mieru jednotlivých stupňov ohrozenia osoby oznamujúcej toto podozrenie.

Objasnenosť trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona súvisí sčasti aj so zriadením Linky pre týrané osoby na generálnej prokuratúre, ktorá umožňuje zvýšenie operatívnosti v prijímaní súvisiacich zákonných opatrení a zároveň poskytnutie možnosti nielen poškodeným osobám, ale aj príbuzným, známym, či najbližšiemu okoliu oznámiť, že v ich bezprostrednej blízkosti sa odohráva tzv. domáce násilie. Prijímanie informácií prebieha v dvojakej forme. Bola zriadená bezplatná Linka pre týrané osoby s telefónnym číslom 0800 300 700 (funguje na krajských prokuratúrach) a zároveň na tieto účely vznikla aj e-mailová adresa „tyranie@genpro.gov.sk“ (oznámenia prijímajú prokurátori trestného odboru generálnej prokuratúry). V roku 2018 bolo na telefonickej linke prijatých 362 oznámení, najviac na krajských prokuratúrach Nitra a Bratislava a na e-mailovej linke 230 elektronických správ. Po vyhodnotení ich obsahu je možné skonštatovať, že len približne 7% z celkového počtu oznámení bolo možné považovať za oznámenie o možnom podozrení z domáceho násillia.

Na základe vyhodnotenia zistených skutočností je možné konštatovať, že počet trestných vecí vzťahujúcich sa na trestné činy s prvkom tzv. domáceho násillia kontinuálne narastá. Uvedený stav môže súvisieť s viacerými faktormi, akými sú napr. medializácia trestných vecí, množstvo a rozmanitosť zdrojov informácií o príčinách a formách tzv. domáceho násillia, celkový dôraz spoločnosti na boj a odstraňovanie rôznych foriem násillia páchaného na blízkych osobách, najmä ženách, deťoch a senioroch, ale najmä prísnejšie posudzovanie prejavov násillia orgánmi činnými v trestnom konaní. Dokazovanie trestných činov tzv. domáceho násillia je zložitý, vyžadujúce si zvýšené nároky na odbornosť a prístup prokurátorov a policajtov. Generálna prokuratúra v tejto súvislosti pravidelne organizuje vzdelávacie aktivity za účelom zvyšovania odbornosti prokurátorov - špecialistov, pričom v roku 2018 sa uskutočnilo viacero aktivít aj v spolupráci s Prezidiom Policajného zboru. V tomto trende sa bude pokračovať aj v roku 2019.

V odôvodnených prípadoch tzv. domáceho násillia sa prokurátor osobne zúčastňuje výsluchov poškodených osôb, pričom citlivo vyhodnocuje postavenie poškodeného ako obete alebo obzvlášť zraniteľnej obete v zmysle zákona o obetiach. Zákon o obetiach definuje obeť trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby a trestného činu domáceho násillia, ako obzvlášť zraniteľnú obeť. Týmto zákonom došlo aj k novelizácii viacerých ustanovení zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) upravujúcich zaobchádzanie s obzvlášť zraniteľnými obeťami, pričom je podstatné zabrániť druhotnej, ako aj opakovanej viktimizácii obetí. Generálna prokuratúra sa zúčastňovala pracovných stretnutí s Prezidiom Policajného zboru pri zriaďovaní špeciálnych výsluchových miestností slúžiacich na výsluchy obzvlášť zraniteľných obetí, ako aj pracovných stretnutí s ministerstvom spravodlivosti a Prezidiom Policajného zboru pri riešení aplikačných problémov súvisiacich so zákonom o obetiach.

Generálna prokuratúra v roku 2018 spolupracovala na konkrétnych úlohách aj s Koordinačno–metodickým centrom pre rodovo podmienené a domáce násilie, pričom spolupráca s uvedeným subjektom bude aj naďalej pokračovať.

Trestné činy páchané na deťoch

Deti sú všeobecne považované za najzraniteľnejšie obeť trestných činov, a to najmä z dôvodu, že vzhľadom na svoju prirodzenú neskúsenosť a sociálnu a morálnu nevypelenosť determinovanú ich vekom sú dôverčivé, ľahšie manipulovateľné, ovplyvniteľné, ale tiež fyzicky a psychicky slabšie než páchatel.

Ochrana detí pred dôsledkami trestnej činnosti na nich páchanej si vyžaduje pozornosť a súčinnosť všetkých subjektov, ktoré s dieťaťom prichádzajú do kontaktu. Ide samozrejme nielen o rodičov a iných rodinných príslušníkov, ale aj o učiteľov, resp. iných zamestnancov škôl, lekárov, zdravotníckych pracovníkov, pracovníkov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí, ale tiež susedov, ktorí všetci by mali akékoľvek podozrenie z trestnej činnosti páchanej na deťoch oznamovať prokurátorovi alebo polícii. Osobitne ochrana detí pred násilím a okamžité konanie zo strany kompetentných orgánov v prípade podozrenia z násilia páchaného na dieťati sú nesmierne dôležité, a to aj z hľadiska budúceho vývoja dieťaťa. Osoby, ktoré boli obeťami násilia v detstve (priameho alebo nepriameho, napr. ako svedkovia násilia páchaného na ich matke zo strany otca), najmä zo strany blízkych osôb, sú v dospelosti samé agresormi (najmä muži) alebo naopak obeťami agresora (najmä ženy).

Okruh trestných činov, ktorých obeťami sú deti, je veľmi široký, čomu zodpovedajú aj štatistické údaje a poznatky prokuratúry. Deti sú častými obeťami trestných činov, ktoré na nich, resp. vo vzťahu k nim páchajú ich rodičia, resp. ich zákonní zástupcovia, obeťami rôznych druhov násilnej či majetkovej trestnej činnosti, ako aj trestných činov sexuálneho charakteru. V tretej hlave osobitnej časti Trestného zákona sú ustanovené trestné činy proti rodine a mládeži, ktoré je možné považovať za najtypickejší okruh trestných činov, ktorých obeťami sú najčastejšie deti.

Štatisticky najčastejším trestným činom páchaným na dieťati je trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 Trestného zákona. V roku 2018 bolo za tento trestný čin vedených 3 268 trestných vecí. Najčastejším páchatelom tohto trestného činu bol muž - otec dieťaťa, voči ktorému mal tento zákonnú vyživovaciu povinnosť; ženy sa tohto trestného činu dopustili v roku 2018 iba v 14% trestných vecí. Druhým štatisticky najčastejším trestným činom páchaným na deťoch bol v roku 2018 trestný čin ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 Trestného zákona, za ktorý bolo vedených 2 281 trestných vecí. V prípade tohto trestného činu bola naopak častejšou páchatelkou žena - matka (v 61% trestných vecí). Najčastejšie išlo o konanie majúce za následok zanedbanie, resp. neplnenie povinnej školskej dochádzky. Z ostatných trestných činov proti rodine a mládeži, popri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona, ktorý je štatisticky analyzovaný v časti trestných činov tzv. domáceho násilia, sa v roku 2018 v menšej miere vyskytovali aj trestné činy odloženia dieťaťa podľa § 205 Trestného zákona (5 trestných vecí), opustenia dieťaťa podľa § 206 Trestného zákona (9 trestných vecí), únosu podľa § 209 Trestného zákona (2 trestné veci) a § 210 Trestného zákona (1 trestná vec).

V roku 2018 boli štatisticky významné aj trestné stíhania vedené za trestné činy sexuálneho charakteru. Až 307 trestných stíhaní proti konkrétnej osobe bolo vedených za trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona, ktorý je aj najtypickejším trestným činom tohto charakteru, ktorého obeťou sú deti mladšie ako 15 rokov. Až takmer polovica trestných stíhaní bola vedená proti mladistvému. Z uvedeného konštatovania teda vyplýva, že najčastejším páchatelom tohto trestného činu je rovesník obete. V 14 trestných veciach bolo trestné stíhanie vedené za trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 202 Trestného zákona. Príkladom trestného stíhania vedeného za tento trestný čin je aj medializovaná trestná vec vedená v tzv. kauze „Čistý deň“ na Krajskej prokuratúre Trenčín. Právoplatne odsúdený muž ako psychológ Resocializačného strediska Čistý deň na terénnom pobyte na chate s klientmi, po požití alkoholických nápojov, na troch maloletých klientkach vykonal súlož, resp. análny styk.

V 6 trestných veciach bolo vedené trestné stíhanie za trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona, ktorého skutková podstata spočíva v kontaktovaní dieťaťa mladšieho ako 15 rokov prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby v úmysle vykonania sexuálneho styku. V 2 trestných veciach bolo vedené trestné stíhanie za trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201b Trestného zákona. Skutkové podstaty uvedených trestných činov reflektujú nové fenomény súvisiace s rozvojom informačných technológií, ktorých obeťou sú takmer výlučne deti (ide o tzv. sexting, grooming a sexual solicitation). Prirodzenou súčasťou vývoja detí je, že s pribúdajúcim vekom sa čoraz častejšie zaujímajú o otázky vzťahov, vrátane sexuálnej oblasti. Zvedavosť u detí je prirodzená, technológie však umožňujú potenciálne nebezpečné spôsoby objavovania vlastnej sexuality. Zraniteľnosť detí je vo virtuálnom svete zvýraznená. Sexting predstavuje prijímanie alebo výmenu sexuálne explicitných správ prostredníctvom mobilných telefónov, súčasťou ktorých sú neraz záznamy obsahujúce zábery na intímne časti tel, príp. obrazové záznamy sexuálnych aktivít. Často ide o nevyžiadané, obťažujúce správy, proti ktorým sa deti nevedia účinne brániť, či už z pocitu hanby, ale tiež z dôvodu tlaku rovesníkov za účelom zapadnutia do kolektívu takého správy akceptujú, prípadne sa na nich podieľajú a šíria ich ďalej. Na druhej strane, tzv. sexual solicitation alebo grooming, čo je možné preložiť ako navádzanie na sexuálne aktivity a istú formu sexuálneho zneužívania detí na internete, spočíva v nevhodných, nevyžiadaných návrhoch na sexuálne aktivity alebo komunikáciu so sexuálnym podtónom, ktoré dieťaťu adresuje dospelá osoba. Uvedené konanie môže prerásť do snahy o reálne stretnutie s dieťaťom, čo sa považuje už za agresívnu formu navádzania na sexuálne aktivity. Táto forma je často využívaná tzv. sexuálnymi predátormi, ktorí zneužívajú zraniteľnosť a slabšiu psychickú vyspelosť detí tým, že ich v anonymnom virtuálnom svete zahŕňajú predstieranou náklonnosťou a pozornosťou, aby ich manipulovali v záujme dosiahnutia vlastného sexuálneho uspokojenia.

Deti boli obeťami aj trestných činov znásilnenia podľa § 199 Trestného zákona a sexuálneho násillia podľa § 200 Trestného zákona. Štatistiky v prípade týchto trestných vecí sú nepresné, nakoľko tieto trestné činy sú páchané aj na dospelých obetiach.

Nemenej významnými trestnými činmi, v prípade ktorých sa dá hovoriť o detských obetiach, a to tak z hľadiska štatistiky ako aj hľadiska následku, sú trestné

činy súvisiace s detskou pornografiou. Za trestný čin výroby detskej pornografie podľa § 368 Trestného zákona bolo v roku 2018 registrovaných 24 trestných vecí, za trestný čin rozširovania detskej pornografie podľa § 369 Trestného zákona 63 trestných vecí a za trestný čin prechovávaní detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení podľa § 370 Trestného zákona 43 trestných vecí. V prípade trestných činov rozširovania detskej pornografie a prechovávaní detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení je v porovnaní s rokom 2017 registrovaný nárast počtu trestných vecí. Nárast až o 62% bol zaznamenaný v prípade trestných činov rozširovania detskej pornografie a o 54% v prípade trestných činov prechovávaní detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení. Počet trestných stíhaní vedených za trestné činy súvisiace s detskou pornografiou iba vo veci, t. j. bez vznesenia obvinenia proti konkrétnej osobe, je však niekoľkonásobne vyšší. Odhalenie konkrétneho páchatelia je často technologicky zložitý, limitovaný možnosťami znaleckého dokazovania a aj dobou uchovávaní relevantných údajov o telekomunikačnej prevádzke. Skutkové podstaty trestných činov súvisiacich s detskou pornografiou boli do právneho poriadku Slovenskej republiky doplnené zákonom č. 183/1999 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 1999. V čase ich prijatia neboli technológie umožňujúce vyhotovovanie a zdieľanie obrazovo-zvukových záznamov pre deti bežne dostupné, t. j. nemalo k nim prístup každé dieťa tak, ako je tomu v súčasnosti, predovšetkým prostredníctvom smartfónov či tabletov. Rovnaké konštatovanie platí aj pre sociálne siete a iné platformy umožňujúce okamžité zasielanie, resp. zdieľanie záznamov množstvu osôb súčasne. V takomto prostredí sú deti zraniteľnejšie, najmä z dôvodu zdanlivej anonymity tohto prostredia, a preto aj náchylnejšie na konanie, na ktoré by v inom – reálnom prostredí v žiadnom prípade nepristúpili. Pri definovaní skutkovej podstaty týchto trestných činov sa zrejme nepočítalo so širokým spektrom možností, ktoré sú deťom dnes dostupné, a ktoré prirodzene využívajú aj sexuálni predátori. Príkladom je trestná vec vedená na Okresnej prokuratúre Humenné, v ktorej konanie obvineného spočívalo v kontaktovaní maloletých chlapcov vo veku 12-15 rokov prostredníctvom sociálnej siete Facebook, ktorým zasielal pornografické fotografie a nabádal ich, aby sa pri nich uspokojovali, a aby mu záznamy z vlastného uspokojovania zasielali, pričom ďalších piatich maloletých chlapcov osobne pozýval k sebe za účelom hrania hier na konzole, pričom im však púšťal pornografické záznamy, podával im alkohol a navádzal ich, aby spoločne masturbovali.

V súvislosti s masívnym nástupom sociálnych sietí, ktoré trestnú činnosť tohto charakteru značne zjednodušujú, je preto namieste uvažovať o koncepcii preventívnych a osvetových opatrení vo vzťahu k deťom a mládeži aj v súvislosti s tým, aby vyhotovenie, odoslanie, či iné sprístupnenie fotografie alebo videa s obsahom detskej pornografie nepovažovali za istú formu „zábavy“ alebo „vtipu“, ale aby sa takého konania vyvarovali z morálneho hľadiska, ako aj hľadiska následkov trestnej zodpovednosti za také konanie.

V menšej miere sa vyskytoval aj trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona, ktorý má však vzhľadom na svoju závažnosť a spôsob jeho páchania významné následky na ďalšom psychickom a fyzickom vývoji dieťaťa. Príkladom je trestná vec vedená na Okresnej prokuratúre Nitra proti 4 obvineným ako spolupáchateľom, ktorí po vzájomnej dohode odovzdali, resp. následne prevzali maloletú N.K. za účelom jej núteného sobáša s maloletým S.K., ktorý sa aj uskutočnil, za peňažnú odmenu vo výške 1 000,- eur, pričom maloletá bola zavretá

v priestoroch rodinného domu, v ktorom mala viesť riadny „manželský život“ s maloletým.

Trestné činy, ktorých obeťami sú deti, sú často páchané ich rodinnými príslušníkmi - najmä ich najbližšími – rodičmi a súrodencami. V prípadoch trestných činov tzv. domáceho násillia na deťoch najčastejšou príčinou spáchania trestného činu na dieťati blízkou osobou boli narušené vzťahy v rodine, často poznačené alkoholom, zlá sociálno-ekonomická situácia, nezáujem o výchovu detí alebo nezvládnutie ich výchovy. Aj napriek tomu, že vo všeobecnosti väčšie riziko toho, že dieťa sa stane obeťou trestného činu je v prípade, ak dieťa vyrastá v nefunkčnej rodine a prostredí s nižším sociálnym štandardom, čomu zodpovedaná aj väčšinové vnímanie spoločnosti, obeťami trestných činov sú často aj deti vyrastajúce v usporiadanom, podnetnom prostredí, s dobrým sociálnym a ekonomickým zázemím. Z hľadiska poškodených osôb je možné zovšeobecniť, že dievčatá sú častejšie obeťami sexuálne motivovaných trestných činov, chlapci častejšie násilnej trestnej činnosti. Páchatelia trestných činov na deťoch si často vyberajú obeť aj podľa toho, že veria, že tieto vzhľadom na ich vek nebudú vypovedať, resp. nebudú schopné dostatočným spôsobom popísať skutok a osobu páchatel'a. Toto je tiež možné v prípadoch, kedy si páchatel' z tohto dôvodu trúfa na obeť, ktorú pozná a ktorá pozná páchatel'a (tzv. domáce násillie, sexuálne zneužívanie blízkej osoby), v prípadoch kvázi anonymného prostredia elektronickej komunikácie a sociálnych sietí, ale tiež v prípade takých trestných činov, pri ktorých síce nie sú deti priamou obeťou trestného činu, ale skôr nástrojom páchatel'a (napr. trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 349 Trestného zákona, kde sú deti iba nástrojom bojujúcich rodičov, avšak ich konaním preukázateľne trpia).

Od 1. januára 2018 je účinný zákon o obetiach, ktorý definuje dieťa ako obzvlášť zraniteľnú obeť, pričom týmto zákonom došlo aj k novelizácii viacerých ustanovení Trestného poriadku upravujúcich zaobchádzanie s obzvlášť zraniteľnými obeťami. Osobitne je potrebné dať do pozornosti ustanovenia o výsluchoch maloletých poškodených, pri ktorých sa vyžaduje prítomnosť psychológa a výsluch sa zaznamenáva na záznamové zariadenie, pričom sa dbá na to, aby maloletému nebola spôsobená sekundárna viktimizácia. Prokurátor je povinný zúčastniť sa výsluchu maloletého poškodeného, prípadne tento výsluch viesť. Prokurátori považujú problematiku výsluchov maloletých v trestnom konaní za osobitne dôležitú a preto sa jej venuje zvýšená pozornosť aj v rámci vlastných vzdelávacích aktivít. Prokurátori v roku 2018 absolvovali dve pracovné aktivity, v rámci ktorých bola táto problematika prezentovaná; jedna pracovná aktivita v roku 2018 s týmto zameraním bola určená aj právnym čakaťel'om prokuratúry.

Trestná činnosť páchaná na deťoch je v správe o činnosti prokuratúry vyhodnocovaná iba druhýkrát, preto zistené poznatky a štatistické ukazovatele je možné vyhodnotiť iba z krátkodobého hľadiska. Vo všeobecnosti je však možné skonštatovať, že výrazne stúpa počet trestných činov súvisiacich s detskou pornografiou páchaných na deťoch s použitím elektronických prostriedkov, najmä sociálnych sietí, aplikácií, resp. iných elektronických komunikačných nástrojov. Prokurátori sa pri svojej činnosti čoraz častejšie stretávajú aj s novými fenoménmi, ktoré výrazným spôsobom poškodzujú práva detí a ich zdravý psychický vývoj. Príkladom je aj tzv. kyberšikana, ktorá môže mať veľmi závažné následky, vyúsťiac až v samovraždu šikanovanej obeť; tzv. kyberšikana sa od bežného šikanovania líši

tým, že vďaka informačným technológiám so širokým záberom je oveľa účinnejšia pri porušovaní práv jej obete, pričom dieťa sa vo virtuálnom svete vie len veľmi obmedzene brániť. Tzv. kyberšikanu je možné v niektorých prípadoch, v závislosti od konania páchatel'a, posúdiť ako trestné činy vydierania, ohovárania, nebezpečného vyhrážania alebo nebezpečného prenasledovania, nie vždy je však takéto konanie trestnoprávne postihnuteľné, hoci jeho následok by si trestný postih určite vyžadoval.

Na trestnú činnosť páchanú na deťoch bude aj v ďalšom období potrebné zamerať zvýšenú pozornosť a jej odhaľovaniu a postihovaniu prispôbiť aj spôsob vykonávania dokazovania, technické vybavenie, ako aj odbornosť orgánov činných v trestnom konaní. Špecializácia prokurátorov na oblasť trestnej činnosti páchanej na deťoch, ktorá je na všetkých stupňoch prokuratúry zavedená od roku 2013, umožňuje prokurátorom hlbšie sa venovať tejto oblasti trestnej činnosti po odbornej stránke. Prokurátori činní v tejto oblasti získavajú prostredníctvom účasti na vzdelávacích podujatiach, rezortných školeniach, ale i odborných konferenciách s účasťou širšej odbornej verejnosti nové poznatky a zjednocujú prax orgánov činných v trestnom konaní. V roku 2018 generálna prokuratúra zorganizovala pre prokurátorov – špecialistov odborný seminár pod názvom „Dokazovanie trestných činov páchaných na deťoch a blízkych osobách prostredníctvom internetu a elektronických prostriedkov“. Prokurátorka generálnej prokuratúry sa v roku 2018 zúčastnila expertného workshopu Európskej komisie k implementácii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13.12. 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV, ktorého obsah umožnil získať a porovnať poznatky z členských štátov EÚ pri používaní špeciálnych vyšetrovacích techník a nástrojov pri vyšetrovaní trestných činov sexuálneho zneužívania, sexuálneho vykorisťovania a detskej pornografie páchaných prostredníctvom elektronických prostriedkov.

Prokurátori - špecialisti pôsobiaci na okresných prokuratúrach sa aktívne zúčastňujú aj na činnosti Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch prostredníctvom spolupráce s koordinátormi ochrany detí pred násilím - pracovníkmi príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, a to v rámci naplňovania Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím. Prokurátori - špecialisti sa pravidelne zúčastňujú riadnych i mimoriadnych koordinačných stretnutí a participujú i na odborných konferenciách a prednáškach s danou tematikou.

Príkladom aktívneho fungovania prokuratúry v uvedenej oblasti trestnej činnosti je Okresná prokuratúra Martin, ktorá v roku 2018 realizovala viaceré aktivity na úseku trestných činov, ktorých obeťou je dieťa. Na tejto prokuratúre bola zriadená pracovná skupina „Maloletí“, ktorej členmi sú prokurátori – špecialisti a okresný prokurátor. Úlohou pracovnej skupiny je, okrem iného, vytvorenie systému identifikácie tohto druhu trestnej činnosti a koordinácia vykonávania procesných úkonov pri vyšetrovaní. Dôraz sa kladie na spoluprácu zúčastnených subjektov (polícia, prokuratúra, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, znalci, združenia na ochranu poškodených). Systém spolupráce medzi prokuratúrou, políciou a úradom práce, sociálnych vecí a rodiny bol detailne upravený. Okresná prokuratúra Martin interne definovala aj systém spolupráce medzi trestným a netrestným úsekom činnosti prokuratúry tak, aby prokurátori netrestného úseku v adekvátnych prípadoch včas komunikovali s oddelením sociálnoprávnej ochrany

detí a sociálnej kurately a zistili, či tento úrad vykonal vo svojej kompetencii náležité opatrenia na ochranu detí – obetí trestných činov.

Trestné činy legalizácie príjmu z trestnej činnosti a podielníctvo

Trestné činy legalizácie príjmu z trestnej činnosti a podielníctva tvoria pomerne malú časť z celkového počtu spáchaných trestných činov, hoci pri ich páchaní sa dosahujú spravidla veľké zisky.

Prokuratúra registruje za trestný čin podielníctva za rok 2018 celkovo 82 obvinených a za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti celkovo 27 obvinených. V porovnaní s rokom 2017 ide pri trestnom čine podielníctva o pokles o 4 obvinených a pri trestnom čine legalizácie príjmu z trestnej činnosti ide o pokles o 13 obvinených.

Prokurátori v roku 2018 za trestný čin podielníctva obžalovali 67 osôb a za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti obžalovali 15 osôb, čo je pri trestnom čine podielníctva v porovnaní s rokom 2017 nárast o 4 osoby, pri trestnom čine legalizácie príjmu z trestnej činnosti ide v porovnaní s rokom 2017 o pokles o 14 osôb.

V roku 2018 bolo odsúdených za trestný čin podielníctva 53 obžalovaných a za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti 14 obžalovaných, pričom v roku 2017 bolo za trestný čin podielníctva odsúdených 54 obžalovaných a za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti bolo odsúdených 17 obžalovaných.

K realizácii trestného stíhania za trestný čin podielníctva dochádza zväčša na základe vlastných poznatkov a podnetov príslušníkov Policajného zboru. Využívajú sa pritom najmä výsledky z iných trestných konaní vedených pre majetkovú či násilnú trestnú činnosť, v rámci ktorých sa zaisťujú veci pochádzajúce z pôvodnej trestnej činnosti, prípadne sa jedná o veci nájdené u podozrivého.

Pri dokazovaní tohto trestného činu je veľmi problematické preukázať jeho subjektívnu stránku, a to vedomosť páchatel'a o pravom pôvode vecí. Najčastejším predmetom tohto druhu trestnej činnosti sú rôzna elektronika, oblečenie, náradie, záhradná technika, šperky, prípadne iné cennosti, ale aj veci bežnej spotreby, ktoré sú ľahko páchatel'mi speňažiteľné. Pre právnu kvalifikáciu tohto trestného činu je podstatné to, že páchatel'om trestného činu podielníctva je osoba odlišná od osoby páchatel'a pôvodného trestného činu.

Trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti môže byť páchaný v troch formách. Tzv. „praní“ tret'ou stranou (*third party money laundering*), pri ktorom je páchatel'om osoba nezainteresovaná na spáchaní tzv. predikatívneho trestného činu. Tzv. „samopraním“ (*self-laundering*), pri ktorom je páchatel'om daného trestného činu osoba, ktorá sa podieľala aj na spáchaní tzv. predikatívneho trestného činu. Tretiu formu predstavuje samostatné – autonómne „pranie“ špinavých peňazí (*stand-alone or autonomous money laundering*), pri ktorom ide o samostatné stíhanie trestných činov spáchaných v súvislosti s legalizáciou príjmov z trestnej činnosti bez toho, aby bolo zároveň nutné trestné stíhanie za predikatívny trestný čin. Nevyhnutnou podmienkou na spáchanie tohto trestného činu je samotná existencia tzv.

predikatívneho trestného činu, ktorého základné (zákonné) znaky musia byť dostatočne známe v čase predchádzajúcim začatiu trestného stíhania za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti.

Pri realizácii trestného stíhania za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti dochádza pomerne vo významnej miere k iniciovaniu trestného konania Finančnou spravodajskou jednotkou. Táto špecializovaná súčasť Policajného zboru odovzdáva relevantné informácie orgánom činným v trestnom konaní o tzv. neobvyklej obchodnej operácii podľa zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti“), a to v súvislosti s operáciami vykonávanými napríklad na bankových účtoch, čo je sprevádzané zdržaním neobvyklej obchodnej operácie v banke podľa uvedeného zákona s predpokladom zaistenia peňažných prostriedkov podľa § 95 Trestného poriadku v trestnom konaní. Pri trestnom čine legalizácie príjmu z trestnej činnosti možno trestnoprávnu zodpovednosť vyvodiť až po dokázaní zákonných znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu. V tejto súvislosti je potrebné rozlišovať prospech získaný už predchádzajúcim trestným činom od prospechu získaného samotnou legalizáciou. V prípade, ak majetok legalizuje samotný páchatel' pôvodného (tzv. predikatívneho) trestného činu, prostredníctvom ktorého bol majetok získaný alebo ho pre takého páchatel'a legalizuje iná osoba, tento prvotný páchatel' už samotnou jeho legalizáciou spravidla žiadny nový prospech nezískava, pretože tento bol už nadobudnutý získaním majetku pôvodným trestným činom.

Dĺžka vyšetrovania tohto trestného činu je spôsobená aj potrebou častého vykonávanie úkonov formou právnej pomoci aj do viacerých štátov, vrátane štátov mimo EÚ. Za problematické možno označiť aj obmedzené personálne a technické možnosti orgánov činných v trestnom konaní dokumentovať súčasne (s tzv. predikatívnym trestným činom) spôsob legalizácie príjmov z trestnej činnosti, nie sú vytvorené dostatočné podmienky na identifikáciu výnosov pochádzajúcich z trestnej činnosti. Policajti nemajú dostatok skúseností, aby boli spôsobilí identifikovať majetok páchatel'ov alebo jeho časť, ktorá by mohla pochádzať z konkrétneho trestného činu, najmä ak je jeho pôvod sofistikovane krytý. Navyše sú policajti zároveň enormne zaťažení množstvom trestnej agendy, preto nemajú dostatočnú možnosť náležite sa tejto problematike venovať. Uvedenú situáciu by bolo možné riešiť na multirezortnej úrovni zriadením špeciálneho útvaru, ktorý by sa zaoberal len odhaľovaním a zaisťovaním nelegálne nadobudnutého majetku, resp. jeho následnou správou.

Prokuratúra je aktívnym účastníkom zhromažďovania poznatkov, ktoré využívajú jednotlivé rezorty v rámci činnosti Multidisciplinárnej integrovanej skupiny odborníkov zameranej na elimináciu legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Prokuratúra aj v roku 2018 dôsledne plnila úlohy vyplývajúce z činnosti Výboru expertov Rady Európy na hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu - MONEYVAL a súvisiacich štandardov FATF, procesov patriacich do pôsobnosti Konferencie zmluvných strán Varšavského dohovoru (Dohovoru Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu zo dňa 16. mája 2005), procesov patriacich do oblasti vzájomného hodnotenia členských štátov EÚ, ako aj procesov v rámci ďalších hodnotiacich mechanizmov Rady Európy, OECD a OSN.

Pri plnení povinnosti vyplývajúcej z § 27 ods. 3 zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti prokuratúra prihliadala na metodiku Svetovej banky a na skúsenosti z procesov Národného hodnotenia rizika v oblasti legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu. V prípade Národného hodnotenia rizika ide o kontinuálny proces, pri ktorom vzniká povinnosť predkladať národnej rade aj správu generálneho prokurátora za príslušný kalendárny rok a správu špeciálneho prokurátora za príslušný kalendárny rok. Po vyhodnotení doterajšej praxe s cieľom nastaviť jednotný systematický prístup a vytvoriť predpoklady na poskytovanie analytických výstupov s pridanou hodnotou, vydal generálny prokurátor podriadeným prokurátorom dňa 11. decembra 2017 usmernenie (s účinnosťou od 1. januára 2018) na zabezpečenie systematického zberu kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov prokuratúr v Slovenskej republike, predmetom ktorého je viesť aj základný funkčný prehľad o konkrétnych trestných veciach legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa určených kritérií, za trestný čin podielníctva viesť takéto prehľady pre prípady vo zvýšenej miere závažnosti ako aj vypracovávanie súhrnných prehľadov o nápade trestnej činnosti legalizácie príjmov z trestnej činnosti za príslušný kalendárny rok podľa určených ukazovateľov k 31. decembru kalendárneho roka na všetkých úrovniach prokuratúry. Toto usmernenie nadväzuje na opatrenie č. 6 generálneho prokurátora z 7. decembra 2017, ktorým sa uložilo všetkým krajským prokurátorom viesť evidenčný prehľad trestných vecí legalizácie príjmov z trestnej činnosti a podielníctva, ktoré sú vo zvýšenej miere závažnosti (vysoká škoda, organizovaná skupina, zločinecká skupina, terorizmus a niektoré formy účasti na terorizme...) a prehľad zaistovania výnosov z trestnej činnosti a nárokov poškodených (pri týchto trestných činoch). Na základe týchto opatrení krajské prokuratúry predložili aj v roku 2018 trestnému odboru generálnej prokuratúry požadované prehľady. Z týchto je možné konštatovať, že v prípade trestných činov legalizácie príjmov z trestnej činnosti a podielníctva (vo zvýšenej miere závažnosti) sa aktívne využil v roku 2018 inštitút zaistenia finančných prostriedkov podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku. V roku 2018 z celkového počtu 100 trestných vecí bol tento inštitút využitý v 31 trestných veciach a v jednej trestnej veci došlo k využitiu inštitútu zaistenia nároku poškodeného podľa § 50 ods. 1 Trestného poriadku.

V súvislosti s plnením opatrenia č. 39 generálneho prokurátora z 10. decembra 2015 prokurátori vo všetkých trestných veciach, ktoré sa realizujú za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti, ak tzv. predikatívny trestný čin sú zneužívanie právomoci verejného činiteľa, závažné podvody, finančná kriminalita, trestné činy daňové, závažná majetková trestná činnosť, trestná činnosť páchaná organizovanými skupinami a iné, zabezpečovali vykonávanie tzv. finančného vyšetrovania.

Trestné činy daňové

V roku 2018 sa pri trestných činoch daňových, tak ako v minulom roku, najčastejšie vyskytoval trestný čin nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 Trestného zákona. Významne sa na tejto trestnej činnosti opätovne podieľali trestné činy neodvedenia dane a poistného podľa § 277 Trestného zákona a skrátenia dane a poistného podľa § 276 Trestného zákona. O mnoho menší počet z celkového nápadu daňových trestných činov predstavovali, rovnako ako v roku 2017, trestné činy daňového podvodu podľa § 277a Trestného zákona.

Za trestné činy daňové bolo v roku 2018 stíhaných 1 205 osôb, čím ide v porovnaní s rokom 2017 o pokles o 254 osôb. Prokurátori v roku 2018 za daňové trestné činy obžalovali 818 osôb, čo je v porovnaní s rokom 2017 pokles o 83 osôb. V roku 2018 bolo odsúdených za daňové trestné činy 695 osôb, pričom v roku 2017 bolo za túto trestnú činnosť odsúdených 745 osôb.

Skladba trestných činov daňových v roku 2018 bola obdobná ako v roku 2017. V roku 2018 nebola žiadna osoba stíhaná za trestný čin marenia výkonu správy daní podľa § 278a Trestného zákona, rovnako ako v roku 2017.

Vo vzťahu k uvedeným trestným činom je potrebné konštatovať, že v roku 2018 došlo k poklesu celkového počtu obvinených, obžalovaných, ale aj odsúdených osôb za trestné činy daňové.

K miernemu nárastu daňovej trestnej činnosti v porovnaní s rokom 2017 došlo v obvode krajských prokuratúr Žilina a Prešov, zatiaľ čo významný pokles v počte obvinených osôb zaznamenala v roku 2018 Krajská prokuratúra Košice. Pokles počtu stíhaných a obžalovaných osôb za trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 276 Trestného zákona je viditeľný najviac v územnom obvode Krajskej prokuratúry Bratislava.

V súvislosti so znížením počtu trestných činov daňových treba poukázať na uplatňovanie inštitútu účinnej ľútosti páchatelmi (§ 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona), pretože týmto spôsobom bolo ukončených pomerne veľké množstvo trestných vecí ešte pred začatím trestného stíhania, resp. pred vznesením obvinenia konkrétnej osobe. Samotné iniciovanie trestného konania a poučenie subjektu daňovej a odvodovej povinnosti o možnosti uplatnenia inštitútu účinnej ľútosti má veľký význam z hľadiska beztrestnosti páchatel'a, ale predovšetkým má aj pozitívny ekonomický efekt. V obvode Krajskej prokuratúry Bratislava (v rámci pôsobnosti okresných prokuratúr Bratislava 1, 2 a 4) bolo využitie uvedeného procesného inštitútu evidované v trestných veciach oznamovaných najmä Sociálnou poisťovňou pre podozrenie z naplnenia zákonných znakov trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 Trestného zákona a nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 Trestného zákona.

Nemalú úlohu pri poklese tohto druhu trestnej činnosti zohráva zefektívnenie postupov orgánov činných v trestnom konaní (zvýšenie kvality dokazovania) a efektívnejšie odhaľovanie trestných činov daňových (napríklad prostredníctvom kontrolného výkazu dane z pridanej hodnoty zasielaného jednotlivými daňovými subjektmi, ktorý je neoceniteľným zdrojom informácií pre orgány činné v trestnom konaní), pričom tieto faktory majú vplyv zrejme na menej sofistikovaných páchatel'ov, ktorí nie sú tak nebezpeční ako veľké organizované skupiny daňových delikventov pôsobiace aj vo viacerých štátoch.

Podobne ako v roku 2017, tak aj v roku 2018 bola dokumentovaná existencia organizovanej formy daňovej trestnej činnosti. Napríklad v obvode Krajskej prokuratúry Trnava bola v roku 2017 evidovaná 1 takáto trestná vec, kedy boli trestne stíhané 4 osoby, z ktorých 2 väzobným spôsobom, pričom v roku 2018 boli evidované 2 takéto trestné veci, v ktorých bolo trestne stíhaných 9 osôb, z ktorých 4 väzobne.

Pri odhaľovaní daňovej trestnej činnosti a celkovej eliminácii trestnej činnosti na úseku štátneho rozpočtu je potrebné vyzdvihnúť pomerne intenzívnu spoluprácu generálnej prokuratúry s Národnou jednotkou finančnej polície Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len „NKA“) a s Finančnou správou Slovenskej republiky (ďalej len „finančná správa“). Cieľom, resp. aj výsledkom tejto spolupráce je zlepšenie koordinácie uvedených subjektov pri odhaľovaní, objasňovaní a vyšetrovaní daňových trestných činov aj v rámci projektu tzv. daňovej kobry.

V rámci tohto projektu bolo kontrolovaných 311 daňových subjektov, vykonaných bolo 406 daňových kontrol za 853 zdaňovacích období. Dosiahnutý finančný nález z ukončených daňových kontrol za obdobie od 1. januára 2012 (vznik tzv. daňovej kobry) do 31. decembra 2018 predstavuje celkovú sumu 906 896 005,19 eur, z ktorej nevyplatený nadmerný odpočet DPH bol v sume 85 931 210,12 eur. Dosiahnutý finančný nález za obdobie roku 2017 predstavoval celkovú sumu 97 178 496,63 eur, z ktorej nevyplatený nadmerný odpočet DPH bol v sume 5 640 895,66 eur a za obdobie roku 2018 predstavoval celkovú sumu 99 153 719,50 eur, z ktorej nevyplatený nadmerný odpočet DPH bol v sume 3 345 844,99 eur. Očakávaný nález predstavuje sumu 54,2 miliónov eur a zadržiavaný nadmerný odpočet DPH sumu 1 157 325,44 eur.

Výsledky projektu tzv. daňovej kobry prezentujú jeho opodstatnenosť a vysokú efektívnosť a úspešnosť v realizovaných prípadoch, dosahujúc až 91,13% efektívnosť daňových kontrol.

V roku 2018 bol v prípravnom konaní v súvislosti s daňovou trestnou činnosťou prokurátorom Krajskej prokuratúry Košice v jednej trestnej veci zaistený celý majetok 2 obvinených, ako aj majetok, ktorý títo obvinení nadobudnú po zaistení, a to postupom podľa § 425 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na ustanovenie § 426 ods. 1 Trestného poriadku (vzhľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery obvinených treba očakávať uloženie trestu prepadnutia majetku).

Na počet stíhaných osôb za trestné činy daňové vplýva aj priebeh dokazovania tejto trestnej činnosti, ktorý naďalej ovplyvňujú sofistikované spôsoby jej páchania a napriek tomu, že je badateľné postupné zdokonaľovanie odhaľovania a následného určovania trestnoprávnej zodpovednosti za tento druh trestnej činnosti, pretrvávajú problémy, ktoré vedú k tomu, že značná časť podozrení zo spáchania týchto protiprávných konaní zostáva nepreukázaných. Rýchlosť konania orgánov činných v trestnom konaní v rámci dokazovania je obvykle spojená aj s potrebou nákladných a dlhotrvajúcich znaleckých skúmaní a tiež nepriaznivou dôkaznou situáciou spôsobenou absenciou účtovných dokladov, resp. ich neúplnosťou, bez preskúmania ktorých nie je často možné objasniť subjektívnu stránku konkrétneho trestného činu, a tak vydať rozhodnutie zodpovedajúce zákonu. Vo väčšine prípadov absencie účtovnej dokumentácie je z uvedených dôvodov trestné stíhanie ukončené vydaním uznesenia o prerušení trestného stíhania podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku.

Aj v roku 2018 sa prejavoval nadnárodný charakter daňovej trestnej činnosti, nakoľko v niektorých prípadoch sú organizátormi najmä daňových podvodov

súvisiacich s neoprávneným uplatnením nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty (za fiktívne vývozy tovaru cez viaceré štáty) často cudzí štátni príslušníci, ktorých výsluch vyžaduje medzinárodnú justičnú spoluprácu, čo tiež značne ovplyvňuje dĺžku trestného konania, pričom tieto osoby zapájajú do fiktívnych prevodov tovaru aj obchodné spoločnosti účelovo založené a formálne sídliace na území Slovenskej republiky. Tieto spoločnosti sú následne prevedené na nové subjekty, tzv. „biele kone“, ktoré nemajú takmer žiadnu vedomosť o ich predchádzajúcej činnosti.

Trestné činy v doprave

Rovnako ako v roku 2017, tiež v roku 2018 je na úseku trestných činov v doprave najčastejšie páchaným trestným činom trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona. V roku 2018 bolo vedené trestné stíhanie pre tento trestný čin u 4 426 osôb, čo predstavuje mierny pokles oproti roku 2017, kedy to bolo u 4 449 osôb. Odsúdených v roku 2018 za tento trestný čin bolo 4 665 osôb, v roku 2017 to bolo 4 179 osôb.

Za ním nasleduje trestný čin marenia úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Trestného zákona a až následne trestné činy majúce za následok spôsobenie smrteľného zranenia alebo ujmy na zdraví, a to trestný čin usmrtenia podľa § 149 Trestného zákona, trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 157 a § 158 Trestného zákona a trestný čin všeobecného ohrozenia podľa § 285 Trestného zákona. Tieto trestné činy sú spojené s nedbanlivostným konaním vodičov motorových vozidiel, predstavovaným porušením dôležitej povinnosti uloženej zákonom č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov. V nadväznosti na toto porušenie zákona analýza tohto druhu kriminality umožňuje urobiť záver, že medzi najčastejšie príčiny trestných činov v doprave patrí, okrem jazdy pod vplyvom alkoholu, predovšetkým neprimeraná rýchlosť jazdy, nevenovanie sa vedeniu vozidla a nedanie prednosti v jazde.

Trestné stíhanie za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona je v prevažnej miere realizované v tzv. superrýchlom konaní – postupom podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku, preto aj počet odsúdených osôb je adekvátny počtu osôb stíhaných za tento trestný čin. Inštitút tzv. superrýchleho konania je spojený s obmedzením osobnej slobody, no ani táto skutočnosť, ani rozsiahla medializácia k páchaniu tejto trestnej činnosti nemá odstrašujúci vplyv na vodičov, jazdiacich po požití alkoholu, keďže nemá klesajúcu tendenciu. V tejto súvislosti treba uviesť tiež tú skutočnosť, že výrazne najpodstatnejšiu časť tohto druhu trestnej činnosti, páchanej vodičmi motorových vozidiel tvorí jazda po požití alkoholu, pretože technická vybavenosť príslušníkov PZ im neumožňuje odhalenie požitia inej návykovej látky a následné preukázanie toho, že takýto vodič viedol motorové vozidlo v stave vylučujúcom spôsobilosť na takúto činnosť.

Za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona je charakteristické ukladanie trestov zákazu činnosti viesť motorové vozidlo na určité obdobie, ktoré je spojené s ukladaním peňažných trestov alebo trestov odňatia slobody, ktorých výkon sa podmiennečne odkladá. Uloženie nepodmiennečného trestu odňatia slobody je skôr výnimočné. Tiež tu nie je využívaný inštitút zaistenia motorového vozidla pre účely trestného konania (§ 89 a § 91

Trestného poriadku) z dôvodu predpokladaného uloženia trestu prepadnutia veci, pretože takýto trest je výrazným zásahom do vlastníckych práv a mal by byť uplatňovaný len pri najzávažnejšej trestnej činnosti. Vyhodnocuje sa ako neadekvátny pri tomto druhu trestnej činnosti, keďže jazda pod vplyvom návykovej látky, postihnutelná podľa ustanovenia § 289 Trestného zákona je len prečinom. Zrejmý nepomer k závažnosti týchto trestných činov je predstavovaný tiež hodnotou súčasných motorových vozidiel, ako aj tým, že veľká časť vodičov sa trestných činov na úseku dopravy dopustí jazdou na motorových vozidlách patriacich ich zamestnávateľovi, v prípade podnikateľov firme. V takých prípadoch inštitút trestu prepadnutia veci nie je aplikovateľný vzhľadom na to, že vozidlo nie je vo vlastníctve páchatel'a a využiť namiesto toho inštitút zhabania veci by znamenalo postih v podobe odňatia vozidla z vlastníctva majiteľa, ktorý nie je páchatel'om predmetného protiprávneho konania a ktorého zásah do jeho práv (napr. aj vzhľadom na hodnotu vozidla) by bol v zrejmom nepomere k podmienkam, uvedeným v § 83 ods. 1 písm. g) Trestného zákona. Tu nemožno opomenúť ani tú skutočnosť, že pri ukladaní trestu prepadnutia motorového vozidla by nebola zachovaná objektivita ani rovnosť osôb pred zákonom, pretože vlastníci vozidiel, ktorí by boli aj páchatel'mi, by boli zjavne a dosť výrazne znevýhodňovaní oproti vodičom, ktorí sa dopustia obdobného konania na vozidle patriacom inej osobe. V neposlednom rade treba poukázať tiež na ustanovenie § 34 ods. 3 Trestného zákona, podľa ktorého trest má postihovať iba páchatel'a tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby, a keďže v dnešnej dobe je v mnohých prípadoch motorové vozidlo nevyhnutým prostriedkom na zabezpečenie obživy rodiny a zabezpečenie finančných príjmov, zrejme by pri takej trestnej činnosti, akou sú prečiny, bolo ukládanie trestov, spojených s odňatím motorových vozidiel, v rozpore s uvedenou zásadou ukládania trestov. Samozrejme, nie je vylúčená aplikácia uloženia trestu prepadnutia veci aj pri trestnom čine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona, pokiaľ príde napr. k recidíve, alebo veľmi závažným následkom na živote a zdraví ľudí.

Inak pri trestnom stíhaní páchatel'ov trestných činov na úseku dopravných nehôd neboli zistené také závažné signály, ktoré by bolo potrebné zovšeobecniť v ďalšej prokurátorskej činnosti.

Drogová trestná činnosť

Podľa bodu 8 z plánu hlavných úloh orgány prokuratúry plnili úlohu zameranú na Zhodnotenie poznatkov v postupe prokurátorov pri stíhaní trestných činov súvisiacich s drogovou trestnou činnosťou za rok 2017.

Vyhodnotením trestných činov podľa § 171 až § 174 Trestného zákona bola zistená nejednotnosť pri ich trestnom stíhaní. Pozornosť je treba venovať najmä špecifikácii skutkov a ich právnej kvalifikácii. Je neprípustné, aby pre podobný skutok boli niektorí obvinení uznaní za vinných a uložené im tresty a proti iným páchatel'om bolo trestné stíhanie zastavené, príp. boli oslobodení spod obžaloby. Niektorí prokurátori a sudy totiž vychádzali pri určení trestnej zodpovednosti z hmotnostného kritéria a v prípade, že v zaistenej látke množstvo sušiny rastlín Cannabis (marihuana) nedosahovalo 500 mg alebo množstvo kryštalickej látky matamfetamín nedosahovalo 100 mg, hoci účinná látka bola v dostatočnom množstve, trestné stíhanie zastavili alebo sudy páchatel'a oslobodili. Boli preto prijaté opatrenia, aby

orgány činné v trestnom konaní postupovali v súlade so stanoviskom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. Tpj 58/2017 z 29. novembra 2017.

Osobitnú pozornosť je treba venovať zákonnosti zabezpečených dôkazov, nakoľko najčastejším dôvodom zastavenia trestného stíhania alebo oslobodenia spod obžaloby bol nezákonne získaný dôkaz. V tejto súvislosti mnohí okresní prokurátori spolupracovali s riaditeľmi okresných riaditeľstiev PZ a boli nápomocní pri vypracovaní predtlačie o poučení osôb pri vydaní alebo odňatí veci. Previerkami bolo tiež zistené, že sa stávalo, že u vodiča motorového vozidla boli nájdené zvyšky drogy, ktorú si predtým aplikoval. Užitie drogy však samo o sebe nie je trestným činom. Len výnimočne bol v týchto prípadoch vodič trestne stíhaný za trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona. Je potrebné upraviť policajtov, aby v prípade zistenia, že vodič má pri sebe návykovú látku alebo psychotropnú látku alebo jej zvyšky, vykonali úkony smerujúce k zisteniu jej použitia vodičom a v prípade, že užitie látky nevedia zistiť priamo na mieste, aby požiadali osobu, aby sa podrobila lekárskeho vyšetreniu, odberom a vyšetrením krvi alebo iného biologického materiálu, či nie je ovplyvnený návykovou látkou. Ak takéto vyšetrenie odmietne, jeho konanie možno posúdiť ako trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona.

Legislatívny problém sa vyskytol v trestnej veci, kde bol obvinený stíhaný pre držbu takmer 2 g marihuany. Jednalo sa o závislú, niekoľkokrát súdne trestanú osobu, ktorá bola aj vzatá do väzby a bol jej vyšetrený duševný stav. Na jeho základe znalec skonštatoval, že obvinený zneužíva návykové látky a jeho pobyt na slobode by mohol byť nebezpečný. Znalec navrhol obvinenému uložiť protitoxikomanické liečenie ústavnou formou. Následne, na základe znaleckého posudku KEÚ, bolo zistené, že predložená sušená rastlina je technickým konope a obsahuje len 0,4% THC. Trestné stíhanie tak bolo proti obvinenému zastavené a obvinený bol prepustený z väzby na slobodu. Hoci je jeho pobyt na slobode nebezpečný, nie je možné mu navrhnúť uloženie ochranného liečenia podľa § 73 Trestného zákona, nakoľko toto ustanovenie umožňuje uložiť ochranné liečenie páchatelovi trestného činu, čo v danom prípade nebolo. Prokurátor nedisponuje ani prostriedkami civilného práva, ktorými by dokázal uloženie liečenia navrhnúť. Je potrebné v tejto súvislosti doplniť právny poriadok Slovenskej republiky.

Prevažná časť trestných stíhaní za trestné činy podľa § 171 až § 174 Trestného zákona skončila podaním obžaloby alebo dohodou o vine a treste. Proti niektorým obvineným, ktorí sa dopustili trestných činov kvalifikovaných podľa § 171 Trestného zákona bolo trestné stíhanie podmiennečne zastavené. Skúšobná doba bola týmto osobám určená spravidla na 1 až 2 roky. Ani v jednom prípade sa nestalo, že by skúšobná doba bola dlhšia ako 30 mesiacov. Prokurátori, ale ani súdy tak nevyužívajú celý rozsah skúšobnej doby určenej v § 216 ods. 2 Trestného poriadku, ktorá je 1 až 5 rokov. U páchatelov, ktorí už boli v minulosti trestne stíhaní, príp. postihnutí pre priestupok a dopustili sa trestného činu podľa § 171 ods. 2 Trestného zákona, by bolo vhodné použiť aj dlhšiu skúšobnú dobu.

Pri konaní o dohode o vine a treste, najmä pri trestných činoch podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona, bolo spravidla použité aj ustanovenie § 39 ods. 2 písm. d), ods. 4 Trestného zákona a trest odňatia slobody bol ukladaný na dolnej hranici

upravenej trestnej sadzby (teda 6 rokov a 8 mesiacov). V prípade, že obvinený odmietol prijať navrhovaný trest, bola podaná obžaloba, pričom sa stávalo, že obvinený na súde opäť požiadal o konanie o dohode o vine a treste alebo urobil vyhlásenie o vine. Súd v takomto prípade prerušil konanie a poskytol priestor na uzavretie dohody o vine a treste. V konaní na súde sa potom stávalo, že bol trest ukladaný aj za použitia § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c) Trestného zákona, teda v sadzbe ešte nižšej ako je to možné podľa odseku 4. Aj v prípade, že súd konal na základe obžaloby, používal pri ukladaní trestu toto ustanovenie. Takmer všetky tresty za trestné činy podľa § 172 ods. 2 a 3 Trestného zákona boli ukladané pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Pri trestných činoch kvalifikovaných podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona boli v prevažnej miere ukladané podmienené tresty odňatia slobody s probačným dohľadom.

Predaj drog je závažným trestným činom a takmer obligatórne využívanie ustanovenia § 39 Trestného zákona neodzrkadľuje jeho závažnosť. Závery previerky boli prejednané na pracovnej porade generálneho prokurátora a boli prijaté opatrenia za účelom čo najrýchlejšieho a najrazantnejšieho postihu tohto druhu trestnej činnosti.

Trestné činy proti životnému prostrediu

V roku 2018 došlo k zastaveniu dlhodobého nepriaznivého trendu poklesu rozhodujúcich ukazovateľov a zreteľnému nárastu trestného postihu kriminality namierenej proti životnému prostrediu.

Za trestné činy proti životnému prostrediu bolo v roku 2018 stíhaných celkom 350 osôb, čo je oproti roku 2017 nárast o 105 osôb. Z toho obžalovaných bolo 213 osôb (nárast o 48 osôb) a 164 osôb bolo odsúdených (nárast o 2 osoby). Dohodou o vine a treste bolo ukončených 21 trestných vecí, podmieneným zastavením trestného stíhania 82 trestných vecí a zmierom 20 trestných vecí. Najviac stíhaných bolo za trestný čin pytlactva podľa § 310 Trestného zákona – celkom 209 osôb, čo je nárast oproti roku 2017 o 29 osôb. Druhým najpočetnejším trestným činom bol trestný čin porušovania ochrany stromov a krov podľa § 306 Trestného zákona, za ktorý bolo trestne stíhaných celkom 61 osôb. Tretím najčastejšie stíhaným trestným činom bol trestný čin porušovania ochrany rastlín a živočíchov podľa § 305 Trestného zákona, za ktorý bolo trestne stíhaných celkom 47 osôb, čo je nárast oproti roku 2017 o 3 osoby. K výraznému nárastu došlo aj pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona, za ktorý bolo v roku 2017 stíhaných 30 osôb, čo je oproti roku 2017 nárast o 11 osôb. Zostávajúce trestné činy podľa druhého dielu šiestej hlavy osobitnej časti Trestného zákona sa nevyskytli vôbec, alebo sú štatisticky bezvýznamné.

Popri zvyšujúcich sa počtoch konkrétnych trestných vecí sme v roku 2018 zaznamenali aj zvýšenú kvalitu konkrétnych rozhodnutí policajtov ako dôsledok aktívnych prístupov prokurátorov - špecialistov, vyplývajúcich z početných previerok a opatrení prijatých na zlepšenie rozhodovacej činnosti realizujúcich vyšetrovateľov a poverených príslušníkov Policajného zboru.

Napriek nárastu počtu osôb trestne stíhaných za trestnú činnosť namierenú proti životnému prostrediu, dosiahnuté výsledky stále nezodpovedajú reálnemu stavu

kriminality v tejto oblasti. Signalizujú zmeny vo vnímaní enviromentálnej kriminality a jej postihu orgánmi činnými v trestnom konaní. Z doposiaľ marginálnej problematiky sa v súlade s aktuálnymi celosvetovými, osobitne európskymi trendmi, stáva prioritný spoločenský vzťah, ktorý si zasluhuje výraznú pozornosť nielen orgánov činných v trestnom konaní. Generálna prokuratúra dlhodobo poukazuje na vysoký stupeň latencie tohto druhu trestnej činnosti a navrhuje riešenia, okrem iných, najmä v podobe nutnosti vytvoriť špecializovaný, profesionálny orgán – Prírodnú políciu, ktorá by sa v podstatne širšej miere, než je tomu doposiaľ, venovala na zodpovedajúcej odbornej, materiálnej a personálnej úrovni odhaľovaniu a trestnému postihu páchatel'ov tohto druhu trestnej činnosti.

V roku 2018 došlo k zvratu vo vnímaní aktivít generálnej prokuratúry. Jej úsilie výrazným spôsobom podporili zistenia Osobitnej expertnej komisie Rady Európy, ktorá v mesiaci januárí 2018, v rámci 8. kola vzájomných hodnotení, uskutočnila hĺbkový prieskum úrovne ochrany životného prostredia v Slovenskej republike. Hodnotiacu správu spracoval tím expertov s pomocou Generálneho sekretariátu Rady na základe podrobných odpovedí Slovenskej republiky na hodnotiaci dotazník a podrobných konkrétnych zistení z hodnotiacej návštevy Slovenskej republiky.

Hodnotiaci tím v záverečnom zhodnotení, vypracovanom v mesiaci jún 2018, konštatoval, že „našiel na Slovensku mnoho príkladov najlepších postupov, o ktoré je vhodné sa podeliť s ostatnými členskými štátmi“. Celkom osobitne vyzdvihol v tomto smere činnosť generálnej prokuratúry. Prokurátori pre oblasť životného prostredia majú zabezpečenú stabilnú pozíciu, čo je podľa názoru hodnotiteľov príkladom najlepších postupov. Viac ako desať rokov trvajúca špecializácia prokurátorov na centrálnej, krajskej a okresnej úrovni je podľa názoru hodnotiteľov taktiež príkladom najlepších postupov.

Špecializácia prokurátorov na danú trestnú činnosť so stabilnou a zabezpečenou pozíciou, a to na všetkých úrovniach, ako aj spoločná odborná príprava prokurátorov, policajtov a ďalších zložiek, sa podľa slovenského vzoru odporúča aj ďalším členským štátom EÚ.

Vo vzťahu k orgánom Policajného zboru prijal hodnotiaci tím záver, že je potrebné posilniť odbornú prípravu príslušníkov polície a zamerať sa na ich odbornú prípravu na miestnej a okresnej úrovni, v prípade potreby aj prostredníctvom „odbornej prípravy školiťel'ov“ a šírením ich znalostí právnych predpisov v oblasti životného prostredia. Preto je podľa názoru hodnotiteľov jednoznačne potrebné, aby na regionálnej a miestnej úrovni pôsobili špecializovaní príslušníci polície. Hodnotiaca správa EÚ tak v celom rozsahu potvrdila správnosť a dôvodnosť viac ako 10 ročného úsilia generálnej prokuratúry o zriadenie špecializovaného profesionálneho policajného útvaru – tzv. Prírodnej polície a podľa našich informácií ministerstvo vnútra pripravilo legislatívny rámec, na základe ktorého od apríla 2019 takýto špecializovaný útvar vznikne a bude pôsobiť v štruktúrach Policajného zboru na celom území Slovenska.

V roku 2018 prokurátori generálnej prokuratúry sa v mesiaci septembri 2018 aktívne zúčastnili Medzinárodného sympózia s orgánmi hraničnej polície a prokuratúry Ukrajiny k odhaľovaniu a postihu páchatel'ov obchodujúcich s nebezpečnými a rádioaktívnymi materiálmi, zorganizovanej osobitnými

bezpečnostnými zložkami USA. Z iniciatívy veľvyslanectva USA a Divízie ochrany životného prostredia Ministerstva spravodlivosti USA sa v novembri 2018 opäť aktívne zúčastnili medzinárodného kurzu s témou ochrany životného prostredia v Budapešti. Napokon v mesiaci decembri 2018 absolvovali pracovné stretnutia zástupcov polície a prokuratúry krajín Vyšehradskej skupiny, zameranej na dokumentáciu a vyšetrovanie nelegálnej ťažby, prepravy a obchodu s drevom.

Z uvedených podujatí vyplynulo, že orgány EÚ venujú otázke ochrany životného prostredia podstatne vyššiu pozornosť, než tomu bolo v minulosti a nabádajú k tomu aj členské štáty. Pre orgány činné v trestnom konaní v Slovenskej republike z tejto skutočnosti vyplynulo, že ochrana životného prostredia si v regionálnych i medzinárodných súvislostiach vyžaduje zásadné úzko špecializované a koordinované postupy medzinárodných i národných orgánov a inštitúcií v boji proti enviromentálnej kriminalite ako jednej z podstatných súčastí globálnej ochrany životného prostredia a v budúcnosti bude ešte výraznejšie predstavovať celosvetovú prioritu, ktorej bude potrebné v podmienkach Slovenskej republiky venovať maximálnu pozornosť.

Prokuratúra Slovenskej republiky svojimi prístupmi a aktivitami v roku 2018 zohrávala v rámci Slovenskej republiky i v európskom kontexte veľmi dôležitú vzorovú pozíciu medzi orgánmi určenými na ochranu životného prostredia a dôsledne tak naplňuje kritériá Smernice Európskej rady č. 2008/99/ES o ochrane životného prostredia.

Finančné vyšetrovanie, zaisťovanie peňažných prostriedkov (§ 95 Trestného poriadku)

Realizácii finančného vyšetrovania bola aj v roku 2018 podriadená pod plnenie trvalého opatrenia generálneho prokurátora s účinnosťou od 1. januára 2016, uloženého krajským prokurátorom. Generálnou prokuratúrou bolo v roku 2018, na základe poznatkov krajských prokuratúr, spracované vyhodnotenia finančného vyšetrovania, a to k plneniu opatrenia č. 39 z porady generálneho prokurátora s krajskými prokurátormi konanej v dňoch 9. - 11. decembra 2015 k finančnému vyšetrovaniu, pričom boli zistené rozdiely v počte trestných vecí, v ktorých došlo k realizácii finančného vyšetrovania medzi obvodmi jednotlivých krajských prokuratúr.

Na základe výsledkov uvedených vyhodnotení prijali krajskí prokurátori pre obvody svojej pôsobnosti opatrenia, ktorými uložili podriadeným prokurátorom usmerniť dokazovanie v trestných veciach, v ktorých je vedené trestné stíhanie za trestný čin, ktorým mohol, resp. mal byť získaný majetkový prospech, už od začiatku trestného stíhania na osobné pomery páchatel'a v rozsahu potrebnom na určenie druhu a výmery trestu a uloženie ochranného opatrenia a iné rozhodnutia tak ako to ukladá ustanovenie § 119 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Za predpokladu zistenia výnosu a jeho umiestnenia sa budú dôsledne využívať všetky inštitúty Trestného poriadku smerujúce k jeho zaisteniu a následnej konfiškácii. V trestných veciach vedených za trestné činy uvedené v § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona bola uložená povinnosť zabezpečiť transparentným spôsobom, aby boli vo vyšetrovacom spise zadokumentované majetkové pomery obvineného s výhľadom na možnosť uloženia trestu prepadnutia majetku a v prípade splnenia zákonných podmienok ustanovených v § 425 Trestného poriadku, aplikovať príslušný zaisťovací inštitút.

Prokurátori v prípadnom zistení nakladania s výnosom predpokladaným v § 233 Trestného zákona majú povinnosť dôsledne dbať na určovanie trestnej zodpovednosti voči páchatelovi aj za trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti, a to bez ohľadu na to, či ide o dispozíciu s výnosom samotným páchatelom tzv. predikatívneho trestného činu alebo inou osobou.

V mesiaci september 2018 trestný odbor generálnej prokuratúry zorganizoval pracovnú poradu k finančnému vyšetrovaniu, za účasti vybraných prokurátorov generálnej prokuratúry, úradu špeciálnej prokuratúry, krajských prokuratúr, príslušníkov Prezídia Policajného zboru a Kriminálneho úradu finančnej správy. V rámci nej bol oboznámený stav finančného vyšetrovania a boli prijaté konkrétne vykonávacie opatrenia na efektívne využívanie jeho výsledkov. Pozornosť bola venovaná aj aktuálnej rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky súvisiacej so zaisťovaním výnosov z trestnej činnosti a ukladaním trestu prepadnutia majetku. Inštitút tzv. finančného vyšetrovania bol predmetom rokovania pravidelných pracovných porád na jednotlivých prokuratúrach a tiež medzirezortných porád s vedúcimi pracovníkmi okresných riaditeľstiev Policajného zboru.

V roku 2018 bolo tzv. finančné vyšetrovanie realizované v 335 trestných veciach, v ktorých dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonávali prokurátori krajských a okresných prokuratúr, čo predstavuje nárast o 143 trestných vecí v porovnaní s rokom 2017. Ide o pozitívny jav, ktorý vyplýva aj z opatrení, ktoré prijal generálny prokurátor. K realizácii finančného vyšetrovania došlo najmä u trestných činov daňových (skrátene dane a poistného podľa § 276 Trestného zákona, neodvedenie dane a poistného podľa § 277 Trestného zákona, daňový podvod podľa § 277a Trestného zákona), trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona, trestného činu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 Trestného zákona a majetkových trestných činov (krádeže podľa § 212 Trestného zákona, sprenevery podľa § 213 Trestného zákona, podvodu podľa § 221 Trestného zákona, resp. úverového podvodu podľa § 222 Trestného zákona).

Využívanie jednotlivých inštitútov tzv. finančného vyšetrovania bolo prokurátormi uplatňované v roku 2018 najmä zaistením peňažných prostriedkov podľa § 95 Trestného poriadku, zaistením nároku poškodeného podľa § 50 Trestného poriadku, ako aj inštitútom vydania veci podľa § 89 Trestného poriadku. Vykonávanie úkonov smerujúcich k zaisteniu majetku obvineného sa uskutočnilo na základe využívania oprávnení prokurátorov, a to vyžadovaním správ z bánk, dožiadaniami na príslušné katastrálne úrady, ako aj lustráciou v jednotlivých evidenciách vecí (napr. motorové vozidlá). V konkrétnych trestných veciach na tento účel v rámci vyšetrovania boli vykonané domové prehliadky, prehliadky nebytových priestorov, vydanie a uschovávanie počítačových údajov, či iné inštitúty ustanovené v štvrtej hlave Trestného poriadku.

Inštitút zaistenia peňažných prostriedkov sa využíval najmä vo veciach trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti (využitý bol celkovo v 31 trestných veciach), pričom zväčša išlo o súbeh týchto trestných činov najmä s trestným činom podvodu, či iným tzv. predikatívnym trestným činom. Hodnota zaistených finančných prostriedkov na účtoch v roku 2018 podľa § 95 ods. 1 Trestného poriadku

predstavovala sumu 1.389.789,04 eur. Hodnota zaistených finančných prostriedkov v hotovosti predstavovala sumu 225.250,- eur, hodnota zaistených osobných motorových vozidiel využitím zabezpečovacích inštitútov podľa Trestného poriadku sumu 105.000,- eur a hodnota zaisteného obchodného podielu a nehnuteľnosti celkovú sumu 269.000,- eur. Celková hodnota zaisteného majetku v roku 2018 predstavovala sumu 2.053.968,04 eur. Zo zaistených finančných prostriedkov došlo prostredníctvom súdu postupom podľa § 95a ods. 1 Trestného poriadku k vráteniu sumy 73.962,09 eur oprávnenej osobe.

Napriek realizácii finančného vyšetrovania v konkrétnych trestných veciach sa nedarí zaisťovať majetok obvineného podľa § 425 Trestného poriadku pre účely uloženia trestu prepadnutia majetku, nakoľko vo väčšine trestných vecí je majetok z vlastníctva obvineného prevedený na inú osobu, v dôsledku čoho sa samotný obvinený stáva nemajetným. Z tohto dôvodu nie je možné očakávať ani efektívne ukladanie trestu prepadnutia majetku podľa § 58 Trestného zákona. Vzhľadom na to, že vo väčšine trestných vecí dochádza k odhaľovaniu trestnej činnosti s oneskorením viacerých rokov, je veľmi obtiažna realizácia proaktívneho postupu orgánov činných v trestnom konaní pri zaisťovaní majetku. Zároveň z hľadiska potreby efektívneho zaisťovania majetku je nevyhnutné zriadiť osobitnú inštitúciu, ktorá by sa zameriavala na zisťovanie majetku páchatel'ov trestnej činnosti, ako aj správu zaisteného majetku (tzv. Úrad na vyhľadávanie majetku). Pokiaľ ide o druh trestnej činnosti, v rámci ktorej dochádza k reálnemu zaisteniu majetku, je zachovaný pomer medzi ekonomickou a všeobecnou (násilnou) trestnou činnosťou, a to napriek tomu, že v súvislosti s ekonomickou trestnou činnosťou dochádza častejšie k realizácii finančného vyšetrovania. Ekonomická trestná činnosť je však páchaná sofistikovanejšie a je častokrát spojená s využívaním nemajetnej osoby tzv. bieleho koňa, častokrát pri nej dochádza k zbavovaniu sa reálneho majetku ešte pred odhalením samotného trestného činu. Naopak pri zaisťovaní páchatel'ov násilnej a drogovej trestnej činnosti sa využíva moment prekvapenia, pričom páchatel'om sa nepodarí zbaviť sa majetku získaného buď priamo z trestnej činnosti, alebo z prostriedkov získaných trestnou činnosťou. Ako pozitívum možno uviesť, že na základe transpozície európskej legislatívy bude Slovenská republika povinná zriadiť Centrálny register účtov.

Odborní konzultanti

V priebehu roku 2018 bol v trestnom konaní využitý inštitút odborného konzultanta ustanovený v § 151 Trestného poriadku celkovo v 9 trestných veciach, čo síce signalizuje na zvýšenie využitia inštitútu odborného konzultanta v porovnaní s rokom 2017, ale zároveň poukazuje na pretrvávajúce minimálne vyžitie odborného konzultanta v trestnom konaní. Odborný konzultant bol v roku 2018 využitý v obvodoch krajských prokuratúr Bratislava, Nitra a Košice po 2 trestných veciach. V obvodoch krajských prokuratúr Trnava, Banská Bystrica a Prešov po 1 trestnej veci. V porovnaní s využitím inštitútu odborného konzultanta v roku 2017 ide o výrazné zvýšenie jeho využitia, pretože za rok 2017 bol odborný konzultant využitý len v 1 trestnej veci. Vzhľadom na celkové množstvo trestných vecí za rok 2018 však naďalej ide o zanedbateľné vyžitie inštitútu odborného konzultanta.

Orgány činné v trestnom konaní v roku 2018 využili odborných konzultantov nielen pri objasňovaní trestných činov daňových (odborné znalosti z oblasti

daňového práva, účtovníctva a financií), ale aj pri iných trestných činoch, v ktorých ako odborní konzultanti vystupovali zamestnanci finančnej správy, Úradu pre verejné obstarávanie, ministerstva spravodlivosti a Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv. Uvedení odborní konzultanti boli využití v trestnom konaní predovšetkým s cieľom podať odbornú informáciu na usmernenie ďalšieho procesného postupu orgánov činných v trestnom konaní.

Vzhľadom na systematické vzdelávanie orgánov činných v trestnom konaní v oblasti daňovej úpravy tieto už iba výnimočne využívajú odbornú pomoc zo strany odborného konzultanta. Dôvodom nevyužívania inštitútu odborného konzultanta v trestnom konaní je predovšetkým skutočnosť, že pre zodpovedanie dôležitých odborných otázok sú v trestných veciach priberaní znalci, ktorých znalecké posudky sú dôkazom v trestnom konaní. Stanoviská odborných konzultantov nenahrádzajú znalecké posudky, nie sú dôkazmi v trestnom konaní, čo je najzávažnejší argument pre jeho nevyužívanie v praxi orgánov činných v trestnom konaní a súdov.

Počítačová kriminalita (prípady zneužitia PC a počítačových systémov na páchanie trestnej činnosti)

Predmetom zhodnotenia počítačovej kriminality za rok 2018 je trestná činnosť, ktorá bola páchaná prostredníctvom počítačových systémov, teda komplex trestných činov, ktorých cieľom je počítač, trestných činov, pri ktorých sa počítač využíva ako nástroj na ich spáchanie a trestných činov, pri ktorých má počítač vedľajšiu úlohu.

Vo vzťahu k tejto forme trestnej činnosti možno konštatovať, že rozmach priamej a nepriamej počítačovej kriminality je úmerný rozvoju informačných technológií a ich prienikom do bežného života, kde sa technológie stávajú jednak prostriedkom na páchanie trestnej činnosti, ale v závislosti od charakteru i prostredím, v ktorom je trestná činnosť páchaná. Protispoločenská činnosť využívajúca prostriedky a prostredie takto prudko sa rozvíjajúcej oblasti ľudskej činnosti často nie je rovnako rýchlo reflektovaná zo strany zákonodarcu, pričom páchatelom sa v tejto situácii otvára množstvo nových možností na vyvíjanie protiprávnej činnosti.

V rámci počítačovej kriminality nie je za ostatné roky zaznamenaný výrazný nárast v počte tejto kategórie trestných činov, čo však možno odvodzovať predovšetkým od materiálnych a personálnych možností orgánov činných v trestnom konaní pri odhaľovaní tejto trestnej činnosti a možno sa opodstatnene domnievať, že tento druh kriminality má v značnej miere latentný charakter.

V aplikačnej praxi prevažuje najmä nepriama forma počítačovej kriminality, kde počítačový systém (v širšom ponímaní) slúži ako prostredie, resp. prostriedok na páchanie inej trestnej činnosti, ktorá sa bežne páchala inou formou, resp. v inom prostredí. Ide napríklad o trestnú činnosť majetkového charakteru (podvody, krádeže a pod.), kde je virtuálne prostredie a najmä jeho vyššia miera anonymity zneužívané na páchanie trestných činov. Majetková trestná činnosť s využitím výpočtovej techniky je naďalej efektívnejšia a zároveň zložitejšia z hľadiska zisťovania a usvedčenia jej páchatelov, nakoľko internet nemá hranice a častokrát je predmetná trestná činnosť páchaná zo zahraničia, resp. aj prostredníctvom zahraničia, čo potom významným spôsobom vplýva najmä na možnosť získania relevantných dôkazov, a to aj s poukazom na plynutie času a dobu uchovávanía podstatných informácií súvisiacich

s použitím počítača, resp. smartfónu a siete internet. Výsledky realizovanej medzinárodnej justičnej spolupráce sú potom preto nepresvedčivé ako z hľadiska rýchlosti konania, tak aj kvality vykonania a v zásade nevedú k posunu v dôkaznej situácii v konkrétnej trestnej veci. Všetky tieto aspekty vyznievajú v prospech neznámych páchatel'ov, ktorí využívajú počítačové systémy na páchanie cezhraničnej trestnej činnosti, pretože sú si vedomí, že dokazovanie medzi viacerými štátmi nie je dostatočne razantné a efektívne.

V rámci procesnoprávných aspektov je treba uviesť, že značná časť tohto typu trestnej činnosti je i napriek znaleckému dokazovaniu, či vykonaniu procesných úkonov v cudzine na žiadosť prokurátora ukončená formou prerušenia trestného stíhania. Najčastejším dôvodom je zistenie, že verejne dostupná IP adresa patrí viacerým osobám. Ďalším problémom je časový odstup medzi spáchaním trestného činu a začatím vykonávania prvých dôkazov, z ktorých mnohé sú žiadané prostredníctvom medzinárodnej justičnej spolupráce a zdĺhavosť dokazovania, ktoré skutočnosti sú na ujmu zistenia, či usvedčenia páchatel'a.

Trestná činnosť, pri ktorej má počítač vedľajšiu úlohu, je páchaná predovšetkým proti majetkovým právam, avšak vzhľadom na sofistikovanosť a anonymitu, ktorú poskytuje kybernetický priestor využitím elektronických komunikačných služieb (virtuálnych sociálnych sietí, prípadne sprostredkovateľských internetových portálov), nachádza tento druh kriminality uplatnenie aj pri páchaní širokého spektra ďalšej trestnej činnosti. Uvedený fakt má potom negatívny vplyv nielen na dĺžku vyšetrovania, ale aj možnosť náležitého objasnenia skutkového stavu v rozsahu umožňujúcom vykonanie trestného stíhania proti konkrétnej osobe, čoho dôsledkom je aj pomerne vysoká latencia tohto druhu kriminality.

Ďalšou formou páchania takejto trestnej činnosti s využitím počítača sú podvody proti fyzickým osobám, kedy páchatel' nadviaže prostredníctvom internetovej stránky kontakt s konkrétnou fyzickou osobou. Jedná sa predovšetkým o inzeráty na predaj vecí, prípadne poskytnutie služieb (stavebné práce a pod.), kde páchatel' vyžiada platbu vopred a následne nezašle tovar alebo nevykoná objednané práce, prípadne si objedná vec u poškodeného, ktorému zašle sfaľšované potvrdenie o platbe za tovar a vyláka od neho tovar bez toho, aby reálne zaplatil. Takéto podvody sa vyskytujú tak vnútroštátne, kedy je pomerne vysoká pravdepodobnosť odhalenia páchatel'a, ako aj zo zahraničia, kedy poškodený zasiela peniaze do zahraničnej banky, často na účet osoby, ktorá s páchatel'om nemá nič spoločné a je využitá len na prevzatie peňazí od poškodených. V prípade podvodov so zahraničným prvkom je však možnosť úspešného trestného stíhania podstatne menšia, keďže v dobe, kedy je realizovaná medzinárodná justičná spolupráca, už s najväčšou pravdepodobnosťou nie je zistiteľný ani len majiteľ účtu, na ktorý boli peniaze poukázané a nepodarí sa získať žiadne informácie o skutočnom páchatel'ovi.

V boji proti počítačovej kriminalite treba za prínos považovať vytvorenie Vnútroštátnej siete prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite (ďalej len „Sieť“), ktorá bola zriadená v roku 2017 a ktorej cieľom je zhromažďovanie a výmena praktických poznatkov týkajúcich sa počítačovej kriminality v rámci vnútroštátneho konania a medzinárodnej spolupráce, aplikačných problémov v rámci vyšetrovania počítačovej kriminality, poskytovanie praktických informácií prokurátorom v danom

služobnom obvode prokuratúry, podpora spolupráce s odborom počítačovej kriminality Prezídia Policajného zboru a iné.

V dňoch 6. až 7. júna 2018 sa uskutočnilo cvičenie Cyber Europe 2018, ktorého sa za generálnu prokuratúru zúčastnil koordinátor Siete. Cvičenie bolo zamerané na prípad týkajúci sa leteckej dopravy, zahŕňalo kybernetický útok na systémy letísk, leteckých spoločností a ďalšie prvky systému. Jeho účelom bolo preskúmať pripravenosť jednotlivých štátov, vrátane schopnosti skúmania otvorených zdrojov, analýz malvéru, postupov a koordinácie jednotlivých orgánov na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni.

Viacerí zástupcovia Siete sa zúčastnili vzdelávacieho podujatia, ktoré bolo realizované na základe spolupráce slovenskej a americkej strany dňa 18. septembra 2018. Predmetom podujatia boli praktické postupy týkajúce sa zabezpečovania elektronických dôkazov zo Slovenskej republiky a z USA.

Dňa 29. novembra 2018 sa na medzinárodnom odbore generálnej prokuratúry uskutočnilo II. zasadnutie Siete. Predmetom rokovania bol prenos informácií z European Judicial Cybercrime Network (ďalej len „EJCN“), národnej expertnej skupiny na riešenie problematiky v oblasti počítačovej kriminality, z Rady Európy, Europolu, Eurojustu, ako aj z konferencií konaných v Niepolomiciach a vo Viedni, informácií o dvojstrannom rokovaní medzi generálnou prokuratúrou a Ministerstvom spravodlivosti USA vo vzťahu k elektronickým dôkazom a ďalších relevantných aktivít, prezentácia konkrétneho praktického prípadu využitia zástupcov EJCN v Slovenskej republike a Holandskom kráľovstve pri efektívnom a rýchlom zabezpečení úkonov právnej pomoci (vrátane ich prípravy), ako aj postupov prokurátorov a ďalších zložiek v danom prípade, prerokovanie záverov a odporúčaní vyplývajúcich z materiálu „Vyhodnotenie rýchlosti a správnosti postupu prokurátorov pri urýchlennom uchovávaní počítačových údajov a vykonávaní úkonov právnej pomoci v oblasti počítačovej kriminality (aplikácia medzinárodných a európskych právnych nástrojov a vnútroštátnych ustanovení, najmä § 90 a § 116 Trestného poriadku v spojení s V. časťou Trestného poriadku) za obdobie rokov 2016 – 2017“. Prezentované boli aj aktuálne legislatívne návrhy v oblasti elektronických dôkazov z Rady Európy a EÚ.

V roku 2018 sa uskutočnilo jedno zasadnutie národnej expertnej skupiny na riešenie problematiky v oblasti počítačovej kriminality. Pracovné stretnutie bolo zamerané na riešenie problémov vo vzťahu k zmenám smernice o európskom vyšetrovacom príkaze. Druhou časťou pracovného stretnutia bola diskusia o dĺžke času uchovávania prevádzkových a lokalizačných údajov v súvislosti s rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o neplatnosti niektorých ustanovení zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov.

Počet trestných činov týkajúcich sa počítačovej kriminality, ich páchatelov a spôsob skončenia trestného konania nie je možné presne identifikovať z informačného systému prokuratúry (PTCA) vzhľadom na to, že uvedené trestné veci a ich súvis s počítačovou kriminalitou nie je špeciálne evidovaný. V rámci kategórie počítačových trestných činov sú vykazované iba trestné činy spáchané proti počítačovým systémom a neoprávnené zásahy do duševného vlastníctva.

V roku 2018 boli vedené proti konkrétnemu páchatelovi za trestný čin neoprávneného obohatenia podľa § 226 Trestného zákona trestné stíhanie v 4 trestných veciach (v roku 2017 to bolo 12 vecí), na 2 osoby bola podaná obžaloba (v roku 2017 na 9 osôb) a 2 osoby boli odsúdené (v roku 2017 bolo odsúdených 8 osôb).

Za trestný čin neoprávneného prístupu do počítačového systému podľa § 247 Trestného zákona nebolo vedené trestné stíhanie proti žiadnej osobe (v roku 2017 proti 1 osobe).

Trestná zodpovednosť právnických osôb (hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty)

Trestná zodpovednosť právnických osôb, ako inštitút trestnoprávnej politiky, bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky zákonom o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

V roku 2018 bolo na území Slovenskej republiky realizovaných 71 trestných vecí, v ktorých bolo vedené trestné stíhanie proti konkrétnym právnickým osobám. V predchádzajúcom roku 2017 bolo realizovaných 18 trestných vecí, v ktorých bolo vedené trestné stíhanie proti konkrétnym právnickým osobám.

Vo všetkých 71 trestných veciach realizovaných v roku 2018 sa jednalo o prípady, kedy bolo vedené trestné stíhanie proti obvinenej právnickej osobe a súčasne proti obvinenej fyzickej osobe (štatutárnemu zástupcovi konkrétnej právnickej osoby) pre ten istý skutok, pričom v 54 trestných veciach išlo o daňovú trestnú činnosť (trestné činy neodvedenia dane a poistného podľa § 277 Trestného zákona, daňového podvodu podľa § 277a Trestného zákona a nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 Trestného zákona), v 5 trestných veciach o trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona, v 3 trestných veciach o trestný čin podvodu podľa § 221 Trestného zákona a v 9 trestných veciach o rôznorodé trestné činy majetkovej a všeobecnej kriminality (napr. trestné činy úverového podvodu podľa § 222 Trestného zákona, legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Trestného zákona, porušovania ochrany stromov a krov podľa § 306 Trestného zákona, prevádzachstva podľa § 356 Trestného zákona).

V sledovanom období roku 2018 bolo v 22 trestných veciach právoplatne skončené prípravné konanie. V 18 trestných veciach bola dozorovými prokurátormi vecne a miestne príslušných okresných prokuratúr podaná obžaloba príslušnému okresnému súdu na konkrétne obvinené právnické osoby, v 3 trestných veciach bolo dozorovými prokurátormi okresných prokuratúr meritórne skončené prípravné konanie vydaním uznesenia o zastavení trestného stíhanie vedeného proti obvineným právnickým osobám podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku s poukazom na § 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a § 8 ods. 1 písm. a) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb (nakoľko zanikla trestnosť činu) a v 1 trestnej veci bolo dozorovým prokurátorom okresnej prokuratúry meritórne rozhodnuté o zastavení trestného stíhanie vedeného proti obvinenej právnickej osobe podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku s poukazom na § 8 ods. 1 písm. b) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb (nakoľko právnická osoba dobrovoľne upustila od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu trestného

činu a škodlivý následok trestného činu napravila). V roku 2017 bolo v 1 trestnej veci právoplatne skončené prípravné konanie, a to uznesením dozorového prokurátora okresnej prokuratúry o zastavení trestného stíhania vedeného proti obvinenej právnickej osobe podľa § 215 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku s poukazom na § 86 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a § 8 ods. 1 písm. a) zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb (nakoľko zanikla trestnosť činu).

V 49 trestných veciach ku dňu 31. decembra 2018 naďalej prebiehalo prípravné konanie.

V 2 trestných veciach bolo právoplatne skončené súdne konanie, a to trestnými rozkazmi príslušných okresných súdov vydanými v jednej trestnej veci za environmentálnu trestnú činnosť a v druhej trestnej veci za daňovú trestnú činnosť.

Vyššie konkretizované stúpajúce štatistické ukazovatele, týkajúce sa uplatňovania zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb zo strany orgánov činných v trestnom konaní v sledovanom období roku 2018, svedčia o postupnom etablovaní sa predmetnej problematiky v činnosti orgánov činných v trestnom konaní.

Na výraznom náraste počtu trestných vecí, v ktorých bolo v sledovanom období roku 2018 (v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017) vedené trestné stíhanie proti konkrétnym právnickým osobám, mala nepochybne pozitívny vplyv tá skutočnosť, že problematike zisťovania zákonných podmienok na určenie trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb a uplatňovanie zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb je venovaná sústavná pozornosť zo strany generálnej prokuratúry, a to v rámci organizovaných pracovných porád (i v súčinnosti s policajným zborom), na ktorých je osobitne zdôrazňovaná potreba intenzívneho využívania zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v aplikačnej praxi.

Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb zaviedol do právneho poriadku Slovenskej republiky tzv. pravú trestnú zodpovednosť právnických osôb, ktorá má obdobné prvky ako trestná zodpovednosť určovaná voči fyzickým osobám s tým, že Trestný zákon ako aj Trestný poriadok sa používajú subsidiárne, t. j. na tie inštitúty, ktoré zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb (ako *lex specialis*) neupravuje.

Predmetná problematika, dotýkajúca sa odlišností postupu pri stíhaní právnických osôb od osôb fyzických, je riešená prevažne v štvrtej časti zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, konkrétne v osobitných ustanoveniach o trestnom konaní proti právnickým osobám. Naproti tomu na kľúčové inštitúty ako na začatie konania, či vznesenie obvinenia sa podľa ustanovenia § 1 ods. 2 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, aplikuje výlučne príslušné ustanovenie Trestného poriadku. Trestný poriadok je tak naďalej základnou procesnoprávnou normou aj v rámci realizovania trestného stíhania právnických osôb.

V súvislosti s uplatňovaním zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky neboli v roku 2018 zaznamenané zásadné aplikačné problémy procesného charakteru. Na uvedené konštatovanie má podstatný vplyv i samotná skutočnosť spočívajúca síce v stúpajúcom (v porovnaní

s rokom 2017), ale naďalej v pomerne nízkom počte trestných vecí, v ktorých bolo vedené trestné stíhanie proti konkrétnym právnickým osobám. Čiastkové teoretické problémy súvisiace s aplikáciou príslušných ustanovení zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb boli riešené vecne a miestne príslušnými orgánmi činnými v trestnom konaní v rámci prípravného konania v jednotlivých (konkrétnych) trestných veciach.

Relevantné procesno – právne aspekty trestnej zodpovednosti právnických osôb sa budú nepochybne prejavovať ako logický dôsledok očakávanej naďalej stúpajúcej tendencie počtu trestných vecí s realizovaným trestným stíhaním proti konkrétnym právnickým osobám, pričom ich adekvátne právne posudzovanie a riešenie bude zásadným spôsobom determinované rozširujúcou sa aplikačnou praxou orgánov činných v trestnom konaní, ako aj (doposiaľ minimálne existujúcou) aplikačnou praxou súdov.

4. Činnosť prokuratúry v trestnej oblasti

4.1. Činnosť prokuratúry pri výkone dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v predsúdnom konaní

Na prokuratúry v Slovenskej republike v roku 2018 napadlo spolu 19 460 trestných oznámení, čo je mierne zvýšenie v porovnaní s rokom 2017 o 944 trestných oznámení.

Najviac trestných oznámení napadlo v obvode krajských prokuratúr Bratislava (5 183 trestných oznámení) a Trnava (2 893 trestných oznámení). Najmenej trestných oznámení napadlo v obvode Krajskej prokuratúry Banská Bystrica (1 548 trestných oznámení).

Trestné oznámenia, tak ako v predchádzajúcich rokoch, boli podávané najmä v písomnej forme, podávali ich predovšetkým fyzické osoby, ktoré boli zároveň vo väčšine prípadov aj poškodenými, pričom prevažovali oznámenia o podozrení zo spáchania majetkovej trestnej činnosti a trestnej činnosti násilného charakteru. Právnické osoby podávali trestné oznámenia predovšetkým pre podozrenie zo spáchania trestných činov podvodu, sprenevery, poškodzovania veriteľa a zvýhodňovania veriteľa. V menšom počte boli na prokuratúru doručené trestné oznámenia od iných subjektov (napríklad od kontrolných štátnych orgánov a verejnoprávnych inštitúcií - Najvyššieho kontrolného úradu, Úradu pre verejné obstarávanie, Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Sociálnej poisťovne, daňových úradov, inšpektorátov práce a ministerstiev).

Väčšina trestných oznámení bola podaná na vecne a miestne nepríslušné krajské prokuratúry a generálnu prokuratúru. Z uvedeného dôvodu prokurátori týchto prokuratúr postúpili trestné oznámenia príslušným prokuratúram. Prokurátori vecne a miestne príslušných prokuratúr využívali oprávnenie upravené v ustanovení § 198 ods. 1 Trestného poriadku a oznámenia odovzdávali na vybavenie vecne a miestne príslušným policajtom, a to aj s prípadným pokynom na zabezpečenie doplnenia oznámenia podľa § 196 ods. 2 Trestného poriadku a následného rozhodnutia o trestnom oznámení, resp. s pokynom na začatie trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku za konkrétny trestný čin.

V rámci dozoru nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania prokurátori podľa § 230 Trestného poriadku sledujú aj to, či policajti do 30 dní od prijatia trestného oznámenia začne trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku alebo postupuje podľa § 197 ods. 1 Trestného poriadku, resp. ustanovenia § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

Vecne a miestne príslušní policajti pri vybavovaní trestných oznámení často nedodrжали uvedenú poriadkovú lehotu, a to z objektívnych, ale najmä subjektívnych príčin. Objektívne príčiny nedodržania poriadkovej lehoty v konaní policajtov pred začatím trestného stíhania boli determinované neúplnosťou obsahu prijatých trestných oznámení (trestné oznámenia neobsahovali skutkovo-právne relevantné údaje o mieste, čase spáchania trestného činu, jeho moduse operandi a identifikácii podozrivej osoby), z ktorého dôvodu na zákonné rozhodnutie o trestnom oznámení bolo potrebné vykonanie výsluchu oznamovateľa, resp. podozrivej osoby. Subjektívne príčiny nedodržania poriadkovej lehoty mali základ v nedostatočnej odbornej schopnosti niektorých poverených príslušníkov Policajného zboru správne a úplne pochopiť podstatu trestných oznámení z hľadiska príslušnosti na ďalšie konanie, ako aj určenia primárnej (predbežnej) právnej kvalifikácie skutku ako trestného činu.

Napriek ochote prokurátorov neformálne konzultovať ďalší procesný postup pri vybavení trestných oznámení, často aj pri dodržaní 30 dňovej poriadkovej lehoty od prijatia trestného oznámenia, boli rozhodnutia policajtov v niektorých prípadoch vydané bez náležitého zistenia skutkového stavu. Dôsledkom takéhoto ich konania a rozhodovania bolo uplatnenie procesných oprávnení prokurátormi na odstránenie nezákonného stavu vo forme zrušenia rozhodnutí policajtov, prípadne vo forme vydania pokynov na doplnenie trestného oznámenia.

V roku 2018 prokurátori pri výkone dozorovej právomoci vo viacerých trestných veciach zistili nezákonný postup policajtov po prijatí trestných oznámení, a to vo fáze ich doplnenia, vykonávaním úkonov trestného konania nad zákonný rámec ustanovený v § 196 ods. 2 Trestného poriadku (rozsah a obsah dopĺňania trestných oznámení je určený týmto zákonným ustanovením, pričom vykonávanie úkonov trestného konania nad jeho rámec je možné len po začatí trestného stíhania).

Rovnako ako aj v predchádzajúcom období boli nedostatky v činnosti policajtov v štádiu pred začatím trestného stíhania aj v roku 2018 predmetom rokovaní na medzirezortných poradách orgánov činných v trestnom konaní v obvode pôsobností krajských prokuratúr a generálnej prokuratúry.

Pri výkone dozoru v prípravnom konaní sa prokurátori v uplynulom roku zamerali predovšetkým na urýchléné skončenie vyšetrovania a skrátenie celkovej dĺžky prípravného konania. Zvýšená pozornosť bola venovaná väzobným trestným veciam a veciam, kde vyšetrovanie trvá viac ako 1, 2 alebo 3 roky.

Najčastejším využívaným prostriedkom výkonu dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní sú previerky stavu vyšetrovania a písomné pokyny prokurátora.

Previerky stavu vyšetrovania plnia dôležitú úlohu pri výkone dozoru v prípravnom konaní, a to z viacerých dôvodov. Prokurátor je oboznámený s danou trestnou vecou a o vykonaní každej previerky spíše záznam, ktorého súčasťou v prevažnej miere sú aj konkrétne pokyny vyšetrovateľovi, resp. policajnému orgánu a konštatovanie, či vyšetrovanie prebieha plynule a bez zbytočných prietahov. Záznamy o previerkach tiež obsahujú upozornenia na prípadné nedostatky, či pochybenia týkajúce sa skutkových zistení, ale i formálno-právne nedostatky, ako aj návrhy na ich riešenie, či odstránenie. Súčasťou týchto záznamov sú aj opatrenia, ktoré prokurátor prijal na urýchlenné skončenie vyšetrovania. Pri vykonávaní previerok rýchlosti a plynulosti konania prokurátori na jednej strane analyzujú zákonnosť a správnosť vykonaných vyšetrovacích úkonov a na strane druhej dbajú na rýchlosť konania, zisťujú prípadné dôvody prietahov vo vyšetrovaní a vyhodnocujú, či tieto boli zavinené vyšetrovateľom alebo objektívnymi dôvodmi.

Previerková činnosť je tiež zameraná už v samotnom začiatku prípravného konania na zákonnosť a opodstatnenosť uznesení o vznesení obvinenia, ale tiež na zákonnosť a dôvodnosť formálno - procesných náležitostí rozhodnutí policajtov. Nemenej dôsledná pozornosť je venovaná previerkam stavu vyšetrovania vo väzobných veciach, kde prokurátori pri výkone previerok postupujú v časových intervaloch vyplývajúcich z interných opatrení.

V roku 2018 prokurátori vykonali 81 549 previerok vyšetrovacích spisov, čo predstavuje pokles o 6 125 previerok, ktorý je determinovaný poklesom nápadu. Previerková činnosť prokurátorov je venovaná najmä trestným veciam, v ktorých vyšetrovanie trvá viac ako 2 roky, a to najmä za účelom eliminovania nepriaznivého stavu v tejto oblasti. Rovnako tak je previerková činnosť uplatňovaná aj vo väzobných trestných veciach. Tejto problematike prokurátori budú venovať zvýšenú pozornosť aj v nasledujúcom období.

Krajskí prokurátori prijali na základe previerok viaceré opatrenia smerujúce k zvýšeniu aktivity prokurátorov v prípravnom konaní - prokurátorom bolo uložené vykonávanie previerok vyšetrovacích spisov každé 3 mesiace po začatí trestného stíhania, vykonanie previerky vyšetrovacieho spisu vždy po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia a dôsledné dodržiavanie už vydaných opatrení a pokynov vedúcich prokurátorov z predchádzajúceho obdobia (napríklad opatrenie krajského prokurátora v Bratislave sp. zn. 1/1 Spr 179/2010 zo dňa 15. novembra 2010, resp. opatrenie č. 5 krajskej prokurátorky v Bratislave sp. zn. 1/1 Spr 140/2014 zo dňa 10. apríla 2014), previerky väzobných vecí sú dôsledne sledované a prokurátori postupujú v časových intervaloch vyplývajúcich z opatrení krajských prokurátorov (napríklad opatrenie č. 16 krajského prokurátora v Bratislave sp. zn. Spr 1131/2005 zo dňa 15. júla 2005 a jeho dodatku zo dňa 20. októbra 2005 – prvá po 2 mesiacoch, nasledujúca každý mesiac).

Napriek previerkovej činnosti prokurátorov a vydávaniu písomných pokynov, ktorých bolo v hodnotenom roku 21 456 (čo je nárast o 646), museli prokurátori aj v roku 2018 pristúpiť k ďalšiemu oprávneniu, ktoré im Trestný poriadok umožňuje, a to k vráteniu trestných vecí na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa § 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku. V rámci rezortu prokuratúry bolo vrátených na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania 2 471 trestných vecí. Dôvodom na takýto postup boli predovšetkým porušenia

procesných práv obvinených alebo poškodených, nesplnenie pokynov prokurátora, problémy a nedostatky pri záverečnom preštudovaní spisového materiálu po ukončení vyšetrovania (nesprávne je akceptované vzdanie sa obvineného na preštudovanie spisu v prípade, že sa následne vykonávajú ďalšie úkony, chýbajú doručky na zázname o preštudovaní spisu, nerešpektuje sa zákonná trojdňová lehota a pod.), nevypočutie svedkov a poškodených aj po vznesení obvinenia, nedostatočné skutkové zistenia, časté porušenia ustanovení o stíhaní mladistvých a sústavne sa opakujúce najmä procesné pochybenia.

Najmä poverení príslušníci Policajného zboru v niektorých prípadoch nedokážu zvládnuť dokazovanie, nedokážu vykonať skrátene vyšetrovanie samostatne a iniciatívne, nevedia v miere potrebnej na rozhodnutie objasniť skutkový stav a nezriedka predkladajú návrh na zastavenie trestného stíhania, pričom namiesto je postup podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku. Taktiež sú vrátené na doplnenie vyšetrovania alebo skrátene vyšetrovania trestné veci, v ktorých bol najmä vyšetrovateľovi Policajného zboru, resp. poverenému príslušníkovi Policajného zboru uložený pokyn podľa § 230 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku zameraný na vykonanie konkrétnych dôkazov, avšak poverení príslušníci Policajného zboru svojvoľne, zrejme pokladajúc úlohy stanovené prokurátorom za nadbytočné, upúšťali od ich vykonania. Z uvedených dôvodov sa nezriedka stáva, že tá istá trestná vec je vrátená na doplnenie vyšetrovania alebo skrátene vyšetrovania opakovane.

Rovnako častou a účinnou formou dozoru prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní je oprávnenie podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku, teda zrušenie nezákonných a neopodstatnených rozhodnutí a opatrení policajtov. Tento inštitút bol v roku 2018 zo strany prokurátorov využitý až v 2 297 trestných veciach. Dôvodom na uplatňovanie tohto oprávnenia bola nedostatočná objasnenosť konkrétnej veci, najmä v prípadoch uznesení o vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku. Ďalším dôvodom na zrušenie rozhodnutí policajtov boli formálne nedostatky vo výrokových častiach, ale aj v odôvodneniach ich rozhodnutí. Najčastejším nedostatkom v skutkových vetách uznesení podľa § 199 ods. 1 a § 206 ods. 1 Trestného poriadku bol nesprávny popis skutku s následkom, že zo skutkovej vety vôbec nevyplývalo, že táto napĺňa znaky skutkovej podstaty toho ktorého trestného činu.

Základné údaje o činnosti a zaťažnosti prokurátora a o spôsobe vybavenia vecí v prípravnom konaní

V roku 2018 evidovala prokuratúra v prípravnom konaní nápad 64 280 trestných vecí, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2017 pokles o 5 493 trestných vecí.

Vybavených bolo 70 415 trestných vecí. Z tohto počtu asi v jednej tretine sa vykonávalo vyšetrovanie, skrátene vyšetrovanie sa vykonávalo vo viac ako v polovici trestných vecí a postupom podľa § 204 Trestného poriadku bolo v roku 2018 vybavených 6 527 trestných vecí, čo predstavuje medziročný nárast o 135 trestných vecí.

Ukončené trestné stíhanie v roku 2018 bolo proti 35 748 obvineným (v roku 2017 proti 37 707 obvineným), teda v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 došlo k poklesu ukončenia trestných stíhaní o 1 959 obvinených.

Podľa štatistických ukazovateľov prokurátori uzavreli v roku 2018 dohodu o vine a treste s 1 039 obvinenými. K podmienenému zastaveniu trestného stíhania podľa § 216 Trestného poriadku došlo v roku 2018 proti 1 334 obvineným a k zmieri a následnému zastaveniu trestného stíhania podľa § 220 Trestného poriadku došlo v roku 2018 proti 479 obvineným. Postúpením vecí podľa § 214 Trestného poriadku bolo v roku 2018 ukončených 3 547 trestných vecí, zastavením trestného stíhania podľa § 215 Trestného poriadku bolo skončených 11 650 trestných vecí a prerušením trestného stíhania podľa § 228 Trestného poriadku bolo ukončených spolu 19 945 trestných vecí.

Konanie o dohode o vine a treste je inštitút trestného konania, ktorý možno považovať za spôsob skrátenia dĺžky trestného konania. V roku 2018 došlo k výraznému poklesu využitia tohto inštitútu v porovnaní s predchádzajúcim rokom, pričom bolo uzavretých a schválených celkom 1 039 dohôd o vine a treste. V roku 2017 bolo schválených 3 383 dohôd o vine a treste, čo predstavuje výrazný pokles až o 2 344 dohôd. Vychádzajúc z dostupných štatistických ukazovateľov ide o celorepublikový rezortný jav poklesu uplatňovania uvedeného inštitútu, pričom za jednu z hlavných príčin uvedeného stavu možno považovať skutočnosť, že sudy v masívnej miere začali formalisticky aplikovať vo svojich rozhodnutiach stanovisko najvyššieho súdu č. 44 - „Zjednotenie v otázke možnosti/nemožnosti priznania poľahčujúcich okolností podľa § 36 písm. n), písm. l) Trestného zákona v prípade prijatia vyhlásenia obžalovaného o uznaní viny podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo písm. c) Trestného poriadku“, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov v Slovenskej republike. V kombinácii s povinnosťou prokurátorov uvedenou v pokyne všeobecnej povahy generálneho prokurátora Slovenskej republiky sp. zn. IV/1 Spr 334/17/1000 zo dňa 6. septembra 2017, ktorý upravuje postup prokurátorov v rámci dohodovacieho konania, je tým vytváraný priestor, v ktorom prokurátor aj v odôvodnených prípadoch nemá možnosť v dohodovacom konaní ponúknuť obvinenému v zákonnej miere uzatvoriť dohodu, keď tento (po poučení svojím obhajcom) vie, že aj pri popieraní trestnej činnosti počas celej dĺžky prípravného konania stačí, pre maximálne tretinovú zníženie trestu odňatia slobody, jeho formálne vyhlásenie podľa § 257 Trestného poriadku.

Aktivita dozoru prokurátorov nad dodržiavaním zákonnosti v trestnom konaní

Využívaním oprávnení ustanovených v § 230 Trestného poriadku si prokurátori zabezpečujú prehľad o stave vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania v konkrétnych trestných veciach a ich realizáciou účinne ovplyvňujú priebeh vyšetrovania a skráteného vyšetrovania.

Zistené poznatky v roku 2018 dokumentujú, že najúčinnšími oprávneniami prokurátora v rámci prokurátorského dozoru sú previerky vyšetrovacích spisov (81 549 previerok), písomné pokyny na ďalší priebeh vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania (21 456 pokynov), ako aj účasť prokurátorov na relevantných úkonoch prípravného konania (hlavne výsluchoch obvinených, poškodených, svedkov, účasť na rekonštrukciách trestných činov, na konfrontáciách medzi obvineným a svedkom,

účasť na výsluchu znalca, účasť na úkonoch týkajúcich sa maloletých osôb) a zrušovanie nezákonných a neodôvodnených rozhodnutí policajtov (o vznesení obvinenia, o zastavení trestného stíhania a postúpení veci).

Aktívny dozor prokurátorov v predsúdnom konaní v roku 2018 sa významnou mierou podieľal na skrátení celkovej dĺžky prípravného konania. Neustále je venovaná zvýšená pozornosť trestným veciam, v ktorých sa obvinený nachádzal vo väzbe a trestným veciam, v ktorých vyšetrovanie trvá viac ako 2 roky. Na základe zvýšenej aktivity prokurátorov v uplynulom roku došlo k ukončeniu trestných vecí, v ktorých sa trestné stíhanie viedlo už niekoľko rokov. Početnosť a aktivita prokurátorských opatrení v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami narastá.

Z riadiacej a kontrolnej činnosti generálnej prokuratúry, ale aj krajských prokuratúr možno trend neustáleho skvalitňovania prokurátorského dozoru odôvodniť v kontexte s nárastom kvalifikovaných návrhov na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní generálnym prokurátorom postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, najmä rozhodnutí o vznesení obvinenia. Početnosť návrhov obvinených a obhajcov na uvedený postup podľa štatistických údajov predstavoval v sledovanom období 499 trestných vecí, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2017 nárast o 33 trestných vecí (v roku 2017 to bolo 466 trestných vecí). V tejto oblasti možno predpokladať i v nasledujúcich obdobiach nárast.

Opätovne boli zaznamenané prípady zneužívania tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinenými a hlavne ich obhajcami, ktorí napriek svojmu právnomu vedomiu, alebo existujúcej dôkaznej situácii využili mimoriadny opravný prostriedok ako ďalší riadny opravný prostriedok, a to iba za účelom účelových obštrukcií s následným spôsobením zbytočných prieťahov v trestnom konaní, alebo v záujme dosiahnutia prepustenia obvineného z väzby. Zákonná možnosť opätovného preskúmania právoplatného rozhodnutia prokurátora alebo policajta prostredníctvom podania mimoriadneho opravného prostriedku z rovnakých dôvodov, než pre ktoré už prokurátor konal a rozhodol o podanej sťažnosti, nenapĺňa účel a zmysel tohto mimoriadneho opravného prostriedku.

V rámci činnosti rezortu prokuratúry tak ako v predchádzajúcom období, aj v roku 2018 prebiehala spolupráca v zmysle Memoranda o spolupráci medzi ministerstvom vnútra, generálnou prokuratúrou a Najvyšším kontrolným úradom.

Stretnutia jednotlivých strán memoranda sa uskutočňujú v pravidelných intervaloch (minimálne raz ročne) na najvyššej úrovni, centrálnej a regionálnej úrovni. Na ostatnom pracovnom stretnutí na centrálnej úrovni dňa 10. decembra 2018 v budove Najvyššieho kontrolného úradu došlo k vyhodnoteniu spolupráce medzi stranami memoranda, ktorá bola všetkými zainteresovanými vnímaná pozitívne. V procese uplatňovania memoranda bolo za sledované obdobie podaných orgánom činných v trestnom konaní 8 trestných oznámení a prokurátormi boli podané 2 podnety na vykonanie kontroly Najvyšším kontrolným úradom. Stretnutia jednotlivých strán memoranda sa uskutočnili na regionálnej úrovni v počte 15.

V sledovanom období prebiehala aj spolupráca v zmysle Dohody o spolupráci uzavretej medzi generálnou prokuratúrou a Úradom pre verejné obstarávanie. Prvá

pracovná porada sa uskutočnila v dňoch 23. až 24. mája 2018 vo Vzdelávacom a rehabilitačnom centre prokuratúry v Starej Lesnej.

Na základe písomnej žiadosti predsedu Úradu pre verejné obstarávanie zo 16. augusta 2018 adresovanej generálnemu prokurátorovi sa dňa 29. októbra 2018 uskutočnila v súlade s článkom 5 dohody nadväzujúca porada prokurátorov trestného odboru generálnej prokuratúry a zástupcov Úradu pre verejné obstarávanie.

Odklony v trestnom konaní

Podľa štatistických ukazovateľov prokurátori uzavreli v roku 2018 dohodu o vine a treste podľa § 232 Trestného poriadku s 1 039 obvinenými, čo je o 2 344 obvinených menej, než v roku 2017. V roku 2017 boli uzavreté dohody o vine a treste proti 3 383 obvineným. K podmiennečnému zastaveniu trestného stíhania podľa § 216 Trestného poriadku došlo v roku 2018 proti 1 334 obvineným, čo je o 150 obvinených menej než v roku 2017. K schváleniu zmieru a následne k zastaveniu trestného stíhania podľa § 220 Trestného poriadku došlo v roku 2018 proti 479 obvineným, čo je o 15 obvinených menej ako v roku 2017.

U všetkých 3 druhov vyššie uvedených odklonov je možné konštatovať, že na prokuratúre došlo v porovnaní s rokom 2017 k podstatnému zníženiu využívania uvedených inštitútov, a to z toho dôvodu, že v priebehu roku 2018 došlo k zníženiu nápadu trestných vecí na prokuratúru. K výraznejšiemu zníženiu došlo pri uzatváraní dohody o vine a treste podľa § 232 Trestného poriadku. Čiastočný vplyv na to mala aj zvýšená kontrola dodržiavania pravidiel využitia inštitútu dohody o vine a treste v rámci prokuratúry tak, aby nedochádzalo k nesprávnemu a nezákonnému postupu. Generálny prokurátor vydal pokyn sp. zn. IV/1 Spr 334/17/1000 zo 6. septembra 2017, ktorým upravil pravidlá pre aplikáciu inštitútu dohody o vine a treste a určil kontrolné mechanizmy zákonnosti využívania uvedeného inštitútu prvostupňovými prokurátormi ich nadriadenými prokurátormi tak, aby sa zamedzilo prípadnej nesprávnej aplikácii tohto inštitútu.

Prietahy v prípravnom konaní

S naplnením účelu trestného konania úzko súvisí aj rýchlosť konania, keďže najúčinnnejšou spravodlivosťou je rýchla spravodlivosť. Prípravné konanie, ako to vyplýva aj z jeho názvu, by malo predstavovať štádium trestného konania, ktoré pripraví podmienky na vedenie konania pred súdom za predpokladu, že nedôjde k ukončeniu trestných vecí už v samotnom prípravnom konaní. V prípravnom konaní sa však vykonáva rozsiahle dokazovanie spojené s opätovným výsluchom osôb po vznesení obvinenia, pričom v praxi v zásade neexistuje rozdiel medzi skráteným vyšetrovaním a vyšetrovaním s výnimkou rozdielu vo vecnej príslušnosti policajtov. K dĺžke konania v prípravnom konaní tak prispieva skutočnosť, že namiesto jedného, relatívne rýchleho štádia pred eventuálnym podaním obžaloby, sa niektoré úkony opakujú aj trikrát v rámci postupu pred začatím trestného stíhania a prípravného konania. V aplikačnej praxi často dochádza k výsluchu toho istého svedka viackrát, a to (v extrémnom prípade) najskôr pred začatím trestného stíhania, následne po začatí trestného stíhania, opätovne je svedok vypočúvaný po vznesení obvinenia a nakoniec ešte na súde v rámci hlavného pojednávania. Za daného stavu je

potrebné jasne deklarovať stanovisko, kedy aj z iných prípadov vyplýva rozporuplnosť a nelogickosť akcentovania významu formálneho aktu vznesenia obvinenia takým spôsobom, akoby toto rozhodnutie, prelamujúc prezumpciu nevinu, bolo už predbežným potvrdením viny, pričom má ísť v skutočnosti v prvom rade len o prostriedok, ktorým sa deklaruje a v plnom rozsahu zabezpečuje právo obvineného na obhajobu. Ako príklad možno uviesť úpravu a aplikáciu v iných krajinách EÚ, napr. v Spolkovej republike Nemecko, kde „vznesenie“ obvinenia má „len“ podobu viac-menej neformálneho aktu – oznámenia a významnejšie je až rozhodnutie o podaní obžaloby na súd. Rovnako v Rakúskej republike nie je účasť obhajcov na úkonoch prípravného konania en bloc predpokladaná, čo samozrejme prispieva k rýchlosti konania, najmä z hľadiska možných obštrukcií (viacnásobné ospravedlňovanie sa a presúvanie termínu úkonov a pod.).

Takýto spôsob vykonávania trestného konania je enormne zdĺhavý a neefektívny a okrem iného prispieva aj k averzii osôb zúčastnených na konaní (najmä svedkov, poškodených), ktoré sa v priebehu trestného konania musia niekoľkonásobne dostavovať na obsahovo identické úkony trestného konania. Tieto osoby potom často strácajú záujem prispievať k dokazovaniu, čo vedie nezriedka aj k vzniku priesťahov pri zabezpečovaní ich účasti, keďže pochopiteľne svoje procesné postavenie a svoje opakované výsluchy vnímajú neraz ako trest za to, že sa v minulosti rozhodli svedčiť.

Z analýzy činnosti orgánov činných v trestnom konaní je zrejmé, že neprimeraná dĺžka prípravného konania je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov objektívnej alebo subjektívnej povahy.

Medzi najčastejšie sa opakujúce príčiny neúmernej dĺžky prípravného konania patria najmä:

- doba vypracovania znaleckých posudkov (najmä napr. v odboroch Písmoznalectvo, Ekonomika a manažment, odvetvie Účtovníctvo a daňovníctvo, Kriminalistická genetická analýza),
- neprimeraná dĺžka vybavovania žiadostí o právnu pomoc,
- účelové využívanie tzv. obštrukčných postupov umožnených aktuálnou zákonnou úpravou obvinenými a obhajcami,
- preformalizovanosť prípravného konania,
- nemožnosť zabezpečiť osoby na úkony trestného konania,
- zložitá dôkazná situácia, resp. náročné dokazovanie veľkého rozsahu,,
- právna úprava rozsahu vyšetrovania podľa § 200 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, pričom neexistuje žiaden racionálny dôvod na to, aby tie isté veci, ktoré môžu poverení príslušníci PZ realizovať v skrátenom vyšetrovaní, musel realizovať vo vyšetrovaní vyšetrovateľ PZ len z dôvodu, že obvinený je vo väzbe, výkone trestu odňatia slobody alebo na pozorovaní v zdravotníckom ústave,
- nedostatočná kvalita vyšetrovania, resp. skráteného vyšetrovania,
- nestabilný personálny stav na policajných súčastiach z dôvodu fluktuácie policajtov,
- prístup policajtov v trestných veciach, ktorí často nekonajú samostatne alebo konajú bez odbornej znalosti trestnej veci, ktorú vyšetrujú a spoliehajú sa na pokyny dozorového prokurátora, absencia praktických skúseností policajtov, ich nedostatočná odborná úroveň a nesprávna organizácia práce,
- povrchné a nekvalitne vykonávané dôkazné prostriedky policajtmi,
- nedostatočné zisťovanie skutkového stavu, neznalosť predmetu dokazovania,

- nedôsledná aplikácia inštitútov zabezpečenia osôb na procesné úkony,
- minimálna miera špecializácie vyšetrovateľov Policajného zboru.

V porovnaní s rokom 2017 nebolo zaznamenané mimoriadne zlepšenie z pohľadu eliminovania prieťahov v prípravnom konaní zo strany policajtov, pričom nedostatky v postupe policajtov a dôvody prieťahov boli obdobné aj v roku 2018, čiže tieto sa opakujú napriek opatreniam zo strany prokurátorov.

Na zabránenie vzniku a odstránenie prieťahov v prípravnom konaní je potrebné:

- vykonávať aktívny a kvalitný dozor prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní (pravidelné preverky vyšetrovacích spisov, ukladanie pokynov s určením termínov na ich plnenie, účasť prokurátora na vykonávaní úkonov policajta, využívanie inštitútu odňatia veci policajtovi a prikázaním inému),
- žiadať nadriadeného príslušného policajta, ktorý spôsobil prieťahy v prípravnom konaní, o zabezpečenie nápravy s určením lehoty na odstránenie prieťahov,
- dodržiavať určené lehoty na spracovanie konečných opatrení, na rozhodovanie o sťažnostiach, o žiadostiach o prepustenie z väzby,
- vykonávať pravidelné preverky vyšetrovacích spisov, osobitne vo veciach starších ako 1, 2 a 3 roky a väzobných veciach,
- zabezpečiť dôsledné využívanie ustanovení § 203 a § 204 Trestného poriadku zo strany konajúcich policajtov a tiež § 206 ods. 1 Trestného poriadku v prípadoch, kde je známy páchatel',
- zabezpečiť dôsledné vyhodnocovanie potreby znaleckého dokazovania v konkrétnych trestných veciach a využívať postup podľa § 141 Trestného poriadku (odborné vyjadrenie, písomné potvrdenie),
- na pracovných poradách oboznamovať veci staršie ako 2 roky a takýmto trestným veciam venovať zvýšenú pozornosť za účelom skončenia prípravného konania,
- na medzirezortných pracovných poradách s vedením Policajného zboru klásť dôraz na vyhodnocovanie trestných vecí starších ako 1, 2 a 3 roky s tým, aby aj zo strany vedenia Policajného zboru boli prijaté opatrenia smerujúce k odstráneniu nedôvodných prieťahov v činnosti policajtov.

Generálna prokuratúra realizuje na odstránenie prieťahov v prípravnom konaní aktívnu tzv. dohľadovú činnosť vo vzťahu k podriadeným prokuratúram, vykonáva pravidelné komplexné preverky činnosti podriadených prokuratúr zamerané okrem iného aj na rýchlosť prípravného konania, prijala tzv. trvalé opatrenia za účelom zrýchlenia konania (opatrenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 37/2015 a č. 38/2015) a prijíma ad hoc opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v konkrétnych trestných veciach a periodicky (polročne) vykonáva kontrolu ich plnenia.

Generálna prokuratúra bude v súvislosti s touto problematikou *de lege ferenda*:

- iniciovať legislatívne zmeny Trestného zákona a Trestného poriadku, resp. na nich participovať (napr. zmena § 212 Trestného zákona, vypustenie § 208 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, doplnenie § 228 Trestného poriadku o dôvod prerušenia trestného stíhania počas doby vykonávania žiadosti slovenského justičného orgánu o právnu pomoc),

- participovať na legislatívnej zmene týkajúcej sa statusu poverených príslušníkov Policajného zboru, ktorí vykonávajú skrátené vyšetrovanie:

- cieľom legislatívnej zmeny bude, aby títo policajti neboli organizačne (služobne) zaradení na obvodných oddeleniach Policajného zboru (v rámci služby poriadkovej polície), ale na odboroch kriminálnej polície okresných riaditeľstiev Policajného zboru,
- účelom legislatívnej zmeny bude zníženie zaťaženia policajtov inou služobnou činnosťou, najmä zameranou na zabezpečenie výkonu bezpečnostných opatrení (napr. na zhromaždeniach, športových zápasoch); výsledkom legislatívnych a organizačných opatrení bude zefektívnenie a skvalitnenie práce policajtov, stabilizácia ich personálneho stavu a zvýšenie odbornej pripravenosti.

4.2 Činnosť prokuratúry v súdnom konaní

V roku 2018 bolo súdmi na území Slovenskej republiky odsúdených 26 084 osôb, oslobodených bolo 978 osôb. V porovnaní s rokom 2017 došlo k miernemu poklesu odsúdených (v roku 2017 to bolo 26 991 osôb) aj oslobodených osôb (v roku 2017 to bolo 1 113 osôb).

Súdy v roku 2018 podmienene zastavili trestné stíhanie proti 126 osobám a v roku 2017 proti 127 osobám. V roku 2018 súdy schválili zmier a zastavili trestné stíhanie proti 106 osobám a v roku 2017 proti 107 osobám. Dohodu o vine a treste uzatvorenú medzi prokurátorom a obvineným v roku 2018 súdy schválili u 1 195 obvinených a v roku 2017 súdy takto postupovali u 4 133 obvinených. Trestné stíhanie bolo súdmi zastavené v roku 2018 proti 256 obžalovaným a v roku 2017 súdy takto postupovali proti 235 obžalovaným osobám. Počet postúpených vecí zo strany súdov orgánom príslušným na prejednanie priestupku alebo iného správneho deliktu, resp. na prejednanie v disciplinárnom konaní v roku 2018 bol 128 a v roku 2017 súdy obdobným spôsobom rozhodli v 122 trestných veciach.

V nepatrnom množstve súdy odmietli obžalobu a vrátili vec prokurátorovi za účelom odstránenia procesných chýb prípravného konania. V roku 2018 takto súdy postupovali v 17 trestných veciach a v roku 2017 v 25 trestných veciach.

V roku 2018 využívali prokurátori v súdnom konaní v primeranom rozsahu zákonné oprávnenie podávať riadne opravné prostriedky proti prvostupňovým rozhodnutiam súdov. Celkovo bolo podaných 1 558 odvolaní (v roku 2017 to bolo 1 446 odvolaní). Z celkového počtu podaných odvolaní druhostupňové súdy vyhoveľi 523 odvolaniam (v roku 2017 bol počet úspešných odvolaní 497), pričom 641 odvolaní bolo zamietnutých (v roku 2017 bolo zamietnutých 653 odvolaní). Proti rozhodnutiam súdov bolo v roku 2018 podaných 216 sťažností (v roku 2017 to bolo 268 sťažností). Úspešných bolo 75 sťažností (v roku 2017 to bolo 90 sťažností), neúspešných bolo 71 sťažností (v roku 2017 to bolo 101 sťažností). Ostatné trestné veci neboli rozhodnuté. Proti trestným rozkazom bolo v roku 2018 podaných 809 odporov prokurátora (v roku 2017 to bolo 781 odporov).

Prietahy v súdnom konaní (vrátane sťažností na prietahy v súdnom konaní podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku)

Na súdne konanie, ktoré je obligatórny štádiom trestného konania, iniciovanom na základe obžaloby prokurátora alebo iného návrhu, sa z hľadiska jeho rýchlosti a plynulosti vzťahujú rovnaké požiadavky ako na iné štádia trestného konania. Z pohľadu dosiahnutia účinnej spravodlivosti je neželaným javom tak dlhé čakanie na právoplatné rozhodnutie v merite veci.

Dĺžka súdneho konania po podaní obžaloby, alebo iného návrhu je výrazne ovplyvnená postojom a aktivitou strán trestného konania, najmä disciplinovanosťou obvinených, obhajcov a svedkov. Prokuratúra, ako jedna zo strán trestného konania, nemôže jeho dĺžku zásadným spôsobom ovplyvniť.

Prokurátor, ako procesná strana, má v tomto smere len oprávnenia vyplývajúce zo zákonnej úpravy, a to možnosť podania sťažnosti pre nečinnosť podľa ustanovenia § 55 ods. 3 Trestného poriadku. Uplatnenie postupu podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku je v zásade posledným spôsobom na zabezpečenie nápravy, pričom prokurátori priebežne sledujú stav trestných vecí po podaní obžalôb, alebo návrhu na súdoch a v odôvodnených prípadoch s nimi komunikujú s cieľom zistenia príčin nekonania, resp. aktuálneho stavu trestnej veci, a to spravidla písomnými žiadosťami a tiež na medzirezortných pracovných poradách za účasti okresného (krajského) prokurátora a zástupcov vedenia okresného (krajského) súdu.

Sťažnosti prokurátora podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku boli v roku 2018 uplatnené v 103 prípadoch, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje pokles o 27,46%. Najviac sťažností podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku bolo podaných v obvode krajských prokuratúr Trnava (40 sťažností), Trenčín (27 sťažností) a Bratislava (11 sťažností). Uvedený inštitút bol prokurátormi uplatnený aj v obvodoch krajských prokuratúr Žilina (8 sťažností), Banská Bystrica (6 sťažností), Košice (5 sťažností), Prešov (4 sťažností) a Nitra (2 sťažností). Nárast v počte podaných sťažností podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku bol zaznamenaný v obvode Krajskej prokuratúry Žilina o 3 sťažnosti a v obvode Krajskej prokuratúry Bratislava o 1 sťažnosť. Sťažnosti pre nečinnosť podávajú prokurátori v súlade s opatrením generálneho prokurátora č. 9, prijatým na porade generálneho prokurátora s krajskými prokurátormi z 5. až 6. decembra 2013, podľa druhu trestného činu (v trestných veciach, v ktorých je podaná obžaloba za prečin a súd nevykonal v danej trestnej veci žiadny úkon po dobu viac ako 6 mesiacov alebo v trestných veciach, v ktorých je podaná obžaloba za zločin a súd nevykonal v danej trestnej veci žiadny úkon po dobu viac ako 1 rok) a v súlade s opatrením generálneho prokurátora č. 1, prijatým na porade generálneho prokurátora z 5. až 7. apríla 2017 s krajskými prokurátormi (v trestných veciach, v ktorých súd nekonal o návrhu na obnovu konania dlhšie ako 1 rok).

Nečinnosť súdov v zmysle subjektívnych prietahov zo strany sudcu možno považovať za výnimočnú. V rozhodujúcej miere je dôsledkom niekoľkoročného nepriaznivého personálneho stavu sudcov okresných súdov. Napríklad na Okresnom súde Piešťany aj v roku 2018 pracoval 1 trestný sudca s plným nápadom trestných vecí a 1 sudca s čiastočným nápadom trestných vecí. Na Okresnom súde Trnava v roku 2018 pôsobilo celkovo 6 trestných sudcov, a aj napriek tomu, že na tomto

súde došlo k zvýšeniu počtu trestných sudcov. Okresný súd Trnava ako okresný súd v sídle krajského súdu je nadpriemerne zaťažovaný nápadom a počtom trestných vecí, vrátane tzv. „starých vecí“.

Dĺžka súdnych konaní, ktoré trvajú viac ako 3 roky, je prokurátormi analyzovaná v súlade s opatrením generálneho prokurátora č. 10 z porady generálneho prokurátora s krajskými prokurátormi z 5. až 6. decembra 2013. V prípade indikovania neodôvodnených prieťahov v súdnom konaní prokurátori reagujú podaním sťažnosti podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, prípadne zistené prieťahy signalizujú predsedovi príslušného okresného (krajského) súdu alebo prostredníctvom generálneho prokurátora ministrovi spravodlivosti.

Podkladom pre hodnotenie rýchlosti súdneho konania a aktivity prokurátorov v súdnom konaní sú aj správy ústavného súdu o priznaných finančných zadosťučineniach za prieťahy, pričom z celkového počtu 268 nálezov v roku 2018, v ktorých ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, sa iba 15 nálezov týkalo trestných vecí.

Neúmerná dĺžka vedenia súdneho konania je ovplyvnená aj skutočnosťou, že pri zmene samosudcu alebo zloženia senátu (pri odchode sudcu do dôchodku, pri úmrtí sudcu a pod.) obžalovaní nesúhlasia so zmenou samosudcu alebo zmenou v zložení senátu a hlavné pojednávanie sa musí vykonať znova (§ 277 ods. 5 Trestného poriadku). De lege ferenda sa javí ako možná legislatívna zmena citovaného ustanovenia smerujúca k tomu, aby v prípade zmeny samosudcu alebo zloženia senátu, nebol potrebný súhlas obžalovaného so zmenou týchto osôb. Eventuálna legislatívna zmena musí rešpektovať ústavné limity, limity Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a existujúcu judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

Osobitným spôsobom predlžovania súdneho konania je využívanie „legálnej“ obštrukcie obvineným (obžalovaným) využitím ustanovení § 34 ods. 3, § 40 ods. 2 Trestného poriadku o práve žiadať ustanovenie obhajcu z dôvodu, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, kedy v prípade podania takej žiadosti v krátkom čase pred termínom hlavného pojednávania môže obžalovaný zmariť vykonanie tohto úkonu súdu, keďže z ustanovenia § 40 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva povinnosť sudcu (predsedu senátu) ustanoviť mu obhajcu aj v prípade, že neexistujú dôvody povinnej obhajoby, avšak vzhľadom na časovú tieseň je následne náročné upovedomiť obhajcu o termíne hlavného pojednávania za súčasného zachovania procesných lehôt na vykonanie pojednávania (aspoň 5 pracovných dní) a zabezpečiť tak priestor na riadny výkon práv obhajoby. Obžalovaný, ktorému bol obhajca takto ustanovený, má až dodatočnú povinnosť do 30 dní od doručenia opatrenia o ustanovení obhajcu preukázať nedostatok prostriedkov, pričom následne, keď nedostatok prostriedkov nepreukáže, bude obhajca zrušený. Opakované podávanie takýchto žiadostí obžalovaným aktuálna zákonná úprava nijakým spôsobom nelimituje.

Trendom predlžovania súdneho konania, najmä zo strany obvinených (obžalovaných), je zneužívanie inštitútu námietky zaujatosti podľa § 31 a nasl. Trestného poriadku, či odňatia a prikázania veci podľa § 23 Trestného poriadku, kde obvinení (obžalovaní) v snahe oddialiť rozhodnutie súdu využívajú v niektorých prípadoch až absurdné skutočnosti, pričom uplatnenie niektorého z týchto inštitútov

vytvára procesnú prekážku ďalšieho konania a rozhodnutia v merite až do času rozhodnutia o námietke zaujatosti alebo o odňatí veci, čo negatívne ovplyvňuje dĺžku súdneho konania.

K objektívnemu predĺženiu súdneho konania v dôsledku právnej úpravy dochádza aj v prípadoch, keď sa v konaní pred samosudcom - v priebehu hlavného pojednávania alebo v jeho závere zistí, že do úvahy prichádza uloženie súhrnného alebo spoločného trestu k trestu, ktorý bol uložený v konaní pred senátom (§ 349 ods. 2 Trestného poriadku). V takom prípade musí samosudca postúpiť vec senátu s dôsledkami spočívajúcimi vo vykonaní súdneho konania od začiatku.

V neposlednom rade objektívnou príčinou neskončených trestných vecí v čo najkratšom možnom čase je aj dĺžka vypracovania znaleckých posudkov, ktorých výsledky sú často zásadným dôkazom v trestných veciach, bez ktorých nie je možné v nich riadne postupovať a rozhodnúť.

S problematikou prietahov v súdnom konaní súvisí aj osobitné postavenie okresných súdov v sídle krajských súdov pre konanie o trestných činoch uvedených v § 16 ods. 1 Trestného poriadku, u ktorých sa kumuluje v trestných veciach agenda „bežného“ okresného súdu s agendou podľa § 16 ods. 1 Trestného poriadku a u niektorých okresných súdov aj tzv. „vojenská“ agenda podľa § 16 ods. 2 Trestného poriadku.

De lege ferenda k rýchlosti súdneho konania by prispelo aj úplné zrušenie ustanovenia § 16 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku a ustanovenie jednotného pravidla pri určovaní vecnej príslušnosti okresného súdu, ktoré by vychádzalo z ustanovenia § 15 Trestného poriadku. Podmienkou na uplatnenie tohto postupu by okrem príslušnej legislatívnej zmeny bolo aj personálne doplnenie súdov.

4.3. Činnosť prokuratúry v prieskumnej agende

Generálny prokurátor v rámci prieskumnej činnosti zabezpečuje nápravu právoplatných rozhodnutí, ktoré boli vydané v rozpore so zákonom. Túto činnosť vykonáva na trestnom úseku na základe 2 zákonných oprávnení.

V prípravnom konaní je oprávnený na podklade § 363 Trestného poriadku zrušiť právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon.

V súdnom konaní na podklade § 369 ods. 2 Trestného poriadku je oprávnený podať dovolanie proti konečnému právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa z dôvodov taxatívne ustanovených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku. O dovolaní rozhoduje najvyšší súd.

Poznatky o porušení zákona generálny prokurátor zisťuje na základe návrhov obvinených, poškodených a ďalších subjektov a tiež na základe vlastných informácií - výsledkov previerkovej činnosti, v rámci ktorej nadriadené prokuratúry pravidelne preskúmajú zákonnosť rozhodovacej činnosti podriadených prokurátorov a zákonnosť súdnych rozhodnutí.

Prieskumná agenda je významná z 2 dôvodov. V prvom rade slúži na nápravu nezákonných rozhodnutí zasahujúcich do individuálnych práv fyzických osôb a právnických osôb. V druhom rade predstavuje významný prostriedok na zjednocovanie aplikačnej praxe policajtov a prokurátorov v prípravnom konaní a prostredníctvom rozhodnutí najvyššieho súdu, vydaných na základe dovolaní generálneho prokurátora, aj aplikačnej praxe súdov.

Zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní

Tento mimoriadny opravný prostriedok bol do právneho poriadku Slovenskej republiky implementovaný zákonom č. 301/2005 Z. z. za účelom zníženia počtu trestných vecí na najvyššom súde, pretože podľa predchádzajúcej právnej úpravy najvyšší súd v rámci konania o sťažnosti pre porušenie zákona preskúmaval aj zákonnosť rozhodnutí policajtov a prokurátorov vydaných v prípravnom konaní.

Do roku 2006 pretrvával nárast počtu preskúmaných právoplatných rozhodnutí policajtov a prokurátorov, medziročne išlo o 10% až 20% trestných vecí.

V roku 2018 generálny prokurátor vybavil 499 trestných vecí (v roku 2017 466 trestných vecí), v ktorých obvinení, poškodení a ďalšie subjekty považovali právoplatné rozhodnutia prokurátorov a policajtov za nezákonné a žiadali ich zrušenie.

Dlhodobu najviac návrhov podávajú obvinení (približne 80% zo všetkých podaných návrhov), v roku 2018 to bolo 400 návrhov.

Z hľadiska rýchlosti konania o návrhoch a ich vybavenosti pretrváva trend mimoriadne vysokej vybavenosti. V uvedenom smere sa pozitívne prejavila legislatívna zmena ustanovenia § 364 Trestného poriadku zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým sa menil a doplnil zákon č. 301/2005 Z. z., ktorým sa ustanovila lehota troch mesiacov na podanie návrhu oprávnenou osobou, a ďalšia legislatívna zmena zákonom č. 401/2015 Z. z., ktorým bola ustanovená jednotná lehota 6 mesiacov pre generálneho prokurátora na zrušenie rozhodnutia v prípravnom konaní vo všetkých trestných veciach.

Generálny prokurátor v roku 2018 zrušil 92 právoplatných uznesení, čo predstavuje akceptáciu 18,4% z celkového počtu podaných návrhov (v roku 2017 bolo zrušených 86 právoplatných uznesení). Z uvedeného počtu bolo zrušených 79 právoplatných uznesení prokurátora, 11 právoplatných uznesení policajta a v 2 prípadoch bolo zrušené uznesenie policajta a súčasne aj nadväzujúce druhostupňové uznesenie prokurátora, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnosti oprávnenej osoby.

Počet zrušených uznesení prokurátorov podstatne prevyšuje počet zrušených uznesení policajtov preto, že podľa Trestného poriadku len prokurátor je oprávnený meritórne rozhodnúť v trestnej veci, v ktorej došlo k vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe (zastaviť trestné stíhanie, podmienenečne zastaviť trestné stíhanie, postúpiť vec a pod.).

Dôvody na zrušenie právoplatných rozhodnutí prokurátorov a policajtov sú rôznorodé, hlavné nedostatky spočívajú v nesprávnom hodnotení vykonaných dôkazov, chybnej aplikácii zákonných ustanovení upravujúcich jednotlivé procesné postupy, v neúplnosti skutkových zistení a tiež v arbitrárnosti rozhodnutí.

Generálny prokurátor v roku 2018 nevyhovel 299 návrhom (v roku 2016 nevyhovel 313 návrhom) z dôvodu, že nezistil porušenie zákona právoplatným rozhodnutím alebo konaním, ktoré rozhodnutiu predchádzalo alebo preto, že uplynula zákonom ustanovená lehota 6 mesiacov na zrušenie napadnutého rozhodnutia alebo preto, že návrh podal neoprávnený subjekt trestného konania.

Dovolania

Poznatky generálnej prokuratúry nasvedčujú tomu, že zúženie zákonných dôvodov na podanie dovolania v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou (sťažnosť pre porušenie zákona) posilnilo princíp právnej istoty z hľadiska obmedzenia možností na zrušenie právoplatných súdnych rozhodnutí, na druhej strane táto skutočnosť viedla k nárastu nezákonných súdnych rozhodnutí.

Čiastočná náprava bola vykonaná zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým bol zmenený Trestný poriadok tak, že ministrom spravodlivosti boli rozšírené dôvody na podanie dovolania. Minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“) je od 1. septembra 2011 oprávnený podať dovolanie aj proti právoplatnému rozhodnutiu vychádzajúcemu zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, alebo ak boli pri zisťovaní skutkového stavu závažným spôsobom porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie vecí. Vecne ide o obdobnú právnú úpravu, aká bola účinná pre generálneho prokurátora do konca roku 2005.

Generálny prokurátor v rámci svojej riadiacej a zjednocovacej činnosti prostredníctvom inštitútu sťažnosti pre sťažnosti pre porušenie zákona zabezpečoval nápravu nezákonných rozhodnutí a súčasne tak prispieval k zjednocovaniu súdnej praxe.

Súčasný právny stav, keď generálny prokurátor má v súdnom konaní k dispozícii dovolanie s jeho zákonom ustanovenými podmienkami a dôvodmi, obmedzil možnosti generálneho prokurátora zabezpečiť nápravu nezákonných právoplatných súdnych rozhodnutí.

Zmena právnej úpravy spočívajúca v nahradení inštitútu sťažnosti pre porušenie zákona inštitútom dovolania okrem iného viedla k tomu, že kým do konca roku 2005 v rámci prieskumnej agendy bolo ročne vybavených približne 1 000 až 1200 trestných vecí, v ktorých ročne bolo podaných asi 100 sťažností pre porušenie zákona, v súčasnosti počet dovolaní podaných generálnym prokurátorom predstavuje len 10% až 20% z počtu podaných sťažností pre porušenie zákona.

Generálna prokuratúra v roku 2018 konala v 732 trestných veciach (v roku 2017 v 695 trestných veciach), v ktorých bol podaný podnet na podanie dovolania alebo v ktorých obvinení sami podali dovolanie na súd. Podstatnú časť podnetov na podanie dovolania rovnako ako v minulosti podali obvinení. V roku 2018 generálny

prokurátor pre neopodstatnenosť odložil 188 takých podnetov (v roku 2017 bolo odložených 160 podnetov).

Súčasťou prieskumnej agendy je aj príprava a účasť prokurátorov na verejných zasadnutiach, na ktorých najvyšší súd rozhoduje o dovolaniach podaných obvinenými, ministrom spravodlivosti a generálnym prokurátorom.

Generálny prokurátor v roku 2018 podal 11 dovolaní (v roku 2017 bolo podaných 14 dovolaní), z toho 10 neprospech obvineného a 1 v prospech obvineného. Najvyšší súd zatiaľ vyhovel 5 dovolaniam generálneho prokurátora, 1 dovolanie zamietol a 1 dovolanie odmietol. V ostatných prípadoch doposiaľ nebolo rozhodnuté (v roku 2017 najvyšší súd vyhovel 7 dovolaniam).

Dovolania podané generálnym prokurátorom sa opierajú predovšetkým o dva zákonom ustanovené dôvody - ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

Generálny prokurátor v roku 2018 v 19 trestných veciach podnetom požiadal ministra spravodlivosti o podanie dovolania v prípadoch, v ktorých sám nedisponuje oprávnením podať dovolanie (v roku 2017 v 10 trestných veciach), a ktoré sú vyhradené výlučne ministrovi spravodlivosti.

Minister spravodlivosti v 15 trestných veciach podnetom vyhovel a podala dovolanie (v roku 2017 v 8 trestných veciach).

5. Základné údaje o činnosti prokuratúry v trestnej oblasti na úseku právneho styku s cudzinou

Agendu právneho styku s cudzinou vybavuje na generálnej prokuratúre 13 prokurátorov a na krajských prokuratúrach spolu 30 prokurátorov. Na väčšine krajských prokuratúr prokurátori medzinárodných oddelení vybavujú okrem medzinárodnej agendy súčasne agendu dozoru nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní v iných trestných veciach a na Krajskej prokuratúre Trnava aj tzv. zonálnu činnosť.

Na okresných prokuratúrach vykonávajú agendu právneho styku s cudzinou prokurátori - špecialisti (v počte 1-2) v súlade s Pokynom generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 8/2015 z 20. októbra 2015 o zriadení špecializácie prokurátorov pre právny styk s cudzinou a medzinárodnú justičnú spoluprácu v trestných veciach. Okrem agendy právneho styku s cudzinou vybavujú prokurátori - špecialisti na okresných prokuratúrach aj bežnú trestnú agendu.

V roku 2018 na medzinárodný odbor generálnej prokuratúry napadlo 1 601 trestných vecí v agende právneho styku s cudzinou, o 133 trestných vecí menej ako v roku 2017 (1 734).

Na Krajskú prokuratúru Bratislava v roku 2018 napadlo 790 trestných vecí (v roku 2017 - 661), na okresné prokuratúry v jej obvode napadlo 1 711 trestných

vecí (v roku 2017 – 2 134). Spolu bol celkový nápad 2501 trestných vecí (v roku 2017 – 2 795), čo predstavuje v porovnaní s rokom 2017 pokles o 294 trestných vecí.

Na Krajskú prokuratúru Trnava napadlo 560 trestných vecí (v roku 2017 - 501), na okresné prokuratúry v jej obvode 1328 trestných vecí (v roku 2017 – 1 415). Spolu 1 888 trestných vecí (v roku 2017 – 1 916), čo predstavuje v porovnaní s rokom 2017 pokles o 28 trestných vecí.

Na Krajskú prokuratúru Trenčín napadlo 1582 trestných vecí (v roku 2017 – 1 445), na okresné prokuratúry v jej obvode 791 trestných vecí (v roku 2017 - 716). Spolu 2 373 trestných vecí (v roku 2017 – 2 161), čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje nárast o 212 trestných vecí.

Na Krajskú prokuratúru Nitra napadlo 638 trestných vecí (v roku 2017 - 533), na okresné prokuratúry v jej obvode 934 trestných vecí (v roku 2017 – 1 061). Spolu 1 572 trestných vecí (v roku 2017 – 1 594), čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje pokles o 22 trestných vecí.

Na Krajskú prokuratúru Žilina napadlo 274 trestných vecí (v roku 2017 – 288), na okresné prokuratúry v jej obvode 657 trestných vecí (v roku 2017 – 723). Spolu 931 trestných vecí (v roku 2017 – 1 011), čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje pokles o 80 trestných vecí.

Na Krajskú prokuratúru Banská Bystrica napadlo 427 trestných vecí (v roku 2017 – 370), na okresné prokuratúry v jej obvode 728 trestných vecí (v roku 2017 – 768). Spolu 1 155 trestných vecí (v roku 2017 – 1 138), čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje nárast o 17 trestných vecí.

Na Krajskú prokuratúru Prešov napadlo 367 trestných vecí (v roku 2017 - 361), na okresné prokuratúry v jej obvode 895 trestných vecí (v roku 2017 – 560). Spolu 1 262 trestných vecí (v roku 2017 – 921), čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje nárast o 341 trestných vecí.

Na Krajskú prokuratúru Košice napadlo 645 trestných vecí (v roku 2017 – 547), na okresné prokuratúry v jej obvode 1 565 trestných vecí (v roku 2017 – 1 586). Spolu 2 210 trestných vecí (v roku 2017 – 2 133), čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje nárast o 77 trestných vecí.

Nárast v nápade krajských prokuratúr oproti roku 2017 nastal pri vykonávaní úkonov pasívnej právnej pomoci v priamom právnom styku v dôsledku aplikácie nového právneho nástroja - európskeho vyšetrovacieho príkazu, na zabezpečenie ktorého je príslušná krajská prokuratúra, v obvode ktorej sa má požadovaný úkon vykonať.

Najvyšší nárast agendy na úseku právneho styku s cudzinou v roku 2018 bol zaznamenaný na Krajskej prokuratúre Trenčín celkovo o 137 trestných vecí, Krajskej prokuratúre Bratislava o 129 trestných vecí, Krajskej prokuratúre Nitra o 105 trestných vecí, Krajskej prokuratúre Košice o 98 trestných vecí a Krajskej prokuratúre Trnava o 59 trestných vecí. Krajská prokuratúra Prešov a Krajská prokuratúra Žilina

nezaznamenali výraznú zmenu v nápade agendy na úseku právneho styku s cudzinou.

Na rozdiel od trendu rastúceho nápadu uvedenej agendy v roku 2018 na krajských prokuratúrach došlo, v porovnaní s rokom 2017, k poklesu nápadu v agende na úseku právneho styku s cudzinou na okresných prokuratúrach, s výnimkou okresných prokuratúr v obvode Krajskej prokuratúry Prešov. Najvyšší pokles agendy nastal na okresných prokuratúrach v obvode Krajskej prokuratúry Bratislava o 423 trestných vecí, v obvode Krajskej prokuratúry Nitra o 127 trestných vecí, v obvode Krajskej prokuratúry Trnava o 87 trestných vecí, v obvode Krajskej prokuratúry Trenčín o 75 trestných vecí, v obvode Krajskej prokuratúry Žilina o 66 trestných vecí, v obvode Krajskej prokuratúry Košice o 21 trestných vecí. Na okresných prokuratúrach v obvode Krajskej prokuratúry Prešov došlo naopak k enormnému nárastu nápadu v tejto agende o 335 trestných vecí.

Dôvodom zvýšeného nápadu agendy na okresných prokuratúrach v územnom obvode Krajskej prokuratúry Prešov v roku 2018 bola predovšetkým migrácia miestneho obyvateľstva za prácou a štúdiom do niektorých krajín EÚ (Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Spolková republika Nemecko, Česká republika) z dôvodu nedostatku voľných pracovných miest a nízkych plátov v regióne, ako aj otvorenie Schengenského priestoru štátnym občanom Ukrajiny, ktorí sa na základe bezvízového styku vo veľkom počte presúvali cez územie Slovenskej republiky, resp. sa zdržovali v prihraničných obciach prešovského kraja a páchanie trestnej činnosti uvedenými skupinami obyvateľov. Vysoký nápad vecí na úseku právneho styku s cudzinou zaznamenali Okresné prokuratúry Poprad, Prešov, Humenné a Vranov nad Topľou. K nárastu nápadu agendy však došlo aj na menších okresných prokuratúrach, ktoré agendu právneho styku s cudzinou doposiaľ vybavovali skôr ako okrajovú.

5.1. Stav a vývoj kriminality s cudzím prvkom

Kriminalita cudzincov na našom území

V roku 2018 bolo celkom stíhaných na území Slovenskej republiky 1369 cudzincov, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017 predstavuje nárast o 61 osôb. Počet stíhaných cudzincov v jednotlivých obvodoch krajských prokuratúr dokumentuje tabuľka:

	Rok 2018	Rok 2017
KP Bratislava	367	350
KP Trnava	175	177
KP Trenčín	118	96
KP Nitra	125	118
KP Žilina	147	122
KP Banská Bystrica	76	99
KP Prešov	110	142
KP Košice	221	197
GP SR	30	7
Spolu:	1 369	1 308

Obžaloba bola podaná v roku 2018 na 1 040 cudzincov, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje nárast o 103 osôb. Právoplatne odsúdených cudzincov v roku 2018 bolo 948, čo predstavuje nárast o 111 odsúdených osôb.

Počet obžalovaných	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Spolu
2017	263	135	71	79	55	76	107	149	2	937
2018	291	137	91	96	85	54	92	188	6	1 040
Počet odsúdených										
2017	238	116	61	83	58	45	88	139	9	837
2018	273	126	67	82	79	62	79	169	11	948

Skladba štátnej príslušnosti stíhaných cudzincov na území Slovenskej republiky bola v roku 2018 takmer identická s rokom 2017 a 2016. Najčastejšie stíhanými cudzincami boli občania Českej republiky v počte 316 osôb (v roku 2017 – 309), druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili občania Ukrajiny s počtom 267 osôb (v roku 2017 – 199). Ďalej nasledovali občania Maďarska s počtom 133 osôb (v roku 2017 – 151), Srbskej republiky 128 osôb (v roku 2017 – 105), Poľskej republiky 106 osôb (v roku 2017 – 99), Rumunska 74 osôb (v roku 2017 – 93), Bulharskej republiky 37 osôb (v roku 2017 – 33), Talianskej republiky 33 osôb (v roku 2017 – 24), Vietnamskej socialistickej republiky 25 osôb (v roku 2017 – 9), Rakúskej republiky 23 osôb (v roku 2017 – 31), Spolkovej republiky Nemecko 17 osôb (v roku 2017 – 24), Chorvátskej republiky 15 osôb (v roku 2017 – 31), Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a Tureckej republiky po 14 osôb, Bosny a Hercegoviny, Čínskej ľudovo demokratickej republiky po 13 osôb, Macedónskej republiky, Moldavskej republiky a Litovskej republiky po 10 osôb. Občania ďalších krajín sa podieľali na trestnej činnosti cudzincov v počte od 1 do 9 osôb.

V roku 2018 sa rovnako ako v predchádzajúcich rokoch cudzinci na území Slovenskej republiky podieľali predovšetkým na páchaní trestných činov proti majetku (podvod, krádež, poškodzovanie cudzej veci, neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty, legalizácia príjmu z trestnej činnosti), trestných činov proti životu a zdraviu (ublíženie na zdraví, nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi) a trestných činov proti rodine a mládeži (zanedbanie povinnej výživy) a trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti (lúpež, vydieranie, obmedzovanie osobnej slobody).

Kriminalita našich občanov alebo osôb s trvalým pobytom na našom území v cudzine

Podkladmi pre vyhodnotenie kriminality slovenských občanov a osôb s trvalým pobytom na našom území sú údaje o prevzatých trestných konaniach a o prijatých trestných oznámeniach z cudziny a tiež prípady vyžiadania našich občanov cudzími štátmi na trestné stíhanie a výkon trestu odňatia slobody prostredníctvom medzinárodných zatýkacích rozkazov a Európskych zatýkacích rozkazov (ďalej len „EZR“).

V počte našich občanov alebo osôb s trvalým pobytom na našom území, ktorí sa v cudzine dopustili trestnej činnosti v roku 2018, bol zaznamenaný výrazný pokles

oproti roku 2017, a to o 87 trestných vecí, čo súvisí so znížením počtu prijatých trestných oznámení (v roku 2018 – 477, v roku 2017 – 531) a trestných stíhaní z cudziny (v roku 2018 - 45, v roku 2017 – 78).

Najväčší počet trestných vecí bol prevzatý z Českej republiky v počte 377 trestných vecí, z Rakúskej republiky 68 trestných vecí, z Maďarska 39 trestných vecí, zo Spolkovej republiky Nemecko 12 trestných vecí a z Poľskej republiky 11 trestných vecí.

Na základe doručených európskych zatýkacích rozkazov vydaných justičnými orgánmi štátov EÚ bolo v roku 2018 vyžiadaných na trestné stíhanie alebo na výkon trestu odňatia slobody do cudziny 113 slovenských občanov, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje pokles o 11 osôb (v roku 2017 – 124).

5.2. Odovzdanie trestného konania do cudziny a preberanie trestného konania z cudziny (vrátane odovzdania a preberania trestných oznámení do cudziny a z cudziny)

Odovzdané trestné stíhanie

V roku 2018 bolo v zmysle § 529 Trestného poriadku odovzdaných 73 trestných stíhaní do cudziny. V roku 2017 bolo odovzdaných 59 trestných stíhaní.

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	ÚŠP TO	SPOLU
Počet v priamom právnom styku	8	3	8	7	11	0	2	10	0	49
Celkový počet	12	5	9	11	18	1	2	12	3	73

Odovzdané trestné oznámenia

V roku 2018 bolo do cudziny odovzdaných 378 trestných oznámení podľa článku 21 ods. 1 Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach z 20. apríla 1959, podľa § 196 ods. 4 Trestného poriadku a článku 17 ods. 1, ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV. V priamom právnom styku bolo z uvedeného počtu trestných oznámení odovzdaných do cudziny krajskými a okresnými prokuratúrami 326 trestných oznámení. V roku 2017 bolo odovzdaných do cudziny 359 trestných oznámení.

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR ÚŠP TO	SPOLU
Počet v priamom právnom styku	62	27	73	50	18	35	14	47		326
Celkový počet	71	31	77	56	25	36	21	49	12	378

Počet trestných konaní (trestných stíhaní a trestných oznámení) odovzdaných do cudziny v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 sa nevýrazne zvýšil:

Štát	Rok 2017	Rok 2018
Česká republika	182	178
Maďarsko	54	85
Poľská republika	27	36
Rakúska republika	42	27
Spolková republika Nemecko	12	25
Talianska republika	22	10
Francúzska republika	10	17
Rumunsko	12	7
Ukrajina	9	16
Španielske kráľovstvo	8	2
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	7	3
Srbská republika	4	5
Bulharská republika	4	9
Lotyšská republika	4	
Grécka republika	4	1
Portugalská republika	3	1
Belgické kráľovstvo	3	1
Turecká republika	2	0
Dánske kráľovstvo	2	0
Nórske kráľovstvo	2	0
Švajčiarska konfederácia	2	7
Cyperská republika	1	0
Slovinská republika	1	0
Čínska ľudová republika	1	1
Holandské kráľovstvo	0	3
Macedónska republika	0	2
Moldavská republika	0	1
Švédске kráľovstvo	0	2
Republika Bosna a Hercegovina	0	1
Maltská republika	0	2
Indonézska republika	0	1
Fínska republika	0	1
Kosovo	0	1
Luxemburské veľkovoľvodstvo	0	1
Írska republika	0	1
Tuniská republika	0	1
Tanzánijská zjednotená republika	0	1
Malijská republika	0	1
Spojené štáty americké	0	1
Spolu	418	451

Skladba trestných činov cudzincov, ktorých trestné veci boli odovzdané do cudziny, sa oproti predchádzajúcemu roku nezmenila. V roku 2018 prevládala majetková trestná činnosť (krádež, podvod, sprenevera) a trestné činy proti rodine a mládeži (zanedbanie povinnej výživy). Pomerne časté boli aj trestné činy proti životu a zdraviu (ublíženie na zdraví súvisiace s dopravnými nehodami). V malom počte sa vyskytla aj trestná činnosť súvisiaca s prechovávaním drog a ďalšie trestné činy.

Prevzaté trestné stíhanie

V roku 2018 bolo z cudziny prevzatých 45 trestných stíhaní, z toho v priamom právnom styku 9 trestných stíhaní. V roku 2017 bolo prevzatých celkom 78 trestných stíhaní.

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	SPOLU
Počet v priamom právnom styku	1	0	2	0	6	0	0	0	9
Celkový počet	1	9	2	0	10	1	0	22	45

Prijaté trestné oznámenia

V roku 2018 bolo od cudzích justičných orgánov prijatých 477 trestných oznámení na občanov Slovenskej republiky. V priamom právnom styku bolo z uvedeného počtu trestných oznámení prijatých z cudziny krajskými a okresnými prokuratúrami 434 trestných oznámení. V roku 2017 bolo prijatých celkom 531 trestných oznámení.

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	SPOLU
Počet v priamom právnom styku	87	49	52	86	31	43	32	54	434
Celkový počet	115	49	53	88	31	44	33	64	477

Počet trestných konaní (trestných stíhaní a trestných oznámení) prevzatých z cudziny v porovnaní s rokom 2017 sa výrazne znížil:

Štát	Rok 2017	Rok 2018
Česká republika	448	377
Rakúska republika	71	68
Poľská republika	2	11
Maďarsko	57	39
Spolková republika Nemecko	9	12
Chorvátska republika	3	0
Slovinská republika	1	3
Francúzska republika	0	1
Holandské kráľovstvo	6	3
Rumunsko	4	4
Švajčiarska konfederácia	3	1
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	2	0
Belgické kráľovstvo	1	1
Litovská republika	1	0
Republika Bosna a Hercegovina	1	0
Srbská republika	0	2
Spolu	609	522

Skladba trestnej činnosti spáchanej našimi občanmi v cudzine sa oproti predchádzajúcemu roku nezmenila. Najviac prevzatých trestných konaní sa týkalo trestných činov proti majetku (krádež, podvod, sprenevera, neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty) a trestných činov proti rodine a mládeži (zanedbanie povinnej výživy).

5.3. Medzinárodná právna pomoc v trestných veciach

Právny styk s inými štátmi prebieha na základe mnohostranných alebo dvojstranných medzinárodných zmlúv, prípadne princípu recipacity. Úkony právnej pomoci sú na území Slovenskej republiky vykonávané v súlade s ustanoveniami mnohostranných alebo dvojstranných medzinárodných zmlúv a ustanoveniami piatej časti Trestného poriadku. Nakoľko zákonom č. 236/2017 Z. z. o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o EVP“) došlo do právneho poriadku Slovenskej republiky k implementácii Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach, je právny styk so štátmi EÚ realizovaný na základe nového právneho nástroja - európskeho vyšetrovacieho príkazu (ďalej len „EVP“). Použitie niektorých príslušných ustanovení doposiaľ platných medzinárodných zmlúv je uvedenou smernicou vylúčené. Praktický problém spôsobuje práve definovanie spojenia „príslušné ustanovenia medzinárodných zmlúv“, ktoré smernica používa. Štáty toto slovné spojenie vykladajú rôzne a týmto spôsobom sa okruh úkonov, ktoré spadajú pod smernicu v jednotlivých štátoch líši. V prípade potreby vykonania niektorých úkonov právnej pomoci (napríklad doručenie, cezhraničné sledovanie atď.) je tak potrebné naďalej postupovať podľa doposiaľ platných medzinárodných zmlúv upravujúcich justičnú spoluprácu v trestných veciach.

V porovnaní s Trestným poriadkom, zákon o EVP novým spôsobom určil vecnú príslušnosť prokuratúry na vykonanie úkonov právnej pomoci. Zatiaľ čo Trestný poriadok za príslušnú na vybavenie právnej pomoci určuje okresnú prokuratúru, v obvode ktorej sa má úkon vykonať, zákon o EVP príslušnosť preniesol na krajské prokuratúry. Nástup tohto nového právneho nástroja sa odrazil aj v štatistických údajoch. V porovnaní s rokom 2017 možno pozorovať značný pokles žiadostí o právnu pomoc, a to práve z toho dôvodu, že štáty EÚ, ktoré do svojho právneho poriadku smernicu implementovali, žiadajú o vykonávanie úkonov právnej pomoci na jej základe. Štatistické údaje týkajúce sa EVP sú vyhodnotené samostatne. S výnimkou Dánskeho kráľovstva a Írska k 31. decembru 2018 smernicu implementovali všetky členské štáty EÚ.

Právna pomoc sa v nasledujúcej časti rozdeľuje na pasívnu právnu pomoc, ktorou sa rozumie vykonávanie úkonov v trestných veciach slovenskými orgánmi na území Slovenskej republiky na základe žiadostí cudzozemských orgánov a aktívnu právnu pomoc, ktorou sa rozumie vykonávanie takýchto úkonov v cudzine na základe žiadostí slovenských justičných orgánov. Právny styk s tými štátmi, s ktorými to mnohostranné alebo dvojstranné zmluvy umožňujú, bol v roku 2018 realizovaný priamo okresnými a krajskými prokuratúrami. Právnym podkladom na priamy právny styk v rámci pasívnej právnej pomoci sú rovnaké zmluvy. Priamy právny styk bol zavedený aj pri EVP.

Pasívna právna pomoc

V roku 2018 bolo na jednotlivé prokuratúry Slovenskej republiky doručených 2 822 žiadostí o poskytnutie právnej pomoci. Pri porovnaní tohto čísla s predchádzajúcim rokom 2017 (4057 žiadostí) je možno konštatovať značný pokles ich počtu. Ako je už vyššie uvedené, tento pokles možno odôvodniť nástupom nového právneho nástroja - EVP a prenesením vecnej príslušnosti na jeho vybavenie na krajskú prokuratúru, ktorá je zodpovedná za vybavenie EVP v celom rozsahu, pokiaľ je miestne príslušná na vybavenie aspoň jedného úkonu. Na vybavenie žiadostí o právnu pomoc cudzozemských orgánov sú príslušné okresné prokuratúry. V celkovom nápade jednotlivých krajských prokuratúr uvedenom v tabuľke sú osobitne zohľadnené žiadosti o právnu pomoc, ktoré boli vybavované v priamom právnom styku.

Nápad žiadostí o právnu pomoc podľa jednotlivých krajov:

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	SPOLU
V priamom právnom styku	841	239	283	193	254	211	221	292	10	2 544
Celkom	952	274	303	195	269	234	268	316	11	2 822

Nápad žiadostí o právnu pomoc z cudziny podľa dožadujúcich štátov:

Štát	počet	Štát	počet
Belgické kráľovstvo	4	Portugalská republika	11
Bieloruská republika	5	Rakúska republika	848
Bulharská republika	18	Rumunsko	20
Cyperská republika	2	Ruská federácia	7
Česká republika	1373	Slovenská republika	41
Čierna Hora	4	Spolková republika Nemecko	79
Francúzska republika	3	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	10
Holandské kráľovstvo	4	Spojené štáty americké	4
Chorvátska republika	12	Španielske kráľovstvo	15
Írsko	3	Švajčiarska konfederácia	19
Lichtenštajnské kniežatstvo	3	Taliancka republika	3
Maďarsko	109	Turecká republika	4
Maltská republika	4	Ukrajina	20
Nórske kráľovstvo	3	Iné štáty	19
Poľská republika	175		

Prehľad požadovaných úkonov právnej pomoci z cudziny:

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	SPOLU
Výsluchy	285	163	149	136	130	126	173	239	1 401
Doručovanie	371	104	94	32	51	76	72	76	876
Domové prehliadky, prehliadky nebytových priestorov	2	6	0	0	0	1	4	4	17
Zaistenie účtu	1	1	0	1	0	0	0	0	3
Zaistenie podľa	3	0	0	0	0	0	0	0	3

§ 551 Tr. por.									
Zaistenie podľa z. č. 650/2005 Z. z.	10	0	1	0	4	0	0	0	15
Sledovanie osôb a vecí	6	0	0	0	0	0	0	0	6
Odpočúvanie telekomunikačnej prevádzky	13	0	1	1	0	0	0	0	15
Kontrolovaná dodávka	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Použitie agenta	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Cezhraničné sledovanie	8	2	1	0	2	0	0	0	13
Videokonferencia	1	2	0	0	1	0	0	0	4
Dočasné odovzdanie a prevzatie osoby	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Predstieraný prevod	1	0	0	0	0	0	0	0	1

Na základe týchto žiadostí bolo zrealizovaných 2 354 úkonov právnej pomoci. Sledované boli len úkony uvedené v tabuľke. Z nej je zrejmé, že predmetom dožiadaní boli predovšetkým výsluchy obvinených, svedkov a poškodených a doručovanie písomností. Okrem sledovaných úkonov cudzozemské orgány najčastejšie žiadali o zadováženie listinných dokladov, zabezpečenie údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke, zabezpečenie údajov tvoriacich bankové tajomstvo a zabezpečenie počítačových údajov. Pre porovnanie možno uviesť, že v roku 2017 bolo na základe žiadostí cudzozemských orgánov realizovaných celkom 3 622 sledovaných úkonov.

Predmetom pomerne vysokého počtu žiadostí cudzích justičných orgánov bolo vykonanie úkonu zaistenia majetku. Zaistenie je najčastejšie realizované na základe zákona č. 650/2005 Z. z. o vykonaní príkazu na zaistenie majetku alebo dôkazov v Európskej únii. Predmetom týchto žiadostí je predovšetkým zaistenie finančných prostriedkov na účtoch vedených finančnými inštitúciami na území Slovenskej republiky. Účelom zaistenia je následná konfiškácia zaisteného majetku, čo neumožňuje zaistenie na základe tohto právneho nástroja, vykonať s iným cieľom, napríklad uspokojenia nároku poškodeného na náhradu škody. Pokiaľ týmito žiadosťami nebolo v roku 2018 vyhovené, stalo sa tak z dôvodu zrušenia účtu pred doručením žiadosti alebo zaistenia majetku vo vnútroštátnom konaní, prípadne doručenia žiadosti až po tom, čo boli finančné prostriedky na účte páchatelom prevedené na iný účet v cudzine.

V roku 2018 sa na úkonoch právnej pomoci vykonávaných v Slovenskej republike so súhlasom prokurátora zúčastnilo 67 zástupcov cudzích štátov. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím účasť zástupcov cudzích štátov klesla (v roku 2017 – 156 účastí). Na úkonoch právnej pomoci sa zúčastnili predovšetkým zástupcovia okolitých štátov – Českej republiky, Maďarska, Rakúskej republiky a Poľskej republiky, ale aj zástupcovia Spolkovej republiky Nemecko a Spojených štátov amerických.

Žiadosti o právnu pomoc sú vybavované príslušnými prokuratúrami v celom rozsahu. Pokiaľ v roku 2018 došlo k ich čiastočnému vybaveniu, príp. vráteniu dožadujúcemu štátu bez vybavenia, stalo sa tak z dôvodu objektívnej nemožnosti žiadosť vybaviť napríklad pre neprítomnosť alebo neznámy pobyt osoby, prípadne fiktívnu adresu sídla právnickej osoby, ktorej sa úkon právnej pomoci týkal. Ďalším dôvodom je aj nedoplnenie žiadosti zo strany cudzieho justičného orgánu o údaje nevyhnutné na vybavenie žiadosti, chýbajúci preklad, zaslanie žiadosti o právnu

pomoc v prípade úkonov, na ktoré sa vzťahoval už zákon o EVP alebo zaslanie žiadosti iných ako justičných orgánov.

Vo vzťahu k EVP sú prekážky brániace výkonu EVP odstraňované vzájomnou komunikáciou justičných orgánov. K rýchlejšej a efektívnejšej spolupráci v tomto smere prispieva aj využívanie kontaktných bodov Európskej justičnej siete (ďalej len „EJS“) a Eurojustu.

Aktívna právna pomoc

V roku 2018 prokuratúry v Slovenskej republike požiadali cudzozemské justičné orgány o poskytnutie právnej pomoci v 3 353 prípadoch. Toto číslo je v porovnaní s minulým rokom nižšie. V roku 2017 prokuratúry zaslali cudzozemským orgánom 4878 žiadostí. Dôvodom nižšieho počtu žiadostí je postup prokuratúr podľa zákona o EVP, pričom počet EVP je uvedený v osobitných tabuľkách. V celkovom počte žiadostí o právnu pomoc sú zahrnuté i žiadosti o právnu pomoc, ktoré boli vypracované prokurátormi medzinárodného odboru v trestných veciach, v ktorých vykonáva dozor úrad špeciálnej prokuratúry alebo trestný odbor generálnej prokuratúry.

Nápad dožiadaní o právnu pomoc do cudziny podľa jednotlivých krajov:

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR (ÚŠP)	SPOLU
V priamom právnom styku	302	545	362	188	153	100	507	674	20	2 851
Celkom	360	596	512	211	180	115	610	729	40	3353

Počet dožiadaní o právnu pomoc do cudziny podľa dožiadaných štátov:

Štát	Počet	Štát	Počet
Austrálsky zväz	4	Nigérijská republika	3
Belgické kráľovstvo	30	Pakistanská islamská republika	2
Belize	5	Poľská republika	127
Bosna a Hercegovina	7	Portugalská republika	1
Bulharská republika	25	Rakúska republika	212
Cyperská republika	5	Ruská federácia	13
Česká republika	1 746	Rumunsko	48
Čierna Hora	2	Severné Macedónsko	2
Čínska ľudovodemokratická republika	2	Saudskoarabské kráľovstvo	2
Dánske kráľovstvo	7	Seychelská republika	2
Estónska republika	4	Slovinská republika	7
Fínska republika	5	Spolková republika Nemecko	168
Francúzska republika	25	Spojené arabské emiráty	5
Grécka republika	5	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie	199

Žiadosti o právnu pomoc boli vybavované príslušnými cudzozemskými orgánmi v celom rozsahu. K nevybaveniu žiadostí dochádzalo z objektívnych dôvodov, napríklad z dôvodu neznámeho pobytu osoby. Vyskytli sa však prípady, v ktorých úkony právnej pomoci boli síce cudzím orgánom vykonané, avšak bez dodržania procesných postupov požadovaných slovenskými orgánmi, čo má za následok ich procesnú nepoužiteľnosť v trestnom konaní alebo cudzie orgány nepovolia alebo opomenú povoliť účasť obhajcu obvineného na úkone. Priame doručovanie písomností do cudziny je veľakrát neúspešné resp. sa nevrátia potvrdenia o doručení alebo vzniknú pochybnosti o tom, či zásielku prevzal jej skutočný adresát.

Problematickou naďalej zostáva dĺžka vybavovania žiadostí o právnu pomoc, a to predovšetkým vo vzťahu k štátom mimo EÚ. Žiadosti nie sú vybavované vôbec, prípadne so značným časovým odstupom od ich doručenia kompetentných orgánom, čo má negatívny vplyv na dĺžku vnútroštátneho trestného konania.

Európsky vyšetrovací príkaz

Európsky vyšetrovací príkaz pasívny

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	SPOLU
Počet vybavených EVP	387	117	165	49	77	98	47	116	1056
Počet EVP, v ktorých bola poskytnutá súčinnosť inej prokuratúre	11	14	15	7	13	13	8	24	105

Nápad EVP z cudziny podľa štátov pôvodu:

Uvádzané sú štáty, ktoré do svojho právneho poriadku implementovali Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach.

Štát	Počet	Štát	Počet
Belgické kráľovstvo	5	Maďarsko	273
Bulharská republika	5	Poľská republika	147
Česká republika	338	Portugalská republika	2
Estónska republika	3	Rakúska republika	35
Fínska republika	4	Rumunsko	25
Francúzska republika	11	Slovinská republika	11
Grécka republika	2	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	5
Holandské kráľovstvo	13	Spolková republika Nemecko	133
Chorvátska republika	7	Španielske kráľovstvo	1
Litovská republika	10	Švédske kráľovstvo	1
Lotyšská republika	7	Talianska republika	18

Úkony vykonané na základe EVP (úkony vykonané na základe EVP, ktoré vybavovala krajská prokuratúra a krajská prokuratúra ich aj skutočne realizovala

a úkony vykonané na základe žiadosti o poskytnutie súčinnosti inej krajskej prokuratúre):

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	SPOLU
Výsluchy	513	126	108	61	58	171	41	201	1 279
Domové prehliadky, prehliadky nebyt. priestorov	37	6	13	0	3	2	0	5	66
Sledovanie bankových a iných fin. transakcií	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpočúvanie telekom. prevádzky	9	0	2	0	0	0	0	0	11
Použitie agenta	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Predstieraný prevod	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zaistenie vecí	0	1	0	0	2	0	0	0	3
Videokonferencia	0	2	1	0	0	2	0	2	7
Dočasné odovzdanie a prevzatie osoby	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Európsky vyšetrovací príkaz aktívny

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR (ÚŠP)	SPOLU
Počet vydaných EVP	261	205	452	172	155	195	248	251	37	1 976

EVP podľa vykonávajúcich štátov:

Uvádzané sú štáty, ktoré do svojho právneho poriadku implementovali Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach.

Štát	Počet	Štát	Počet
Belgické kráľovstvo	30	Maďarsko	394
Bulharská republika	16	Maltská republika	7
Cyperská republika	6	Poľská republika	167
Česká republika	510	Portugalská republika	1
Estónska republika	4	Rakúska republika	105
Fínska republika	5	Rumunsko	89
Francúzska republika	41	Slovinská republika	11
Grécka republika	3	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	182
Holandské kráľovstvo	49	Spolková republika Nemecko	219
Chorvátska republika	12	Španielske kráľovstvo	25
Litovská republika	5	Švédske kráľovstvo	12
Lotyšská republika	8	Talianska republika	74
Luxemburské veľkoveľkovoľvodstvo	1		

Úkony, o ktorých vykonanie bolo na základe EVP žiadané:

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR (ÚŠP)	SPOLU
Výsluchy	306	305	405	110	201	197	212	225	99	2 060
Domové prehliadky, prehliadky nebyt. priestorov	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
Sledovanie bankových a iných fin.transakcií	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpočúvanie telekom. prevádzky	2	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Použitie agenta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Predstieraný prevod	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zaistenie vecí	0	3	0	0	1	0	0	0	0	4
Videokonferencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dočasné odovzdanie a prevzatie osoby	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontrolovaná dodávka	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3

Počítačová kriminalita medzištátneho charakteru

Z celkového počtu žiadostí sú osobitne sledované žiadosti vypracované v trestných veciach týkajúcich sa trestnej činnosti spáchanej s použitím počítačových systémov, zamerané proti počítačovým systémom a trestnej činnosti súvisiacej s virtuálnou menou. Počítačové siete sú dlhodobou priestorom páchania trestnej činnosti, pričom tento trend neustále narastá.

K doposiaľ platným medzinárodným dohovorom umožňujúcim žiadať o poskytnutie počítačových údajov, tak obsahových ako aj prevádzkových, pribudol vo vzťahu k takmer všetkým štátom EÚ, nový nástroj - EVP.

Žiadosti o právnu pomoc v tejto oblasti boli v roku 2018 realizované v trestných veciach vedených pre majetkovú trestnú činnosť – podvod (falošné inzeráty ponúkajúce tovar), legalizácia príjmu z trestnej činnosti, rozširovanie detskej pornografie, vydieranie a porušovanie autorského práva (nelegálne zadovážovanie multimediálnych súborov z externých serverov fungujúcich ako úložiská diel spadajúcich pod ochranu duševného vlastníctva).

Pokiaľ ide o žiadané úkony, predmetom žiadostí bolo zabezpečenie obsahových a prevádzkových počítačových údajov, bankových údajov, ale aj vykonanie výsluchu svedka, poškodeného. Veľký počet žiadostí je zasielaných do Spojených štátov amerických, na území ktorých sídlia spoločnosti Facebook Inc. a Google Inc.

V prípade žiadostí týkajúcich sa počítačovej kriminality je problémom nedostatočne dlhá archivácia údajov zo strany poskytovateľov služieb, a tak ako v prípade ostatných žiadostí, aj celková dĺžka vybavovania žiadostí prokuratúry cudzími orgánmi.

Počty žiadosti o právnu pomoc zaslaných do konkrétnych štátov týkajúcich sa trestných činov spáchaných prostredníctvom počítačových systémov sú uvedené v nižšie uvedených tabuľkách.

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR (ÚŠP)	SPOLU
Aktívna právna pomoc (počet žiadostí)	14	76	12	31	43	9	22	50	4	261
Pasívna právna pomoc (počet žiadostí)	28	16	2	2	3	0	4	10	0	65

Štát	Počet A	Počet P	Štát	Počet A	Počet P
Belgické kráľovstvo	1	0	Poľská republika	7	4
Bulharská republika	0	1	Portugalská republika	0	1
Cyperská republika	0	0	Rakúska republika	1	5
Česká republika	79	27	Rumunsko	3	4
Čínska ľudová republika	1	0	Ruská federácia	2	0
Dánske kráľovstvo	1	0	Severné Macedónsko		1
Estónska republika	1		Singapurská republika	1	0
Fínska republika	1	0	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	18	0
Francúzska republika	1	0	Spojené štáty americké	93	2
Holandské kráľovstvo	2	0	Spolková republika Nemecko	13	14
Chorvátska republika	1	1	Srbská republika	0	1
Írsko	1	0	Španielske kráľovstvo	7	0
Juhoafrická republika	1	0	Štát Izrael	2	0
Kanada	1	0	Švajčiarska konfederácia	3	1
Libanonská republika	0	1	Švédske kráľovstvo	2	0
Lotyšská republika	1	0	Talianska republika	5	0
Maltská republika	1	0	Turecká republika	1	0
Maďarsko	8	2	Ukrajina	1	0
Ostrov Man	1	0			

Uznávacie konanie

V roku 2018 napadlo v rámci pôsobnosti prokuratúry Slovenskej republiky spolu 213 trestných vecí v súvislosti s konaním o uznaní a výkone cudzieho rozhodnutia, čo v porovnaní s rokom 2017 predstavuje pokles o 7 vecí. Cudzie rozhodnutia na uznanie boli zasielané v najvyššom počte z Českej republiky (65 trestných vecí), ďalej nasledovali rozhodnutia zo Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (59 trestných vecí), Spolkovej republiky Nemecko (33

trestných vecí), Rakúskej republiky (29 trestných vecí), Maďarska (10 trestných vecí), Holandského kráľovstva (4 trestné veci), Poľskej republiky (3 trestné veci), ďalej z Chorvátskej republiky, Slovinskej republiky, Bulharskej republiky a Švédskeho kráľovstva (po 2 trestné veci) a Srbskej republiky a Francúzskej republiky (po 1 trestnej veci).

Z celkového počtu 213 trestných vecí sa 114 vecí týkalo konaní o uznaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v EÚ podľa zákona číslo 549/2011 Z. z. Počtom druhým najrozšírenejším konaním bolo konanie o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v EÚ podľa zákona číslo 183/2011 Z. z., čo predstavovalo 90 trestných vecí. V rámci konania o uznaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné oprávnenie na účely dohľadu v EÚ podľa zákona číslo 533/2011 Z. z. bolo evidovaných 7 trestných vecí a 2 trestné veci boli vybavené v rámci uznávacieho konania podľa Trestného poriadku.

Vzhľadom na vyššie uvedené je možné konštatovať, že sa potvrdzuje trend jednoznačnej prevahy uznávacích konaní na základe právnych nástrojov EÚ (na báze transponovania príslušných rámcových rozhodnutí a smerníc do právneho poriadku jednotlivých členských štátov). Členskými štátmi EÚ je najviac aplikované uznávacie konanie vo vzťahu k rozhodnutiam, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody. Výhodou tohto právneho nástroja je najmä skutočnosť, že uznanie nie je vo väčšine prípadov podmienené súhlasom dotknutej osoby. V najväčšej miere sa vzájomné uznávanie využíva najmä vo vzťahu k Českej republike. Druhým najvyužívanejším právnym nástrojom je uznávanie a výkon rozhodnutí o peňažných sankciách, ktorý najviac využíva Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a Spolková republika Nemecko, tento je nasledovaný uznávaním a výkonom rozhodnutí, ktorými sa ukladá sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné oprávnenie na účely dohľadu v EÚ.

Najväčším problémom agendy uznávacieho konania je roztrieštenosť jeho právnej úpravy. Jednotlivé nástroje vzájomného uznávania sú upravené v rôznych osobitných právnych predpisoch (trestné sankcie spojené s odňatím slobody, peňažné sankcie, trestné sankcie nespojené s odňatím slobody a probačné opatrenia na účely dohľadu, resp. opatrenia dohľadu ako náhrady väzby), s rôzne nastavenými a nejednotnými pravidlami. Problematickou je aj kvalita existujúcej právnej úpravy, ale i rozdielnosť medzi právnymi úpravami jednotlivých členských štátov a rozdielnosť právnych kultúr. V praxi sa najviac problémov vyskytuje v súvislosti s uznávaním rozhodnutí o peňažných sankciách, najmä s posudzovaním obojstrannej trestnosti skutku a charakteru konečného rozhodnutia. Skutočnosť, že sa jedná o relatívne problémové oblasti potvrdzuje aj bohatá judikatúra Súdneho dvora EÚ a množiaci sa judikatúra všeobecných súdov, ktorá napomáha sporné oblasti aplikácie týchto právnych predpisov riešiť.

Aktivita v oblasti uznávacieho konania:

	zákon č. 549/2011 Z. z.	zákon č. 533/2011 Z. z.	zákon č. 161/2013 Z. z.	zákon č. 183/2011 Z. z.	zákon č. 398/2015 Z. z.	§ 518 ods. 3 Tr. por.	SPOLU
Česká republika	57	5	0	3	0	0	65
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	13	0	0	46	0	0	59
Spolková republika Nemecko	9	1	0	23	0	0	33
Rakúska republika	28	0	0	1	0	0	29
Maďarsko	5	0	0	5	0	0	10
Holandské kráľovstvo	0	0	0	4	0	0	4
Poľská republika	0	0	0	3	0	0	3
Chorvátska republika	0	0	0	2	0	0	2
Slovinská republika	0	0	0	2	0	0	2
Bulharská republika	0	1	0	0	0	1	2
Švédske kráľovstvo	2	0	0	0	0	0	2
Srbská republika	0	0	0	0	0	1	1
Francúzska republika	0	0	0	1	0	0	1
Celkom	114	7	0	90	0	2	213

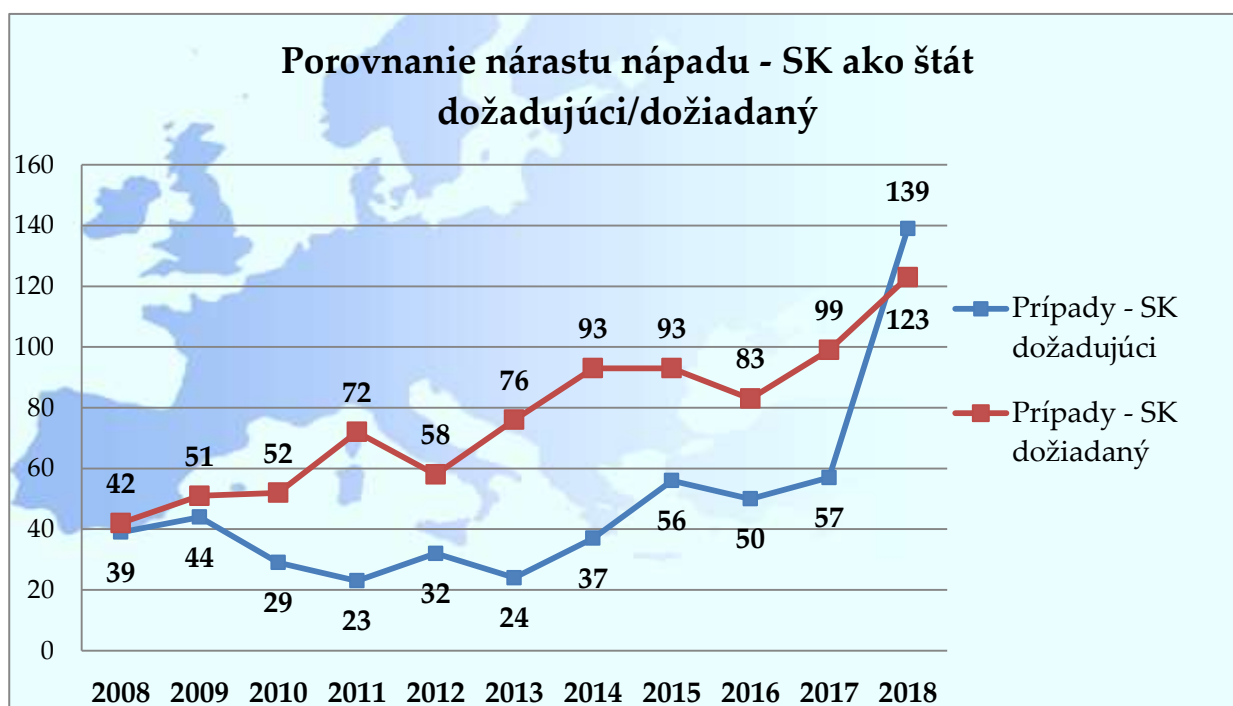
Spolupráca s Eurojustom

Spolupráca s Eurojustom sa v roku 2018 realizovala priebežne, v zmysle platnej právnej úpravy, a to podľa § 14 ods. 3 zákona č. 383/2011 Z. z. o zastúpení Slovenskej republiky v Eurojuste, ako aj Pokynu generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 28. augusta 2015, ktorým sa upravuje výmena informácií a spolupráca prokurátorov s národným členom zastupujúcim Slovenskú republiku v Eurojuste.

Značná časť vecí sa týkala prípadov vyžadujúcich uľahčenie justičnej spolupráce, vrátane komunikácie s príslušnými justičnými orgánmi, ďalej zabezpečenia koordinácie justičnej spolupráce medzi viacerými štátmi v rozsiahlych cezhraničných trestných veciach, zisťovania stavu vybavenia dožiadania o právnu pomoc, zisťovania súvisiacich trestných konaní v iných štátoch, dodržania lehôt nevyhnutných pre trestné konanie vedené v Slovenskej republike a zabezpečenia koordináčnych stretnutí pre potreby uzatvárania spoločných vyšetrovacích tímov.

V roku 2018 bolo v registračnom systéme Eurojustu vo vzťahu k Slovenskej republike zaregistrovaných celkovo 262 vecí. Z tohto počtu slovenské zastúpenie zaregistrovalo 139 vecí a 123 bolo zaregistrovaných inými zastúpeniami.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prípady - SK dožadujúci	39	44	29	23	32	24	37	56	50	57	139
Prípady - SK dožiadaný	42	51	52	72	58	76	93	93	83	99	123
Spolu	81	95	81	95	90	100	130	149	133	156	262

Výrazný nárast nápadu je evidentný najmä čo sa týka vecí registrovaných slovenským zastúpením - 139 oproti 57 v roku 2017, čo predstavuje viac než 100% nárast nápadu žiadostí adresovaných Eurojustu o súčinnosť zo slovenských prokuratúr a súdov. Historicky je to zároveň prvý rok, keď počet vecí registrovaných pre potreby prokuratúr a súdov v Slovenskej republike, bol slovenským zastúpením v Eurojuste vyšší než počet vecí, ktoré proti Slovenskej republike registrujú iné zastúpenia, a to v značne veľkom rozsahu.

Uvedený fakt je podľa nášho názoru spôsobený dvoma okolnosťami. Primárne, ide o uvedomovanie si možností a potenciálu Eurojustu zo strany justičných orgánov Slovenskej republiky, sekundárne ide o dôsledok aplikácie novej právnej úpravy v roku 2018, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 236/2017 Z. z. o európskom vyšetrovacom príkaze. Tento nový nástroj justičnej spolupráce prináša nielen výhody v zrýchlení justičnej spolupráce v trestných veciach, avšak vo svojom prvom roku pôsobnosti spôsobuje aj rôzne aplikačné problémy, na riešenie ktorých prokurátori využívajú Eurojust, kedy je možné efektívne dosahovať v jednotlivých prípadoch nápravu a efektívne riešenie problémov justičnej spolupráce vzniknutých touto novou právnou úpravou.

V súvislosti s registrovanými vecami naďalej prevládal trend z roka 2017, keď sa čoraz viac registrovali veci komplexnej povahy so zapojením viacerých štátov a vyžadujúce si intenzívnu komunikáciu s justičnými orgánmi. Odrazom toho bola aj častejšia účasť prokurátorov na koordinačných stretnutiach zabezpečovaných Eurojustom.

Zároveň Eurojust vybavoval aj skutkovo a právne jednoduchšie veci, ktoré eviduje v osobitných registroch. V roku 2018 Eurojust takýchto vecí vybavil celkovo 38. Celkom napadlo 300 takýchto operatívnych vecí.

Z hľadiska evidencie a činnosti Eurojustu tak ako je vyššie uvedené, Eurojust sa podieľal ďalej na činnosti v oblasti legislatívy, ďalej ide o činnosti JUDr. Ladislava Hamrana, spojené s funkciou prezidenta Eurojustu a v neposlednom rade veci organizačnej a personálnej povahy Eurojustu.

Eurojust je naďalej aktívny pri poskytovaní súčinnosti v súvislosti s kreovaním, praktickým fungovaním a financovaním spoločných vyšetrovacích tímov.

V roku 2018 bola priznaná Eurojustom na financovanie spoločných vyšetrovacích tímov, ktoré boli uzavreté so Slovenskou republikou, celková suma 229.343,88 eur, z nej bolo v roku 2018 priebežne vyčerpané 87.508,30 eur (z toho bolo preplatené orgánom Slovenskej republiky 14.532,71 eur, iným štátom 72.975,59 eur). Za zmienku stojí fakt, že doposiaľ boli úspešné všetky žiadosti o grant podané prokurátormi zo Slovenskej republiky.

Čo sa týka poznatkov Eurojustu k činnosti EJS, možno skonštatovať, že v roku 2018 Eurojust zaznamenal zvýšený nápad vecí, keď bol oslovený kontaktnými bodmi Slovenskej republiky pre EJS s tým, že zahraničný partner v rámci tejto siete na ich žiadosti buď vôbec nereaguje, alebo neposkytne súčinnosť v požadovanom rozsahu. Tieto veci následne Eurojust následne registroval proti dotknutým štátom a spravidla ich vyriešil v krátkom čase.

Spoločné vyšetrovacie tímy a Európska justičná sieť

V roku 2018 bolo generálnou prokuratúrou, zastúpenou medzinárodným odborom, v súlade s § 10 ods. 9 Trestného poriadku uzatvorených 7 nových dohôd o zriadení spoločných vyšetrovacích tímov (ďalej len „SVT“), ďalšie aktívne dohody o spoločnom vyšetrovaní boli uzatvorené pred rokom 2018, tieto SVT z predchádzajúceho obdobia sa v rôznych fázach trestného konania preklopili do ďalšieho kalendárneho roka, za kalendárny rok 2018, resp. koncom roka 2018, bolo zaregistrovaných celkom 23 trestných vecí (SVT), v ktorých boli zriadené spoločné vyšetrovacie tímy na podklade dohôd medzi generálnou prokuratúrou a príslušnými cudzími justičnými orgánmi.

V obvode pôsobnosti Krajskej prokuratúry Košice boli v priebehu roka 2018 činné SVT s Poľskou republikou (vyšetrovanie ekonomickej a daňovej trestnej činnosti) a so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska a Škótskom (vyšetrovanie závažných foriem obchodovania s ľuďmi).

SVT so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska a Škótskom zameraný na vyšetrovanie obchodovania s ľuďmi, nútené sobáše a organizovanie prostitúcie, vznikol uzavretím dohody dňa 14. októbra 2016 na obdobie 2 rokov, činnosť ukončil uplynutím doby, na ktorú bol zriadený, t. j. v októbri 2018. Počas trvania SVT sa uskutočnili viaceré koordinačné stretnutia, na ktorých sa dohodol spoločný postup pri vykonávaní úkonov na území zainteresovaných krajín (hlavne zaistenie osôb a koordinované prehliadky priestorov a pozemkov). Bolo vykonané množstvo procesných úkonov, ktorých urýchlené vykonanie bez potreby žiadať formálnym spôsobom o poskytnutie právnej pomoci prispelo k vyšetreniu celej trestnej veci. Počas trvania SVT bola prokurátorom krajskej prokuratúry podaná obžaloba na obvinených slovenských občanov za trestný čin obchodovania s ľuďmi.

Podľa vedúceho SVT za Slovenskú republiku činnosť tímu naplnila cieľ jeho zriadenia, napomohla rozdeleniu jurisdikcií a viedla k úspešnému postaveniu obvinených pred súd v zúčastnených štátoch.

SVT s Poľskou republikou, vznikol uzavretím dohody dňa 19. apríla 2017 na obdobie 2 rokov, je zameraný na vyšetrovanie daňových podvodov (neodvedenie dane a poistného). Pred podpísaním dohody o zriadení spoločného vyšetrovacieho tímu sa uskutočnilo koordinačné stretnutie na pôde Eurojustu v Haagu. V roku 2019 sa predpokladá predĺženie pôsobenia SVT, nakoľko slovenskou stranou bolo na základe získaných informácií vznesené obvinenie za ďalšiu časť podvodných nadmerných odpočtov DPH. Poľská strana nemá výhrady k predĺženiu doby činnosti SVT pre potreby slovenskej strany za účelom zopakovania úkonov po vznesení obvinenia.

Ďalší SVT so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska, vznikol uzavretím dohody dňa 30. októbra 2017 na obdobie 2 rokov, je zameraný na vyšetrovanie obchodovania s ľuďmi s väčším počtom poškodených – obetí trestných činov. Na území Slovenskej republiky už boli vykonané rozsiahle výsluchy obetí – poškodených trestnými činmi a svedkov. Britská časť tímu prešla niekoľkými obmenami v osobe vyšetrovateľov a dozorujúcej prokurátorky, ktorí sa museli najskôr oboznámiť s vyšetrovacím spisom. Ďalší postup vo vyšetrovaní závisí od partnerov v Spojenom kráľovstve – očakáva sa stanovenie termínov výsluchov podozrivých v Spojenom kráľovstve, pričom výsluchov sa chce zúčastniť aj slovenský dozorujúci prokurátor a vyšetrovateľ.

Kontaktný bod EJS za Krajskú prokuratúru Košice bol požiadaný kontaktnými bodmi cudzích justičných orgánov o súčinnosť celkovo v 2 prípadoch. Krajská prokuratúra Košice požiadala o súčinnosť kontaktné body cudzích justičných orgánov v 10 prípadoch.

Krajská prokuratúra Prešov v roku 2018 v rámci svojho obvodu realizovala 2 SVT, jeden so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska a jeden s Českou republikou. V rámci SVT s britskou stranou boli vykonávané vyšetrovacie úkony pre trestné konanie vedené na britskom aj slovenskom území, je predpoklad realizácie britských európskych vyšetrovacích rozkazov na území Slovenskej republiky v obvode Krajskej prokuratúry Košice. Druhým bol spoločný vyšetrovací tím vytvorený s českou stranou, ktorý ukončil svoju činnosť v novembri 2018.

Kontaktný bod EJS na Krajskej prokuratúre Prešov plnil rôzne úlohy, resp. vykonával činnosť v rámci európskej justičnej siete celkovo v 12 prípadoch.

Krajská prokuratúra Žilina v roku 2018 nezaznamenala kreovanie žiadneho SVT, no pokračovala činnosť SVT, ktorý bol zriadený v predchádzajúcom roku.

Kontaktný bod EJS za Krajskú prokuratúru Žilina v roku 2018 zaznamenal celkovo nápad v 13 trestných veciach.

Krajská prokuratúra Trnava bola v roku 2018 účastná v 3 SVT, a to v jednej veci s Českou republikou a Spolkovou republikou Nemecko za spolupáchateľstvo k trestnému činu falšovania liekov a zdravotníckej pomôcky podľa § 20, § 170b

Trestného zákona, v 1 veci s Českou republikou za trestný čin skrátania dane a poistného podľa § 276 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), i) Trestného zákona a v 1 veci s Českou republikou za prípravu k trestnému činu porušovania predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa § 13, § 279 Trestného zákona.

V roku 2018 pri vybavovaní agendy právneho styku s cudzinou bol kontaktný bod EJS za obvod Krajskej prokuratúry Trnava požiadaný o súčinnosť celkovo v 13 trestných veciach.

V obvode Krajskej prokuratúry Banská Bystrica v roku 2018, ani v predchádzajúcich rokoch, nebol zriadený SVT.

V roku 2018 bol kontaktný bod EJS pôsobiaci v obvode Krajskej prokuratúry Banská Bystrica činný spolu v 35 prípadoch, z toho bol požiadaný o súčinnosť v 31 prípadoch slovenskými justičnými orgánmi a v 4 prípadoch bol kontaktný bod požiadaný o súčinnosť cudzími justičnými orgánmi.

V obvode Krajskej prokuratúry Trenčín bola v období roka 2018 evidovaná 1 trestná vec, v ktorej je vyšetrovanie realizované prostredníctvom SVT za pokračovací trestný čin skrátania dane a poistného podľa § 276 Trestného zákona.

Kontaktný bod EJS za Krajskú prokuratúru Trenčín bol činný celkovo v 10 prípadoch.

V obvode Krajskej prokuratúry Nitra boli vytvorené 2 SVT. Vyšetrovacie tímy boli zriadené v spolupráci s justičnými orgánmi Českej republiky a Maďarska. V jednom prípade ide o konanie vo veci trestného stíhania za trestný nedovolený výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi. V druhom prípade ide o konanie za trestný čin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov. V oboch prípadoch je zriadenie SVT efektívne a napomáha pri vedení vyšetrovania, tak v Slovenskej republike ako aj v cudzine.

Kontaktný bod EJS na Krajskej prokuratúre Nitra vybavoval celkovo 6 trestných vecí (5 trestných vecí adresovaných tunajšej prokuratúre a 1 trestná vec adresovaná do cudziny), a to vo vzťahu k Maďarsku, Talianskej republike, Rakúskej republike a Poľskej republike.

V územnom obvode Krajskej prokuratúry Bratislava nebol v roku 2018 vytvorený žiaden SVT, jeden SVT medzi Slovenskou republikou a Českou republikou zostal činný z predchádzajúceho obdobia pre rozsiahlu daňovú trestnú vec.

Kontaktný bod EJS pre obvod Krajskej prokuratúry Bratislava vybavil celkovo 10 trestných vecí napadnutých do agendy vybavovanej kontaktným bodom EJS.

Európska justičná sieť

EJS je sieť národných kontaktných bodov slúžiacich na uľahčenie justičnej spolupráce v trestných veciach, na uľahčenie výmeny informácií medzi justičnými

orgánmi a na získavanie informácií o opatreniach súvisiacich s vyšetrovaním v dotknutých trestných konaniach. EJS je spravovaná Sekretariátom, činnosť Sekretariátu siete sa financuje z finančnej obálky pre Eurojust, Sekretariát EJS sídli v jeho priestoroch, EJS v podmienkach Slovenskej republiky je rozdelená na kontaktné body pre prokuratúru Slovenskej republiky (v pôsobnosti generálnej prokuratúry) a kontaktné body pre súdy Slovenskej republiky (zriadené na ministerstve spravodlivosti).

V rámci prokuratúry sú kontaktnými bodmi EJS určení prokurátori/prokurátorky a to jeden kontaktný bod pre obvod pôsobnosti každej krajskej prokuratúry a jeden kontaktný bod na generálnej prokuratúre.

Kontaktné body EJS prokuratúry plnia určené úlohy vymedzené aplikovateľnou medzinárodnou a vnútroštátnou právnou úpravou, bezodplatne a nad rámec svojich iných bežných pracovných povinností. V priebehu roku 2018 sa kontaktné body EJS prokuratúry zúčastnili plenárnych zasadnutí siete a jedného regionálneho stretnutia kontaktných bodov EJS, podrobnosti o činnosti kontaktných bodov EJS prokuratúry sú uvedené v texte vyššie. Ďalšie informácie o činnosti siete EJS prokuratúry, resp. o činnosti EJS ako celku, sú zrejmé zo správ Sekretariátu pre EJS pre príslušný rok, ktoré sú priebežne zverejňované na internetovej stránke EJS/Eurojustu https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Home.aspx.

5.4. Extradíčné konanie

V rámci aktívnej extradície (vyžiadanie obvineného z cudziny) v roku 2018 podali prokurátori súdu 4 návrhy na vydanie medzinárodného zatýkacieho rozkazu (výrazný pokles oproti roku 2017, v ktorom bolo podaných súdu 13 návrhov), súdy vyhovelí všetkým 4 návrhom prokurátora.

V 2 trestných veciach bol obvinený vyžiadaný z Belize, v 1 trestnej veci z Tuniskej republiky a v 1 trestnej veci nebola krajina v návrhu prokurátora presne uvedená, nakoľko sa obvinený zdržiaval v cudzine na neznámom mieste. Podľa štátnej príslušnosti boli 3 z obvinených občanmi Slovenskej republiky a 1 občanom Indickej republiky. V 1 z trestných vecí bol medzinárodný zatýkací rozkaz príslušným okresným súdom následne ešte v priebehu roku 2018 zrušený z dôvodu neudelenia súhlasu Belize na trestné stíhanie obvineného.

Skladbou trestnej činnosti boli zastúpené trestné činy vraždy, lúpeže, sprenevery, podvodu a krádeže.

V 2 trestných veciach týkajúcich sa zločinu prevádzachstva nebol nadriadenou prokuratúrou podaný návrh súdu na vydanie medzinárodného zatýkacieho rozkazu, obe veci boli vrátené príslušnej okresnej prokuratúre na doplnenie.

V rámci pasívnej extradície (vydanie páchatelia do cudziny na základe žiadosti cudzieho štátu) bolo v roku 2018 realizovaných 7 trestných vecí, čo znamená výrazný nárast počtu vecí oproti roku 2017, v ktorom bola evidovaná 1 trestná vec.

V 3 veciach bol následne odvolaný medzinárodný zatýkací rozkaz štátom pôvodu. Z toho v 1 veci bol odvolaný Bieloruskou republikou na základe absencie

obojstrannej trestnosti skutku na území Slovenskej republiky medzinárodný zatýkací rozkaz vydaný za účelom vydania štátneho občana Bieloruskej republiky na trestné stíhanie pre podozrenie z drogovej trestnej činnosti.

Srbskou republikou bol odvolaný medzinárodný zatýkací rozkaz vydaný za účelom vydania štátneho občana Srbskej republiky na trestné stíhanie za podnecovanie národnostnej, rasovej a náboženskej nenávisti a intolerancie, nakoľko záujmová osoba bola zadržaná medzičasom na území Srbskej republiky.

Švajčiarskou konfederáciou bol odvolaný medzinárodný zatýkací rozkaz vydaný za účelom vydania štátnej občianky Litovskej republiky na trestné stíhanie za únos maloletého a pohrdanie úradným príkazom v štádiu rozhodovania príslušného slovenského súdu o návrhu prokurátora na vzatie do predbežnej väzby, osoba bola na základe úkonu odvolania medzinárodného zatýkacieho rozkazu okamžite prepustená na slobodu.

V 1 trestnej veci bola zadržaná na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu osoba s dvojím štátnym občianstvom, ukrajinským a maďarským. O vydanie osoby na trestné stíhanie požiadala Ukrajina za účelom jej trestného stíhania za viaceré závažné trestné činy spáchané na Ukrajine v období rokov 2014 - 2016 formou organizovanej zločineckej skupiny, vrátane úmyselného ťažkého ublíženia na zdraví, vyhrážania zabitím, brania rukojemníka, nedovoleného ozbrojovania, lúpeže, výtržníctva a iných trestných činov. Uvedená osoba bola vydaná v roku 2018 Ukrajine.

V 1 veci bol zadržaný občan Srbskej republiky na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu vydaného Srbskou republikou za účelom jeho trestného stíhania za lúpež a krádež, extradičné konanie nebolo v roku 2018 v tejto veci ukončené.

V 1 veci bol zadržaný štátny občan Ruskej federácie na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu vydaného Ruskou federáciou pre účely trestného stíhania za podvod. V tejto veci bola súdom vyslovená prípustnosť vydania osoby, vo veci bude rozhodovať minister spravodlivosti o povolení vydania osoby v roku 2019.

V 1 veci bol zadržaný štátny občan Macedónskej republiky na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu vydaného Macedónskou republikou pre účely trestného stíhania za lúpež. V tejto veci bola vyžiadaná osoba prepustená z predbežnej väzby, nakoľko štát pôvodu nedoručil originál žiadosti o vydanie. Následne bola vyžiadaná osoba vyhostená z územia Slovenskej republiky na územie Macedónskej republiky na základe realizácie uloženého trestu vyhostenia slovenským súdom.

5.5. Konanie o Európskom zatýkacom rozkaze

Postup slovenských orgánov ako orgánov štátu pôvodu

V sledovanom období bolo príslušnými prokurátormi predložených 52 návrhov na vydanie EZR, v 3 prípadoch súd o návrhu nerozhodol (2 návrhy v služobnom obvode Krajskej prokuratúry Žilina). V jednom prípade bol podaný návrh predčasne a po dodatočnom vyriešení zásady špeciality odpadol dôvod na vydanie EZR.

V druhom prípade súd o návrhu v sledovanom období nerozhodol. Rovnako tak v obvode Krajskej prokuratúry Košice súd o návrhu v sledovanom období nerozhodol.

Z hľadiska štátnej príslušnosti osôb, na ktoré bol v sledovanom období vydaný EZR slovenskými súdmi, jednoznačne prevládajú EZR vydané na slovenských občanov (45). Z cudzincov sú dvaja občania Maďarska a po jednom občania Albánskej republiky, Izraelského štátu, Gruzínska, Srbskej republiky a Ukrajiny.

Obvinení boli stíhaní najčastejšie za trestné činy majetkového charakteru (podvod, krádež, úverový podvod), trestné činy proti životu a zdraviu (ublíženie na zdraví, drogové trestné činy), trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti (obchodovanie s ľuďmi, lúpež, vydieranie), ale aj trestné činy proti rodine a mládeži (zanedbanie povinnej výživy, týranie zverenej osoby).

Návrhy na vydanie EZR boli podané na obvinené osoby, ktoré sa mali podľa oficiálnych poznatkov zdržiavať na území Českej republiky (18), Maďarska (9), Rakúskej republiky (4), Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (4), Španielskeho kráľovstva (2), Spolkovej republiky Nemecko (2) a po 1 osobe na území Francúzskej republiky a Írska. V ostatných prípadoch nebol známy pobyt osôb v rámci Európskej únie.

Z vydaných EZR bolo reálne vykonaných 15 rozkazov. Výpovedná hodnota tohto údaju je priamo závislá na tom, koľko osôb bolo v sledovanom období v EÚ lokalizovaných a zadržaných.

V porovnaní s rokom 2017 bolo v roku 2018 celkovo podaných nepatrne viac návrhov prokurátorov na vydanie EZR (52) ako v roku 2017 (48), ako aj viac reálne vykonaných EZR (15) v porovnaní s rokom 2017 (6).

Včasné vydanie EZR má vplyv na dĺžku konania a v neposlednom rade aj na zachovanie podmienok spravodlivého procesu pri zabezpečovaní dôkazov, pri zachovaní zásady primeranosti.

V súvislosti s podávaním návrhov na vydanie EZR neboli identifikované vážnejšie aplikačné problémy.

Postup slovenských orgánov ako vykonávajúcich justičných orgánov

Krajským prokuratúram, ako slovenským vykonávajúcim justičným orgánom, bolo v roku 2018 z cudziny doručených 167 EZR (v roku 2017 – 169), z toho 134 EZR sa týkalo vyžiadania osôb na trestné stíhanie a 33 na výkon trestu odňatia slobody (v roku 2017 trestné stíhanie – 137, výkon trestu – 32). Zaťaženosť jednotlivých krajských prokuratúr v rámci výkonu tejto agendy je nerovnomerná, ale sa nedá ovplyvniť. Výraznejšie sa nápad zvýšil v porovnaní s rokom 2017 na krajských prokuratúrach Nitra – 30 (15) a Košice – 29 (18), na ostatných krajských prokuratúrach Bratislava – 37 (43), Trnava – 39 (48), Trenčín – 8 (10), Žilina – 11 (7), Banská Bystrica – 7 (22) a Prešov – 6 (6) sa nápad väčšinou mierne znížil alebo zostal v podstate rovnaký.

Skladba štátov žiadajúcich o vydanie osôb na základe EZR zo Slovenskej republiky sa oproti roku 2017 nezmenila. Najväčší počet EZR bol zaslaný z Rakúskej republiky 55, čo je výraznejší pokles (v roku 2017 – 77), nasledoval počet EZR 52 z Českej republiky, čo je zasa výraznejší nárast (v roku 2017 – 30), výraznejší pokles zaznamenal aj počet EZR z Maďarska 16 (v roku 2017 – 36). Z ostatných štátov EZR na realizáciu do Slovenskej republiky zaslali Spolková republika Nemecko 9 (v roku 2017 – 9), Rumunsko 9 (v roku 2017 – 4), Poľská republika 7 (v roku 2017 – 2), Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska 5 (v roku 2017 - 4), Talianska republika 2, Litovská republika 2 a ďalších 10 štátov po 1 EZR.

Doručené EZR sa z hľadiska štátnej príslušnosti vyžiadaných osôb týkali predovšetkým štátnych príslušníkov Slovenskej republiky 113 (v roku 2017 – 124), nasledujú štátni príslušníci Českej republiky 16 (v roku 2017 – 34), Ukrajiny 9 (v roku 2017 – 6), Rumunska 5 (v roku 2017 – 4), Maďarska 4 (v roku 2017 – 7), Poľskej republiky 3 (v roku 2017 – 3), Litovskej republiky 3 (v roku 2017 – 3), Lotyšskej republiky 2, Irackej republiky 3, Iránskej islamskej republiky 2, Bulharskej republiky 2, ďalej po 1 osobe – štátni príslušníci Chorvátskej republiky, Rakúskej republiky Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Spolkovej republiky Nemecko, Moldavskej republiky, Talianskej republiky, Tureckej republiky.

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že najviac európskych zatýkacích rozkazov je doručených do Slovenskej republiky na jej štátnych príslušníkov.

Z hľadiska skladby trestnej činnosti išlo najčastejšie o majetkové trestné činy (podvod, krádež, sprenevera, úverový podvod, neoprávnené používanie platobného prostriedku a platobnej karty), ďalej trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti (lúpež, porušovanie domovej slobody, vydieranie), trestné činy proti životu a zdraviu (ublíženie na zdraví), ako aj trestné činy súvisiace s drogami a výrobou detskej pornografie a iné.

Na základe doručených EZR bolo rozhodnuté o vykonaní v 111 trestných veciach (v roku 2017 - 110), 9 EZR bolo odvolaných zo strany štátu pôvodu, 6 bolo vrátených štátu pôvodu. Z uvedeného počtu prokurátori rozhodli o vykonaní 77 EZR vo vlastnej kompetencii podľa § 21 zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze (v roku 2017 – 78) a krajské sudy na základe návrhu prokurátora rozhodli o vykonaní 34 EZR (v roku 2017 – 32).

Dôvodmi na nevykonanie bolo predovšetkým odvolanie EZR štátom pôvodu a vrátenie EZR štátu pôvodu bez rozhodnutia. V 2 trestných veciach súd rozhodol o odmietnutí EZR z dôvodu absencie obojstrannej trestnosti. Obidve rozhodnutia boli v súlade s návrhom prokurátora.

Za sledované obdobie bolo doručených 8 EZR so žiadosťou o dočasné odovzdanie vyžiadanej osoby za účelom zabezpečenia jej prítomnosti v konaní na súde v štáte pôvodu, z toho 4 boli z Rakúskej republiky a 4 z Českej republiky. Podľa štátnej príslušnosti bolo 7 štátnych príslušníkov Slovenskej republiky a 1 štátny príslušník Českej republiky.

Aplikačné problémy boli zistené v menšej miere a vyplývajú najmä z rozdielnej implementácie dotknutého rámcového rozhodnutia jednotlivými štátmi EÚ (napríklad išlo o vyžadovanie dodatočných informácií a oneskorené doručovanie originálu EZR).

Tabuľka počtov európskych zatýkacích rozkazov, o ktorých konali príslušní prokurátori za rok 2018 v aktívnej a pasívnej forme:

	KP BA	KP TT	KP NR	KP TN	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	SPOLU
Návrh prokurátora na vydanie EZR súdmi SR	13	2	5	3	13	9	1	6	52
EZR doručené z cudziny	37	39	30	8	11	7	6	29	167

ČASŤ III.

ČINNOSŤ PROKURATÚRY V OBLASTI PÔSOBNOSTI PROKURÁTORA V CIVILNOM PROCESSE, V OBLASTI DOZORU PROKURÁTORA NAD DODRŽIAVANÍM ZÁKONNOSTI ORGÁNMI VEREJNEJ SPRÁVY A POZNATKY PROKURATÚRY O STAVE ZÁKONNOSTI V TÝCHTO OBLASTIACH

1. Základné informácie

Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v článku 149 zakotvuje postavenie a úlohy prokuratúry. Pokiaľ tento článok definuje prokuratúru, ako orgán chrániaci práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu, vzťahuje sa to v plnej miere aj na činnosť prokuratúry v netrestnej oblasti. V nadväznosti na tento článok ústavy zákon o prokuratúre upravuje postavenie, pôsobnosť a právomoci prokurátorov v netrestnej oblasti.

Prokuratúra vzhľadom na postavenie v sústave orgánov štátu a tiež charakter úloh, ktoré sú jej zverené zákonom, patrí medzi orgány ochrany práva. V rámci svojej zákonom vymedzenej pôsobnosti je prokuratúra povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia, aby sa predchádzalo porušovaniu zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.

Pôsobnosť prokuratúry v netrestnej oblasti sa z hľadiska zamerania člení na dozor prokuratúry nad dodržiavaním a zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy, ktorého súčasťou je aj oblasť správneho súdnictva a pôsobnosť prokuratúry v civilnom procese.

Dozor prokuratúry nad dodržiavaním a zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy, jeho rozsah, metódy a prostriedky sú upravené v § 20 až § 30 zákona o prokuratúre. Pôsobnosť prokuratúry vo vzťahu k orgánom verejnej správy patrí do systému záruk dodržiavania zákonnosti v oblasti verejnej správy a výkon tejto pôsobnosti nie je podmienený návrhom, podnetom fyzickej alebo právnickej osoby. Prokurátori môžu vlastnou činnosťou zisťovať prípady, keď nezákonné

postupy, rozhodnutia alebo nečinnosť orgánov verejnej správy vedú k porušovaniu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb alebo právnických osôb. Prokurátor pri realizácii svojej pôsobnosti koná vo verejnom záujme, ochraňuje verejný záujem a slúži verejnému záujmu. Prokuratúra, ako orgán ochrany práva, pri výkone svojej pôsobnosti chráni objektívne právo. Prokurátor je teda povinný konať vždy, keď zistí, že by mohlo dôjsť k ohrozeniu alebo k porušeniu zákonnosti. Činnosť prokuratúry pri dozore nad zachovávaním zákonnosti v oblasti verejnej správy nevyžaduje podnet od fyzickej, či právnickej osoby, prokurátor koná na základe zásady oficiality, a teda postupuje pri realizácii svojich zákonných úloh iniciatívne.

Podstatnou zmenou, aj pre pôsobnosť prokuratúry v tejto oblasti, bolo nadobudnutie účinnosti nových civilných procesných kódexov.

Samostatný procesný kódex pre správne súdnictvo – zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) nanovo definoval vzťah medzi dozorom prokuratúry a správnym súdnictvom. Podľa § 5 ods. 11 SSP konanie pred správnym súdom a dozor prokuratúry nad zachovávaním zákonnosti v oblasti verejnej správy funkčne súvisia. Zrkadlové ustanovenie bolo zapracované aj do § 20 ods. 1 zákona o prokuratúre.

Pri porovnaní správneho súdnictva a dozoru prokuratúry je možné nájsť spoločné, ako aj rozdielne črty. Jednotiacim znakom je zabezpečovanie zákonnosti v postupe a rozhodovaní orgánov verejnej správy pri výkone verejnej správy, so zameraním na ochranu práv fyzických a právnických osôb.

Najpodstatnejším rozdielom je, že výlučne správny súd má právomoc zrušiť nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej správy, resp. toto v rámci prípadov plnej jurisdikcie nahradiť svojim rozhodnutím. Právne prostriedky dozoru prokurátora v tejto oblasti (protest, upozornenie) majú vždy voči orgánu verejnej správy návrhový charakter. Pri ich aplikácii sa totiž dáva správnym orgánom možnosť odstrániť prokurátorom namietanú nezákonnosť v rámci vlastného rozhodovania alebo postupu. Ak sa orgány verejnej správy s názorom prokurátora nestotožnia, neakceptujú ho, prokurátor má možnosť preniesť rozhodnutie o zákonnosti na správny súd.

V správnom súdnictve je predovšetkým poskytovaná ochrana subjektívnym právam žalobcu, pričom je povinnosťou žalobcu tvrdiť v správnej žalobe, že došlo k zásahu do jeho subjektívnych práv. Dozorová činnosť prokuratúry je predovšetkým upriamená na poskytnutie ochrany objektívnemu právu, pričom ochrana subjektívnych práv účastníka správneho konania je sekundárna a môže prípadne aj úplne chýbať v prípade, ak bol zákon porušený v prospech účastníka.

Účelom nadväznosti správneho súdnictva a netrestného dozoru prokuratúry je najmä odbremenenie správneho súdnictva, ďalej zabezpečovanie zákonnosti vo veciach, v ktorých protiprávny stav vyhovuje všetkým účastníkom i orgánu verejnej správy, a teda absentuje ten, kto by sa so žalobou obrátil na správny súd. Nepochybným účelom je aj zjednocovanie judikatúry správnych súdov a „vymáhanie jej akceptácie“ zo strany orgánov verejnej správy.

Pôsobnosť prokuratúry v oblasti civilného procesu je v zákone o prokuratúre vymedzená iba rámcovo (§ 19). Podrobnejšia úprava oprávnení prokurátora vyplýva z osobitných právnych predpisov, sú to najmä CSP a zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

Cieľom orgánov prokuratúry v sledovanom období bolo dôsledné a efektívne využívanie všetkých postupov, ktorými prokurátor môže realizovať pôsobnosť v netrestnej oblasti, a to sú preskúmavanie zákonnosti postupov, rozhodnutí a iných právnych aktov orgánmi verejnej správy, vykonávanie previerok zachovávanía zákonnosti, uplatňovanie poradného hlasu na zasadnutiach orgánov verejnej správy, vstupy do už začatého súdneho konania, návrhy na začatie súdneho konania.

Ciele a priority orgánov prokuratúry v netrestnej oblasti na republikovej úrovni boli premietnuté do plánu hlavných úloh. Na netrestnom úseku činnosti prokuratúry boli plnené 2 úlohy. Prvou úlohou bolo „Zhodnotenie stavu zákonnosti v postupe a rozhodovaní orgánov verejnej správy v konaní o poskytovaní sociálnych služieb podľa § 79 až § 81 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách“. Na základe výsledkov predchádzajúcej previerky bolo potrebné vykonať opakovanú previerku s názvom „Zhodnotenie stavu zákonnosti rozhodovania stavebných úradov v kolaudačných konaniach podľa § 76 a nasl. stavebného zákona“.

Zámery a priority krajských a okresných prokuratúr boli premietnuté v ich vlastných plánoch úloh jednotlivých krajských prokuratúr a okresných prokuratúr. Jednalo sa o široký diapazón problémov, ktoré boli v pozornosti jednotlivých prokuratúr, ktorými reagovali najmä na poznatky získané prokurátormi – špecialistami pre netrestnú oblasť pri výkone prokurátorského dozoru v predchádzajúcom období, či vyplynuli z momentálnej požiadavky riešiť určitý konkrétny poruchový jav (napríklad rozhodovanie orgánov štátnej správy na úseku zbraní a streliva, priestupky na úseku plnenia školskej dochádzky).

Z hľadiska personálneho možno konštatovať, že na každej okresnej prokuratúre pôsobí samostatne prokurátor - špecialista pre netrestnú oblasť a na niektorých väčších prokuratúrach i dvaja, napr. Okresná prokuratúra Nitra, Okresné prokuratúra Trenčín. Samozrejme na malých prokuratúrach, kde pôsobia 4 - 5 prokurátori, je na zabezpečenie riadneho plnenia všetkých úloh prokuratúry nevyhnutné, aby sa prokurátor - špecialista pre netrestnú oblasť podieľal aj na vybavovaní agendy z iných úsekov pôsobnosti prokuratúry.

Činnosť prokuratúry v netrestnej oblasti je na krajských prokuratúrach zabezpečovaná v netrestných oddeleniach, kde pôsobia štyria a viacerí prokurátori. Personálny stav na krajských prokuratúrach je možné považovať za dostatočný a stabilizovaný, umožňujúci riadny výkon agendy patriaci do pôsobnosti prokuratúry v netrestnej oblasti.

Personálne obsadenie netrestného odboru generálnej prokuratúry je v súčasnosti stabilizované a vytvára dostatočné podmienky na plnenie zverených úloh, a to tak pri vybavovaní konkrétnej netrestnej agendy, ako i v oblasti kontrolnej, metodickkej a riadiacej.

Na zabezpečenie skvalitnenia činnosti na netrestnom úseku, a to hlavne na okresných prokuratúrach, slúži funkcia náhradníka. Náhradník zabezpečuje najmä zastupiteľnosť v prípade absencie alebo nemožnosti výkonu funkcie prokurátorom - špecialistom pre netrestnú oblasť. No predstavuje aj plnohodnotnú personálnu náhradu v prípade, že prokurátor - špecialista pre netrestnú oblasť prestane pôsobiť na konkrétnej prokuratúre (zánik funkcie, funkčný postup, atď.)

Treba jednoznačne skonštatovať, že personálne zabezpečenie je základnou podmienkou na to, aby prokuratúra mohla plniť zákonom zverené úlohy na požadovanej kvalitatívnej úrovni. Preto nemenej dôležitou úlohou bude udržať tento personálny stav aj v budúcom období a vyvíjať maximálnu snahu, hlavne na úrovni krajských prokuratúr a generálnej prokuratúry, na vyhľadávanie a motivovanie najmä právnych čakatelov a mladých prokurátorov pre činnosť na netrestnom úseku.

Pre realizáciu úloh, ktoré prokuratúra plní v netrestnej oblasti, je nemenej podstatné, aby sa špecialisti mali možnosť venovať tejto agende sústavne, dôsledne a aktívne, čo kladie požiadavky na ich neustále odborné vzdelávanie a štúdium, ktoré nie je možné bez vytvorenia dobrých pracovných podmienok a časového priestoru pre túto činnosť.

Sledované štatistické ukazovatele uvedené v tabuľke, ktoré odrážajú rozsah agendy prokuratúry v netrestnej oblasti, činnosť a aktivitu prokurátorov – špecialistov určených na plnenie úloh prokuratúry v netrestnej oblasti, v hodnotenom období z hľadiska kvantitatívneho, poukazujú na viacero skutočností, ktoré tieto ukazovatele ovplyvnili.

rok/register	Pd + Kd	Gd	Pc + Kc	Pz	Gc	Celkom
2017	11936	1503	4320	385	930	19074
2018	11606	1683	4203	337	1178	19007
Rozdiel	- 330	+ 180	- 117	- 48	+ 248	- 67

Celkovo v netrestnej oblasti došlo oproti predchádzajúcemu roku, k miernemu poklesu celkového počtu vecí vybavených v pôsobnosti prokuratúry v netrestnej oblasti. Tento pokles je zapríčinený predovšetkým výrazne zníženým nápadom podnetov na podanie dovolania generálneho prokurátora (pred účinnosťou nových procesných kódexov mimoriadneho dovolania).

V oblasti civilného procesu (registre Pc, Kc, Gc, Pz) došlo v posledných dvoch rokoch k stabilizácii nápadu vecí. Z dlhšieho časového horizontu je však nutné konštatovať pomerne výrazný pokles vecí v agende mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý má k dispozícii generálny prokurátor. Kým v roku 2016 bolo na generálnej prokuratúre vedených 1 341 vecí týkajúcich sa podnetov na podanie mimoriadneho dovolania (podľa OSP), v roku 2018 to bolo registroch zapísaných len 337 podnetov podanie dovolania generálneho prokurátora (podľa CSP a CMP).

V oblasti dozoru nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy - (registre Pd, Kd, Gd) došlo k miernemu, nevýznamnému poklesu počtu evidovaných vecí. Nezávislými faktormi ovplyvňujúcimi nápad v tejto časti netrestného úseku prokuratúry je nespokojnosť podávateľov s rozhodovacou činnosťou orgánov verejnej správy premietnutá do podnetov na výkon dozoru.

Každoročne sa v rámci vybavovania agendy prokurátori pôsobiaci na netrestnom úseku stretávajú s aplikačnými problémami, spočívajúcimi jednak v nejasnej, nepresnej právnej úprave, umožňujúcej viacero možných výkladov, teda aj spôsobov riešenia, ako i v nedostatočnej, alebo chýbajúcej právnej úprave, čo zasa vedie ku potrebe použitia analógie, t. j. nevyhnutnosti úvahy o správnosti voľby použitia primeranej právnej úpravy na riešenie daného problému.

Znova musíme podotknúť, že aplikácia zákona č. 101/2010 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku neustále naráža na problémy. Ešte v roku 2017 začala síce legislatívna príprava zmien, na ktorých sa aktívne podieľala aj generálna prokuratúra, tieto zmeny neboli však ani ku koncu roku 2018 zavŕšené prijatím príslušných právnych predpisov v národnej rade.

Je dôležité uviesť, že problémy pri aplikácii tohto zákona nemožno preklenúť dotváraním chybnej, resp. chýbajúcej právnej úpravy výkladom a už vôbec nie z pozície prokurátora. Najmä u laickej verejnosti však môže jestvujúci stav oprávnene navodzovať dojem, že Slovenská republika má dostatočnú právnu úpravu postihujúcu nelegálny spôsob nadobúdania majetku, finančná polícia prešetruje majetok podozrivých osôb, aj podáva prokuratúre podnety na podanie návrhov na súd, ale prokuratúra nemá záujem na naplnení účelu predmetného zákona.

2. Činnosť prokuratúry v oblasti civilného procesu

Pôsobnosť prokurátora v civilnom procese je v zákone o prokuratúre v podstate upravená odkazom na osobitné predpisy (§ 19 zákona o prokuratúre). Oprávnenia prokurátora teda vyplývajú z CSP a CMP. Ďalšími zákonmi sú napr. Trestný zákon (§ 105 – návrh na uloženie ochrannnej výchovy), zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní (§ 21 a § 29 – návrh na určenie nezákonnosti štrajku a výluky), zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1994 Z. z. o preukazovaní pôvodu finančných prostriedkov pri privatizácii (§ 6 – návrh na určenie neplatnosti prechodu vlastníctva, kde prokurátor pri podaní návrhu zastupuje štát), zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu (§ 12 – návrh na určenie neplatnosti prevodu vlastníctva, kde prokurátor pri podaní návrhu zastupuje štát).

Pôsobnosť prokuratúry v CSP možno rozčleniť na oprávnenie podať žalobu, ak ide o uplatnenie nároku štátu na vydanie bezdôvodného obohatenia, o určenie vlastníctva, ak boli porušené ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, alebo to ustanovuje osobitný predpis. Prokurátor má oprávnenie vstúpiť do začatého konania v sporoch, v ktorých ako jedna zo strán vystupuje štát, právnická osoba zriadená štátom, štátny podnik, právnická osoba s majetkovou účasťou štátu, obec alebo vyšší územný celok. Vstúpiť môže aj do konania v sporoch o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Podľa CSP je generálny prokurátor oprávnený podať dovolanie generálneho prokurátora proti právoplatnému rozhodnutiu súdu (v lehote 3 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti), ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí

vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

Generálny prokurátor má možnosť podať stanovisko na žiadosť veľkého senátu najvyššieho súdu pred rozhodnutím vo veci.

Pôsobnosť prokuratúry v CMP je koncipovaná podstatne širšie. Prokurátor môže vstúpiť do každého začatého konania s výnimkou konania o rozvod manželstva. Ak však je s konaním o rozvod manželstva spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode, môže prokurátor vstúpiť do konania v tejto časti. Ďalej prokurátor môže podať návrh na začatie konania, ak možno konanie začať aj bez návrhu, a ak to ustanovuje CMP alebo osobitný predpis.

Samostatne je podľa CMP koncipované dovolanie generálneho prokurátora. Prípustné je proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v konaní podľa CMP (v lehote 1 roku), ak to vyžaduje verejný záujem alebo ochrana práv a ak nápravu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné, ak potreba zrušiť alebo zmeniť právoplatné rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

2.1. Návrhové oprávnenia prokurátora v civilnom procese

Žaloby prokurátora podľa CSP slúžia na zabezpečenie zákonnosti pri nakladaní z majetkom, alebo na ochranu vlastníctva. Prejavuje sa to tým, že buď dôjde k zrušeniu účinkov nezákonného nakladania s majetkom alebo sa odníme nezákonne získaný majetok.

Oprávnenie prokurátora podať žalobu je upravené § 93 ods. 1 CSP. V roku 2018 využili prokurátori oprávnenie dané CSP v 8 prípadoch (v roku 2017 to boli 3 prípady).

Podľa § 93 ods. 1 písm. a) CSP bolo podaných 5 žalôb na vydanie bezdôvodného obohatenia štátu podľa § 456 veta druhá Občianskeho zákonníka. Predmetom žalôb bolo vydanie majetkového prospechu získaného z nepoctivého zdroja – páchaním trestnej činnosti v celkovej výške 44 665,72 eur (v roku 2017 to bolo 17 290,- eur). Žaloby boli podané na základe poznatkov získaných z trestného úseku činnosti prokuratúry o právoplatných súdnych rozhodnutiach, ktorými boli odsúdené osoby pre prečin neoprávneného podnikania, ktorým získali majetkový prospech a v daných veciach absentovala osoba poškodeného.

Podľa § 93 ods. 1 písm. b) CSP boli podané 2 žaloby na určenie vlastníctva, ak boli porušené ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu. Krajská prokuratúra Trenčín podala 1 žalobu proti 2 obchodným spoločnostiam, v ktorých konateľmi boli manželia a ktoré medzi sebou uzavreli kúpnu zmluvu na viaceré nehnuteľnosti, na ktorých bolo zriadené rozhodnutím Daňového úradu Trenčín záložné právo z dôvodu daňových nedoplatkov a bolo zakázané nakladať so

zálohom bez súhlasu správcu dane. Tento postup vyplýval z ustanovenia § 71 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení účinnom v čase vydania rozhodnutia. Kúpna zmluva bola medzi žalovanými obchodnými spoločnosťami uzatvorená po tom, ako bol Okresnému úradu Trenčín, katastrálnemu odboru doručený falošný dokument o zrušení záložného práva. Žaloba smerovala k určeniu, že vlastníkom nehnuteľností je pôvodná obchodná spoločnosť. Kúpna zmluva, ktorú obchodná spoločnosť uzatvorila, sa týkala predmetu záložného práva a bola uzatvorená bez predchádzajúceho súhlasu správcu dane a rozhodnutie o zrušení záložného práva bolo sfaľované. V žalobe bolo tiež poukázané na to, že uzavretie kúpnej zmluvy sa prieči dobrým mravom, pretože účelom bolo obísť zákonný účinok záložného práva správcu dane so snahou vyhnúť sa vysokej daňovej povinnosti. Zmluva sa realizovala medzi manželmi konajúcimi za obchodné spoločnosti. Je pochybnosť o vyplatení kúpnej ceny, ktorej výška nezodpovedá reálnej kúpnej cene. V žalobe bol podaný aj návrh na vydanie neodkladného opatrenia, ktorým by bolo zakázané previesť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na tretie osoby až do skončenia konania o tejto žalobe. Okresný súd Trenčín na základe návrhu už vydal dané neodkladné opatrenie, ktoré je právoplatné. O žalobe nebolo ešte rozhodnuté.

Návrhové oprávnenie prokurátora je v CMP zakotvené v § 13 ods. 2. V roku 2018 využili prokurátori toto oprávnenie celkom 25 krát (v roku 2017 to bolo 18 krát). Ako príklady je možné uviesť návrhy podané prokurátorom v nadväznosti na § 114 CMP o uložení ochrannej výchovy osobe, ktorá pre nedostatok veku nie je trestne zodpovedná a spáchala čin, ktorý by inak bol trestným činom. Maloletí sa opakovane dopúšťali činnosti ináč trestnej a jedným zo skutkov naplnili aj pojmové znaky zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona.

Okresná prokuratúra Nitra podala návrh na začatie konania o vyhlásenie za mŕtveho na základe poznatku vyťaženého z trestného úseku činnosti prokuratúry. Proti osobe bolo vedené trestné stíhanie, ktoré bolo prerušené v roku 2004 pre neprítomnosť obvineného. Zistené bolo, že príbuzní oznámili jeho nezvestnosť ešte v roku 2001. Dlhodobá nezvestnosť fyzickej osoby a ďalšie okolnosti prípadu s vysokou pravdepodobnosťou odôvodňovali záver, že už nežije. Príbuzní ani iné osoby, ktoré by na tom mohli mať právny záujem, však nepodali návrh na začatie konania o vyhlásení za mŕtveho. Nakoľko bolo nepochybné, že podmienky na začatie konania o vyhlásenie za mŕtveho boli splnené, prokurátor využil svoje návrhové oprávnenie.

Počty podaných žalôb a návrhov svedčia o rezervách v tejto oblasti, pretože rozsah možností prokurátora iniciovať konanie na súde je značný. Bude nutné dôslednejšie sa venovať tejto oblasti a vo väčšej miere využívať predovšetkým oprávnenie na podanie žaloby na uplatnenie nároku štátu na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 93 ods. 1 písm. a) CSP. Vyžaduje si to riadnu súčinnosť s prokurátormi vybavujúcimi trestnú agendu, ako i zvýšenú iniciatívu prokurátorov špecialistov - pre netrestnú oblasť. Bez toho nie je možné očakávať celkový nárast počtu návrhov a žalôb.

Celkové počty žalôb podľa CSP a návrhov na začatie konania podľa CMP vyplývajú z tabuliek.

žaloba (CSP)	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3
2018	0	0	5	2	0	0	0	1	0	8
rozdiel	±0	±0	+2	+2	±0	±0	±0	+1	0	+5

návrh na začatie konania (CMP)	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	0	3	11	6	0	3	0	2	0	25
2018	3	0	7	2	0	4	0	2	0	18
rozdiel	+3	-3	-4	-4	0	+1	0	0	0	-7

2.2. Vstupové oprávnenia prokurátora v civilnom procese

Prokurátor môže vstúpiť do civilného súdneho konania v ktoromkoľvek štádiu, t. j. od začatia konania až do jeho právoplatného skončenia. Môže vstúpiť do konania aj podaním odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, resp. podaním dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu.

Formy a metódy práce, ktorými prokurátor získava vedomosť o takýchto konaniach vhodných na vstup, sú rôzne. Predovšetkým je to úzka súčinnosť prokurátora so súdom. Prameňom poznatkov pre rozhodnutie o vstupe do konania sú, ako aj pri iných oprávneniach prokuratúry v netrestnej oblasti, podnety fyzických a právnických osôb a taktiež využívanie správ z tlače, rozhlasu, televízie a z iných audiovizuálnych prostriedkov.

Postavenie prokurátora v konaní, do ktorého vstúpil, je úplne odlišné od postavenia účastníkov (strán) konania, ktorí hája svoje práva. I keď prokurátor nie je účastníkom konania, je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže vykonať účastník (strana) konania, ak nejde o úkony, ktoré môže vykonať len subjekt právneho vzťahu.

Z postavenia prokurátora v konaní vyplýva, že nie je možné, aby vo svojom oznámení o vstupe uviedol, že do konania vstupuje v záujme alebo na strane niektorej strany sporu. Zákon však nevylučuje, aby prokurátor pri vyjadrovaní sa k prednesom strán (účastníkov), procesným a dôkazným návrhom, nemohol prehlásiť, že sa pripája k tomu, či onomu návrhu strany alebo účastníka.

Treba uviesť, že prokurátor má možnosť, nie povinnosť vstupu do začatého súdneho konania. Prokurátor pri vstupe do konania prihliada na skutočnosť, či taký vstup je vo verejnom záujme. Verejný záujem je právny pojem používaný v práve od nepamäti, no patrí k tzv. neurčitým právnym pojmom, ktorého obsah možno vymedziť často len veľmi ťažko. Legálna definícia verejného záujmu so všeobecnou platnosťou v právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje. Možno tvrdiť, že verejný záujem vyjadruje okamžitosť stavu záujmov v danom mieste a čase a ich vzájomnú hierarchiu, inými slovami možno povedať, že verejný záujem je miestne a časovo premenný stav, a preto sa musí posudzovať len v konkrétnej situácii, v konkrétnom mieste a v konkrétnom čase. Zároveň možno konštatovať, že verejným záujmom je taký záujem, ktorý prináša majetkový prospech, alebo iný prospech, všetkým občanom alebo mnohým občanom.

Vstupy sú vykonávané najčastejšie vlastnou vyhľadávacou činnosťou prokurátorov, ktorí pravidelne nahliadajú do súdnych registrov a vyberajú si na vstup vhodné konania alebo na základe signalizácií súdov či úradov práce, sociálnych vecí a rodiny. Dôvodom vstupu do konaní, najmä vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je predovšetkým presadzovanie záujmu na zabezpečení zákonnosti pri rozhodovaní súdu a záujmu na dodržiavaní požiadavky rýchlosti konania. Vo veciach, v ktorých prokurátori vstupujú do konania, sa zúčastňujú na pojednávaniach vytýčených súdmi, v konaniach o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony sa spoločne so sudcom zúčastňujú vzhľadnutia osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná v prípadoch, kedy sa táto osoba nemohla dostaviť z dôvodu jej nepriaznivého zdravotného stavu do budovy súdu. Prokurátori v konaniach aktívne prispievajú k zisteniu skutkového, právneho stavu vecí a vydaniu zákonného rozhodnutia súdu vo veci.

Krajská prokuratúra Banská Bystrica zistila, že v konaniach o uloženie ústavnej výchovy sa niektoré okresné prokuratúry stretli s rozdielnou aplikáciou ustanovenia § 37 ods. 3 zákona o rodine. Niektorí sudcovia okrem podmienky, že výchova maloletého je vážne narušená alebo ohrozená, vyžadujú na uloženie ústavnej výchovy aj preukázanie, že bolo uložené niektoré z opatrení uvedených v ustanovení § 37 ods. 2 zákona o rodine a toto opatrenie neviedlo k náprave. Niektorí sudcovia presadzujú názor, že pokiaľ je výchova maloletého tak vážne narušená alebo ohrozená, že v záujme dieťaťa (napr. pri ohrození jeho života alebo zdravia) vyžaduje okamžitý zásah súdu, nie je potrebné, aby boli predtým uložené opatrenia podľa § 37 ods. 2 zákona o rodine a tieto neviedli k náprave.

Počty vstupov do civilného konania a ich porovnanie s predchádzajúcimi rokmi vyplývajú z nasledujúcej tabuľky:

vstup (CSP)	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	5	0	0	0	1	0	3	0	0	9
2018	2	0	1	1	3	0	0	0	1	8
rozdiel	-3	0	+1	+1	+2	0	-3	0	+1	-1

vstup (CMP)	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	214	252	362	267	292	275	255	247	0	2 164
2018	197	281	404	264	278	220	265	277	0	2 186
rozdiel	-17	+29	+42	-3	-14	-55	+10	+30	0	+22

Počet vstupov prokurátorov do začatého civilného konania zostáva v dlhodobom horizonte v zásade na tej istej úrovni. Vzhľadom na počet prokurátorov, ktorí pôsobia v netrestnej oblasti a ich pracovné zaťaženie, nemožno z dlhodobého horizontu výrazne zvýšiť početnosť vstupov do konaní.

Skladba vstupov do konania sa v podstatnej nezmenila. Nosnou, podstatnou časťou vstupovej agendy prokuratúry sú vstupy prokurátorov do konaní vo veciach spôsobilosti na právne úkony a vo veciach starostlivosti súdu o maloletých. Prokuratúra poskytuje takto ochranu slabšej strane sporu, ktorou sú hlavne deti a osoby so zdravotným postihnutím.

2.3. Dovolanie generálneho prokurátora

Mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal, či v súčasnosti má generálny prokurátor k dispozícii, prešiel za posledné roky podstatnou zmenou. Jednak došlo k zmene právnej úpravy po zavedení nových civilných kódexov. V dôsledku rozhodovacej činnosti medzinárodných súdov, ústavného súdu ako aj najvyššieho súdu, nastala v predchádzajúcich rokoch významná obmena pri nazeraní na prípustnosť a uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku generálneho prokurátora v civilnom procese.

Prípustnosťou mimoriadneho dovolania sa zaoberalo zjednocujúce stanovisko ústavného súdu z 18. marca 2015 sp. zn. PLz. ÚS 3/2015, ktoré bolo prijaté z dôvodu rozdielnej rozhodovacej činnosti jednotlivých senátov ústavného súdu. Z právnej vety tohto stanoviska je zrejma akceptovateľnosť mimoriadneho dovolania za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv. V zmysle uvedeného stanoviska bolo mimoriadne dovolanie prípustné len subsidiárne. Jeho prípustnosť nie je daná proti tým rozhodnutiam, ktoré nadobudli právoplatnosť bez toho, aby účastník konania využil riadne opravné prostriedky, ktoré sú mu v zmysle OSP dostupné na ochranu práv a právom chránených záujmov a mimoriadne dovolanie taktiež nie je prípustné ani vtedy, ak je účastníkovi priamo dostupný mimoriadny opravný prostriedok.

Prijatím rozsudkov ESLP z 9. júna 2015 v prípadoch DRAFT-OVA, a. s., PSMA, spol. s r. o. a COMPCAR, s. r. o. proti Slovenskej republike sa podstatným pre posúdenie prípustnosti mimoriadneho dovolania stal fakt, či je súdne rozhodnutie zaťažené fundamentálnou chybou, ktorá má vplyv na integritu a verejnú reputáciu súdneho procesu do takej miery, že odôvodňuje odklon od princípu právnej istoty a ospravedlňuje zásah do práva na spravodlivý proces (zrušenie konečného súdneho rozhodnutia).

Podľa ESLP odklon od princípu právnej istoty je ospravedlniteľný iba v prípadoch, keď sa vyskytnú okolnosti podstatného a naliehavého charakteru. Právomoc vyšších súdov zrušovať alebo meniť záväzné a vykonateľné súdne rozhodnutia by mala byť vykonávaná na účely nápravy fundamentálnych chýb. Táto právomoc musí byť vykonávaná tak, aby bola v čo najvyššej možnej miere dodržaná spravodlivá rovnováha medzi záujmami jednotlivca a potrebou zabezpečiť efektívnosť súdneho systému (Guiran v. Rumunsko, sťažnosť č. 24360/04).

ESLP pripúšťa zásah do konečného súdneho rozhodnutia, ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady res judicata, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy fundamentálnej chyby súdneho rozhodnutia. Inými slovami, zásah (teda zrušenie alebo zmena konečného súdneho rozhodnutia) musí byť legálny (spôsobom ustanoveným zákonom), musí byť legitímny, pričom legitimita je daná potrebou nápravy fundamentálnej chyby súdneho rozhodnutia a musí byť proporcionálny.

Proporcionalita musí existovať medzi záujmom na nezmeniteľnosti konečného súdneho rozhodnutia (na jednej strane) a legitímnym cieľom zásahu (na strane druhej). Legitímny cieľ zásahu je náprava takej fundamentálnej chyby, ktorá má vplyv

na integritu a verejnú reputáciu súdneho procesu, teda v konaní alebo v rozhodnutí sa vyskytnú také vady, ktoré sú v príkrom rozpore s princípmi platiacimi v civilnom procese, pričom tieto pochybenia nie sú riešiteľné inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku.

Možno konštatovať, že ESLP pristupuje k posudzovaniu otázky proporcionality medzi označenými cieľmi tak, že záujem na zachovaní (nezmeniteľnosti) konečného súdneho rozhodnutia prevažuje. ESLP chápe pojem „fundamentálna chyba“ pomerne úzko. Musí ísť o pochybenie, ktoré má vplyv na integritu a verejnú reputáciu súdneho procesu. Fundamentálnou chybou súdneho rozhodnutia nemôže byť nesprávna interpretácia právneho predpisu v prípadoch, kedy na určitú otázku existujú viaceré právne názory.

ESLP taktiež skonštatoval, že preskúmanie právoplatných a záväzných rozhodnutí nemôže byť považované za maskované odvolanie a že princíp právnej istoty môže byť daný bokom iba za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty.

Uvedené právne názory na mimoriadny opravný prostriedok dostupný generálnemu prokurátorovi boli inkorporované aj do nových civilných kódexov. CSP v § 458 až § 456, ako aj CMP v § 78 až § 86, majú vlastnú vyčerpávajúcu úpravu o dovolaní generálneho prokurátora. Podľa CSP je dovolanie generálneho prokurátora prípustné proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ak to vyžaduje ochrana práv, ktorú nie je v relevantnom čase dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Prípustnosť tohto inštitútu je možná iba pri dodržaní proporcionality, teda za situácie, že nutnosť zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty. Inými slovami rozhodnutie musí trpieť takou fundamentálnou vadou, že jeho ponechanie v platnosti je právne neudržateľné. Skrátenie lehoty na podanie dovolania generálneho prokurátora z jedného roka na tri mesiace posilňuje právnu istotu v súkromnoprávných vzťahoch. Podanie mimoriadneho dovolania v sporovom procese je možné len základe podnetu strany.

Osobitná povaha, ako aj funkcie mimosporového konania, odôvodnili zavedenie samostatnej úpravy dovolania generálneho prokurátora. Podľa CMP, ktorého základným rysom je silný verejný záujem, generálny prokurátor, ako osobitný orgán ochrany práva, je procesne legitimovaný na uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Uplatní sa tam, kde to vyžaduje verejný záujem, či ochranu práv a nápravu nemožno zjednať inak. Prípustnosť dovolania generálneho prokurátora je na posúdení hodnotového balansu nad vážnosťou zásahu do práv a právom chránených záujmov, ktoré sú predmetom konania vo vzťahu k princípu zachovania právnej istoty integrovaného v právoplatnom rozhodnutí súdu. Tieto fakty majú odraz jednak v ročnej lehote na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ako i v skutočnosti, že jeho podanie je možné nielen na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej právoplatným rozhodnutím súdu, ale môže ho podať generálny prokurátor aj bez podnetu vo všetkých veciach, do ktorých je prokurátor oprávnený vstúpiť (a to aj vtedy ak do nich nevstúpil).

Generálna prokuratúra na rozhodovaciu prax súdov primerane zareagovala. Pri vybavovaní podnetov na podanie mimoriadneho dovolania sa podmienky na

podanie mimoriadneho dovolania skúmali v intenciách uvedených rozhodnutí a stanovísk. Toto malo odraz v počte podaných mimoriadnych dovolaní, ktorý oproti predchádzajúcim rokom podstatne klesol, ako aj v spôsobe, akým najvyšší súd rozhodoval o mimoriadnych dovolaniach podaných v predchádzajúcich rokoch.

V roku 2018 napadlo 337 vecí, ktoré boli podnetmi na podanie dovolania generálneho prokurátora (v roku 2017 to bolo 385 vecí). Na základe týchto podnetov bolo podaných 13 dovolaní generálneho prokurátora (v roku 2017 to bolo 12 dovolaní generálneho prokurátora).

Všetkých 13 dovolaní generálneho prokurátora bolo podaných podľa ustanovení CSP. V jednom prípade bolo dovolanie generálneho prokurátora odmietnuté, v jednom prípade bolo dovolanie generálneho zamietnuté, o ostatných veciach najvyšší súd zatiaľ nerozhodol.

3. Činnosť prokuratúry v rámci výkonu dozoru nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy

Oblasť, v ktorej prokuratúra realizuje oprávnenia v netrestnej oblasti svojej pôsobnosti voči orgánom verejnej správy, predstavuje dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti verejnej správy v rozsahu ustanovenom zákonom o prokuratúre

V zmysle zákona o prokuratúre, prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním a zachovávaním zákonov, všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy pri výkone verejnej správy v rozsahu ustanovenom týmto zákonom. Výkon dozoru funkčne súvisí s uplatnením oprávnení prokurátora v konaní pred správnym súdom podľa osobitného predpisu.

Dozor nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy realizujú prokurátori vybavovaním podnetov fyzických a právnických osôb, vykonávaním previerok zachovávanía zákonnosti v orgánoch verejnej správy a využívaním vlastných poznatkov svedčiacich o porušovaní zákonnosti bez ohľadu na zdroj, z akého pochádzajú.

Prokuratúra ako orgán ochrany práva pri výkone svojej pôsobnosti, chráni objektívne právo. Prokurátor je teda povinný konať vždy, keď zistí, že by mohlo dôjsť k ohrozeniu alebo porušeniu zákonnosti, a to bez ohľadu na prípadný dosah jeho opatrení na subjektívne práva a postavenie účastníkov administratívnych konaní, ktoré sú predmetom výkonu prokurátorského dozoru.

Oblasti zamerania výkonu dozoru nad zákonnosťou činnosti orgánov verejnej správy sú determinované jednak podnetmi právnických a fyzických osôb a jednak vlastnou aktivitou prokurátorov, vychádzajúcou z predchádzajúcich poznatkov o stave zákonnosti na jednotlivých úsekoch verejnej správy.

Primárnymi právnymi prostriedkami, ktorými prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy, sú protest prokurátora, upozornenie prokurátora a správna žaloba.

Počet podaných protestov prokurátora vyplýva z nasledujúcej tabuľky:

protesty	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	181	98	177	168	204	180	154	198	12	1372
2018	154	86	150	125	214	160	144	182	18	1233
Rozdiel	-27	-12	-27	-43	10	-20	-10	-16	+6	-139

Počet upozornení na odstránenie porušenia zákona je uvedený v tabuľke:

upozornenia	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	179	172	318	289	198	313	190	242	6	1907
2018	203	209	381	242	209	214	205	207	9	1879
Rozdiel	+24	+37	+63	-47	+11	-99	+15	-35	+3	-28

3.1. Podnety na výkon dozoru nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy

Počet podnetov, ktoré napadli na jednotlivé stupne prokuratúry v roku 2018 a ich porovnanie s rokom 2017 je uvedené v tabuľke.

podnety	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	1147	401	533	553	711	572	737	684	902	6240
2018	978	504	566	625	684	613	844	687	1007	6508
Rozdiel	-169	+103	+33	+72	-27	+41	+107	+3	+105	+268

V porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami v skladbe podnetov neprišlo k žiadnym vážnejším odchýlkam oproti minulým rokom.

Najviac početnými boli podnety vo veciach stavebných, priestupkových a deliktuálnych, v katastrálnych a pozemkových veciach, ako aj vo veciach životného prostredia, slobodného prístupu k informáciám, daňových a poplatkových veciach, vo veciach územnej samosprávy (prijímanie a schvaľovanie všeobecne záväzných nariadení a uznesení), rozhodovanie o daniach a poplatkoch, o nakladaní s majetkom miest a obcí, poskytovanie informácií, o sociálnych veciach a iné.

V štruktúre podaní sa objavili i také podania, ktoré podľa zamerania nepatria do pôsobnosti prokuratúry, a to z dôvodu absencie niektorej zo zákonných podmienok výkonu prokurátorského dozoru - či už subjektívnej podmienky alebo vecnej podmienky pre výkon prokurátorského dozoru voči orgánom verejnej správy. Išlo napríklad o podania na nečinnosť obecného zastupiteľstva vo veci konfliktu záujmu starostu obce s ústavným zákonom č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov, na preskúmanie zmluvy o prenechaní lesných pozemkov do nájmu, na preskúmanie uznesenia valného zhromaždenia vlastníkov bytov a nebytových priestorov, na zrušenie podmienok verejnej súťaže, o vybavení žiadosti o zriadenie vecného bremena, parkovanie na miestnej komunikácii, spôsobu vyúčtovania za teplo a teplú vodu bytovým spoločenstvom, preskúmanie zmluvy o dielo a pod.

Najčastejším objektom dozoru prokurátora na základe podnetov boli aj v roku 2018 akty orgánov územnej samosprávy, konkrétne rozhodnutia starostov a primátorov v oblasti prenesenej štátnej správy na úseku územného a stavebného konania, v priestupkových veciach, ale i v iných im zverených oblastiach, ako i uznesenia a všeobecne záväzné nariadenia (ďalej len „VZN“) zastupiteľstiev.

V súvislosti s voľbami do orgánov obecnej samosprávy, uskutočnenými v novembri 2018, boli zaznamenané podnety vo volebných veciach (spôsob kreovania volebného obvodu, resp. počty poslancov volených v jednotlivých obvodoch s poukazom na počet obyvateľov žijúcich v nich).

Ďalšiu najpočetnejšiu skupinu správnych aktov, ktoré boli objektom výkonu prokurátorského dozoru, tvorili rozhodnutia a opatrenia okresných úradov, a to či už ako prvostupňových orgánov (najmä katastrálneho odboru, odboru všeobecnej vnútornej správy, odboru starostlivosti o životné prostredie), najviac pri rozhodovaní vo veciach katastrálnych, pozemkových, životného prostredia, priestupkov a iných správnych deliktov alebo ako orgánov rozhodujúcich o opravných prostriedkoch, predovšetkým vo veciach stavebných a tiež správne akty Policajného zboru (v konaní o priestupkoch).

Nadalej napádali aj podnety od orgánov, ktoré v rámci výkonu svojej pôsobnosti v konkrétnych veciach vydali právoplatné rozhodnutia, u ktorých samé následne zistili porušenie zákona, avšak platná právna úprava im neumožňuje, aby vlastné pochybenie odstránili (okresný dopravný inšpektorát a obvodné oddelenia Policajného zboru v priestupkovom blokovom konaní, správa katastra) a nápravu nezákonného stavu bolo možné dosiahnuť len v konaní o proteste prokurátora.

Podnety podávajú i prvostupňové správne orgány, pričom týmito sa od prokuratúry domáhajú podania protestu prokurátora proti rozhodnutiu odvolacieho správneho orgánu o zrušení prvostupňového rozhodnutia a vrátení veci na nové prejednanie a rozhodnutie - obce pri prenesenom výkone štátnej správy v stavebných veciach.

Viaceré podania na jednotlivé prokuratúry boli podané aj komisárkou pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorými žiadala o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí v sociálnych veciach.

Boli zaznamenané i podania, ktorým chýbajú zákonné náležitosti, a preto nemohli byť vybavované v režime podnetov podľa zákona o prokuratúre, vzhľadom ku platnej právnej úprave vybavovania podaní na prokuratúre. Ak však z ich obsahu prokurátori zistili, že vo veci môže prichádzať do úvahy ich ingerencia, ďalej konali a zisťovali všetky rozhodné skutočnosti na účel posúdenia, či nedošlo k porušeniu zákona a porušeniu, resp. ohrozeniu práv a právom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu.

Pokračoval trend podávania „podnetov“ v elektronickej forme bez kvalifikovaného elektronického podpisu, ktoré sú poväčšine posielané ako hromadné e-maily, posielané nezriedka desiatkam verejných činiteľov a orgánom verejnej správy. O vybavení takýchto podaní prokurátori podávateľov upovedomovali, hoci im to zákon neukladá. U niektorých podávateľov, ktorých počet neklesá (skôr naopak)

ani po opakovaných poučeníach o oprávneniach prokurátora a opakovaných výzvach na doplnenie podnetov v zmysle zákona, nenachádzame odozvu a napriek vynaloženej snahe sa nám nepodarí „vypátrať“, čoho sa vlastne domáhajú.

3.2. Vlastné poznatky a previerky zachovávaní zákonnosti v orgánoch verejnej správy

Najpočetnejšia skupina vlastných poznatkov prokuratúry o činnosti orgánov verejnej správy vyplynula z previerkovej činnosti prokuratúry, a to najmä z previerok vykonávaných na účel plnenia úloh určených v pláne hlavných úloh, i vo vlastných úlohách jednotlivých krajských prokuratúr, ale i okresných prokuratúr, pričom tieto umožnili podrobnejšiu analýzu a zovšeobecnenie poznatkov.

Počet previerok vykonaných jednotlivými prokuratúrami za rok 2018 je zrejmý z tabuľky.

rok/KP	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	96	183	230	179	205	175	198	221	2	1 489
2018	105	185	219	176	213	178	186	209	3	1 474
Rozdiel	+9	+2	-11	-3	+8	+3	-12	-12	+1	-15

Prokurátori vykonávali aj kontrolné previerky, ktorými overovali účinnosť skôr prijatých opatrení a zisťovali, či v rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy dochádza k náprave vytknutých nedostatkov alebo k rovnakým a opakovaným porušeniam zákona.

Prokurátori získavali poznatky o činnosti orgánov verejnej správy i z iných zdrojov, napr. materiálov kontrolných a inšpekčných orgánov, z masmédií alebo vyťažením z iných úsekov činnosti prokuratúry, t. j. trestného úseku alebo civilno-súdneho úseku.

Podľa plánu hlavných úloh orgány prokuratúry plnili úlohu zameranú na Zhodnotenie stavu zákonnosti v postupe a rozhodovaní orgánov verejnej správy v konaniach o odkázanosti fyzických osôb na sociálnu službu a v konaniach o pokute pri poskytovaní sociálnych služieb.

Úlohou previerky bolo zhromaždiť konkrétne poznatky o postupe a rozhodovaní obcí a miest v konaní o odkázanosti fyzických osôb na sociálnu službu pri výkone územnej samosprávy v prvom stupni a preveriť zákonnosť v postupe a rozhodovaní vyšších územných celkov v konaní o odkázanosti fyzických osôb na sociálnu službu pri výkone územnej samosprávy v prvom stupni a zistiť úroveň zákonnosti rozhodovania okresných úradov v sídle kraja, odborov opravných prostriedkov v preverovanej oblasti v druhom stupni.

Zhromaždenie poznatkov previerkovou činnosťou jednotlivými prokuratúrami sa vzťahovalo na rozhodnutia v preverovanej oblasti, ktoré nadobudli právoplatnosť v období od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017.

Potreba plnenia danej úlohy vzišla zo skutočnosti, že orgány prokuratúry v Slovenskej republike mali pred jej plnením relatívne malý počet poznatkov o stave

zákonnosti v postupe a rozhodovaní obcí, miest, vyšších územných celkov a okresných úradov v konaniach o odkázanosti fyzických osôb na sociálnu službu. Vzhľadom na rozsah tejto agendy bolo však potrebné preveriť úroveň rozhodovacej činnosti pri priznávaní odkázanosti fyzických osôb na sociálnu službu.

Vykonaním prokurátorských previerok na danom úseku verejnej správy bol nielen zistený aktuálny stav zákonosti v postupe a rozhodovaní orgánov verejnej správy vo veciach odkázanosti na sociálne služby, ale hlavne vďaka podaným prokurátorským opatreniam bola odstránená zistená nezákonnosť v predmetnej agende s účinkami pro futuro, čo bezpochyby prispelo k zlepšeniu stavu zákonosti pri budúcom výkone verejnej správy v oblasti rozhodovania o odkázanosti na sociálne služby.

Najmarkantnejšie porušovanie zákona bolo spojené s nedostatočným výkonom zdravotnej a sociálnej posudkovej činnosti. Nedostatky v znaleckej posudkovej činnosti spočívali v absencii lekárskeho nálezov a správ o zdravotnom stave žiadateľa a záznamov o jej vykonaní. Časté boli prípady nedôslednosti pri vypracovaní zdravotných posudkov, ktorým chýbali zákonom stanovené náležitosti, vrátane termínu opätovného posúdenia zdravotného stavu.

Porušovanie zákona pri realizácii sociálnej posudkovej činnosti spočívalo v úplnej absencii sociálnej posudkovej činnosti v niektorých veciach, vo vykonaní sociálnej posudkovej činnosti bez účasti žiadateľa, prípadne v absencii niektorých zákonných náležitostí sociálneho posudku, či v nedostatočnom rozsahu samotnej realizácie sociálnej posudkovej činnosti.

Najzávažnejšie pochybenia a porušenia zákona v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu boli zistené v postupe a rozhodovaní obcí, čo v mnohých prípadoch spôsobuje nedostatočnú personálnu a odbornú pripravenosť obcí na agendu v sociálnej oblasti. Nie je možné reálne ani v blízkej budúcnosti očakávať vykonávanie agendy posúdenia odkázanosti na sociálnu službu obcami (najmä tými menšími) na patričnej kvalitatívnej a odbornej úrovni. Vhodným riešením ako prispieť k skvalitneniu rozhodovacej činnosti obcí v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu je preto rozhodnutie niektorých okresných prokuratúr pokračovať vo vykonávaní previerok v obciach aj nad rámec plnenia tejto úlohy.

Na základe zistení z vykonaných previerok bolo celkom podaných 227 prokurátorských opatrení – upozornení a súhrnných upozornení. O ich opodstatnenosti svedčí fakt, že všetkým opatreniam bolo vyhovené. Odstránenie pochybení správnych orgánov, vytknutých v upozorneniach prokurátora a pri prejednaní protokolov, by malo jednoznačne prispieť k skvalitňovaniu konania o odkázanosti na sociálne služby.

Podľa plánu hlavných úloh orgány prokuratúry plnili kontrolnú previerku stavu zákonosti postupu a rozhodovania stavebných úradov v kolaudačných konaniach, zameranú na zhodnotenie stavu zákonosti v postupe a rozhodovaní stavebných úradov v kolaudačných konaniach. Cieľom previerky bolo najmä overenie účinnosti už uplatnených prokurátorských opatrení uložených orgánom verejnej správy v roku 2015, v ktorom bola realizovaná táto previerka a po jej realizácii boli zistené mnohé

porušenia najmä stavebného zákona, na ktoré bolo reagované protestami prokurátora a upozorneniami prokurátora.

Zhromaždenie poznatkov previerkovou činnosťou jednotlivými prokuratúrami sa vzťahovalo na postup a rozhodovanie stavebných úradov v kolaudačnom konaní v časovom období od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017.

Okresné prokuratúry zisťovali úroveň zákonnosti na obciach a mestách, teda stavebných úradoch a spoločných stavebných úradoch, nachádzajúcich sa v ich územnom obvode. Krajské prokuratúry zisťovali stav zákonnosti na jednotlivých okresných úradoch, odboroch výstavby a bytovej politiky vykonávajúcich štátnu správu v druhom stupni, ako aj v súvislosti s obnovou konania podľa § 62 až § 64 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a v súvislosti s prípadným preskúmaním rozhodnutia v mimo odvolacom konaní podľa § 65 až § 68 správneho poriadku.

Po vykonaní previerky jednotlivé prokuratúry prijali celkovo 205 prokurátorských opatrení.

Vychádzajúc z počtu prijatých opatrení možno skonštatovať, že došlo k poklesu prijatých opatrení oproti roku 2015.

Z vykonaných kontrolných previerok vyplynulo, že v niektorých prípadoch sa postup a rozhodovanie príslušných stavebných úradov zlepšil, stále však nie je na požadovanej úrovni. Problematika kolaudačných konaní je na obciach známou problematikou, s ktorou sa obce, ako príslušné stavebné úrady, pravidelne stretávajú, no sú personálne nedostatočne vybavené na realizáciu tejto agendy. Uplatnené prokurátorské opatrenia, prijaté na základe previerok vykonaných v roku 2015, nesporne mali svoje opodstatnenie a účinok, ale len u tých stavebných úradov, ktoré korektne pristúpili k prokurátormi zisteným pochybeniam a snažili sa im v nasledujúcom období vyvarovať. Niektoré prvostupňové stavebné úrady však zostali k vytykaným pochybeniam ľahostajné a dopúšťali sa ich opakovane. Častokrát k porušovaniu zákonnosti zo strany stavebných úradov skôr dochádzalo iba nedôslednosťou a uplatňovaním nesprávnych rutinných postupov na tomto úseku. Vo väčšine prípadov sa zástupcovia stavebných úradov sťažovali, celkom dôvodne, na veľkú zaťaženosť a nedostatočné personálne obsadenie. Napriek tomu je však potrebné uviesť, že obce začali venovať kolaudačnému konaniu väčšiu pozornosť ako v minulom období, o čom svedčí aj nižší počet prijatých opatrení zo strany prokuratúry. Vzhľadom k tomu je možné sumárne konštatovať nie výrazné, no aspoň mierne zlepšenie stavu zákonnosti v preverovanej oblasti.

Okrem toho boli jednotlivými okresnými a krajskými prokuratúrami vykonané previerky zamerané na zhodnotenie stavu zákonnosti na úseku rozhodovania orgánov verejnej správy pri priznaní jednorazovej dávky v hmotnej núdzi podľa zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, na úseku postupu a rozhodovania pri udeľovaní individuálnych licencií na prevádzkovanie hazardných hier prostredníctvom výherných prístrojov v zmysle zákona č. 171/2005 Z. z. o hazardných hrách, v postupe a rozhodovaní stavebných úradov pri povolení reklamných stavieb podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a o stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov, na úseku

požiarnej ochrany (§ 15 ods. 1 písm. d) zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v spojení s § 36 a § 37 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov, na úseku preskúmania zákonnosti VZN na základe zmocnenia § 6 ods. 5 zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia), legislatívny proces prijímania nariadení, aplikáciu vybraných ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v činnosti obcí, v postupe a rozhodovaní obcí pri vybavovaní žiadostí podaných podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov, na rozhodovanie orgánov ochrany prírody pri výkone štátnej správy pri ochrane drevín, dodržiavanie procesných ustanovení pri prijímaní VZN zo strany obcí, dodržiavanie ustanovenia § 6 ods. 19 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a na dodržiavanie zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní, na postup mestských polícií pri prejednávaní priestupkov, ako aj na aktivitu obcí pri vydávaní všeobecne záväzných nariadení o organizácii miestneho referenda atď.

Z hľadiska preverovaných subjektov boli najčastejšie previerky prokuratúry zamerané na subjekty územnej samosprávy, t. j. obce a mestá, a to najmä s dôvodu nedostatočného personálneho zabezpečenia činnosti obecných úradov a nízkej odbornej pripravenosti jednotlivých zamestnancov. Ďalším dôvodom sú zistenia, z ktorých už dlhodobo vyplýva, že niektoré obce nemajú vedomosť o existencii právnej úpravy, z ktorej pre obec vyplývala pôsobnosť na danom úseku činnosti, resp. preverovanú činnosť nevykonávali vôbec, hoci tak boli povinné, alebo ju vykonávali so závažnými nedostatkami. Prioritne majú obce aj v súčasnosti veľké problémy pri rozlišovaní svojej pôsobnosti, t. j. či daná oblasť výkonu verejnej správy je preneseným výkonom štátnej správy alebo realizáciou samosprávnej pôsobnosti.

Druhou skupinou subjektov orgánov verejnej správy, ktorých činnosť bola predmetom prokurátorskej previerky, boli orgány miestnej štátnej správy, t. j. okresné úrady.

3.3. Činnosť prokuratúry v oblasti správneho súdnictva

Výkon dozoru nad dodržiavaním zákonnosti orgánmi verejnej správy funkčne súvisí s uplatnením oprávnení prokurátora v konaní pred správnym súdom. Vzájomným pôsobením oba systémy prispievajú k zvýšeniu efektivity vonkajšej kontroly fungovania verejnej správy.

V správnom súdnictve je prokurátor oprávnený podať žalobu proti rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu verejnej správy, proti uzneseniu zastupiteľstva a proti všeobecne záväznému nariadeniu v prípadoch, kedy nebolo vyhovené protestu prokurátora proti týmto správnym aktom, a tiež žalobu proti nečinnosti, ak orgán verejnej správy ostal nečinný aj po upozornení prokurátora (§ 45 ods. 1, 2, 3, 4 SSP). Generálny prokurátor je oprávnený podať žalobu na rozpustenie politickej strany, kasačnú sťažnosť proti rozhodnutiu správneho súdu vydanému v konaní, do ktorého bol prokurátor oprávnený vstúpiť, ale nevstúpil, a tiež je oprávnený podať žalobu na obnovu konania, do ktorého bol prokurátor oprávnený vstúpiť, ale nevstúpil (§ 47

ods. 1, 2, 3, 4 SSP). Prokurátor je taktiež oprávnený vstúpiť do ktoréhokoľvek konania pred správny súdom (§ 46 SSP).

Prokurátorská žaloba na správny súd je pritom následným právnym prostriedkom, ktorým sa zabezpečuje dosiahnutie zákonnosti vo veciach, v ktorých prokurátor podal protest alebo upozornenie a týmto právnym prostriedkom prokurátorského dozoru nebolo príslušnými orgánmi verejnej správy vyhovené.

Počet správnych žalôb, podaných prokuratúrami za rok 2018, ako i vstupov do konaní pred správnymi súdmi, dokumentujú tabuľky.

správne žaloby	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	12	7	3	3	3	5	1	10	2	46
2018	11	1	3	1	3	7	1	15	5	47
Rozdiel	- 1	- 6	0	- 2	0	+ 2	0	+ 5	+ 3	+ 1

vstup do konania pred správnym súdom	KP BA	KP TT	KP TN	KP NR	KP ZA	KP BB	KP PO	KP KE	GP SR	Celkom
2017	2	0	2	6	1	0	0	0	1	12
2018	1	0	2	1	2	0	0	0	2	8
Rozdiel	- 1	0	0	- 5	+ 1	0	0	0	+ 1	- 4

Z hľadiska charakteru sa správne žaloby týkali stavebných vecí, katastrálnych vecí, ochrany životného prostredia, zdravotníckych vecí, priestupkových vecí, sociálnych vecí, nečinnosti orgánu verejnej správy, uznesení orgánov územnej samosprávy, napr. vo veciach hospodárenia s majetkom, hlavného kontrolóra obce, rokovacieho poriadku, prekročenia riadiacej právomoci zastupiteľstva, všeobecne záväzných nariadení, napr. vo veciach zákazu umiestnenia herní na území mesta, zásadách pridelovania nájomných bytov, držania psov, životného prostredia, atď.

4. Poznatky prokuratúry o stave zákonnosti v tejto oblasti

Tak, ako v predchádzajúcich obdobiach, najviac poznatkov o porušovaní zákonnosti bolo zistených v súvislosti s činnosťou orgánov územnej samosprávy, a to tak na úseku samosprávnej pôsobnosti, ako i pri výkone prenesenej štátnej správy. Táto skutočnosť je podmienená tým, že orgány realizujúce pôsobnosti subjektov územnej samosprávy, t. j. obcí/miest alebo samosprávnych krajov, nie vždy sú schopné pochopiť rozdiel medzi samosprávnou a prenesenou kompetenciou, čo sa prejavuje najmä pri tvorbe a schvaľovaní VZN.

K aplikačným problémom, súvisiacim jednak s výkonom oprávnení jednotlivých orgánov obcí/miest a jednak s normotvorbou obce, prispieva aj nejednoznačná právna úprava.

Prokuratúra má záujem a snahu istým spôsobom orgánom verejnej správy, osobitne orgánom územnej samosprávy, napomôcť k tomu, aby výsledkom ich činnosti boli opatrenia, rozhodnutia, či všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré budú v súlade so zákonom. Táto aktivita prokurátora sa v drvivej väčšine na orgánoch územnej samosprávy stretáva s pozitívnym ohlasom, niektoré obce

a mestá, najmä výkon prokurátorských previerok zachovávaní zákonnosti, pri ktorých sa niektoré zistené nedostatky dajú odstrániť priamo za konania, berú ako „poskytovanie bezplatnej právnej služby“. Prokuratúra tak tým spôsobom, v rámci svojich možností, realizuje aj metodickú činnosť, ktorú zanedbávajú ústredné orgány štátnej správy, predovšetkým pri prenesenom výkone štátnej správy.

Z poznatkov prokurátorov z vybavovania podnetov i previerok už dlhšiu dobu vyplýva, že najmä malé obce nie sú schopné v súlade so zákonom postupovať najmä vo veciach prenesenej štátnej správy. Rozsah štátnej správy prenesenej na obce a mestá je veľmi široký, najmä v obciach nie sú personálne ani materiálne podmienky na to, aby úlohy, zverené na úseku prenesenej štátnej správy, plnili v súlade so zákonom. Bez adekvátnych personálnych podmienok nemožno, najmä od malých obcí, očakávať schopnosť plniť úlohy vyplývajúce im z rôznych právnych predpisov, ktoré sú často prijímané bez potrebnej legisvakačnej lehoty nevyhnutnej na ich osvojenie a materiálnu a personálnu prípravu realizácie zverených povinností. Preto opätovne poukazujeme na to, že je potrebné prehodnotiť rozsah právomocí obcí a miest najmä na úseku prenesenej štátnej správy tak, aby prioritne plnili úlohy týkajúce sa územnej samosprávy. Súčasná doba vyžaduje aj prijatie nového zákona o obecnom zriadení, do ktorého budú premietnuté poznatky z vyše 27 ročnej aplikačnej praxe. Čiastkové novelizácie zákona o obecnom zriadení, podľa nášho názoru, určite nie sú dostatočným riešením.

V mnohých prípadoch bolo pri realizácii previerok prokurátormi zistené, že pracovníci obcí nemajú základnú vedomosť nielen o vykonávacích predpisoch v jednotlivých oblastiach, ale častokrát ani o zákonnej úprave, ktorú majú pri svojom rozhodovaní aplikovať, a už vôbec nereflektujú pri svojej rozhodovacej činnosti na zmeny právnej úpravy. Nemožno pritom samozrejme opomenúť, že kvalita rozhodovania závisí od personálnej vybavenosti úradov, ktorú sa nielen v menších obciach nedarí zabezpečiť adekvátnym spôsobom. Naďalej sa teda javí ako nevyhnutné systematické vzdelávanie zamestnancov obcí v jednotlivých oblastiach verejnej správy, napr. z pozície ústredných orgánov štátnej správy. Veľmi vhodným spôsobom by bolo tiež spájanie úradov, najmä v prípade malých obcí, za účelom náležitého zabezpečenia vybavovania agendy v jednotlivých oblastiach verejnej správy na požadovanej úrovni.

Poznatky prokuratúry nasvedčujú tomu, že v niektorých obciach sú postupne vyhrocované konflikty medzi starostom a poslancami, resp. záujmovými združeniami občanov, k čomu v nemalej miere prispelo i konanie volieb v novembri 2018.

Platí i naďalej konštatovanie, že stav zákonnosti pri prijímaní VZN sa nezlepšil ani v roku 2018. Bolo zistené, že obce pri prijímaní VZN, rovnako tak ako aj v predchádzajúcich rokoch, prekračovali rámec svojej normotvornej právomoci vymedzenej článkami 68 a 71 ods. 2 ústavy a ustanovenia § 6 ods. 1, ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení a prijímali aj VZN, resp. ich časti v rozpore so zákonom. Obce v prijatých VZN vykonávali úpravy nad rámec zákona, odkazovali na neplatné právne predpisy, nereagovali na zmeny zákonov, ktoré nastali po prijatí VZN, upravovali povinnosti právnickým a fyzickým osobám, ktoré nevyplývali zo žiadneho právneho predpisu.

K povahe zistených nedostatkov preskúmaných VZN možno predovšetkým uviesť, že obce a mestá nerozlišovali, ktorá oblasť vzťahov upravovaná vo VZN, patrí do originálnej normotvornej právomoci a ktorá do odvodenej normotvornej právomoci. Z tohto dôvodu sa často vo VZN upravovali vzťahy patriace do prenesenej pôsobnosti, pričom na takúto úpravu im zákon neudelil splnomocnenie (napr. VZN o chove a držaní zvierat, o chove včiel, o chove psov a pod.). Orgány územnej samosprávy kopírujú úpravu VZN medzi sebou navzájom, v čoho dôsledku sú konštatované rovnaké nedostatky na viacerých obciach.

Najčastejšie sa vyskytujúcim nedostatkom bolo prenášanie nepresných citácií zákonných ustanovení do VZN a s tým súvisiaca modifikácia normatívneho textu. Samosprávy tiež nereagovali na zmenu právnej úpravy, v čoho dôsledku sa znenie VZN dostalo do rozporu s aktuálne platným a účinným zákonom. V mnohých prípadoch obce a mestá ukladali fyzickým a právnickým osobám povinnosti v rozpore s ústavou, resp. mimo zákonom vymedzeného rámca. Nezriedka boli vytvárané i vlastné skutkové podstaty priestupkov a upravené vlastné sankcie rozdielne od zákonnej úpravy.

Nedostatky v normotvornej činnosti sú, obdobne ako pri rozhodovaní o právach a právom chránených záujmoch, spojené najmä s nedostatočným odborným a právne zdatným personálom, dohliadajúcim na rešpektovanie zákona v procese prípravy a schválenia VZN. Prokuratúra je v tomto smere neodmysliteľným prvkom, ktorý zabezpečuje dodržiavanie zákona nielen z hľadiska rešpektovania procesných postupov v rámci prijímania noriem, ale aj z hľadiska súladu obsahu VZN so zákonom, resp. podzákonnými normami, vydávanými príslušnými orgánmi štátnej správy. Prijaté prokurátorské opatrenia vykazujú na úseku normotvorby obcí a miest vysoké percento úspešnosti. Pozitívne možno hodnotiť zavedenie 90 dňovej lehoty na vybavenie protestu prokurátora podaného proti VZN. Takáto dlhšia lehota sa ukázala ako dostatočná a plne vyhovujúca praktickým požiadavkám.

Predmetom preskúmania prokuratúrami boli aj uznesenia obecných zastupiteľstiev. Opätovne sa vyskytli prípady, keď zastupiteľstvo rozhodlo napriek nedodržaniu kvóra na schválenie uznesenia, prekročeniu právomoci, ukladaním povinností iným orgánom obce nad rámec zákona. Mnohé porušenia zákona sa týkali procesu voľby hlavného kontrolóra obce a jeho odvolania.

Viaceré poznatky o porušovaní zákonnosti boli zistené aj v postupe a rozhodovaní obcí pri prevode a prenájme majetku obce z dôvodu hodného osobitného zreteľa podľa § 9a ods. 8 písm. e), ods. 9 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov.

Veľké množstvo poznatkov bolo zistených na úseku preneseného výkonu štátnej správy v stavebných veciach.

Aj napriek dlhodobej platnosti a účinnosti stavebného zákona sa totiž neustále v postupe obcí v stavebných veciach vyskytujú také porušenia zákona, ktoré vedú k nezákonnosti rozhodnutí týchto úradov. Prevažná časť podnetov na tomto úseku bola dôvodných a preskúmaním stavebných spisov boli vo väčšine vecí zistené také poznatky o porušovaní zákona, ktoré viedli k podaniu k protestu prokurátora alebo upozorneniu prokurátora.

V reálnom výkone pôsobnosti stavebných úradov tak nie je badateľné zlepšenie, a to aj napriek tomu, že prokuratúra v rámci previerok preskúmava opakovane práve túto oblasť a následne na pochybenia stavebných úradov reaguje opatreniami podľa zákona o prokuratúre. V konaní a rozhodovaní stavebných úradov aj naďalej dochádza hlavne k porušovaniu procesných, ale aj hmotnoprávných predpisov. Je však potrebné poukázať aj na to, že stavebný zákon nereflektuje na potreby súčasnej doby, preto by bolo potrebné prijať novú právnu úpravu v tejto oblasti.

Stavebné úrady, t. j. obce, porušujú zákon na úseku rozhodovania o umiestnení stavby (absencia vyjadrení dotknutých orgánov), pri vydávaní stavebných povolení (opomenutie účastníkov konania, nedostatočné podklady k rozhodnutiu o povolení stavby). Naďalej pretrvávajú problémy s legalizáciou čiernych stavieb a stav, že orgány verejnej správy nevyužívajú zákonom zverené právomoci v potrebnom rozsahu a sú nečinné aj po vykonaní štátneho stavebného dohľadu podľa § 98 - § 104 stavebného zákona v mnohých prípadoch, aj keď boli zistené rozhodujúce skutočnosti pre vyvodenie priestupkovej zodpovednosti, túto priestupkovú zodpovednosť voči majiteľom čiernych stavieb, resp. stavieb postavených bez ohlásenia, nevyvodzujú alebo s vyvodením priestupkovej zodpovednosti čakajú až do skončenia konania o dodatočnom povolení stavby podľa § 88a stavebného zákona, čím môže dôjsť k uplynutiu prekluzívnej lehoty na uloženie pokuty za spáchanie priestupkov alebo správnych deliktov.

Ďalšie poznatky o porušovaní zákonnosti na tomto úseku štátnej správy boli zistené v súvislosti s vydávaním kolaudačných rozhodnutí, a to najmä v súvislosti s realizáciou celoštátnej kontrolnej previerky na základe plánu hlavných úloh. Ďalej boli zistené i poznatky o nedodržovaní procesného postupu orgánov územného plánovania pri prijímaní a schvaľovaní územných plánov, resp. zmien územných plánov.

Veľmi výrazným nedostatkom prenosu kompetencií na obce, a to najmä na úseku stavebného poriadku, je určitá forma zaujatosti v rozhodovacom procese. Nezriedka sa vyskytujú prípady, kedy starosta, resp. primátor spôsobuje značné obštrukcie pri vydaní niektorých povolení, ak sa napríklad jedná o stavbu, ktorá je v jeho ponímaní nežiaduca, alebo sa jedná o osobu žiadateľa, ku ktorej je v nepriateľskom vzťahu. Naopak v niektorých prípadoch je zrejماً snaha vyhovieť žiadateľovi i za cenu porušenia zákona. Starostovia častokrát chápu niektoré kompetencie ako nástroj na presadzovanie svojich politických a často bohužiaľ aj finančných záujmov.

Ako riešenie tohto problému sa ponúka zverenie rozhodovania na niektorých úsekoch, a to najmä na úseku stavebnom, kde je tento problém najmarkantnejší, orgánom štátnej správy – okresným úradom. Prinieslo by to výrazné kvalitatívne zlepšenie ochrany všetkých spoločenských záujmov, ktoré sú sledované v procese rozhodovania o právach dotknutých subjektov.

Ďalšou z možností je prenos agendy na spoločné obecné úrady, čo však negarantuje takú mieru objektívnosti, ako by tomu bolo na okresných úradoch, pretože spoločné obecné úrady sú vytvárané na základe dohody viacerých obecných

úradov a sú obecnými úradmi aj financované. V tomto prípade je i naďalej starosta osobou, ktorá podpisuje rozhodnutie, a tým je fakticky posledným článkom, ktorý rozhoduje o jeho vydaní.

Viacero podnetov sa týkalo i postupu obcí pri určovaní súpisných čísel, pričom bolo najmä namietané, že obce nepostupovali v súlade s platnou právnou úpravou.

Značná suma poznatkov bola zistená i o pochybeniach v oblasti konania o priestupkoch, ktoré sa týkali najmä nedostatočného zistenia skutočného stavu konajúcim orgánom verejnej správy. Bolo zistené, že orgány verejnej správy (orgány Policajného zboru) ukladajú blokové pokuty za spáchanie priestupku aj v takých prípadoch, keď sú spôsobené zranenia druhému účastníkovi dopravnej nehody, pričom neskôr vyjde najavo, že zranenia sú vážnejšie a je začaté trestné stíhanie pre spáchanie trestného činu na tom istom skutkovom základe.

Na úseku katastra nehnuteľností prokurátori v hodnotenom období zistili opakujúce sa pochybenia, spočívajúce v nedostatočnom skúmaní oprávnenia prevodcu nakladať s nehnuteľnosťami, resp. so spoluvlastníckym podielom, ďalej v porušení princípu priority zápisov, v nedôslednom posudzovaní spôsobilosti verejnej listiny na zápis do katastra nehnuteľností, v neplnení povinnosti prihlíadať aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu, v nedodržaní procesno-právnych ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, poprípade v nerešpektovaní zákazu drobenia pozemkov, či obmedzujúceho charakteru poznámky vyznačenej v katastri.

V tejto súvislosti je dôvodné konštatovať, že napriek aktívnej dozorovej činnosti prokurátorov vo vzťahu ku katastrálnym orgánom, v ich činnosti sa opakovane vyskytujú totožné pochybenia, na ktoré prokurátori poukazujú v prijatých prostriedkoch prokurátorského dozoru.

Zaujímavý poznatok bol prokuratúrou zistený i preskúmaním poznatku, týkajúceho sa Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, v konaní o návrhoch Slovenskej akadémie vied na zápis údajov do registra verejných výskumných inštitúcií, na základe ktorého bolo ministerstvu podané prokurátorské upozornenie.

Často sa stáva, že administratívne spisy orgánov verejnej správy, predložené na prokuratúru, sú nežurnalizované, neusporiadané, teda nie sú vedené v súlade s ustanoveniami vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 410/2015 Z. z. o podrobnostiach výkonu správy registratúry orgánov verejnej moci a o tvorbe spisu. Aj napriek tomu, že prokurátori opakovane na túto skutočnosť reagujú a orgány verejnej správy žiadajú o predloženie žurnalizovaných spisov, k náprave nedochádza.

Vzhľadom na neustále opakujúce sa pochybenia orgánov verejnej správy je preto nevyhnutné trvať na dôslednom plnení všetkých povinností orgánmi verejnej správy, ktoré rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach

fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Úloha prokuratúry je v tomto smere nezastupiteľná.

Veľký počet poznatkov o porušovaní zákonnosti v netrestnej oblasti svedčí o tom, že dozor prokuratúry v netrestnej oblasti patrí do systému záruk dodržiavania zákonnosti v oblasti verejnej správy a tento má svoje opodstatnenie, keďže výkon tejto pôsobnosti nie je podmienený návrhom účastníka správneho konania, resp. inej fyzickej alebo právnickej osoby, prokurátor vo verejnom záujme vykonáva opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie.

ČASŤ IV.

ČINNOSŤ PROKURATÚRY V OBLASTI LEGISLATÍVY A ÚSTAVNÉHO PRÁVA A POZNATKY PROKURATÚRY O STAVE ZÁKONNOSTI V TEJTO OBLASTI

1. Základné informácie

Odbor legislatívy a ústavného práva plní úlohy v oblasti legislatívy najmä pri príprave návrhov právnych predpisov týkajúcich sa pôsobnosti prokuratúry, vypracúva stanoviská a pripomienky generálnej prokuratúry k návrhom zákonov, ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov a predbežných stanovísk k legislatívnym aktom EÚ v pripomienkovom konaní a prostredníctvom portálu Slov-Lex ich zasiela do legislatívneho procesu. V oblasti ústavného práva vypracúva návrhy na vyslovenie nesúladu právnych predpisov s ústavou, vypracúva stanoviská k sťažnostiam podaným podľa čl. 127 ústavy a k sťažnostiam podaným ESLP.

Agendu odboru v hodnotenom období vybavovalo 6 prokurátorov generálnej prokuratúry.

2. Činnosť prokuratúry v oblasti legislatívy

Legislatívna činnosť v rámci generálnej prokuratúry bola zameraná na plnenie úloh v oblasti vonkajšej a vnútornej legislatívy, a to najmä na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2018 a plánu hlavných úloh. Hlavnou náplňou vonkajšej legislatívy bolo pripomienkovanie návrhov zákonov, ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, medzinárodných dokumentov a ďalších legislatívnych materiálov zverejnených a zaslaných prostredníctvom portálu Slov-Lex.

Generálna prokuratúra v roku 2018 pripomienkovala:

- a) 494 materiálov legislatívnej povahy, z toho
  - 283 návrhov zákonov, vrátane poslaneckých návrhov zákonov a návrhov medzinárodných dohovorov, dohôd, zmlúv a predbežných stanovísk k legislatívnym aktom EÚ,
  - 211 návrhov ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov a materiálov predložených na rokovanie vlády,
- b) 248 materiálov nelegislatívnej povahy predkladaných na rokovanie vlády.

Pripomienky a návrhy uplatnené prokuratúrou k jednotlivým právnym predpisom a ostatným legislatívnym materiálom boli väčšinou akceptované. Týka sa to aj pripomienok zásadného významu, ktoré sa riešili v rámci 24 rozporových konaní na úrovni riaditeľov legislatívnych útvarov, štátnych tajomníkov rezortov a ministrov. Na príprave stanovísk a pripomienok k ťažiskovým návrhom právnych predpisov sa podieľajú tiež krajské a okresné prokuratúry.

V roku 2018 sa prokuratúra podieľala vo významnej miere na implementácii nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry a to prípravou návrhu zákona o výbere kandidátov na funkciu európskeho prokurátora a európskeho delegovaného prokurátora v Európskej prokuratúre, ktorý bol schválený národnou radou a uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (zákon č. 286/2018 Z. z.). Rovnako aktívne participovala na tvorbe právnych predpisov súvisiacich s novelizáciou Trestného zákona a Trestného poriadku, ako aj pri tvorbe zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii).

V oblasti vnútornej legislatívy na základe posúdenia aktuálnosti platných príkazov a pokynov, ako aj na základe zmien v organizácii a riadení práce prokuratúry, bolo v roku 2018 vypracovaných a schválených 13 služobných predpisov.

Do oblasti legislatívnej činnosti treba zahrnúť aj plnenie ďalších úloh, najmä:

a) zastúpenie prokurátorov v medzirezortných pracovných skupinách:

- v Konzultačnom zbore ministerstva vnútra pre otázky aplikácie správneho poriadku,
- v komisii pre novelizáciu Trestného zákona a Trestného poriadku,
- v integrovanej skupine odborníkov (MISO) zameranej na elimináciu environmentálnej kriminality zriadenej pri medzirezortnom Expertnom koordinačnom orgáne pre boj so zločinnosťou (MEKO),
- v pracovnej skupine zameranej na elimináciu rasovo motivovanej trestnej činnosti a extrémizmu zriadenej pri medzirezortnom Expertnom koordinačnom orgáne pre boj so zločinnosťou (MEKO),
- v dočasnej pracovnej skupine pre právnu ochranu novinárov,
- v pracovnej skupine ministerstva financií pre správu zaisteného majetku,
- v medzirezortnej komisii pre posúdenie stanovísk vydávaných v záujme jednotného uplatňovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov,

b) účasť prokurátorov a štátnych zamestnancov generálnej prokuratúry na medzirezortných rozporových konaniach k návrhom zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov,

c) spracovanie stanovísk k výkladovým a aplikačným problémom právnych predpisov podľa požiadaviek organizačných útvarov prokuratúry.

3. Činnosť prokuratúry v oblasti ústavného práva

Pôsobnosť generálneho prokurátora v oblasti ústavného práva vyplýva z čl. 130 ústavy a konkrétne oprávnenia sú definované v § 15 zákona o prokuratúre. V intenciách týchto oprávnení oddelenie ústavného práva najmä:

- vypracúva a predkladá generálnemu prokurátorovi návrhy na začatie konania pred ústavným súdom o súlade všeobecne záväzných právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a b) ústavy a zastupuje generálneho prokurátora v konaní pred ústavným súdom,
- vypracúva stanoviská generálneho prokurátora k návrhom na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy podaných iným oprávneným subjektom, ak ústavný súd pred rozhodnutím vo veci samej požiada o stanovisko generálneho prokurátora,
- vypracúva a predkladá generálnemu prokurátorovi návrhy na začatie konania pred ústavným súdom o výklad ústavy alebo ústavného zákona podľa čl. 128 ústavy a zastupuje generálneho prokurátora v konaní pred ústavným súdom,
- vypracúva a predkladá generálnemu prokurátorovi návrhy na začatie konania pred ústavným súdom o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do národnej rady, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu podľa čl. 129 ods. 2 ústavy a zastupuje generálneho prokurátora v konaní pred ústavným súdom,
- vypracúva a predkladá generálnemu prokurátorovi sťažnosti proti výsledku referenda a sťažnosti proti výsledku ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 129 ods. 3 ústavy a zastupuje generálneho prokurátora v konaní pred ústavným súdom,
- vypracúva a predkladá generálnemu prokurátorovi návrhy na preskúmanie rozhodnutia o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia podľa čl. 129 ods. 4 ústavy a zastupuje generálneho prokurátora v konaní pred ústavným súdom,
- vypracúva stanoviská generálneho prokurátora k návrhom na začatie konania na preskúmanie rozhodnutia o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia podaným podľa čl. 129 ods. 4 ústavy iným oprávneným subjektom, ak ústavný súd pred rozhodnutím vo veci požiada o stanovisko generálneho prokurátora,
- vypracúva a predkladá generálnemu prokurátorovi návrhy na začatie konania o súlade rozhodnutia o vyhlásení výnimočného stavu alebo núdzového stavu a ďalších na neho nadväzujúcich rozhodnutí podľa čl. 129 ods. 6 ústavy a zastupuje generálneho prokurátora v konaní pred ústavným súdom,
- vypracúva a predkladá generálnemu prokurátorovi návrhy na začatie konania o neplatnosti právnych predpisov podľa čl. 152 ods. 3 ústavy a zastupuje generálneho prokurátora v konaní pred ústavným súdom.

Okrem uvedenej agendy oddelenie zabezpečuje vypracovanie vyjadrení generálnej prokuratúry k sťažnostiam fyzických a právnických osôb podaných podľa čl. 127 ústavy. Jedná sa o konkrétne porušenie základných ľudských práv garantovaných ústavou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to tak v trestnom konaní, ako i v netrestnej oblasti, kde pôsobil prokurátor. Rozhodnutia ústavného súdu v tejto oblasti vo významnej miere zasahujú do rozhodovacej činnosti prokurátorov v trestnej oblasti.

V roku 2018 adresovalo generálnemu prokurátorovi podnet na podanie návrhu podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade zákonov 34 fyzických a právnických osôb, čo predstavuje oproti roku 2017 nárast o osem podaní. Celkovo bolo v registri 1 GÚp vybavených 24 vecí. V hodnotenom období bolo odložených 19 podaní, nakoľko nebol zistený dôvod na podanie návrhu podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy. V 8 prípadoch išlo o podania z predchádzajúceho hodnoteného obdobia. V 1 prípade generálny prokurátor dospel k záveru, že návrh je dôvodný.

Dňa 22. februára 2018 generálny prokurátor podal pod sp. zn. 1 GÚp 6/17/1000 návrh na začatie konania podľa čl. 125 písm. a) ústavy o súlade ustanovenia § 102u ods. 4 (v časti) a bodu 64 prílohy č. 1a (v časti) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 428/2015 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13, čl. 20, čl. 35 ods. 1 a čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 1 a 2 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V odôvodnení návrhu podľa čl. 125 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a § 38 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, aby v prípade, že návrh bude prijatý na ďalšie konanie, bolo rozhodnuté o pozastavení účinnosti napadnutej právnej úpravy.

Ústavný súd 6. júna 2018 uznesením č. k. PL. ÚS 10/2018-25 rozhodol, že návrh generálneho prokurátora prijíma na ďalšie konanie. V ostatnej časti návrhu nevyhovel.

V hodnotenom období ústavný súd nálezom č. k. PL. ÚS 8/2017-43 z 25. apríla 2018 vyhovel návrhu generálneho prokurátora sp. zn. 1 GÚp 2/17/1000-3 z 3. marca 2017, ktorým rozhodol, že ustanovenie § 29o ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v časti slovného spojenia „predsedovi kontrolného úradu a podpredsedovi kontrolného úradu“, § 28e zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov, § 84f zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 186 ods. 3 zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ustanovenie § 32 zákona č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 13 ods. 4 ústavy. V časti ustanovenia § 140f zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov konanie zastavil. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel.

Okrem uvedeného v registri 1 GÚp je zapísaná aj jedna vec týkajúca sa podania návrhu na začatie konania o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy podľa čl. 129 ods. 2 ústavy (vec bola vybavená odložením).

Oddelenie ústavného práva v registri 2 GÚp eviduje všetky veci týkajúce sa porušenia základných ľudských práv a slobôd v trestnom konaní a civilnom konaní. Ide o konania vedené na ústavnom súde podľa čl. 127 ústavy a konania vedené na ESLP, v ktorých sťažnosti smerujú voči činnosti prokurátorov. V hodnotenom období bolo v uvedenom registri zapísaných 20 vecí, čo je oproti roku 2017 nárast o 1 vec.

Na požiadanie ústavného súdu oddelenie ústavného práva vypracovalo 10 vyjadrení k sťažnostiam podaným podľa čl. 127 ústavy. V jednom prípade bola podaná sťažnosť podľa čl. 127 ústavy v konaní, v ktorom generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie. V ďalších 6 prípadoch boli podané ústavné sťažnosti v konkrétnych trestných veciach a týkajú sa porušenia základných ľudských práv a slobôd v prípravnom konaní.

Ústavný súd v hodnotenom období pri rozhodovaní o sťažnostiach podaných podľa čl. 127 ústavy zaviazal prokuratúru v dvoch prípadoch k zaplateniu primeraného finančného zadosťučinenia z titulu porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nálezom I. ÚS 100/2017 priznal dvom sťažovateľom finančné zadosťučinenie každému v sume 2 000,- eur a súčasne priznal i trovy právneho zastúpenia v sume 263,24 eur (celkovo prokuratúra v tomto prípade bola zaviazaná k úhrade sumy 4 526,48 eur). V druhom prípade nálezom I. ÚS 608/2017 priznal sťažovateľovi sumu 1 000,- eur.

Na požiadanie ministerstva spravodlivosti Kancelárie zástupcu Slovenskej republiky pred ESLP oddelenie ústavného práva vypracovalo 5 vyjadrení k sťažnostiam proti Slovenskej republike, ktoré podali fyzické a právnické osoby na porušenie základných ľudských práv a slobôd v trestných konaniach vedených na prokuratúre. Okrem toho boli do registra zapísané ďalšie 2 veci, ktoré sa týkali trestných konaní vedených na prokuratúre. V jednom prípade prokuratúra zabezpečila výkon rozhodnutia ESLP, ktorým súd vzal na vedomie jednostranné vyhlásenie vlády o uznaní neprimeranej dĺžky vnútroštátneho konania (rokovanie o zmieri má dôverný charakter). Druhý prípad sa týka dodatočného telefonického vyžiadania stanoviska generálnej prokuratúry. Stanovisko bolo v požadovanej lehote oznámené ministerstvu spravodlivosti.

Okrem vyššie uvedených konaní oddelenie ústavného práva v roku 2018 evidovalo v registri 3 GÚp ďalších 34 podaní, ktoré sa však netýkali konkrétneho konania na ústavnom súde, resp. konania na ESLP. Oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobiu ide o pokles vecí o 28.

Vyhodnotiac doterajšiu pôsobnosť oddelenia ústavného práva je možné dospieť k záveru, že k elimináciám zásahov do základných ľudských práv a slobôd prokurátormi v prípravnom konaní i naďalej najviac prispieva školiaca činnosť dozorových prokurátorov. V nadväznosti na tento záver oddelenie ústavného práva zabezpečuje pravidelné elektronické oboznamovanie prokurátorov s nálezmi ústavného súdu, v ktorých bolo konštatované porušenie práv orgánmi činnými v trestnom konaní i s tými, v ktorých boli sťažnosti odmietnuté.

Č A S Ť V.

ĎALŠIA ČINNOSŤ PROKURATÚRY

1. Zastupovanie štátu v konaní o náhrade škody spôsobenej pri výkone verejnej moci

Zastupovanie štátu v konaní o náhrade škody spôsobenej pri výkone verejnej moci generálnou prokuratúrou ustanovuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), ktorý určuje aj rozsah zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Ide najmä o prípady zodpovednosti za nezákonné rozhodnutia a nesprávny úradný postup štátnych orgánov. Generálna prokuratúra zastupuje Slovenskú republiku ako subjekt zodpovedný za náhradu škody len v zákonom taxatívne určených prípadoch. Poškodené subjekty žalujú štát a náhradu škody vo veciach, v ktorých štát zastupuje generálna prokuratúra, uplatňujú takmer výlučne v prípadoch, v ktorých škoda mala vzniknúť nezákonným rozhodnutím vydaným v trestnom konaní alebo nesprávnym úradným postupom v trestnom konaní. Uplatňovaná náhrada škody pozostáva najmä z náhrady nákladov na obhajobu v trestnom konaní a z náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania, ktoré skončilo inak ako právoplatným odsúdením žiadateľa o odškodnenie, teda skončilo buď oslobodením spod obžaloby, zastavením trestného stíhania alebo postúpením veci na prejednanie priestupku.

V roku 2018 bolo generálnej prokuratúre doručených celkom 192 žiadostí o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody podľa § 15 zákona č. 514/2003 Z. z. Tento počet je o 12 žiadostí vyšší ako v roku 2017. Počet žiadostí o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody podaných v roku 2018 zodpovedá trendu z predchádzajúcich rokov, v ktorých sa počet týchto žiadostí ustabilizoval v rozsahu 180 až 200 žiadostí ročne. Generálna prokuratúra vychádzajúc z ochrany verejného záujmu sa pri vybavovaní týchto žiadostí snaží dôsledne uplatňovať výlučne zákonom stanovený rozsah zodpovednosti štátu a eliminovať tak tendencie k rozširovaniu zodpovednosti štátu nad rámec určený zákonom. Dôsledne v súlade so zmyslom a účelom zákona č. 514/2003 Z. z. presadzuje dodržiavanie ustanovení o zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup len v rozsahu vymedzenom zákonom aj napriek tomu, že časť judikatúry má snahu zaväzovať štát k náhrade škody v každom prípade, v ktorom trestné konanie skončilo inak, ako právoplatným odsúdením obvineného.

V roku 2018 napadlo na sudy celkom 133 žalôb, v ktorých je Slovenská republika žalovaná o náhradu škody z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a štát zastupuje ako príslušná generálna prokuratúra. Tento počet je o 4 žaloby vyšší ako v roku 2017, v ktorom napadlo na sudy celkom 129 takýchto žalôb. Nejednotnosti judikatúry ohľadne posudzovania rozsahu zodpovednosti štátu generálna prokuratúra čelí podávaním riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Rovnako čelí aj tendencii priznávať poškodeným neprimerane vysokú náhradu nemajetkovej ujmy, keď nápravu v niektorých prípadoch dosiahne až podaním mimoriadneho opravného prostriedku.

Napr. vo veci vedenej na Okresnom súde Košice 1 pod sp. zn. 24C 243/2012 súd prvej inštancie priznal žalobcovi B. K. proti žalovanej Slovenskej republike náhradu nemajetkovej ujmy 100.000,- eur, ktorú na odvolanie žalovanej odvolací súd potvrdil. Až na základe generálnou prokuratúrou podaného dovolania najvyšší súd 17. októbra 2018 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Vzhľadom na charakter a špecifickosť konania a rozhodovania o nárokoch na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci by konanie a rozhodovanie o nárokoch poškodených bolo najefektívnejšie a najracionálnejšie zveriť jednému subjektu, ktorý by Slovenskú republiku zastupoval aj pri predbežnom prerokovaní nároku, aj v súdnom konaní. Na tento účel navrhujeme vytvoriť jeden osobitný štátny orgán, ktorý by vybavoval výlučne uvedenú agendu a ktorý by mohol byť zriadený pri niektorom z ústredných orgánov štátnej správy. Rovnako najefektívnejšou by bola zmena právnej úpravy tak, aby v odôvodnených zákonom presne určených prípadoch, súd (v prípravnom konaní prokurátor) už v trestnom konaní mohol priznať náhradu účelne vynaložených trov obhajoby.

2. Disciplinárna a trestná zodpovednosť prokurátorov

V roku 2018 bolo podaných 13 návrhov na začatie disciplinárnych konaní. Z tohto počtu 6 návrhov podali okresní prokurátori, 1 návrh podal krajský prokurátor, 2 návrhy podal špeciálny prokurátor, 2 návrhy podali námestníci generálneho prokurátora a 1 návrh podal generálny prokurátor. Jedno disciplinárne konanie napadlo zo zákona.

V príslušnom roku bolo právoplatne skončených 15 vecí, z ktorých 8 napadlo v roku 2018 a 7 v predchádzajúcich rokoch.

V 6 veciach bolo disciplinárne stíhanému prokurátorovi uložené zníženie platu. V 3 veciach o 10% na dobu 2 mesiacov, v 1 veci o 15% na dobu 3 mesiacov, v 1 veci o 15% na dobu 4 mesiacov, v 1 veci veci o 50% na dobu 5 mesiacov.

V 2 veciach bola uložená sankcia písomné pokarhanie. Pripojením k inému disciplinárnemu konaniu skončila 1 vec. V 2 veciach bol prokurátor oslobodený.

V 2 veciach bolo disciplinárne konanie zastavené, v 1 veci z dôvodu, že zanikol služobný pomer prokurátora a v 1 prípade z dôvodu uplynutia prekluzívnej lehoty. V 2 veciach bolo upustené od uloženia disciplinárneho opatrenia.

V 3 veciach začatých v rokoch 2014 a 2015 pre skutky z predchádzajúcich rokov ešte nebolo konanie ukončené. V oboch veciach rozhodoval súd. V prvej veci súd rozhodoval na základe odvolania disciplinárne stíhanej prokurátorky, nakoľko sa na konanie vzťahovali predpisy účinné do 30. novembra 2014. Súd rozhodnutie zrušil až v januári 2019 a vrátil vec na nové konanie. V druhej veci rozhodoval súd na základe žaloby prokurátora o preskúmanie rozhodnutia v správnom konaní. Rozhodnutie disciplinárnych komisií zrušil a vrátil vec na nové konanie. V oboch prípadoch je dôvodný predpoklad, že sa disciplinárne stíhanie premlčí, nakoľko na konanie sa vzťahujú tie predpisy, kde ešte nedochádzalo k prerušeniu plynutia premlčacej lehoty. V tretej veci začatej v roku 2014 pre skutok z roku 2013 ešte nie je konanie na súde o odvolaní disciplinárne stíhanej prokurátorky ukončené.

V roku 2018 bolo zastavené z dôvodu premlčania aj ďalšie disciplinárne konanie, ktoré trvalo od roku 2013 a viedlo sa pre skutok z roku 2012. Nakoľko sa na konanie vzťahovali predpisy účinné do 30. novembra 2014, o odvolaní rozhodoval súd, a to dokonca 3 krát. Vec bola postúpená z trestného konania. Podľa zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry, na rozdiel od zákona o priestupkoch, doba trestného konania sa započítava do plynutia prekluzívnej lehoty. V takomto prípade, ak trestné konanie trvá napríklad 1 rok a následne je vec postúpená na disciplinárne konanie, na toto konanie zostáva už len zvyšná doba, ktorá zostáva do uplynutia dvojročnej objektívnej lehoty. Túto dobu, na rozdiel od konania disciplinárnej komisie o návrhu na disciplinárne konanie, neprerušujú ani ďalšie úkony disciplinárnej komisie. V uvedenom prípade sa javí dôvodné a potrebné vykonať legislatívnu zmenu a zosúladiť toto plynutie lehoty so zákonom o priestupkoch.

Disciplinárne konanie na prokuratúre prešlo významnými legislatívnymi zmenami. Nie všetky mu boli na prospech. Možno však konštatovať, že prokuratúra nemieni zakrývať disciplinárne previnenia svojich prokurátorov. K transparentnosti disciplinárnych konaní prispieva verejnosť pojednávaní, pričom termíny týchto pojednávaní a ich miesto sú zverejnené na webovej stránke generálnej prokuratúry. Rovnako sú zverejňované rozhodnutia disciplinárnych komisií a odvolacích disciplinárnych komisií do doby, pokiaľ disciplinárny postih nie je zahladený. K transparentnosti konaní prispieva tiež participovanie Rady prokurátorov na týchto konaniach vydávaním zásad, ktoré upravujú disciplinárne konania. Aby bolo konanie čo najrýchlejšie a plynulé, zaviedli sa do zákona poriadkové lehoty. Pre zabránenie preklúzii konania sa upravili podmienky pre prerušenie plynutia lehôt. Sprísnil sa tiež sankcie za závažné disciplinárne previnenia a tieto sa aj pri ukladaní trestov využívajú. V záujme zjednotenia praxe disciplinárnych komisií a výmeny skúseností medzi nimi, generálna prokuratúra každoročne organizuje pracovné stretnutie členov a náhradníkov disciplinárnych komisií a odvolacích disciplinárnych komisií. Táto aktivita má kladný ohlas a každoročne sa jej zúčastňuje okolo 40 až 50 prokurátorov – členov a náhradníkov disciplinárnych a odvolacích disciplinárnych komisií.

Nie je možné povedať, že všetky problémy disciplinárneho konania boli odstránené. Je však potrebné poukázať na aktivity prokuratúry v tejto oblasti a jej snahu o rýchly a spravodlivý postih prokurátorov, ktorí sa disciplinárneho previnenia dopustili. To, že o ich skutkoch rozhodujú prokurátori, ktorí prácu, práva a povinnosti prokurátorov poznajú najlepšie, prispieva k rýchlosti a objektívnosti posúdenia konania prokurátora, na ktorého je podaný návrh na disciplinárne konanie. K objektívnosti prispieva aj skutočnosť, že členom disciplinárnej komisie ani odvolacej disciplinárnej komisie nemôže byť žiaden vedúci prokurátor, ktorý má právo podať návrh na disciplinárne konanie, či už vo svojom mene, alebo v zastúpení vedúceho prokurátora. Je treba ďalej poukázať na to, že pri konaní o odvolaní odvolacími disciplinárnymi komisiami je konečný verdikt výrazne rýchlejší ako bol v čase, keď o odvolaní rozhodoval súd. Súd pritom ani za súčasného stavu nie je z konania úplne vylúčený, nakoľko je tu stále daná možnosť obrátiť sa so žalobou o preskúmanie správneho rozhodnutia na súd. Ostatná novela zákona o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry priniesla výrazné zmeny, ktoré v mnohých prípadoch zabránili preklúzii disciplinárneho konania a toto konanie zrýchlili. Prax prináša niektoré problémy, avšak časté zmeny zákona tieto problémy nie vždy odstraňuje, ale naopak, disciplinárne konanie komplikujú a znepríehľadňujú.

V roku 2018 mali v dôsledku trestného stíhania 5 prokurátori pozastavený výkon funkcie prokurátora. Z toho 1 prokurátor má pozastavený výkon funkcie prokurátora ešte od roku 2016. V 4 prípadoch sú prokurátori trestne stíhaní pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 a § 289 ods. 2 Trestného zákona a v 1 prípade bol prokurátor trestne stíhaný pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. d) Trestného zákona. V jednom prípade bola vec právoplatne ukončená zastavením trestného stíhania súdom a prokurátor od marca 2018 vykonáva funkciu prokurátora. V druhom prípade sa prokurátor vzdal funkcie z dôvodu dovŕšenia nároku na starobný dôchodok. U ostatných prokurátorov pozastavenie výkonu funkcie trvá.

3. Spolupráca s prokuratúrami iných krajín a aktivity prokuratúry v národných a nadnárodných orgánoch a komisiách, účasť a aktivity na medzinárodných seminároch a konferenciách

Prokuratúra Slovenskej republiky sa v rámci svojich ústavných a zákonných právomocí aktívne podieľa na procesoch a aktivitách medzinárodných vzťahov v priestore spravodlivosti, v súlade so Zameraním zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky. Účasť zástupcov prokuratúry na medzinárodných aktivitách je praktickým naplnením európskej integrácie prokuratúry, úloh prokuratúry vyplývajúcich z členstva Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách a z pozície zmluvnej strany príslušných medzinárodných zmlúv.

V aktivitách medzinárodného charakteru sa posilňoval význam expertnej participácie prokuratúry na aktivitách v rámci medzinárodnej výmeny skúseností a prezentácie prokuratúry v medzinárodnom meradle. Podarilo sa udržať tendenciu zvyšovania aktívneho zapojenia prokurátorov z úrovne krajských a okresných prokuratúr.

Významným spôsobom sa zvýšili medzinárodné aktivity, ktoré mali bezprostredný vzťah ku konkrétnym trestným veciam.

V roku 2018 boli prokurátori a zamestnanci prokuratúry Slovenskej republiky vyslaní na zahraničnú pracovnú cestu celkovo v 154 prípadoch, z toho v 58 prípadoch išlo o úroveň krajských a okresných prokuratúr.

Na úrovni vedenia generálnej prokuratúry boli vykonané prijatia generálneho prokurátora Rakúskej republiky a jeho námestníka a veľvyslanca Spolkovej republiky Nemecko. Z úrovne vedenia úradu špeciálnej prokuratúry bola prijatá Misia Európskeho parlamentu, výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (LIBE) na Slovensku a tiež aj skupiny poslancov Európskeho parlamentu - Výboru pre kontrolu rozpočtu (CONT) na Slovensku. Osobitné miesto mala oficiálna návšteva vedenia prokuratúry v Eurojuste a následne aj účasť vedenia prokuratúry na koordinačnom stretnutí na pôde Eurojustu s ostatnými zahraničnými partnermi týkajúceho sa trestnej veci únosu vietnamského občana. Rovnaká téma dominovala aj na zahraničnej pracovnej ceste generálneho prokurátora a prvého námestníka generálneho prokurátora do Spolkovej republiky Nemecko. Rozvoj bilaterálnych vzťahov s Českou republikou pokračoval stretnutiami s najvyšším štátnym zástupcom Českej republiky a rovnako účasťou najvyššieho štátneho zástupcu Českej republiky, námestníkov najvyššieho štátneho zástupcu Českej republiky

a vrchných a krajských štátnych zástupcov Českej republiky na porade generálneho prokurátora s krajskými prokurátormi.

Osobitný význam zohráva odborná podpora v rámci participácie Slovenskej republiky na tvorbe európskej legislatívy v oblasti trestného práva hmotného a procesného a špecificky v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach. Významnou oblasťou, ktorá potvrdzuje expertný potenciál zástupcov prokuratúry je ich pôsobenie v rámci mechanizmu vzájomného hodnotenia krajín. Druhú skupinu tvoria aktivity s významom pre aplikačnú prax, výmenu skúseností a odborný prínos v oblasti vecnej pôsobnosti prokuratúry. Dôležité sú zahraničné aktivity spojené s vykonávaním prokurátorských činností v konkrétnych trestných veciach (napríklad v súvislosti s pôsobnosťou spoločných vyšetrovacích tímov), plnenie úloh prokurátorov v rámci EJS a EJCN.

Za mimoriadne ocenenie aktivity prokuratúry Slovenskej republiky v oblasti medzinárodnej integrácie považujeme pôsobenie národného člena Slovenskej republiky JUDr. Ladislava Hamrana v pozícii predsedu Eurojustu.

3.1. Európska únia a procesy vyplývajúce z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii

Rezort prokuratúry bol zapojený do činnosti Rady Európskej únie (ďalej len „Rada EÚ“) pre spravodlivosť a vnútro, a to primárne prostredníctvom expertnej participácie na procesoch určených garantmi, ktorými sú ministerstvo spravodlivosti, resp. ministerstvo vnútra. Ťažiskom a primárnym cieľom pôsobenia expertov prokuratúry bola účasť na činnosti pracovnej skupiny pre justičnú spoluprácu (COPEN) a pracovnej skupiny pre trestné právo hmotné (DROIPEN).

V tejto oblasti bol dominantným expertný podiel na príprave a zabezpečení procesov týkajúcich sa zriadenia Úradu Európskej prokuratúry¹. V roku 2018 boli na medzinárodnej úrovni významné expertné stretnutia Európskej komisie, ktorá zodpovedá za implementačný proces na úrovni EÚ. Na podporu dosiahnutia tohto cieľa bola vytvorená skupina expertov zložená zo zástupcov zúčastnených členských štátov. Expertné a implementačné fórum pod vedením Komisie sa stretávalo približne raz mesačne k niektorej z nosných tém celého implementačného procesu a pripravovalo podklady pre kolégium na schválenie všetkých interných dokumentov, ktoré nariadenie predpokladá. Rokovaní sa vzhľadom na náročnosť niektorých procesov zúčastňovali aj ďalší experti, napr. k technickým otázkam, k otázkam sociálneho zabezpečenia a podobne. Uvedenému procesu je venovaná najvyššia priorita, nakoľko pôsobnosť takéhoto nadnárodného orgánu v oblasti trestného konania, ktorá doposiaľ nemá v našom právnom prostredí obdobu, sa premieťa do prípravy osobitných legislatívnych, unikátnych organizačných, ale aj nevyhnutných materiálnych procesov v rámci vnútroštátneho právneho rámca.

Druhou skupinou činností v danej oblasti bol expertný podiel na procesoch týkajúcich sa oblasti boja proti počítačovej kriminalite.

---

¹ Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry

V legislatívnej oblasti išlo najmä o expertnú participáciu na tvorbe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ o európskych príkazoch na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach a návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa upravujú harmonizované pravidlá stanovenia právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní a súvisiacich legislatívnych návrhoch týkajúcich sa predloženia a uchovania elektronických dôkazov v trestných veciach a harmonizácie stanovenia právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní. Uvedená problematika je vysoko aktuálna najmä z dôvodu, že čoraz viac dôkazov sa nachádza v digitálnej forme, pričom dostupnosť takýchto dôkazov je časovo limitovaná a často sa nachádzajú na území iného štátu, vrátane tretích štátov. Nové legislatívne nástroje predstavujú doplnkový mechanizmus k existujúcej právnej pomoci, ktorý by mal byť výrazne rýchlejší aj preto, že v danom prípade budú zasielané osvedčenia/príkazy príslušným orgánom jedného štátu priamo poskytovateľovi, resp. jeho právnomu zástupcovi v inom štáte. Nadväzujúcou skupinou aktivít v tejto oblasti boli expertné stretnutia Komisie k elektronickému systému na zasielanie elektronických dôkazov a súvisiace expertné stretnutia k cezhraničnému zachytávaniu elektronických dôkazov v reálnom čase, počas ktorých sa riešili rôzne technické a právne aspekty súvisiace s vytvorením elektronického systému na zasielanie európskych vyšetrovacích príkazov a elektronických dôkazov medzi justičnými orgánmi členských štátov EÚ.

Z hľadiska aplikačnej praxe v oblasti počítačovej kriminality sa potvrdila opodstatnenosť zriadenia EJCEN. Zasadnutia siete, ktorej spolupredseda zástupca prokuratúry Slovenskej republiky, majú priamy vplyv na činnosť prokuratúry a získané poznatky sú prenášané prostredníctvom vnútroštátnej siete prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite. V uplynulom roku prokurátori Slovenskej republiky na medzinárodnej úrovni prezentovali spoločný prípad realizovaný pre orgány Holandského kráľovstva, ktorý bol úspešný na základe ingerencie kontaktných bodov EJCEN z oboch štátov. 5. plenárne zasadnutie EJCEN sa venovalo vyhodnoteniu prvého dvojročného programu EJCEN, príprave nového programu, vnútorným otázkam fungovania siete, praktickým problémom v oblasti počítačovej kriminality.

Horizontálne otázky medzinárodného rozmeru boja proti počítačovej kriminalite boli predmetom aj ďalších aktivít, počas ktorých sa v najvyššej miere prejavil dôraz na expertný charakter stretnutí. Príkladom môže byť konferencia SIRIUS organizovaná Europolom, Eurojustom za súčinnosti s EJCEN, ktorá priniesla prieniky riešenia praktických potrieb nevyhnutných pre efektívne zabezpečovanie elektronických dôkazov s výrazným pozitívnym dopadom na činnosť prokuratúry.

Za významný je potrebné považovať podiel expertnej účasti prokuratúry na procesoch mechanizmu vzájomného hodnotenia členských štátov EÚ v rámci 8. kola, ktoré bolo zamerané na trestné stíhanie v oblasti životného prostredia.

Prokuratúra sa pravidelne zúčastňuje na procesoch európskych konzultácií týkajúcich sa uplatňovania Rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, ktoré v ostatnom období primárne reagujú na rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora EÚ v tejto oblasti.

Potvrdením úlohy prokuratúry v rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ pri prijatí smernice o boji proti terorizmu je pokračovanie expertnej účasti prokurátora na príslušných formátoch Európskej komisie venovaných danej problematike.

Prospešným bolo aj zastúpenie prokuratúry na činnosti Európskej siete prokurátorov pre ochranu duševného vlastníctva (EIPPN) a aktivitách špecialistov na boj s environmentálnou kriminalitou a tiež aj stretnutie expertov na oblasť trestného stíhania moderného otroctva a ostatných nelegálnych aktivít v oblasti obchodovania s ľuďmi.

Za významné je potrebné označiť aj potvrdenie priamej nominácie a pokračovanie pôsobenia zástupcu prokuratúry v expertnej skupine Európskej komisie pre politiku EÚ v oblasti trestného práva, ktorá poskytuje Komisii poradenstvo v súvislosti s trestným právom v kontexte rozvoja politiky EÚ v tejto oblasti.

Osobitne významné miesto zaujíma pôsobenie Konzultatívneho fóra generálnych prokurátorov a riaditeľov prokuratúr členských štátov EÚ, ktorého 13. zasadnutie bolo venované najmä problematike boja proti terorizmu, rozvoja EÚ v priestore trestnej spravodlivosti a praktickým otázkam digitálnej justície, e-evidence, justičnej spolupráce. Závery fóra boli distribuované Európskej komisii a jednotlivým členským štátom EÚ.

Pridanú hodnotu mala účasť zástupcov úradu špeciálnej prokuratúry na rôznych špecifických aktivitách týkajúcich sa napr. problematiky radikalizácie, nelegálnej migrácie, nenávistných prejavov v médiách, resp. participácie na sieti národných spravodajcov pre terorizmus.

Súčasne i naďalej prokurátori aktívne participujú na aktivitách EJS, s dôrazom na riešenie praktických problémov a zapojenie kontaktných bodov z úrovne okresných a krajských prokuratúr.

Generálna prokuratúra kontinuálne zdôrazňuje a podporuje úlohu a pôsobenie Eurojustu ako prirodzeného a efektívneho európskeho partnera v oblasti justičnej spolupráce. Významnú úlohu Eurojust zohral v roku 2018 pri poskytovaní platformy a súvisiaceho finančného zabezpečenia pri realizácii súčinnostných dohôdov pri riešení medzinárodnej justičnej spolupráce a koordinácie v rámci trestného stíhania konkrétnych trestných vecí, vrátane vytvárania SVT (v roku 2018 pôsobilo v Slovenskej republike aktívne 23 SVT). V rámci podpory tejto činnosti sa zástupcovia slovenských orgánov činných v trestnom konaní zúčastnili celkovo na 17 koordinačných stretnutiach. SVT bol zriadený aj vo veci vraždy novinára Jána Kuciaka a jeho partnerky.

3.2. Rada Európy

Prokuratúra prezentovala svoj expertný potenciál v širokom rámci pôsobenia orgánov, výborov a zoskupení pôsobiacich v rámci Rady Európy.

Za ťažiskové výbory, v ktorých aktívne pôsobili prokurátori, je potrebné označiť MONEYVAL – Výbor expertov pre hodnotenie opatrení proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, Konferenciu zmluvných strán – Varšavský dohovor,

GRECO – Skupinu štátov boja proti korupcii, GRETA – Skupinu expertov boja proti obchodovaniu s ľuďmi, PC-OC – Výbor expertov na vykonávanie medzinárodných dohovorov Rady Európy v trestnej oblasti, CCPE – Poradný výbor európskych prokurátorov, Pracovnú skupinu na prípravu Akčného plánu Rady Európy vo vzťahu k nadnárodnému organizovanému zločinu a TC-Y – Výbor zmluvných strán Dohovoru o počítačovej kriminalite.

Osobitne významnou skutočnosťou bolo 56. plenárne zasadnutie MONEYVAL, ktoré rozhodlo o vyradení Slovenskej republiky z procesu 4. kola hodnotenia z dôvodu rozhodnutia o vykonaní 5. kola hodnotenia Slovenskej republiky na jeseň v roku 2019. Požiadavky na rozsah hodnotenia a najmä jeho zameranie na oblasť efektivity systému Slovenskej republiky v oblasti boja proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a proti financovaniu terorizmu a jeho rozširovaniu predstavuje mimoriadnu výzvu pre všetky zainteresované orgány. V rámci hodnotiaceho mechanizmu prokurátor generálnej prokuratúry pôsobil ako hodnotiteľ Rady Európy v prípade hodnotenia Litovskej republiky. Pridanou hodnotou bola aj účasť prokurátorov na spoločnej aktivite FATF–OBSE–Moneyval pre sudcov a prokurátorov pôsobiacich v oblasti trestného stíhania legalizácie príjmov z trestnej činnosti, zaisťovania výnosov z trestnej činnosti a trestného stíhania financovania terorizmu.

V oblasti pôsobnosti Konferencie zmluvných strán Varšavského dohovoru, ktorej predsedá slovenský prokurátor, bola Slovenská republika subjektom horizontálneho hodnotenia.

Z hľadiska pôsobnosti GRECO prokuratúra venuje mimoriadnu pozornosť plneniu opatrení na odstránenie zistených nedostatkov. Je možné konštatovať, že aktuálne negatívne hodnotenie Slovenskej republiky nie je spôsobené rezortom prokuratúry. Aj napriek tejto skutočnosti je daná problematika v centre pozornosti vedenia prokuratúry a práve prokuratúra v procese hodnotenia zaznamenala najväčší pokrok v plnení stanovených odporúčaní.

3.3. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

Prokurátori aktívne pôsobili v rámci aktivít pracovnej skupiny OECD proti podplácaniu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách. Prokurátor prezentoval trestné veci v oblasti korupcie a plnenie úloh generálnej prokuratúry, ktoré vyplývajú z odporúčaní OECD pre Slovenskú republiku. Okrem tejto štandardnej úlohy však prokurátor navyš aj úlohu vedúceho hodnotiteľa Argentínskej republiky.

3.4. Bilaterálne vzťahy a ďalšie oblasti medzinárodnej spolupráce

Pozornosť bola venovaná pravidelnému rozvoju bilaterálnych vzťahov s najbližšími partnermi V4.

Generálni prokurátori krajín V4 vo vzájomnom dialógu aj v roku 2018 v rámci tematicky zameraných aktivít potvrdili nevyhnutnosť presadzovania nezávislosti prokuratúr v krajinách V4 ako významného prvku stability demokratického a právneho štátu. Zdôraznili potrebu úzkej spolupráce medzi justičnými orgánmi krajín V4 a zároveň deklarovali potrebu zvýšenia úrovne spolupráce a vzájomnej výmeny skúseností. Aj v rámci tohto formátu rezonovala v roku 2018 problematika

zriadenia Úradu európskej prokuratúry ako inštitúcie, slúžiacej na zvýšenú ochranu finančných záujmov EÚ, pričom zdôraznili komplementárnosť a synergiu všetkých orgánov pôsobiacich v rámci medzinárodnej justičnej spolupráce v danom kontexte, pri zachovaní suverenity štátov. V oblasti boja proti terorizmu deklarovali vytvorenie čo najužšej spolupráce v oblasti vzájomného zdieľania finančných a komunikačných informácií. Generálni prokurátori Vyšehradskej skupiny považujú odhalenie, zmrazenie a konfiškáciu majetku a zdrojov, ktoré sú určené na podporu terorizmu, za prioritný cieľ. V tejto súvislosti vyjadrili úmysel uplatňovať právne nástroje, ktoré sa používajú na zabezpečenie a konfiškáciu aktív najširším možným spôsobom, vrátane súčinnosti národných orgánov pôsobiacich na úseku finančného spravodajstva a vo veciach sledovania a zaistenia majetku pochádzajúceho z takejto trestnej činnosti. Súčasne zdôrazňujú potrebu rozvoja špecializácie v danej oblasti. Ďalšou oblasťou, v ktorej došlo k definovaniu prienikov, je oblasť boja proti počítačovej kriminalite. V tejto súvislosti sú ich prioritou útoky na informačné systémy, ktoré sú súčasťou kritickej infraštruktúry, útoky na informačné systémy zločineckých organizácií, počítačové trestné činy proti duševnému vlastníctvu, ako aj boj proti detskej pornografii na internete, vydieranie a ransomware útoky a zneužívanie darknetu a virtuálnych mien pre trestnú činnosť. Aj na tejto úrovni bolo ocenené pôsobenie EJCEN. Súčasne deklarovali zámer prehĺbiť spoluprácu národných sietí prokurátorov v boji proti počítačovej kriminalite, čo umožní lepšie pochopiť problémy justičných orgánov v tejto oblasti v štátoch V4. Formálne úroveň dialógu a zameranie spolupráce potvrdili podpísaním tzv. Vyšehradskej deklarácie.

Pozitívnym prvkom je pokračujúci rozvoj autonómnych aktívnych i pasívnych foriem medzinárodnej výmeny skúseností z úrovne krajských a okresných prokuratúr. Príkladom môže byť spoločné prerokovanie tém a problémov, najmä pri riešení rôznych trestných káz, ako aj vybavovaní vzájomných dožiadaní o právnu pomoc medzi Krajskou prokuratúrou Trnava a prokurátormi Hlavnej župnej prokuratúry Győr-Moson-Sopron alebo pracovné stretnutie zástupcov Krajskej prokuratúry Banská Bystrica a vybraných okresných prokurátorov so zástupcami Župnej prokuratúry v Balažských Ďarmotách.

V rámci vzdelávacích aktivít okrem medzinárodných aktivít justičnej akadémie (vrátane koordinácie aktivít EJS pre odbornú prípravu), ktoré výrazným spôsobom prispievajú k ďalšiemu odbornému vzdelávaniu prokurátorov, boli prínosom kurzy organizované Medzinárodnou akadémiou orgánov vynucovania práva v Budapešti (ILEA).

4. Činnosť prokuratúry pri prevencii kriminality

Pôsobnosť prokuratúry na úseku prevencie kriminality vyplýva z ustanovenia § 4 ods. 1 písm. h) zákona o prokuratúre, podľa ktorého pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori podieľaním sa na odstraňovaní príčin a podmienok trestnej činnosti, na prevencii a na potláčaní kriminality.

Prokurátori na všetkých stupňoch prokuratúry v rámci výkonu svojej pôsobnosti v trestnom konaní dbajú predovšetkým na to, aby každé trestné konanie pôsobilo na upevňovanie zákonnosti, predchádzanie a zamedzovanie páchania trestnej činnosti, výchovu občanov v duchu dôsledného zachovávania zákonov a pravidiel občianskeho spolunažívania, pričom aj v rámci preventívnej činnosti sú povinní konať svedomito, nestranne, nezaujato, rešpektujúc ľudskú dôstojnosť a základné ľudské práva a slobody.

Pôsobnosť prokuratúry na úseku prevencie kriminality nie je prokurátormi vykonávaná len v rámci trestného konania, ale aj inými aktivitami, medzi ktoré možno zaradiť aj vykonávanie prednášok a besied a účasť v komisiách a v poradných orgánoch verejnej správy (napr. v Rade vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality).

Prokurátori zrealizovali v roku 2018 desiatky prednášok rôzneho zamerania. Tak ako po iné roky prednášali žiakom a študentom na základných a stredných školách v rámci územia celej Slovenskej republiky a tiež seniorom na tzv. Univerzite tretieho veku.

Pokiaľ ide o deti a mladých ľudí, prednášky boli tematicky zamerané na dôsledky ich správania z hľadiska trestného práva, pričom dôraz bol kladený na rôzne oblasti páchania trestnej činnosti, osobitne však na násilnú trestnú činnosť, drogovú trestnú činnosť a v niektorých prípadoch aj na trestné činy páchané na ženách. Cieľom týchto prednášok bolo a je motivovať deti a mladých ľudí k dôslednému dodržiavaniu zákonov, zvyšovať ich právne vedomie a upevňovať ich vieru v spravodlivosť a v správnosť postupov a rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Rovnakým témam ako v rámci prednášok na základných a stredných školách sa prokurátori venovali aj v rámci prednášok v detských domovoch. Čo sa týka seniorov, prednášková činnosť prokurátorov bola zameraná najmä na oblasť majetkových trestných činov, osobitne na trestný čin podvodu, ktorého obeťami sú často práve seniori.

V súvislosti s páchaním trestnej činnosti na deťoch alebo deťmi, prokurátori zorganizovali v rámci pracovných stretnutí zamestnancov štátnych orgánov, samosprávnych orgánov, pedagógov, detských psychológov, zamestnancov detských domov a ostatných pracovníkov v rámci niektorých okresov prednášky zamerané na postup prokurátorov vo veciach trestných činov maloletých, boj proti agresii maloletých v rámci školského vyučovania a v rámci mimoškolskej činnosti a tiež na spoluprácu zodpovedných orgánov na odstránení týchto problémov.

Prokurátori sa tiež zúčastňovali koordinačných stretnutí, organizovaných úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny, týkajúcimi sa prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti a tiež problematiky násilia v rodine.

Prokurátori generálnej prokuratúry spolupracovali na projekte Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím, ktorej súčasťou je preventívno-výchovná činnosť. V rámci tejto spolupráce generálna prokuratúra každoročne poskytuje ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny informácie o násilí páchanom na deťoch, teda o trestných činoch, ktorých obeťami sú deti. Do tejto kategórie patria trestné činy páchané na deťoch v akomkoľvek prostredí, teda nielen v domácom, ale aj v rámci školy a podobne.

Prokurátori generálnej prokuratúry tiež participovali na zasadnutiach medzirezortného Expertného koordinačného orgánu pre boj so zločinnosťou (MEKO). Na týchto stretnutiach sa zúčastňovali prokurátori špecializujúci sa na konkrétne trestné činy, pričom prezentovaním poznatkov z prokurátorskej praxe zvyšovali efektivitu fungovania tohto orgánu.

V rámci prevencie násilnej kriminality prokurátori okresných prokuratúr pôsobili ako členovia skúšobných komisií na posúdenie odbornej spôsobilosti držať a nosiť zbraň a strelivo, zriadených na jednotlivých okresných riaditeľstvách Policajného zboru.

Viacerí prokurátori sú dlhodobo externými prednášajúcimi a členmi skúšobných komisií v rámci odborných justičných skúšok v justičnej akadémii a štátnych skúšok na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Zúčastnili sa aj medzinárodných konferencií, a to konaných na Právnickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne, na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe a na Fakulte práva a verejnej správy Warminsko-Mazurskej univerzity v Olsztynie (Poľská republika).

K zvyšovaniu právneho vedomia verejnosti prispievala aj publikačná činnosť prokurátorov. Prokurátori pravidelne publikovali články v odborných periodikách (napr. Justičná revue, Státní zastupitelství, Trestné právo) a tiež sa podieľali na tvorbe odbornej literatúry z oblasti trestného práva, a to vrátane tvorby monografií a komentárov k základným trestným kódexom, teda k Trestnému zákonu a Trestnému poriadku.

Prokurátori sa zároveň zúčastňovali ako lektori na projektoch, ktoré boli organizované za účelom vzdelávania sudcov, prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry, vyšších súdnych úradníkov, policajtov, príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej správy, zamestnancov daňových úradov a Najvyššieho kontrolného úradu.

5. Dozor prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená

5.1. Dozor prokurátora v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody

Na úseku dodržiavania zákonov v miestach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody a v celách policajného zaistenia v súlade s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky v oblasti predchádzania mučeniu a inému krutému alebo neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu vykonávali prokurátori aj v roku 2018 aktívny prokurátorský dozor a postupovali v súlade internými predpismi týkajúcimi sa výkonu dozoru prokurátora v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody a v celách policajného zaistenia.

V rámci výkonu dozoru prokurátori najmä preskúmavali, aby sa v celách policajného zaistenia, vo výkone väzby, vo výkone trestu odňatia slobody dôsledne dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy vzťahujúce sa na tieto miesta. Prokurátori vykonávali pravidelné preverky zákonnosti v zmysle príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 8/2010 o postupe prokurátora pri výkone dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v celách policajného zaistenia, príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 7/2010 o postupe prokurátora pri výkone dozoru prokurátora nad zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu väzby a v zmysle príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 6/2010 o postupe prokurátora pri výkone dozoru prokurátora nad

zachovávaním zákonnosti v miestach výkonu trestu odňatia slobody. V predmetných príkazoch je podrobnejšie upravený účel dozoru a príslušnosť prokurátora.

Výkon prokurátorského dozoru v celách policajného zaistenia bol realizovaný pravidelne, v potrebnom rozsahu so zameraním, či sa dôsledne dodržiavajú príslušné ustanovenia Trestného poriadku a nariadenia ministerstva vnútra. Celkovo bolo vykonaných 326 previerok. V roku 2017 bolo realizovaných 338 previerok. Previerky boli vykonávané preskúmaním podkladov, na základe ktorých boli osoby umiestnené do cely policajného zaistenia a preverením, či boli dodržané zákonom stanovené lehoty na umiestnenie, na správnosť postupu pri hlásení mimoriadnych udalostí, včasnosť odosielania písomných podaní súdu, prokurátorovi alebo iným orgánom a ústavným činiteľom. V tejto oblasti neboli zistené nedostatky a výsledky každej previerky boli prejednané s vedením orgánov Policajného zboru.

Previerky v ústavoch na výkon väzby prokurátori vykonávali bez ohľadu na to, či mali alebo nemali poznatky alebo nejaké konkrétne informácie o nezákonnosti. Je potrebné zdôrazniť, že previerkou prokurátor neskúma len zákonnosť držania obvinených v ústave, ale aj podmienky držania týchto osôb v ústave, prípadne či nie sú porušované základné práva týchto osôb výslovne zakotvené v právnych normách a aké je zaobchádzanie s obvinenými. Rovnaká pozornosť sa venovala prevereniu zákonnosti používania donucovacích prostriedkov. Významnou súčasťou previerky bolo preverenie sťažností a žiadostí obvinených. S tým veľmi úzko súvisí aj vykonanie pohovoru s osobami, ktoré o to požiadajú. Okrem toho sú prokurátori povinní dozerať, aby sťažnosti a oznámenia obvinených držaných v miestach výkonu väzby sa bez meškania odoslali adresátom.

Prokurátori pri plnení úloh a výkone dozoru v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody dozerali na to, aby sa trest odňatia slobody vykonával na základe právoplatného rozsudku a nariadenia výkonu trestu súdom, odsúdený bol v súlade s právoplatným súdnym rozhodnutím o zaradení do príslušného stupňa stráženia alebo zmene spôsobu výkonu trestu umiestnený do ústavu určeného na výkon trestu s týmto stupňom stráženia, osoby, ktoré vykonali trest, boli včas prepustené na slobodu, aby sa vo výkone trestu rešpektovala ľudská dôstojnosť a dodržiaval Dohovor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania. Prokurátori taktiež dozerali na to, aby odsúdení boli podrobení iba tým obmedzeniam, ktoré vyplývajú zo zákona o výkone trestu odňatia slobody a naň nadväzujúcich vykonávajúcich predpisov, aby sa uplatňovali a dodržiavali predpisy o ukladaní a výkone disciplinárnych trestov a odmien odsúdených, aby sa donucovacie prostriedky na dosiahnutie účelu zákroku príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže používali v súlade so zákonom a dodržiavali predpisy o prijímaní a vybavovaní sťažností odsúdených.

V ústavoch na výkon väzby dozoroví prokurátori vykonali 57 kontrolných previerok, čo je v porovnaní s rokom 2017 o jednu kontrolnú previerku viac.

V ústavoch na výkon trestu odňatia slobody dozoroví prokurátori vykonali 77 kontrolných previerok, čo je rovnaký počet ako v roku 2017.

Dozoroví prokurátori v rámci výkonu dozoru vykonávali individuálne pohovory s obvinenými a odsúdenými, pričom konkrétne žiadosti a podnety boli v prevažnej

väčšine podľa charakteru a závažnosti vyriešené prostredníctvom riaditeľa príslušného ústavu, vedúceho oddelenia výkonu väzby alebo oddelenia výkonu trestu, prípadne formou poučenia obvinených a odsúdených o ďalšom zákonom postupe. Predmetom pohovorov boli skutočnosti týkajúce sa zdravotnej starostlivosti, stravovania a postupu príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže. Žiadosti a sťažnosti podané obvinenými a odsúdenými boli dozorovými prokurátormi preskúmané, pričom o ich výsledku boli obvinení a odsúdení riadne a včas upovedomení.

Poverení prokurátori v súvislosti s výkonom prokurátorského dozoru a uplatňovania výlučných dozorových oprávnení prokurátora aplikovali v roku 2018 v 1 prípade písomný príkaz podľa § 18 ods. 3 písm. b), písm. c) zákona o prokuratúre.

Spolupráca generálnej prokuratúry s ministerstvom spravodlivosti, Generálnym riaditeľstvom Zboru väzenskej a justičnej stráže a príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže je na veľmi dobrej úrovni. Každoročne sa na pracovnej porade organizovanej generálnou prokuratúrou pre prokurátorov vykonávajúcich dozor v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody a v celách policajného zaistenia pravidelne zúčastňujú aj zástupcovia ministerstva spravodlivosti, Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže a riaditeľa ústavov na výkon väzby a ústavov na výkon trestu odňatia slobody v Slovenskej republike. Nastolené okruhy tém a prípadných aplikačných problémov, ktoré sa vyskytnú v priebehu roka, sa na pracovných stretnutiach prekonzultujú a hľadajú sa spoločné postupy a riešenia na ich odstránenie.

V roku 2018 boli v miestach, kde sa vykonáva väzba a výkon trestu odňatia slobody, zaznamenané prípady, kedy si obvinení alebo odsúdení siahli na život. Bolo zaznamenaných 13 pokusov o samovraždu a 30 úmrtí.

5.2. Dozor prokurátora v zariadeniach, v ktorých je štátny príslušník tretej krajiny umiestnený na základe rozhodnutia o zaistení podľa osobitného zákona

Podľa § 18 ods. 1 písm. b) zákona o prokuratúre prokurátor dohliada na to, aby v zariadeniach, v ktorých je štátny príslušník tretej krajiny umiestnený na základe rozhodnutia o zaistení podľa osobitného zákona, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

V preverovaných zariadeniach sú zaisťovaní štátni príslušníci tretích krajín v zmysle § 88 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov. Príslušníci Policajného zboru vykonávajú prvotné úkony s cudzincami po ich vstupe na územie Slovenskej republiky. Cudzinci sú po podaní vysvetlenia a riadneho poučenia, v prítomnosti pribratého tlmočníka a po vykonaní potrebných úkonov (osobnej prehliadky, zadržaní dokladov) podľa § 4 ods. 6 zák. č. 480/2002 Z. z. o azyle, považovaní za žiadateľov o udelenie azylu. Po vykonaní prvotných úkonov sú následne prevezení do príslušného zariadenia.

Previerky boli vykonané v Útvare policajného zaistenia v Medveďove, v Útvare policajného zaistenia v Sečovciach a na Oddelení hraničnej kontroly PZ Košice –

letisko. Pri vykonaných previerkach neboli zistené pochybenia, alebo nedostatky, ktoré by si vyžadovali prijatie prokurátorských opatrení.

Celkom bolo v roku 2018 vykonaných 6 previerok (v roku 2017 to bolo 8 previerok).

5.3. Dozor prokurátora v záchytných táboroch, pobytových táboroch, prijímacích centrách a humanitných centrách, ktoré sú azylovým zariadením a v zariadeniach, v ktorých sa zabezpečuje prechodné ubytovanie azylantov

Oprávnenie vykonávať dozor prokurátora v záchytných táboroch, pobytových táboroch, prijímacích centrách a humanitných centrách, ktoré sú azylovým zariadením a v zariadeniach, v ktorých sa zabezpečuje prechodné ubytovanie azylantov, bolo do zákona o prokuratúre zavedené novelou vykonanou zákonom č. 401/2015 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2016. Previerkovou činnosťou, tak ako v predchádzajúcom roku, neboli zistené poznatky odôvodňujúce prijatie prokurátorského opatrenia, či následne využiteľné pre ďalšiu činnosť prokuratúry.

Previerky boli vykonané v azylovom zariadení Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky - Záchytný tábor Humenné, v Pobytovom tábore Opatovská Nová Ves a v Pobytovom zariadení Rohovce. Pri vykonaných previerkach neboli zistené pochybenia, alebo nedostatky, ktoré by si vyžadovali prijatie prokurátorských opatrení. Celkom bolo v roku 2018 vykonaných 6 previerok (v roku 2017 to bolo 5 previerok).

Výkon previerok v Pobytovom tábore Opatovská Nová Ves a v Pobytovom tábore Rohovce bude v roku 2019 prehodený. Sú to zariadenia, v ktorých sú osoby ubytované dobrovoľne, môžu ich na priepustky denne opúšťať a slobodne sa pohybovať mimo nich. Zariadenia nevedú o osobách žiaden azylový spis, len ohľadom ubytovania. Absentuje teda podmienka výkonu dozoru prokuratúry v tejto oblasti, a to pozbavenie osobnej slobody alebo jej obmedzenie.

5.4. Dozor prokurátora v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva ústavná starostlivosť, neodkladné opatrenie, zabezpečovacie opatrenie, výchovné opatrenie alebo iné opatrenie súdu

Pôsobnosť prokuratúry v rámci výkonu dozoru v špeciálnych výchovných zariadeniach, určených na výkon ochrannej výchovy a ústavnej starostlivosti a v miestach výkonu ochranných opatrení, upravuje zákon o prokuratúre. Pri plnení úloh a vykonávaní dozoru prokurátor dozerá najmä na to, aby sa v zariadeniach dôsledne dodržiavali a zachovávali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy vzťahujúce sa na vykonávanie ochrannej výchovy a ústavnej výchovy.

Prokurátor pri plnení úloh a vykonávaní dozoru osobitne dozerá na to, aby v zariadeniach boli umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu, vykonávali sa jeho príkazy v stanovených lehotách, sťažnosti, oznámenia a podnety umiestnených osôb bezodkladne predkladali tým orgánom alebo činiteľom, ktorým sú adresované, včas odosieli žiadosti a sťažnosti medzinárodným inštitúciám.

Previerky boli predovšetkým zamerané na skúmanie zákonnosti umiestnenia dieťaťa do zariadenia, ako i včasné vybavovanie prípadných sťažností a podnetov umiestnených chovancov, taktiež bolo skúmané, či boli voči chovancom uplatňované výchovné opatrenia v súlade so zákonom. Počas previerok boli zo strany prokurátorov realizované aj pohovory s chovancami, pokiaľ sa nachádzali v čase vykonávania previerky v zariadení, a to bez prítomnosti tretej osoby. Súčasťou previerok prokurátorov bola vždy vizuálna prehliadka zariadenia, ako aj preverenie platnosti akreditácie alebo zriaďovateľských listín zariadení.

Pri preverovaní osobných spisov detí bolo skúmané, či deti boli do zariadení umiestňované na základe právoplatných rozhodnutí súdov a či je v zariadeniach prehľadne a jednotne vedená spisová dokumentácia klientov. Pri kontrole spisov klientov bolo zistené, že jednotlivé spisy obsahovali záznamy z intervencií, sociálnu anamnézu klienta, individuálny plán práce s klientom, ako aj rozhodnutia príslušných inštitúcií, najmä:

- rozhodnutie súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, neodkladného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
- rodný list dieťaťa,
- vysvedčenia,
- sociálnu správu o dieťati,
- diagnostickú správu o dieťati,
- správu o zdravotnom stave dieťaťa,
- fotografie dieťaťa dokumentujúce jeho život,
- obrazový a zvukový záznam dokumentujúci podstatné udalosti v jeho živote,
- iné informácie rozhodujúce na posúdenie plnenia účelu ústavnej starostlivosti, neodkladného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
- záznamy o psychickom vývine, fyzickom vývine a sociálnom vývine dieťaťa,
- záznamy o návštevách rodičov a o ostatných návštevách,
- individuálny plán rozvoja dieťaťa.

V roku 2018 prokurátormi bol v jednom prípade zistený dôvod na využitie oprávnenia prokurátora, daného mu v § 18 ods. písm. b) zákona o prokuratúre, písomným príkazom ihneď prepustiť na slobodu osobu držanú v zariadeniach nezákonne bez rozhodnutia alebo v rozpore s rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu.

Prokurátorské opatrenie súviselo s vykonaním previerky v Detskom domove Košická Nová Ves, pri ktorej boli prokurátori sociálnou pracovníčkou detského domova upozornení na spis maloletých detí Č., ktoré boli do detského domova umiestnené na základe rozhodnutia súdu na dobu 6 mesiacov. Uznesenie Okresného súdu Košice 2 nadobudlo právoplatnosť 13. februára 2018, teda lehota šiestich mesiacov, počas ktorej mali a mohli byť maloletí umiestnení v zariadení, skončila 13. augusta 2018. V čase prokurátorskej previerky 17. októbra 2018 boli však maloletí stále v detskom domove, hoci už neexistoval žiaden právny titul, ktorý by umožňoval ďalší pobyt maloletých v zariadení. Detský domov Košická Nová Ves urgoval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice a bol ubezpečený, že návrh na predĺženie pobytu maloletých detí v detskom domove bol podaný na súd.

Na overenie tejto situácie bol ihneď telefonicky kontaktovaný vedúci Oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v Košiciach, ktorý uviedol, že

z dôvodu ich personálneho zlyhania nebol súdu podaný žiaden ďalší návrh ohľadom predĺženia ústavnej starostlivosti maloletých detí Č. Na podnet prokurátora boli ešte v ten deň prešetrené bytové a sociálne pomery u otca maloletých. Bolo zistené, že bytové a sociálne pomery u otca maloletých sú vhodné na to, aby maloleté deti boli z detského domova premiestnené do starostlivosti otca. Prokurátor 18. októbra 2018 tiež vykonal osobný pohovor s maloletými deťmi. Po vykonaní pohovoru bol detskému domovu doručený príkaz prokurátora Okresnej prokuratúry Košice 1, vydaný podľa § 18 ods. 3 písm. b) ods. 4 v nadväznosti na § 18 ods. 1 písm. d) zákona o prokuratúre, ktorým bola Detskému domovu Košická Nová Ves, so sídlom Mliečna č. 20A, 040 14 Košice, uložená povinnosť neodkladne odovzdať maloleté deti do osobnej starostlivosti otca, ako ich zákonného zástupcov. Po doručení príkazu prokurátora detskému domovu boli maloleté deti v súčinnosti detského domova a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice vrátené do osobnej starostlivosti otca ešte 18. októbra 2018.

K tejto veci je však potrebné uviesť, že vydanie príkazu prokurátora podľa § 18 ods. 3 písm. b) zákona o prokuratúre na okamžité prepustenie maloletých zo zariadenia, lebo zariadenie nedisponuje právoplatným súdnym rozhodnutím, by v prípade bezvýhradného rešpektovania textu právnej úpravy a okamžitého prepustenia maloletých bez toho, aby mal prokurátor a ostatné zainteresované subjekty overené, či bude o maloletých riadne postarané, bolo minimálne hazardovaním so zdravím maloletých osôb. Vzhľadom k tomu, nedalo sa vyčítať zariadeniu a ani prokurátorovi, keby v takýchto prípadoch uprednostnili záujem na ochrane života a zdravia umiestnených osôb.

Vykonanými previerkami neboli zistené poznatky o porušovaní zákona v súvislosti s vydávaním opatrení smerujúcich k prepusteniu osôb z ochranej alebo ústavnej výchovy.

Vo vzťahu k detským domovom bol previerkovou činnosťou zistený pretrvávajúci problém týkajúci sa ich procesného postavenia v súdnych konaniach, nakoľko súdy nepovažujú detské domovy za účastníkov konania a nedoručujú im súdne rozhodnutia, hoci sú subjektmi vykonávajúcimi súdne rozhodnutia. Súdne rozhodnutia o umiestnení maloletých do zariadenia iniciatívne doručujú len niektoré súdy, väčšinou sú detským domovom rozhodnutia doručované až pri fyzickom odovzdaní maloletého. V praxi sa tiež stáva, že súd detskému domovu nedoručí ani uznesenie o neodkladnom opatrení, ak je dieťa premiestňované do iného zariadenia. Detský domov tak nemá vedomosť o zmene právneho stavu, napriek tomu je kontaktovaný, resp. urgovaný pracovníkmi úradu práce, ktorí zisťujú z akých dôvodov ešte nedošlo k premiestneniu dieťaťa. Taktiež bolo zistené, že v prípadoch vydania rozhodnutí o zmene zariadenia, na základe ktorých mali byť maloletí umiestnení do reedukačných centier, súdy doručovali rozhodnutia účastníkom konania neprimerane dlho. Došlo tak k predlžovaniu nadobudnutia vykonateľnosti a k oddialeniu momentu faktickej realizácie premiestnenia dieťaťa, ktoré naďalej zostávalo v detskom domove.

Z vykonaných previerok vyplynuli vyššie uvedené poznatky, keď boli opakované v praxi zistené dva prípady takzvaných medzistrediskových dohôd medzi jednotlivými reedukačnými zariadeniami, napr. v Reedukačnom centre Trstín a Detskom domove Compass, n. o. Hlohovec, z ktorých boli maloleté deti

premiestnené dohodou do iného zariadenia, pričom touto dohodou bola riešená zmena umiestnenia detí do času súdneho rozhodnutia. Riaditelia zariadení boli dôrazne upozornení na to, že v prípade dlhodobu plánovaných zmien musia byť tieto realizované iba formou súdneho rozhodnutia.

Prax je nejednotná v otázke, ktoré zariadenie má povinnosť evidovať vo svojom stave maloletú osobu, ktorá bola súdnym rozhodnutím umiestnená do detského domova, avšak následne na základe neodkladného opatrenia bola premiestnená do reedukačného centra. V týchto prípadoch niektoré zariadenia, v ktorých bola do vydania neodkladného opatrenia maloletá osoba umiestnená, túto osobu vyradujú z vlastnej evidencie a iné zariadenia osobu ponechávajú vo vlastnej evidencii, pričom vyčkávajú na právoplatnosť rozhodnutia vo veci samej. Je potrebné zdôrazniť, že v týchto prípadoch nie je sporné, že dieťa je potrebné umiestniť do iného zariadenia na základe neodkladného opatrenia, ale spornou je evidencia dieťaťa a súvisiace otázky (najmä nárok zariadenia na príspevky na úhradu nákladov).

V Detskom domove Hlohovec vznikol v praxi problém s odovzdaním spisovej dokumentácie, keďže o dieťati, pôvodne umiestnenom v detskom domove, bolo rozhodnuté súdom neodkladným opatrením o umiestnení do reedukačného centra, pričom v čase rozhodovania súdu bola maloletá na úteku, tak reedukačné centrum odmietlo dokumentáciu prevziať bez fyzického prevzatia dieťaťa.

Niektoré detské domovy signalizujú problém s vyznačovaním právoplatnosti na rozhodnutiach, nakoľko niektoré súdy komunikujú len elektronicky a len oneskorene, na základe urgencií zasielajú doložky právoplatnosti.

Detské domovy taktiež poukazujú na skutočnosť, že niektoré súdy aktuálne neefektívne rozhodujú o ukladaní výchovných opatrení podľa § 37 zákona o rodine. Zastávajú názor, že pokiaľ v rámci intervencie príslušných úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a nimi ukladanými opatreniami podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele nedôjde k náprave, nie je účelné ukladať výchovné opatrenia, ktoré sú časovo obmedzené na 6 mesiacov. Podľa názoru detských domovov by malo byť priamo rozhodované o nariadení ústavnej starostlivosti. Nie je účelné opakovane vydávať neodkladné opatrenia, následne výchovné opatrenia na obmedzený čas, opäť neodkladné opatrenia atď., pretože u maloletých nenastáva zlepšenie pomerov a touto praxou dochádza len k zvyšovaniu počtu súdnych rozhodnutí.

Problémy boli zistené aj vo vzťahu k určovaniu miestnej príslušnosti súdov, ktoré si medzi sebou postupujú spisy, s poukazom na trvalý, resp. obvyklý pobyt maloletého.

Previerkovou činnosťou bol tiež získaný poznatok, že niektoré detské domovy by uvítali riešenie v oblasti obmedzenia výkonu rodičovských práv za tým účelom, aby detský domov mohol maloletého zastupovať aspoň v bežných záležitostiach, týkajúcich sa najmä zdravotnej starostlivosti a vzdelávania. Miesto pobytu rodičov je často neznáme, je problematické sa s nimi skontaktovať, prípadne nesúhlasia s vykonaním niektorých potrebných zdravotných úkonov a podobne.

Počas previerok v druhom polroku 2018 už mali niektoré zariadenia vypracované Programy centra pre deti a rodiny v zmysle § 45 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane deti a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s § 1 vyhlášky Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005, ktoré boli prokurátorom predložené k nahliadnutiu.

Riaditelia zariadení predbežne signalizovali, že nerealizovateľným sa javí v praxi ustanovenie § 57 ods. 1 písm. b) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane deti a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého možno resocializačný program vykonať len po predchádzajúcom poskytnutí zdravotnej starostlivosti najmenej v dobe 4 týždňov v špecializovanom odbore detská psychiatria v ústavnom zariadení na odporúčanie detského psychiatra.

V rámci dozoru prokurátora v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva ústavná starostlivosť, neodkladné opatrenie, zabezpečovacie opatrenie, výchovné opatrenie alebo iné opatrenie súdu, bolo v roku 2018 vykonaných 340 previerok v polročných intervaloch. V roku 2017 bolo vykonaných 325 previerok.

5.5. Dozor prokurátora v zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti, v ktorých sa nachádzajú v ústavnej starostlivosti osoby, od ktorých sa nevyžaduje informovaný súhlas, v zariadeniach, kde sa vykonáva ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia

Podľa § 18 ods. 2 zákona o prokuratúre vykonáva prokurátor dozor nad dodržiavaním zákonnosti aj v zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti, v ktorých sa nachádzajú v ústavnej starostlivosti osoby, od ktorých sa nevyžaduje informovaný súhlas.

Tento dozor realizuje prokuratúra najmä formou pravidelných previerok, pričom tieto previerky vykonávajú prokurátori vo všetkých zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti, v ktorých sa nachádzajú v ústavnej starostlivosti osoby, od ktorých sa nevyžaduje informovaný súhlas najmenej raz za pol roka.

Pri vykonávaní previerky prokurátor príslušnej prokuratúry preskúma najmä:

- doklady, na základe ktorých boli osoby umiestnené v zariadení,
- opatrenia vedenia zariadenia smerujúce k prepusteniu osôb z ochranného liečenia alebo ústavného liečenia,
- včasnosť vybavovania sťažností a podnetov osôb držaných v ochrannom liečení alebo ústavnom liečení zo strany zariadenia,
- včasnosť odosielania žiadostí, oznámení a podnetov osôb držaných v ochrannom liečení alebo ústavnom liečení zo strany zariadenia tým orgánom alebo činiteľom, ktorým sú adresované,
- zachovávanie predpisov platných pre výkon ochranného a ústavného liečenia, osobitne vo vzťahu k osobám, ktoré sú v zariadení držané bez ich súhlasu.

Za sledované obdobie roku 2018 bolo v rámci polročných intervalov vykonaných prokurátormi na území Slovenskej republiky celkom 73 previerok. V roku

2017 to bolo 69 previerok. V rámci previerok neboli zo strany prokurátorov zistené žiadne závažné porušenia zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov, resp. zásadné nedostatky.

Ani v jednom prípade nebol odôvodnený postup podľa § 18 ods. 3 písm. b) a c) zákona o prokuratúre, t. j. vydanie písomného príkazu prepustiť na slobodu osobu zadržanú v týchto zariadeniach bez rozhodnutia alebo v rozpore s rozhodnutím súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu, resp. vydanie písomného príkazu o zrušení rozhodnutia alebo pozastavenie vykonávania rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu dotknutých miest alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

Na druhej strane sa v mnohých zariadeniach opätovne (tak ako v predchádzajúcom období) ojedinele vyskytli prípady nedodržania 24 hodinovej lehoty podľa § 253 ods. 1 CMP, podľa ktorého zdravotnícke zariadenie, v ktorom je osoba umiestnená z dôvodov uvedených v osobitnom predpise, je povinné oznámiť súdu do 24 hodín prevzatie umiestneného bez jeho informovaného súhlasu. Oznamovaciu povinnosť má zdravotnícke zariadenie aj vtedy, ak umiestnený svoj informovaný súhlas odvolá, a to do 24 hodín od odvolania informovaného súhlasu.

Takéto pochybenie bolo zistené napríklad Okresnou prokuratúrou Bratislava 1 na Psychiatrickej klinike LF UK v Bratislave, kde však nedodržanie tejto lehoty bolo spôsobené poruchou faxu na strane Okresného súdu Bratislava 1.

Obdobné pochybenia konštatovala aj Okresná prokuratúra Bratislava 2 na Psychiatrickej klinike LF UN Bratislava, nemocnica Ružinov, Krajská prokuratúra Trenčín v Nemocnici s poliklinikou Prievidza, so sídlom v Bojniciach. Tieto menej závažné pochybenia boli preverujúcim prokurátorom riešené upozornením, pričom nedostatky, zistené pri previerkach, boli obsiahnuté aj v záznamoch o vykonaných previerkach, ktoré boli zaslané štatutárnym zástupcom zdravotníckych zariadení s tým, že v budúcnosti je potrebné zabezpečiť dodržiavanie príslušných ustanovení zákona.

Pokiaľ ide o včasnosť vybavovania a predkladania sťažností umiestnených osôb, neboli zistené žiadne pochybenia.

Súčasťou písomnej dokumentácie pacienta, umiestneného v zariadení bez informovaného súhlasu, bolo vždy rozhodnutie príslušného súdu o prípustnosti prevzatia do zariadenia, resp. o uložení ochranného ústavného liečenia. Rozhodnutia súdov však neboli vo všetkých prípadoch opatrené doložkou právoplatnosti (napríklad takéto pochybenie bolo zistené na Klinike detskej psychiatrie, NÚDCH, Bratislava, Limbova 1). Na tento nedostatok a potrebu nápravy boli primári dotknutých liečební prokurátorom upozornení.

Vo vzťahu k prešetrovaniu tzv. mimoriadnych udalostí (najmä usmrtenie, zabitie alebo úmrtie osoby umiestnenej v zariadení, útek za použitia fyzického násilia alebo pomoci zvonku), ktoré sú dotknuté zdravotnícke zariadenia povinné nahlasovať prokuratúre, bolo v roku 2018 začaté jedno trestné stíhanie pre prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1 Trestného zákona, a to z dôvodu úmrtia pacienta Psychiatrickej

nemocnice Hronovce. Toto trestné stíhanie bolo dňa 16. apríla 2018 zastavené podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela v Pezinku je zariadením, v ktorom sa vykonáva súdom uložené ochranné liečenie ústavnou formou, a teda nevyžaduje sa informovaný súhlas podľa § 6 ods. 9 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov. Konkrétne sa tu vykonáva ochranné psychiatrické, protitoxikomanické, protialkoholické a sexuologické liečenie.

Pretrvávajúcim problémom, na ktorý opakovane poukazujeme je, že do tohto zariadenia sú umiestňovaní pacienti na výkon ochranného psychiatrického liečenia ústavnou formou, umiestňovanie dlhodobu chorých pacientov, ktorých by bolo podľa názoru lekárskeho a ošetrojúceho personálu potrebné umiestniť do špecializovaných zariadení – detenčných ústavov. Ide o nevyliciteľných a neprepustiteľných pacientov so sklonmi k zvýšenej agresivite. U týchto pacientov zmena ochranného liečenia ústavnou formou na ambulantné pravdepodobne nikdy nebude možná. Napriek liečbe sú agresívni k lekárom, zdravotníckemu personálu, na oddelení sa snažia zaviesť „väzenské móresy“ vrátane šikanovania ostatných pacientov a taktiež poškodzujú zariadenie nemocnice.

Zriadenie detenčného ústavu, ktoré je súčasťou programového vyhlásenia vlády v časti „Trestná politika a väzenstvo“, ktoré sa doteraz nerealizovalo, je nanajvýš potrebné a žiaduce.

Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela v Pezinku signalizovala prokuratúre prípady, kedy prijatý pacient (pacient, proti ktorému bolo zastavené trestné stíhanie pre nepríčetnosť, resp. bude zastavené trestné stíhanie pre nepríčetnosť a bol, resp. bude podaný návrh na uloženie ústavného liečenia) súhlas s hospitalizáciou nedal, súd rozhodol o prípustnosti prevzatia, avšak pri rozhodovaní o prípustnosti držania súd na základe znaleckého dokazovania, výsluchov a zastabilizovania zdravotného stavu pacienta v chránenom prostredí (3 mesiace liečby), rozhodol o neprípustnosti držania, a to bez ohľadu na to, že mu má byť v trestnom konaní uložené ochranné liečenie ústavnou formou. Zdravotnícke zariadenie je v takom prípade povinné pacienta okamžite prepustiť, a to aj pacienta, ktorý napr. spáchal trestný čin voči rodinnému príslušníkovi, do domáceho prostredia.

Reálne hrozilo prepustenie duševne chorej osoby, u ktorej v byte našli chemické laboratórium, vrátane komponentov na výrobu výbušnín a bolo proti nej vedených viacero trestných konaní, ktoré však neboli v danom čase skončené. Okresný súd Pezinok rozhodoval o prípustnosti jej držania, znalkyňa nemala vedomosť o trestných konaniach a vzhľadom na zlepšený a zastabilizovaný stav, navrhovala túto osobu prepustiť, pričom vychádzala len z aktuálneho stavu, t. j. zastabilizovania a nastavenia na liečbu. Len vďaka pochybnosti konajúcej sudkyne o správnosti takéhoto postupu, sa Okresná prokuratúra Pezinok dozvedela o tomto konaní na súde, do ktorého následne vstúpila a zvrátila hrozbu prepustenia tejto osoby. Sú však aj sudcovia, ktorých neskončené trestné konania nezaujímajú a rozhodujú podľa aktuálneho stavu pacienta, kladúc dôraz na ochranu základných ľudských práv a slobôd.

V súvislosti s oprávnením prokurátora, vykonávaným podľa § 18 ods. 2 zákona o prokuratúre je potrebné uviesť, že v roku 2018 delegácia Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT) navštívila v Slovenskej republike aj 2 vybrané psychiatrické zariadenia, a to Psychiatrické oddelenie Univerzitnej nemocnice Bratislava - Nemocnice sv. Cyrila a Metoda a Psychiatrickú nemocnicu Hronovce.

Vzhľadom na to, že zo správy tejto delegácie vyplývajú možné porušenia zákona, a to najmä zo strany Okresného súdu Bratislava 5 a Psychiatrického oddelenia Univerzitnej nemocnice Bratislava - Nemocnice sv. Cyrila a Metoda konkrétne vo vzťahu k dodržiavaniu § 252 až § 271 CMP, bude na tieto zistenia prokuratúra reagovať prešetrením zistených skutočností a následným prijatím príslušných opatrení.

6. Správa o činnosti registra trestov za rok 2018

Štatistika registra trestov za rok 2018

Celkový počet spracovaných dokumentov za rok 2018 .....970 697
čo predstavuje oproti roku 2017 nárast o 17 906 dokumentov.

Vnútroštátna štatistika

A. Dokumenty doručené do registra trestov v roku 2018 zo súdov a prokuratúr Slovenskej republiky a oznámenia matričných úradov spolu:

Právoplatné rozhodnutia súdov a prokuratúr a oznámenia z matričných úradov.....	144 772
z toho	
1. trestné listy.....	38 549
2. správy o právoplatnom podmienenečnom zastavení trestného stíhania.....	1 822
3. zmier.....	668
4. správy zo súdov a dodatočné správy z prokuratúr	56 985
5. oznámenia z matričných úradov.....	46 748

A1. Dokumenty doručené poštou zo súdov Slovenskej republiky a z matričných úradov:

Právoplatné rozhodnutia súdov a oznámenia z matričných úradov.....	141 558
z toho	
1. trestné listy.....	38 549
2. správy o právoplatnom podmienenečnom zastavení trestného stíhania.....	371
3. zmier.....	156
4. správy k trestným listom a dodatočné správy k právoplatným podmienenečným zastaveniam trestného stíhania zo súdov	55 734
5. oznámenia z matričných úradov.....	46 748

A2. Dokumenty doručené elektronicky z prokuratúr Slovenskej republiky:

Právoplatné rozhodnutia prokuratúr	3 214
--	-------

z toho	
1. správy o právoplatnom podmiennečnom zastavení trestného stíhania.....	1 451
2. zmier	512
3. dodatočné správy k právoplatným podmiennečným zastaveniam trestného stíhania.....	1 251

B. Žiadosti o odpis registra trestov a výpis z registra trestov od žiadateľov zo Slovenskej republiky

B1. Žiadosti o odpis registra trestov spolu	332 293
z toho	
- doručené <u>poštou</u> spolu	12 127
1. účel trestné stíhanie	153
2. odpis pre oprávnené orgány bez spoplatnenia.....	11 734
3. odpis pre oprávnené osoby spoplatnený.....	240
- doručené <u>elektronicky</u> spolu	320 254
1. účel trestné stíhanie	227 394
2. iný účel	58 049
3. odpis „na počkanie“ z IOM a zo Slovenskej pošty pre občanov spoplatnený.....	33 440
4. odpis „na počkanie“ v podateľni registra trestov spoplatnený.....	1 254
5. odpis pre občana cez portál Slovensko.sk spoplatnený.....	29
6. odpis právnickej osoby účel trestné stíhanie	88

B2. Žiadosti o výpis z registra trestov pre fyzickú osobu spolu.....	400 661
z toho	
doručené <u>poštou</u> spolu	570
- bez spoplatnenia.....	0
- spoplatnený.....	570

elektronicky spolu	400 091
- výpis pre živnostenské úrady cez ÚPVS	141 399
- výpis pre ostatné úrady bez spoplatnenia.....	4 091
- výpis „na počkanie“ z IOM a zo Slovenskej pošty pre občanov spoplatnený.....	246 084
- výpis „na počkanie“ v podateľni registra trestov pre občanov spoplatnený.....	7 645
- výpis pre občana cez portál Slovensko.sk	872

B3. Žiadosti o výpis z registra trestov pre právnickú osobu	29 561
--	---------------

z toho	
- výpis „na počkanie“ v podateľni registra trestov	606
- výpis „na počkanie“ zo Slovenskej pošty	28 955

Z celkového počtu vybavených a spoplatnených žiadostí pre fyzické a právnické osoby bolo v podateľni registra trestov 9 745 žiadostí,
z toho

- výpisov z registra trestov	8 251
------------------------------------	-------

- odpisov registra trestov 1 494

Spoplatnených žiadostí pre fyzické a právnické osoby doručených do registra trestov z IOM, zo Slovenskej pošty a podaných občanom cez portál Slovensko.sk v roku 2018 bolo prijatých a vybavených 312 044

z toho

- výpisov z registra trestov 278 575

- odpisov registra trestov 33 469

Počet žiadostí spoplatnených sumou 2,- eurá podaných občanmi elektronicky bolo vybavených 901 kusov, čo predstavuje sumu 1 802,- eur, žiadostí spoplatnených sumou 2,- eurá z IOM a zo Slovenskej pošty pre fyzickú a právnickú osobu bolo vydaných celkom 311 143 kusov, čo predstavuje sumu 622 286,- eur. Počet žiadostí pre fyzickú a právnickú osobu spoplatnených sumou v hodnote 4,- eur bolo vydaných celkom 9 745 kusov, čo predstavuje sumu 38 980,- eur.

Celkový počet podaných, spoplatnených a vybavených žiadostí o výpis a odpis registra trestov pre fyzické a právnické osoby bol 320 888 kusov, čo predstavuje sumu 661 266,- eur.

Štatistika pre výmenu informácií so štátmi EÚ

1. Pri výmene informácií podľa Zmluvy medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o výmene údajov z informačných fondov obsiahnutých v registri trestov bolo zaslaných z Registra trestov Českej republiky a vybavených v Registri trestov Slovenskej republiky 1 042 dožiadaní, z registra trestov Slovenskej republiky bolo zaslaných a v Registri trestov Českej republiky vybavených 9 218 dožiadaní.

2. Výmena informácií so štátmi EÚ

V roku 2018 prebiehala výmena informácií so štátmi EÚ prostredníctvom systému ECRIS RI okrem štátov Bulharsko a Portugalsko.

V roku 2018 boli zo štátov EÚ prostredníctvom ECRIS RI elektronicky prijaté a spracované

- notifikácie 13 768

- žiadosti o informáciu 37 204

V roku 2018 boli z registra trestov prostredníctvom ECRIS RI odoslané

- notifikácie 1 246

- žiadosti o informáciu.....932

(Notifikácia je nové právoplatné odsúdenie zo štátu EÚ alebo správa o priebehu odsúdenia.)

V roku 2018 neboli doručené do registra trestov prostredníctvom mailovej pošty a pošty žiadne trestné listy a žiadosti o informáciu.

Rozšírenie konektivity na ďalšie subjekty vynútené zmenou legislatívy a s tým súvisiace nevyhnutné investície

Prijatie zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) si vyžiadalo úpravu informačného systému registra trestov „Evidencia odsúdených osôb“ (ďalej len „IS EOO“) v celkovej sume 146 496,- eur s DPH. Dopracovanie novej funkcionality umožňuje poskytovať služby výpisu z registra trestov orgánom verejnej moci prostredníctvom integrácie medzi IS EOO a informačným systémom centrálnej správy referenčných údajov verejnej správy (ďalej len „IS CSRU“), ktorý prevádzkuje Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu Slovenskej republiky (ďalej len „UPPVI“). Táto služba je v súčasnosti poskytovaná najmä prostredníctvom portálu „OverSi“ a integráciou informačného systému dátové centrum obcí a miest (DCOM), ktorý prevádzkuje združenie DataCentrum elektronizácie územnej samosprávy (DEUS). Týmto spôsobom sa podarilo vybudovať systém umožňujúci poskytovanie výpisov z registra trestov oprávneným orgánom v súlade s princípom „jeden krát a dosť“ deklarovaným v Národnej koncepcii informatizácie verejnej správy Slovenskej republiky.

Registru trestov sa v roku 2018 podarilo nadviazať kontakty so zástupcami ústredných orgánov pre výmenu informácií o odsúdeniach a ostatných súvisiacich rozhodnutiach z členských štátov EÚ Malta a Grécko, s ktorými Slovenská republika doposiaľ neuskutočňovala výmenu týchto informácií prostredníctvom systému ECRIS. Rozšírenie konektivity si nevyžiadalo žiadne dodatočné investície zo strany generálnej prokuratúry, nakoľko bolo vykonané zamestnancami registra trestov v súčinnosti s dodávateľom v rámci predpísaných hodín SLA.

ČASŤ VI.

SPRÁVA O STANOVISKÁCH GENERÁLNEHO PROKURÁTORA VYDÁVANÝCH NA NÁVRH KOMISIE PRE VYDÁVANIE STANOVÍSK ALEBO BEZ TAKÉHO NÁVRHU

V hodnotenom období Komisia pre vydávanie záväzných stanovísk podala generálnemu prokurátorovi 3 návrhy na vydanie stanoviska podľa § 11 zákona o prokuratúre.

Vo veci sp. zn. XII/2 Spr 3/18/1000 schválila návrh generálneho prokurátora k právnomu posúdeniu trestného činu úverového podvodu podľa § 222 Trestného zákona v súvislosti s poskytovaním úveru nebankovými subjektmi.

Vo veci sp. zn. XII/2 Spr 5/18/1000 schválila návrh na vydanie stanoviska generálneho prokurátora k právnomu posúdeniu skutku ako trestného činu pri odcudzení peňaženky obsahujúcej aj platobný prostriedok bezhotovostného platobného styku (platobnú kartu), k použitiu ktorého nedošlo, a to ani v štádiu pokusu.

Vo veci sp. zn. XII/2 Spr 6/18/1000 schválila návrh na vydanie stanoviska generálneho prokurátora k určeniu výšky škody pri trestnom čine podvodu podľa

§ 221 Trestného zákona v prípade predaja motorového vozidla s predstieraným počtom najazdených kilometrov.

Uvedené stanoviská generálny prokurátor akceptoval a boli zverejnené na webovom sídle generálnej prokuratúry v časti Komisia pre vydávanie stanovísk.

ČASŤ VII.

ZÁVERY A OPATRENIA

1. Závery

Pri hodnotení roku 2018 možno konštatovať, že prokuratúra úlohy, ktoré jej ukladali zákony a uznesenia vlády, splnila. Rovnako splnila vlastné úlohy, ktoré boli uložené v pláne hlavných úloh. Zlepšila sa rýchlosť trestného konania, podarilo sa ukončiť veľkú časť trestných vecí, kde vyšetrovanie trvalo viac ako 2 roky a zlepšila sa aj kvalita rozhodovania.

Osobitná pozornosť sa aj v roku 2018 zamerala na odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov daňových, ako aj na problematiku finančného vyšetrovania. Objem zaistených finančných prostriedkov z výnosov z trestnej činnosti a nárokov poškodených na náhradu škody bol porovnateľný s predchádzajúcim rokom. Rovnako ako v minulom roku aj v roku 2018 sa prokuratúra zamerala aj na odhaľovanie a účinný postih páchatelov trestných činov tzv. domáceho násillia. Trend a výsledky, ktoré sa v boji s trestnými činmi tzv. domáceho násillia podarilo aj v roku 2018 dosiahnuť, je možné považovať za pozitívny signál pre spoločnosť, ale aj pre obe domáceho násillia. Prokuratúra tiež venuje pozornosť problematike počítačovej kriminality. V boji proti počítačovej kriminalite možno za prínosnú považovať Vnútroštátnu sieť prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite.

Ďalším cieľom, na ktorý sa prokuratúra v roku 2018 zamerala, boli trestné činy proti životnému prostrediu, kde vzrástol postih tohto druhu kriminality a dokonca sa ukončovali práce na zriadení tzv. „Prírodnej polície“. V pláne hlavných úloh sa prokuratúra zamerala aj na a drogovú trestnú činnosť, kde po vyhodnotení poznatkov z previerkovej činnosti v danej oblasti, boli prijaté opatrenia skvalitnenie postihu tohto druhu kriminality.

Pri tvorbe európskej legislatívy prokuratúra dôsledne pristupovala k implementačnému procesu a k vytváraniu podmienok pre efektívne fungovanie budúceho Úradu Európskej prokuratúry. Zástupcovia prokuratúry kvalifikovane zastupovali Slovenskú republiku v rôznych medzinárodných mechanizmoch vzájomného hodnotenia a aktívne pôsobili v oblasti rozvoja medzinárodnej justičnej spolupráce v rámci reflexie výziev vyplývajúcich z cezhraničnej počítačovej kriminality, pričom problematika e-evidence, uchovávanía údajov elektronických dôkazov, šifrovania a ich dopadov na trestné konanie predstavuje aktuálnu výzvu v činnosti orgánov činných v trestnom konaní.

Významnou kvalitatívnu zmenou v boji proti počítačovej kriminalite je premostenie pôsobenia EJS na vnútroštátne procesy v podobe rozvinutia pôsobenia celoslovenskej siete prokurátorov.

V rámci posilňovania efektívnosti justičnej spolupráce v európskom kontexte sa potvrdzuje nezastupiteľné miesto Eurojustu.

Prokuratúra v netrestnej oblasti si svoje ústavné povinnosti v ochrane práv a zákonom chránených záujmov najmä fyzických osôb dôsledne plnila. Významnou mierou aktivita prokurátorov prispievala k riešeniu problémov v rozhodovacej činnosti orgánov štátnej správy, ale najmä orgánov územnej samosprávy. V takýchto aktivitách prokurátori v tejto oblasti mienia pokračovať naďalej.

Je tiež potrebné poukázať na skutočnosť, že rozpočet rezortu prokuratúry je dlhodobo poddimenzovaný v oblasti prevádzkových výdavkov a bežných transferov. Napriek tomuto konštatovaniu však možno badať pozitívnu tendenciu zo strany ministerstva financií, spočívajúcu v snahe dofinancovať oprávnené požiadavky zo strany generálnej prokuratúry tak, aby neboli ohrozené základné oblasti fungovania rezortu.

2. Opatrenia zamerané na zlepšenie činnosti prokuratúry

1/ OBLASŤ RIADIACA

Vyhodnotiť a analyzovať previerky na všetkých úsekoch činnosti prokuratúry, ktoré boli vykonané podľa plánu hlavných úloh alebo na základe rozhodnutia generálneho prokurátora. Sumarizovať zistenia z týchto previerok, vyhodnotiť príčiny nedostatkov identifikovaných pri previerkach, ako i adekvátnosť opatrení prijatých na ich odstránenie. Následne vykonať kontrolné previerky a v prípade zistenia opakovania sa nedostatkov, prijať razantnejšie opatrenia vrátane opatrení personálnych.

Naďalej dôsledne kontrolovať a striktné trvať na plnení opatrení prijatých vedením generálnej prokuratúry vo vzťahu k zefektívneniu plnenia úloh prokuratúry (urýchlenie rozhodovania prokurátorov, minimalizovanie prietahov v trestnom konaní, odstránenie zásadných pochybení v postupoch prokurátorov v trestnom konaní, dôsledné dodržiavanie zásady legality a oficiality v konaní prokurátorov a iné). Pravidelne vykonávať pracovné porady generálneho prokurátora s krajskými prokurátormi a pracovné porady riaditeľky trestného odboru s námestníkmi krajských prokurátorov a okresnými prokurátormi za účelom zjednotenia postupu a rozhodovania prokurátorov v trestnom konaní a na ostatných úsekoch práce prokuratúry. Taktiež v medzinárodnej a netrestnej oblasti prostredníctvom pracovných porád prenášať skúsenosti na nižšie stupne prokuratúry. Zvýšiť ingerenciu krajských prokurátorov na tvorbe regionálnej trestnej politiky prokuratúry a zvýšiť ich zodpovednosť za stav a vývoj kriminality v obvode ich pôsobnosti a za prijaté preventívne a represívne opatrenia v boji proti kriminalite.

2/ OBLASŤ PERSONÁLNA

V záujme zabezpečenia plnenia úloh prokuratúry je potrebné naďalej priebežne obsadzovať uvoľnené miesta po prokurátoroch, ktorým zanikol služobný

pomer prokurátora. V nadväznosti na zvýšenie počtu miest prokurátorov z dôvodu rozšírenia príslušnosti prokurátorov spočívajúcim vo výkone dozoru v trestnom konaní vo veciach trestných činov príslušníkov ozbrojených bezpečnostných zborov a colníkov uvedených v Trestnom poriadku bude potrebné bezodkladne uskutočniť výberové konanie na tieto miesta. Taktiež sa bude realizovať výberové konanie na ďalšie miesta určené na plnenie úloh Úradu špeciálnej prokuratúry.

Generálna prokuratúra v súčinnosti s krajskými prokuratúrami a okresnými prokuratúrami bude naďalej aktívne zabezpečovať odbornú prípravu právnych čakaateľov prokuratúry, vrátane vzdelávacích aktivít organizovaných generálnou prokuratúrou aj v spolupráci s justičnou akadémiou.

Rovnako bude generálna prokuratúra naďalej vykonávať vzdelávanie prokurátorov predovšetkým s prihliadnutím na ich špecializácie, ako aj vzdelávanie ostatných zamestnancov prokuratúry.

3/ OBLASŤ MATERIÁLNO-TECHNICKÉHO ZABEZPEČENIA

V súčinnosti s vládou sa i naďalej usilovať o zabezpečenie vhodnej budovy pre sídlo generálnej prokuratúry, pretože doposiaľ v tejto oblasti neprišlo k žiadnemu pokroku. Okrem toho bude potrebné v sídlach okresných a krajských prokuratúr, ktoré nesídlia vo vlastných budovách, nájsť riešenia v medziach finančných možností za účelom získania vlastných priestorov.

Materiálne vybaviť prokuratúry všetkých stupňov tak, aby boli zabezpečené vhodné pracovné podmienky pre zamestnancov rezortu prokuratúry.

4/ OBLASŤ INFORMATIKY

Zintenzívniť práce na vytvorení elektronického prepojenia pri tvorbe „elektronického spisu“ s ministerstvom vnútra a ministerstvom spravodlivosti.

V rámci projektu ECRIS pokračovať v prácach na prepojení registra trestov so všetkými členskými štátmi EÚ.

5/ OBLASŤ TRESTNO-PRÁVNA

Vykonať všetky opatrenia, ktoré pre rezort prokuratúry vyplývajú z Akčného plánu boja proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu na obdobie rokov 2019-2022 a rozsah opatrení prehodnotiť v kontexte s výsledkami 5. kola hodnotenia Slovenskej republiky Výborom rady Európy Moneyval. Osobitnú pozornosť venovať procesom finančného vyšetrovania a zaisťovania výnosov z trestnej činnosti s cieľom ich konečného odobrania.

Uplatňovať memorandum o spolupráci uzavreté medzi ministerstvom vnútra, generálnou prokuratúrou a Najvyšším kontrolným úradom Slovenskej republiky dňa 15. mája 2015, pri zlepšení vzájomnej spolupráce medzi kontrolným úradom a orgánmi činnými v trestnom konaní pri vyvodzovaní zodpovednosti za porušenie zákona.

Uplatňovať memorandum a Dohodu o spolupráci, uzavretú medzi generálnou prokuratúrou a Úradom pre verejné obstarávanie dňa 15. marca 2018, pri ochrane verejných financií a hospodárskej súťaže v boju proti závažnej ekonomickej a hospodárskej kriminalite a vyhodnocovať ich plnenie.

Participovať na vytvorení legislatívnej, inštitucionálno-medzirezortnej a edukačnej základne na ochranu osôb pred tzv. domácim násilím. Zhromažďovať poznatky a vyhodnocovať problémy pri aplikácii a interpretácii zákona o obetiach a súvisiacu kazuistiku v kontexte s uplatňovaním edukačných, kontrolných, metodických a legislatívnych opatrení.

Aktívne presadzovať, v rámci Rady vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality, preventívno-probačné programy podľa druhu, závažnosti kriminality, jej regionálnych osobitostí, stavu a vývoja recidívy páchatel'ov.

Participovať na kreovaní Úradu na spracovanie zaistených vecí a príjmov z trestnej činnosti a na ich navracanie oprávneným vlastníkom a poškodeným (AMO).

Iniciovať a aktívne presadzovať zvýšenie odvetvovej a centrálnej kontrolnej činnosti orgánov verejnej moci, zameranej na efektívne, hospodárne a účelné nakladanie s verejnými finančnými prostriedkami a zdrojmi.

Podporovať činnosť Národnej siete boja proti počítačovej kriminalite v kontexte s EJNI pre počítačovú kriminalitu a vytvoriť podmienky pre činnosť Vnútroštátnej siete prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite.

6/ OBLASŤ MEDZINÁRODNÁ

Pri tvorbe európskej legislatívy je naďalej venovaná pozornosť dokumentom vzťahujúcim sa na trestné konanie, osobitne implementačnému procesu nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry. Prokuratúra v súčinnosti s ministerstvom spravodlivosti je aktívne zapojená do implementačného procesu na úrovni EÚ, ktorý je pripravovaný a realizovaný Komisiou, pričom konzultované a informované sú členské štáty najmä prostredníctvom nedávno zriadeného expertného fóra pre implementáciu nariadenia o zriadení Európskej prokuratúry.

V oblasti počítačovej kriminality pokračuje aktívne pôsobenie v EJS na boj proti počítačovej kriminalite, využívanie získaných poznatkov a ich prepájanie s činnosťou Vnútroštátnej siete prokurátorov na boj proti počítačovej kriminalite a potrebami prokurátorov v trestnom konaní. Pokračuje sa v plnení prvého dvojročného programu EJS pre počítačovú kriminalitu a pripravuje sa druhý dvojročný program, pričom činnosť siete sa zameriava na praktické problémy v oblasti vyšetrovania počítačovej kriminality a medzinárodnej spolupráce. Rozvíjajú sa projekty spolupráce medzi EJCNI, Eurojustom a ďalšími partnermi s využitím pre činnosť prokurátorov. Problematika elektronických dôkazov, virtuálnych mien, šifrovania a ďalšie otázky ostávajú v centre záujmu.

V rámci implementačného a transpozičného procesu sa zvýšená pozornosť sústreďuje na pokračovanie zabezpečenia fungovania nadstavby Európskeho registra trestov v oblasti problematiky odsúdených príslušníkov tretích štátov.

Pokračuje sa v aktivitách týkajúcich sa posilňovania postavenia Eurojustu a plného využívania kapacít EJS.

V rámci EÚ sa prokuratúra naďalej aktívne podieľa na pokračujúcich rokovaniach o nových legislatívnych návrhoch v oblasti elektronických dôkazov, vrátane trialógu, príprave odporúčaní pre Komisiu na rokovaniach o dohode medzi EÚ a USA o zabezpečovaní elektronických dôkazov, na rokovaniach o Druhom dodatkovom protokole k Dohovoru o počítačovej kriminalite, a na rokovaniach o Druhom dodatkovom protokole k Dohovoru o počítačovej kriminalite v rámci Rady Európy. Uvedené opatrenia smerujú k podstatnému zjednodušeniu zabezpečovania elektronických dôkazov pre potreby trestného konania.

Prioritnou úlohou pre nastávajúce obdobie je urýchlene prijať po ukončení procesu 5. kola hodnotenia Slovenskej republiky Výborom Rady Európy Moneyval v súčinnosti s ostatnými dotknutými rezortmi, účinné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.